

HELSINGBY-TOBY-KARKMO

KULTURMILJÖUTREDNING, 2021

KORSHOLMS KOMMUN

TIDORUM - ARKITEKTUR OCH BYGGNADSVÅRD

FÖRORD

Vi talar ibland om kulturmiljön som vårt gemensamma, kollektiva minne. Tap-
par vi minnet förlorar vi den vi är, vår identitet.

Våra resurser är begränsade och vi är överens om att utvecklingen bör vara
hållbar, därför måste vi hushålla väl med de resurser som finns. I detta förvalt-
nings- och utvecklingsarbete fungerar en kulturmiljöutredning som ett viktigt
verktyg. Den identifierar och beskriver områdets kulturvärden, en viktig del av
de befintliga resurserna.

Kulturvärden, eller kulturhistoriska värden, är egenskaper i miljön som dels kan
vara historiska- kulturmiljön fungerar som ett unikt historiskt dokument som
berättar om en gången tid, dess livsvillkor, samhälle, byggnadsskick, arkitektur,
industri och övrig mänsklig verksamhet: dess kultur. Dels finns det i vår kultur-
miljö värdefulla egenskaper av mer upplevelsemässigt slag, såsom arkitekto-
niska kvaliteter, konstnärliga egenskaper, patina som markerar tidens gång och
ger oss existentiell tröst, egenskaper som skapar och stärker vår tillhörighet
och identitet, samt egenskaper som skapar tilltalande och trivsamma miljöer.

Denna typ av värden bör förvaltas särskilt aktsamt eftersom de hör till så kall-
lade icke-förnyelsebara resurser- när kulturhistoriska värden väl försvunnit går
de inte att få åter. Resultaten av århundraden av liv kan i brist på hänsyn och
kunskap tillintetgöras på en dag, inte sällan till de efterkommandes sorg.

Kulturmiljön har en viktig identitetsskapande roll i en global nutid där hotet
om likriktning och samkultur har lyft fram vikten av lokalitet, särprägel, genui-
nitet och ursprung. I dagens tävlan mellan städer och regioner har kulturmiljön
utpekats som en värdefull resurs i strävan att skapa attraktivitet och konkur-
rensfordel, locka nya invånare och kompetent arbetskraft. I en värld där turis-
men vuxit till en allt viktigare inkomstkälla har kulturmiljöfrågorna fått aktuali-
tet även inom besökssektorn.

Den österbottniska allmogekulturens bebyggelse och kulturlandskap utgör ett
unikt kulturarv. Den är specifik för vår region, sprungen ur vår naturmiljös spe-
cifika förutsättningar och ett resultat av våra förfäders verksamhet. Den utgör
ett konkret vittne för vår historia och en värdefull länk till vårt förgångna. Den
berättar om olika aspekter av det dåtida samhällets uppbyggnad och funktio-
ner, byggnadsskick, ideal och värderingar. Allmogens byggnadstradition är en
grundläggande del av vår regions identitet och landskapsbild och allmogebe-
byggelsen i Helsingby, Toby och Karkmo är en del av denna helhet.

I denna utredning om kulturmiljön i Helsingby, Toby och Karkmo framhålls där-

för allmogekulturens kulturmiljöer som särskilt värdefulla. De är en viktig del
av vårt gemensamma kulturarv och berättar på ett unikt och omistligt sätt om
de byar som har varit.

I vår grundlags andra kapitel befästs våra rättigheter som finska medborgare.
Utöver detta formuleras också en endaste skyldighet: att *på bästa sätt* värna
om vår natur- och kulturmiljö. Det är således allas vårt gemensamma ansvar
att agera så att byarnas värdefulla kulturmiljöer bevaras för framtiden, så att
även nästkommande generationer skall ha möjlighet att skapa sig förankring
bakåt i tiden och förstå sin egen historia.

Ruusa Viljanen Rossi, arkitekt och byggnadsantikvarie, Tidorum – Arkitektur
och byggnadsvård

Stockholm, december 2021

FÖRORD	2	5.3.1.3 Närpesvägen	33
1. INLEDNING	4	5.3.1.4 Toby stenbro	33
1.1. BAKGRUND OCH MÅLSÄTTNING	4	5.3.1.5 Laihelavägen	33
1.2. LÄSANVISNING	4	5.3.1.6 Karkmo åbro	33
2. BASUPPGIFTER	6	5.3.2. JÄRNVÄGEN	34
2.1. OMRÅDESAVGRÄNSNING	6	5.3.2.1 Toby järnvägsstation	34
2.2. TIDIGARE UTREDNINGAR	6	5.3.2.2 Järnvägens inverkan på lokal handel och industri	35
2.2.1. 1997-års inventering	6	5.3.2.3. Magasinen	35
2.3. VÄRDEFULLA KULTURMILJÖER	7	5.4. AGRARSAMHÄLLET OCH DESS BEBYGGELSE	36
2.3.1. Byggda kulturmiljöer av riksintresse, s.k. RKY-områden	7	5.4.1. Bondgårdens byggnadsbestånd	36
2.3.1.1 Toby stenbro	7	5.4.2. Backstugeområden	38
2.3.2. Värdefulla kulturlandskap och byggda kulturmiljöer på landskapsnivå	9	5.5. HANDEL och INDUSTRI	39
2.3.3. Fasta fornlämningar	10	5.5.1 Butiker	39
2.3.4. Bebyggelseinventeringsobjekt	10	5.5.2 Mejerier	39
3. UTREDNINGSMETODIK OCH MATERIAL	11	5.5.3. Kvarnar	40
3.1. INVENTERINGENS OMFATTNING	11	5.6. SKOLVÄSENDE OCH ANDRA SAMHÄLLELIGA OMSORGSFUNKTIONER	41
3.2. KÄLLMATERIAL	11	5.6.1. Barnalärare	41
3.3. KULTURHISTORISK VÄRDERING	11	5.6.2. Helsingby folkskola	41
3.3.1 Om kulturhistorisk värdering av allmogens byggnadsarv	11	5.6.3. Karkmo folkskola	41
3.4. KULTURHISTORISK KLASSIFICERING	12	5.6.4. Karkmo privata finskspråkiga skola	42
4. REKOMMENDATIONER FÖR BEVARANDE AV OMRÅDETS KULTURMILJÖER	12	5.6.5. Barnmorskegården	42
4.1. SKYDDSBESTÄMMELSER	12	5.7. MEDBORGARRÖRELSER OCH FÖRENINGSLIV	43
4.2. PLANERINGSBESTÄMMELSER	13	5.7.1. Ungdomsföreningen	43
4.3. BYGGNADSBESTÄMMELSER	13	5.7.2. Bönehuset	43
4.4. ÖVRIGT	13	6. INVENTERINGSOBJEKT	44
5. KULTURMILJÖNS UTVECKLING ÖVER TID	14	6.1. HELSINGBY	44
5.1. LÄGET OCH LANDHÖJNINGEN, FÖRHISTORIA	14	6.2. TOBY	210
5.1.1 HELSINGBY	16	6.3. KARKMO	293
5.1.2 TOBY	19		
5.1.3 KARKMO	22		
5.2. LANDSKAPET OCH DESS SÄRDRAG	25		
5.2.1. Åkerlandskapet	25		
5.2.2. Bylandskapet	29		
5.3. INFRASTRUKTUR	32		
5.3.1 VÄGNÄTET	32		
5.3.1.1 Strandvägen	32		
5.3.1.2. Kyrökangasvägen österut	32		

1. INLEDNING

1.1. BAKGRUND OCH MÅLSÄTTNING

På uppdrag av Korsholms kommuns planläggningsavdelning gjordes år 2021 en utredning av landskaps- och kulturmiljövärden som underlag för Helsingby-Toby delgeneralplanering. Området omfattar stora delar av Helsingby, Toby och Karkmo byar. Utredningen innefattar en uppdatering av tidigare utförd bebyggelseinventering och har som målsättning att erbjuda kunskapsunderlag för markanvändningsplanering så att områdets värdefulla kulturmiljöer och kulturhistoriska värden kan på bästa sätt beaktas och bevaras för framtiden.

1.2. LÄSANVISNING

Utredningsrapporten är upplagd på så sätt att den inleds med ett kapitel med basuppgifter rörande området samt genomgång av tidigare identifierade värdefulla kulturmiljöelement och deras skyddsstatus. Kapitel 3 redovisar utredningens metodik och material samt värderingsprinciper. I kapitel 4 presenteras utredningens rekommendationer för bevarande av områdets kulturvärden.

Därefter följer en översiktlig redogörelse av kulturmiljöns utveckling inom inventeringsområdet, kapitel 5. Redogörelsen beskriver byarnas uppkomst och landskapets särdrag samt presenterar historiska fenomen och element som på olika sätt format kulturmiljön inom utredningsområdet, från förhistorisk tid via de första hemmanen vid storskiftet till efterkrigstidens förlängning av Laihelavägen. Generellt gäller att endast fenomen som lämnat avlagringar som fortfarande är synliga i dagens kulturmiljö presenteras, därför är exempelvis avsnittet om skolväsendet inte komplett såsom en historik.

Slutligen, i det omfattande kapitel 6, presenteras objekten i bebyggelseinventeringen. Detta material är omfattande och har organiserats byavis, med inledning i Helsingby, fortsättning i Toby och avslutning i Karkmo.

Materialet är indelat i objekt utifrån dagens fastighetsindelning, vilket är i övrigt ändamålsenligt men separerar i vissa fall historiskt sett sammanhörande element från varandra eller från sina helheter till följd av att fastighetsstyckningar eller att fastighetsgränserna ändrat över tid.

Bya-avsnitten inleds med en bevarandekarta som sammanfattar områdets kul-

turhistoriskt värdefulla byggnader och gårdshelheter och anger deras kulturhistoriska klass. I kartan är även värdefulla vägmiljöer markerade, samt områden som bör skyddas som särskilt värdefulla för kulturmiljön, s.k. /s-områden. Dessutom redovisas värdefulla landskapsmässiga vyer och siktlinjer inom området med pilar. Inom varje by följer objekten den tidigare inventeringens (1997) geografiskt motiverade ordningsföljd och därmed numrering.

Den kronologiska periodiseringen som rubricerar objekten följer Museiverkets rekommendation. Områdets bevarade byggnadsarv indelas i fem tidsmässiga kategorier:

1. de äldsta gårdarna är från den svenska tiden *1722-1808*, som spänner från stora ofreden fram till finska-kriget och i idéhistoriskt hänseende omfattar *Frihetstiden och den Gustavianska tiden*.

Merparten av det agrara byggnadsarvet i Helsingby, Karkmo och Toby byar är från den ryska tiden, som omfattar följande två perioder:

2. *1809-1863*-års period tar vid var den föregående slutar och spänner fram till kommunalförordningen 1863: *Från början av autonomins tid till kommunalförordningen*.

3. *1864-1917: Från kommunalförordning till Finlands självständighet*.

Området var under nästkommande period fortfarande i stort agrart även om vissa moderniseringar ägde rum:

4. *1918-1944: Från Finlands självständighet till slutet av andra världskriget*

Den nyaste period som beaktas i denna utredning är:

5. *1945-1974*, som museiverket benämner *Från andra världskriget till energikrisen*, men som i denna utredning kallas för *Återuppbyggnadstiden*, med anledning av att detta bättre beskriver objekten som presenteras.

I anslutning till varje objektpresentation finns en *beskrivning*, i vissa fall en särskild *historia*, en översiktlig *karaktisering* samt en bedömning av objektets

bevarandegrad och värdering. Här anges även objektets kulturhistoriska *klassificering*, samt huruvida ett objekt, en enskild byggnad eller gården i sin helhet, rekommenderas markeras som *skyddad* i delgeneralplanen för att säkerställa bevarandet av dess kulturhistoriska värde.

I anslutning till objektsrubrik finns den kulturhistoriska klassen angiven genom färgkodning.

2. BASUPPGIFTER

2.1. OMRÅDESAVGRÄNSNING

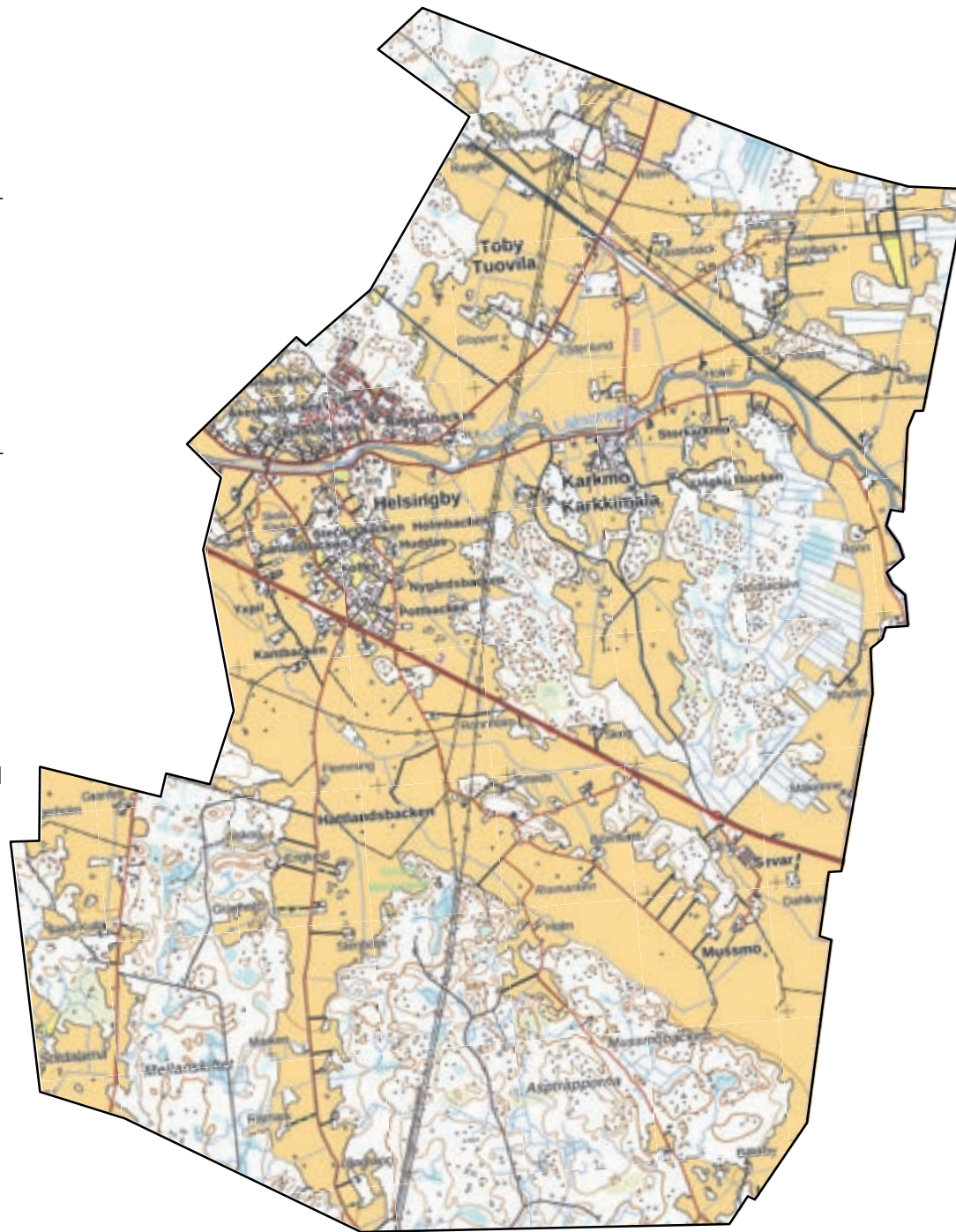
Utredningen täcker merparten av byarna Helsingby, Toby och Karkmo i södra Korsholm enligt intilliggande kartutsnitt. Området gränsar mot Laihela kommun i öster och delvis mot Vasa stad i väster.

2.2. TIDIGARE UTREDNINGAR

2.2.1. 1997-års inventering

Den äldre bebyggelsen i Helsingby, Toby och Karkmo byar har senast inventerats 1997 av Michael Ek. Denna inventering är till sin karaktär deskriptiv och omfattar objekt fram till 1945, med tonvikt på huvudbyggnader och bostadshus. Kulturmiljön i sin helhet: infrastruktur, markanvändning och bebyggelse; gårdar som helheter bestående av många olika element samt kulturlandskapet berörs inte i denna inventering. Likaså är den otillräcklig med tanke på den kulturhistoriska värderingen. Av dessa orsaker bör den anses som föråldrad som kunskapsunderlag för planarbete.

Byggnadsinventeringen från 1997 har utgjort ett viktigt källmaterial i arbetet. Vad bekommer grunddata har inventeringen använts som direkt källa. I övrigt har den reviderats och kompletterats utifrån aktuell situation.

2.3. VÄRDEFULLA KULTURMILJÖER

2.3.1. Byggda kulturmiljöer av riksintresse, s.k. RKY-områden

2.3.1.1 Toby stenbro

Toby stenbro, från 1781, är medtagen i Museiverkets förteckning över kulturmiljöer av riksintresse och av Vägförvaltningen utsedd till Museibro. Den är den näst äldsta stenbron i landet och den äldsta som fortfarande är i allmänt bruk.

Museibroarna som Vägförvaltningen utsett skildrar olika skeden i utvecklingen av trafiknätverket och brobyggnadskonsten i vårt land från 1700-talet till vår tid. Vägförvaltningens kriterier för att ett objekt skall kunna utses till Museibro är följande: riksomfattande historisk och kulturhistorisk betydelse, bro- och vägteknisk betydelse, väg- och trafikhistorisk betydelse, särskild lokal betydelse, förutsättningar för bevarande samt ursprunglighet.

Toby stenbro är således unik på riksnivå. Den representerar det sena 1700-talets ökade byggande av stenbroar vid livligt trafikerade vägar, vilket möjliggjordes av förbättrade kunskaper i stenhantering och valvbyggnadsteknik. Dessförinnan hade rid- och vagnvägar korsat vattendrag på spänger eller träbroar. Denna äldre typ av bro fanns före byggandet av stenbron i Kvarnforssen, se kapitel 5.2.1.4.

Uppe till höger: Toby stenbrons södra brospann med dubbla valv, sedd från Holmen.
Uppe till vänster: bron är kallmurad i granit. På bild dess norra brospann med ett valv. Till vänster anas den gamla bybutiken, numera i bruk som bostad (objekt 13, Toby).

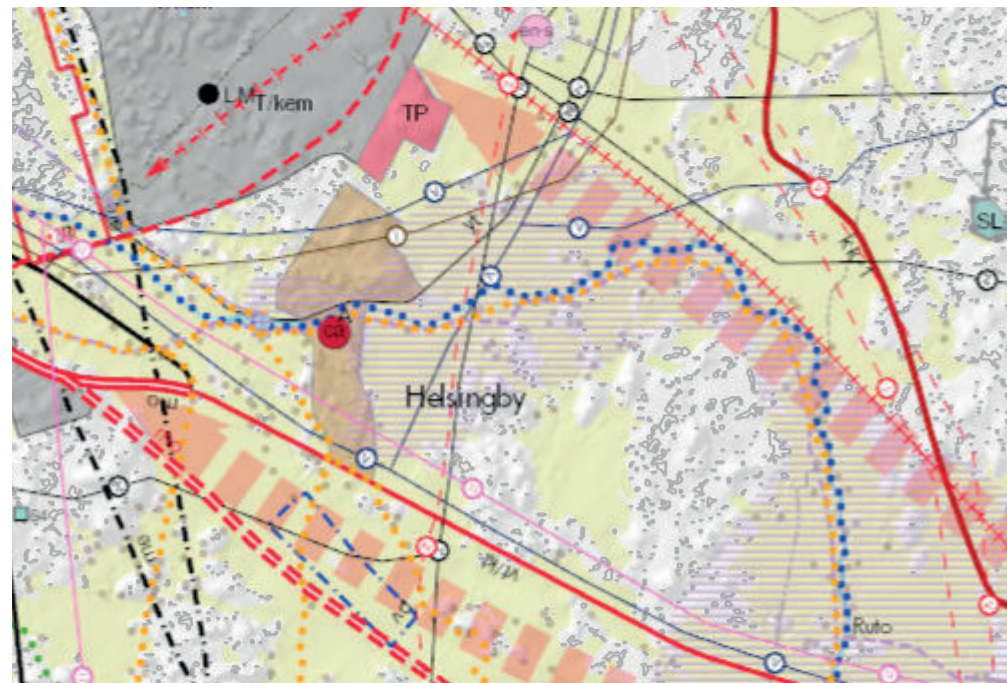
*Uppe till vänster: Detaljbild på ett ankarslut på ankarjärnen, som stadgar valvbågen i söder.
Till höger: Södra valvbågen med sina dekorativa ankarslut i järn.*

2.3.2. Värdefulla kulturlandskap och byggda kulturmiljöer på landskapsnivå

I Österbottens landskapsplan 2040 är ett omfattande landskapsområde utpekade med en egenskapsbeteckning som anvisar kulturlandskap och byggda kulturmiljöer som är värdefulla på landskapsnivå. Landskapet präglas av de öppna odlade åkrarna kring Laihela och Toby ådalar. Toby stenbro som ingår i RKY 2009 är en del av landskapet.

För markanvändningsplaneringen innebär detta, enligt landskapsplanen, följande:

- Vid användning av området måste det säkerställas att kulturmiljön och naturarvet bevarar sina värden.
- I den mer detaljerade planeringen samt vid byggande ska kulturmiljön som helhet samt dess särdrag och tidsmässiga skiktning beaktas så att de värden som hänförs till den tryggas och området kan utvecklas.
- Målsättningen bör vara att åkrarna i området hålls öppna och används inom jordbruket samt att skogarna sköts. Med undantag av jord- och skogsbrukets behov bör byggplatser inte planeras på enhetliga åkerområden.

Kulturlandskapet vid Laihela- och Toby å utgör ett värdefullt kulturlandskap på regional nivå och är markerat i Österbottens landskapsplan 2040.

2.3.3. Fasta fornlämningar

Inom utredningsområdet finns tre fasta fornlämningar som ingår i fornminnesregistret (FMR) och är skyddade genom fornminneslagen. Dessa framgår ur intilliggande kartdiagram.

2.3.4. Bebyggelseinventeringsobjekt

Föreliggande utredning har inventerat områdets samtliga objekt medtagna i 1997-års byinventering: 75 objekt i Helsingby, 42 objekt i Toby och 50 objekt i Karkmo.

Av dessa saknades inventeringsuppgifter helt för 6st objekt i Helsingby, 6st i Toby och 7st i Karkmo. Vid behov har föreliggande utredning har kompletterat inventeringen med uppgifter för dessa. Samtliga visade sig vara byggnader uppförda efter år 1945.

Ett antal objekt från 1997 års inventering har lämnats bort, i de flesta fall till följd av rivning. I enstaka fall till följd av total omdaning. I Helsingby är de bortfallna objekten 11st, i Toby 7st och i Karkmo 6st.

Två helt nya objekt har tillkommit. Ett bostadshus från 1952 och en skolbyggnad från 1964. Därtill har i några fall ett efterkrigstida bostadshus på en tidigare inventerad bondgård inkluderats. Generellt gäller att gårdarna inventerats som helheter inklusive ekonomibyggnader och uthus, så antalet byggnader som är medtagna i föreliggande utredning är mycket stort.

Antalet medtagna objekt i föreliggande utredning är 61 i Helsingby, 37 i Toby och 41 i Karkmo. Totalt omfattar utredningen således 139 objekt.

1. Middagshult, forngravar/gravrösen från järnåldern FMR 499010001
2. Rosenlund, forngravar, tidig järnålder FMR 499010008
3. Storhällorna-norra, medeltida stenläggning i form av en kompassros, 1400-tal FMR499010006

Fornminnen inom området.

3. UTREDNINGSMETODIK OCH MATERIAL

3.1. INVENTERINGENS OMFATTNING

Kulturmiljöinventeringen har genomförts på följande sätt:

Området är inledningsvis kartlagt utifrån uppgifterna i byggnadsinventeringen 1997. Till följd av brister i det kommunala fastighetsregistret angående bebyggelsen mellan 1945-74 har objekt från denna tid identifierats av planavdelningen. Ett kartschema med dessa objekt inprickade utgjorde underlaget för denna del av inventeringen.

Därefter inventerades området och samtliga objekt på plats. Särskild uppmärksamhet riktades på agrarsamhällets lämningar, samt det tidiga medborgar- och välfärdssamhällets bebyggelse. Objekten dokumenterades översiktligt och enbart exteriört. Utifrån detta förarbete gjordes ett urval på basis av ålder, byggnadssätt och representativitet. Urvalet omfattar samtliga 1700-tals, 1800-tals samt 1900-tals objekt tillkomna innan 1945. Därutöver medtogs ett antal objekt från 1950-talet för att på bästa sätt beakta återuppbyggnadsperiodens kulturlager på området. Inga objekt yngre än så är medtagna efter preliminär bedömning av kulturvärde.

3.2. KÄLLMATERIAL

Områdets historiska struktur har studerats med hjälp av kartor och skriftliga källor. För analysen av områdets utveckling har Vasa landsarkivs, Nationalarkivets samt Lantmäterimyndighetens kartsamlingar gått igenom.

Storskifteskartorna från 1700-talet (VMA), storskiftesregleringskartorna från tidigt 1900-tal (VMA) samt 1960 års baskarta (MML) över området har studerats noggrant. För kunskap i byarnas historia har böckerna *Helsingby- Karkmo, förr och nu* (2010) av Hembygdsinventeringsgruppen, *Toby by under etthundra år 1880-1980* (1984) av Ingrid Saxberg et al, samt *Från havsbotten till bysamhälle, uppkomsten och utvecklingen av Toby by i Korsholm* (2001) av Kurt A. West et al. utgjort primära källor.

Korsholms historia I-II av K. V. Åkerblom (1941 och 1956), samt *Ett vrångt och svårt folk, Korsholm under 650-år* (Korsholms kommun, 2000) har utgjort

grundläggande referensverk.

Radan varrella – Suomen rautatieliikennepaikat har studerats för Toby järnvägsstations historia. (J. Iltanen, 2009)

3.3. KULTURHISTORISK VÄRDERING

Utifrån information insamlad i fält samt genom det tillgängliga källmaterialet analyseras områdets historiska karaktär och speciella utvecklingsdrag och kännetecken. Denna bearbetade kunskap om områdets karaktär och kulturhistoriska kontext fungerar som en grund för tolkningen av områdets kulturhistoriska betydelser.

Den kulturhistoriska värderingen erbjuder därefter ett kunskapsunderlag för beslut beträffande utveckling. Värderingen tar avstamp i en bedömning av objektens d.v.s. miljöernas, byggnadernas och landskapets bevarandegrad och historiska läsbarhet.

Värderingen görs utifrån kunskap om tillkomst, utveckling, nuläge och bevarandegrad och kontextualiseras på lokalnivå, men kontrolleras även upp mot regional- och nationell nivå, i synnerhet beträffande det i landskapsplanen utpekade landskapsområdet.

Värderingsarbetet följer de riktlinjer som pekats ut i det svenska Riksantikvarieämbetets skrift *Kulturhistorisk värdering av bebyggelse* författad av Axel Unnerbäck.

Den kulturhistoriska värderingen utmynnade i ett förslag som presenterades för en arbetsgrupp bestående av planläggningschef Jonas Asplund, planläggningsingenjör Martina Bäckman samt planläggare Anne Holmback från Korsholms kommuns planläggningsavdelning, ledande byggnadsinspektör Michael Ek från Korsholms kommuns byggnadsinspektion och byggnadsforskarna Outi Orhanen och Annika Harjula-Eriksson från Österbottens museum. Utifrån detta förde arbetsgruppen gemensamma värderingsdiskussioner som landade i en samsyn i de inventerade objektens kulturhistoriska värde. Överinspektör Juhani Hallasmaa från NTM-centralen i Österbotten var förhindrad att delta men skickade sina kommentarer via e-post.

3.3.1 Om kulturhistorisk värdering av allmogens byggnadsarv

Med undantag av Statens Järnvägars före detta pumphus i Karkmo (objekt 35), ungdomsföreningen Hoppets föreningslokal i Helsingby (objekt 56), det före detta bönehuset i Toby (objekt 36), sågverksföreståndarens bostadshus i Karkmo (objekt 31), samt några byggnader som uppförts för handel och annan verksamhet (objekten Toby 13, 30, Karkmo 22, 32) består all bebyggelse som uppförts i utredningsområdet före år 1940 av allmogebebyggelse som representerar den österbottniska byggnadstraditionen.

Det österbottniska byggnadsarvet har generellt sett mycket höga byggnads- och kulturhistoriska värden, som vittnesbärare för det regionala bondesamhällets levnadssätt och-villkor, organisation, byggnadsskick med mera under en tidsperiod som spänner från 1700-tal till 1900-tal. Det regionala byggnadsarvet har dessutom särskilt höga miljövärden och identitetsvärden. Det kännetecknar regionen och är som kulturell yttring unikt på nationell nivå.

Dess bevarande för eftervärlden bör säkerställas.

Till följd av allmogebebyggelsens omistliga betydelse för det österbottniska kulturlandskapet och den österbottniska kulturella identiteten, är bevarandegraden inte avgörande för bedömningen av dess samlade kulturhistoriska värde. Trots att åtgärder utförts som förvanskat en byggnads historiska uttryck – fasadrenoveringar, ombyggnader, fönsterbyten och ändrad färgsättning – kan byggnadens roll i landskapet, och därigenom hela kulturlandskapets värde, i framtiden stärkas genom återställande av fasaduttrycket.

Av denna anledning pekar föreliggande utredning ut även kraftigt ändrade byggnader som skyddsvärda genom sin betydelse för landskapet och den regionala kulturella identiteten.

3.4. KULTURHISTORISK KLASSIFICERING

Utifrån sitt kulturhistoriska värde har objekten klassificerats på en fyrgradig skala och kodats med kulör enligt klass.

All bebyggelse har klassificerats utifrån sitt kulturhistoriska värde. Skalan är fyrgradig: 1. anger synnerligen högt kulturhistoriskt värde, 2. högt kulturhistoriskt värde, 3. visst kulturhistoriskt värde och- anger att inga kulturhistoriska värden utpekats. Klassificeringen styr de skyddsbestämmelser som används i delgeneralplanen. Det har som syfte att skapa ett lättåskådligt kunskapsun-

derlag, som förutom i samband med planläggning, även kan användas vid bygglovsprövning och rådgivning.

I bevarandekartorna är de tre första klasserna medtagna och motsvaras av blått för klass 1, grönt för klass 2. och gult för klass 3.

4. REKOMMENDATIONER FÖR BEVARANDE AV OMRÅDETS KULTURMILJÖER

4.1. SKYDDSBESTÄMMELSER

I anslutning till objektsbeskrivningarna i kapitel 6 anges huruvida bevarandet av de i samband med inventeringen identifierade kulturhistoriska värdena skall säkerställas i delgeneralplan, med hänvisning till Markanvändnings- och bygglagen (MBL) §41.2, för att dessa inte skall gå förlorade i samband med framtida utvecklingsarbete.

Byggnaderna eller gårdshelheterna som anges skyddsvärda markeras i delgeneralplan som kulturhistoriskt värdefulla med hänvisning till föreliggande inventering.

De skyddsbestämmelser som används bestäms av objektets kulturhistoriska klassificering enligt följande:

Sr1 Blåklassad byggnad: Byggnad eller gårdshelhet med synnerliga kulturhistoriska värden. Skyddas till sitt yttre och till sin historiska karaktär. Får inte rivas. Åtgärder planeras i samråd med antikvariskt sakkunnig. Ifall tidigare åtgärder gjorts, som strider mot detta bör man sträva efter återställande åtgärder. Får inte rivas.

Sr2 Grönklassad byggnad: Byggnad eller gårdshelhet med höga kulturhistoriska värden. Åtgärder bör stöda dess värde och överensstämma med dess historiska karaktär. Ifall tidigare åtgärder gjorts som strider mot detta bör man sträva efter återställande åtgärder. Får inte rivas.

Sr3 Gulklassad byggnad: Byggnad eller gårdshelhet med kulturhistoriska värden eller ett miljöskapande värde/värde för landskapsbilden. Åtgärder bör stöda dess värde. Får inte rivas utan särskilt tvingande skäl.

Utöver enskilda objekt, byggnader och gårdshelheter, pekar utredningen ut områden som med hänvisning till sina kulturhistoriska värden bör markeras i delgeneralplanen, t.ex med beteckningen /s, med följande bestämmelse:

/s ett värdefullt byaområde där miljön bevaras för sina kulturhistoriska värden. Åtgärder som vidtas inom området får inte riskera att dess historiska karaktär förvanskas utan bör bevara dess kulturhistoriska värden. Åtgärder bör övervägas med nogsamhet och till sitt uttryck, sin skala och sin placering ansluta till och underordna sig områdets historiska karaktär. Områdets topografi och viktiga landskapselement, såsom stora träd och flyttblock, bör bevaras. Vägar som inte är belagda bör inte beläggas.

SM objekt som skyddas med stöd av fornminneslagen.

MA landskapsmässigt värdefullt odlingslandskap, dess landskapsvärden säkerställs genom att det bevaras i odlingsbruk och hålls öppet

För att säkerställa bevarandet av de kulturhistoriska värdena i en byggnad eller på ett område med skyddsbestämmelse krävs ett myndighetsutlåtande inför byggåtgärder. I sista hand ligger ansvaret för att skyddsbestämmelserna följs hos byggnadsinspektören.

Förvaltare av kulturhistoriskt värdefull egendom rekommenderas att vända sig till antikvariskt sakkunnig för råd i vård och underhåll, samt inför planering av tilltänkta åtgärder.

4.2. PLANERINGSBESTÄMMELSER

Områdets kulturhistoriskt värdefulla byggnadsbestånd bevaras. Områdets markanvändning planeras med hänsyn till kulturmiljöns värden på så sätt att dessa bevaras och stärks. I planering och åtgärder beaktas områdets förutsättningar så att kulturlandskapets struktur och särskilt karaktärsskapande naturliga landskapselement, t.ex. flyttblock, eller kulturella element t.ex. björkalléer, inte förstörs. Öppna åkerområden inom byacentra bevaras obebyggda och i odlingsbruk av landskapsmässiga skäl.

Nya vägar och trafikanläggningar dimensioneras så att deras åverkan på

byastrukturen och det öppna kulturlandskapet minimeras. Broar och viadukter undviks i det öppna flacka landskapet. Schaktning och bullerskydd tillåts inte förstöra de långa siktlinjerna och förändra det öppna landskapet.

4.3. BYGGNADSBESTÄMMELSER

Ny bebyggelse placeras så att den traditionella byastrukturen bevaras och allmogebebyggelsen, till den grad den är bevarad, tillåts dominera byabilden och utsikterna. De öppna åkerområdena inom de gamla byacentra hålls obebyggda. Ny bebyggelse placeras i skogskanterna och större enhetliga bebyggelseområden placeras på skogsmark. Hänsyn visas till bevarandet av långa siktlinjer genom det öppna åkerlandskapet.

Ny bebyggelse som tillkommer inom den gamla byastrukturen anpassas med avseende på skala, placering och färgsättning till den lokala byggnadstraditionen, så att en enhetligare och mer harmonisk miljö än den nuvarande tillåts växa fram.

Aktsamhet visas de vägavsnitt som utpekats som särskilt värdefulla för sin vägmiljö. Deras karaktär och värden bevaras genom underhåll och anpassad utveckling

4.4. ÖVRIGT

Toby stenbro bör röjas fram och hållas synlig från byvägarna.

Kunskap om kulturmiljön och dess värden bör sprids och fastighetsägarna bör uppmuntras att underhålla och rusta upp sina fastigheter på ett sätt som bevarar deras kulturvärden.

Kommunen som fastighetsförvaltare bör agera förebildligt i bevarandefrågor.

Ödegårdar bör räddas och tas i bruk.

5. KULTURMILJÖNS UTVECKLING ÖVER TID

5.1. LÄGET OCH LANDHÖJNINGEN, FÖRHISTORIA

Såsom längs hela den österbottniska kusten har kulturmiljöns utveckling i Helsingby, Toby och Karkmo byar gått hand i hand med landhöjningsfenomenet. Det förklarar de tidiga näringarnas förekomst och utbredning. Likaså förklarar det uppkomsten av den tidigaste bosättningen, markanvändningen och bebyggelsens placering i landskapet. Allt eftersom marken har stigit ur havet har den tagits i bruk och utnyttjats, men samtidigt har idkandet av havsbundna näringar försvårats och ny infrastruktur på mark vuxit fram. De högsta punkterna har varit skogbevuxna och de lägsta för blöta att bygga på, så bosättningen har pla-

cerats i sluttningarna mellan skog och strandäng. Där har marken varit fast och lämplig för bebyggelse och all bördig upplandningsmark har lämnats fri för bete och odling.

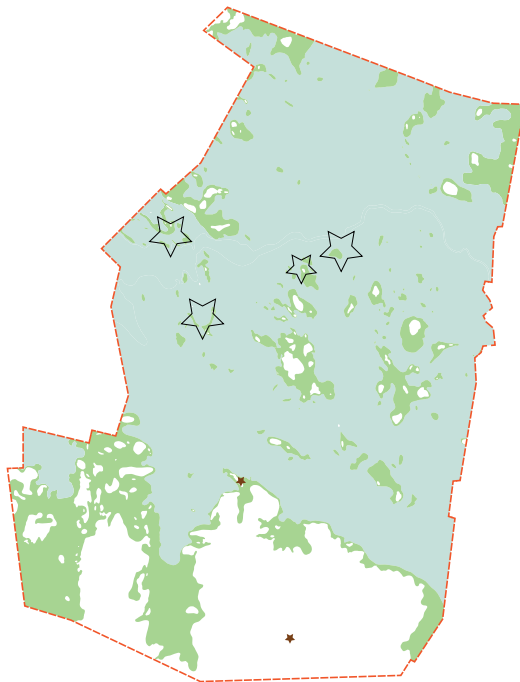
Intelligande kartdiagram visar schematiskt hur landhöjningen de senaste 1000-åren påverkat inventeringsområdet och därigenom möjliggjort stadigvarande bosättning och villkorat människans markanvändning och bebyggelse.

Byarna inom utredningsområdet kan uppskattas ha stigit ur havet som små kobbar kring år 800e.Kr. Någon gång under 1200-1300-talet har dessa öar vuxit ihop med fastlandet. Förutsättningar för fast bosättning har således funnits sedan 1300-1400-talet. De första uppgifterna om befolkning i byarna stammar från 1413 då hemmanen började beskattas.

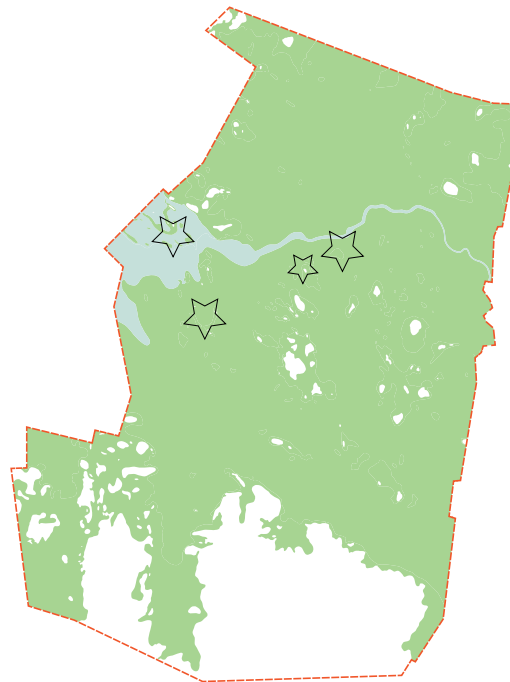
TOPOGRAFISKA FÖRUTSÄTTNINGAR - LANDHÖJNINGENS INVERKAN PÅ STRANDLINJEN ÅR 1000-2000

Kartorna är diagrammatiska. De är framtagna utifrån 5m höjdkurvor och utgår ifrån antagandet att landhöjningen de senaste tusen åren pågått lineärt med ca en meter per århundrade. De områden som är markerade med blått är inte i sin helhet farbara med båt. Grönt markerar landområden som ligger lägre än 5m över havsnivån. ☆ anger platserna för den antagna tidigaste bosättningen. De små stjärnorna på kartdiagrammet för situationen år 1000 markerar områdets järnålderslämningar

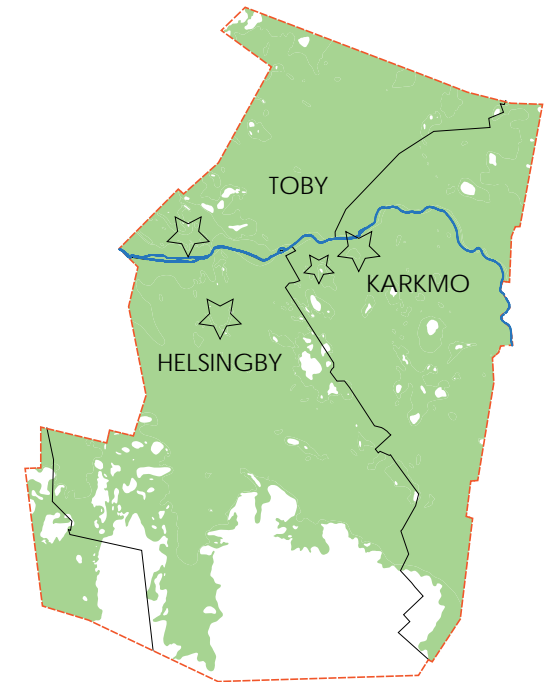
KRING ÅR 1000

KRING ÅR 1500

KRING ÅR 2000

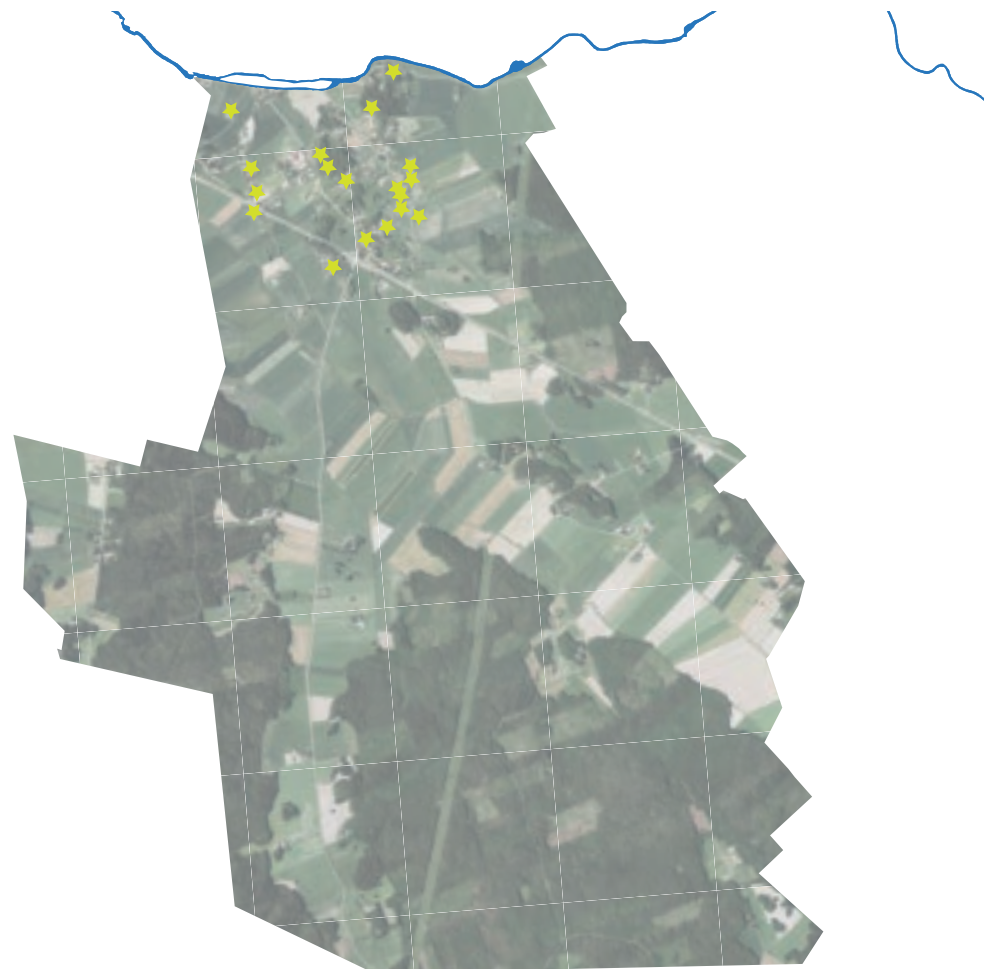
Uppe till vänster: De tre byarna markerade i Claes Claessons österbottenskartan från 1651, väster är uppåt i bild. (VMA)
 Uppe till höger: Styrman's hemman nr. 5 i Helsingby var utsett till kaplansbol, dvs. prästbo-stad. Kartan från 1811 visar på byggnadsdispositionen vid tiden för en hemmansklyvning. Flaggstång samt brunn stod mitt på tunet. Inget av detta är bevarat. (VMA)
 Nere till höger: Kartan över åkrar tillhörande Sands hemman nr 4 i Helsingby (objekt 14) visar på ekonomibyggnadernas typiska placering invid vägen år 1811. (VMA)

5.1.1 HELSINGBY

Utredningsområdets högst belägna punkter ligger i Helsingby och utgörs av platser som steg ur havet redan 300-400 år e.Kr. Spår av tillfälliga boplatser för jägare och fiskare har upptäckts på dessa platser. Fornminnena vid Middags-hult och Storhällorna vittnar om mänsklig närvaro under denna tid. Tusen år senare kan den fasta bosättningen tänkas ha uppstått.

Vid tiden för storskiftet, som förrättades under andra halvan av 1700-talet, bestod Helsingby av totalt nitton hemman. Aderton av dessa låg inom utredningsområdets gränser, det nittonde, Pundars hemman, ligger utanför områdesgränsen mot söder. Ur historiska kartor uppmätta inför storskiftet framgår stomhemmanens läge. Gårdarna har legat relativt utspridda längs sluttningarna på ett antal mindre backar, tidigare småholmar, och förbands genom smala stigliska vägar över åker- och betesmarker. Intilliggande kartdiagram visar hemmanens ungefärliga läge vid tiden för storskiftet.

Storskiftesregleringen, eller nyskiftet, som förrättades år 1909-10, bröt upp den gamla bystrukturen, då en del av hemmanen tvingades att flytta ut ur byakärnan. Utflyttarområden uppstod längs Pundars- och Mussmovägen.

Till vänster: 1960-talskartan (MML) visar på den vid tiden ännu välbevarade allmogebebyggelsen och dess struktur. Uptill i bilden är byns främsta handelsområde markerat med en cirkel. I detta läge vid det södra brofästet uppstod en handelsnod i slutet av 1800-talet, se sid 36.

Upe: Stomhemmanens placering i Helsingby enligt storskiftesuppmätningar.

Följande sida: Utsnitt ur Jonas Cajanus storskiftesuppmätning av Helsingby 1780 som visar byakärnan.

Därpåföljande sida: Samma utsnitt ur 1934 års flygbild visar hur lite kulturmiljöns struktur ändrades under denna tid.

5.1.2 TOBY

Den första stavelsen i bynamnet Toby kan härledas till det gamla ordet *tå*, som betecknar en bygata eller byväg. Vid betraktande av strukturen i Toby historiska byakärna och läget för de tio hemman som i mitten av 1700-talet utgjorde byn, är det lätt att godta denna etymologiska förklaring.

Ur historiska kartor uppmätta inför storskiftet, som förrättades under andra halvan av 1700-talet, framgår stomhemmanens läge. De låg på rad mellan Skurasbacken i väst och träbron över ån i öst ungefär i linje med dagens Mellanbackvägen. Gårdarna bands ihop av en byväg som följde ån. Intelligande kartdiagram visar hemmanens ungefärliga läge.

Utflyttarområden uppstod efter nyskiftet i Toby öster om Hägnadsbacken, byns tidigare bosättningsgräns. Bosättningen spred sig nu till Brobacken, stationsområdet och till järnvägens nordöstra sida.

Till vänster: 1960-talskartan (MML) visar på den vid tiden ännu välbevarade allmogebebyggelsen och dess struktur.

Uppre: Stomhemmanens placering i Toby enligt storskiftesuppmätningar.

Följande sida: Utsnitt ur Jonas Cajanus storskiftesuppmätning av Toby 1780 som visar byakärnan.

Därpåföljande sida: Samma utsnitt ur 1934 års flygbild visar hur lite kulturmiljöns struktur ändrades under denna tid.

5.1.3 KARKMO

Karkmo by består av två delar, Storkarkmo och Lillkarkmo, som steg ur havet som skilda holmar eller holmgrupper, och ligger idag efter varandra längs ån, med Lillkarkmo i väster och Storkarkmo uppströms mot öster. Ur historiska kartor uppmätta inför storskiftet framgår hemmanens läge, som redovisas i intilliggande kartdiagram. En del av de ursprungliga nio stomhemmanen var redan vid denna tid delade, vilket förklarar markeringarnas antal.

Efter nyskiftet spred sig Karkmos bosättning dels söderut, till Sevar och Mussmo, dels till åns norra sida och ännu längre norrut, bortom Långstrand norr om järnvägen.

Till vänster: 1960-talskartan (MML) visar på den vid tiden ännu välbevarade allmogebebyggelsen och dess struktur.

Uppe: Stomhemmanens placering i Karkmo enligt storskiftesuppmätningar.

Följande sida: Utsnitt ur Jonas Cajanus lite trasiga storskiftesuppmätning av Karkmo 1780 som visar Lillkarkmo till vänster och Storkarkmo till höger.

Därpåföljande sida: Samma utsnitt ur 1934 års flygbild visar hur lite kulturmiljöns struktur ändrades under denna tid.

5.2. LANDSKAPET OCH DESS SÄRDRAG

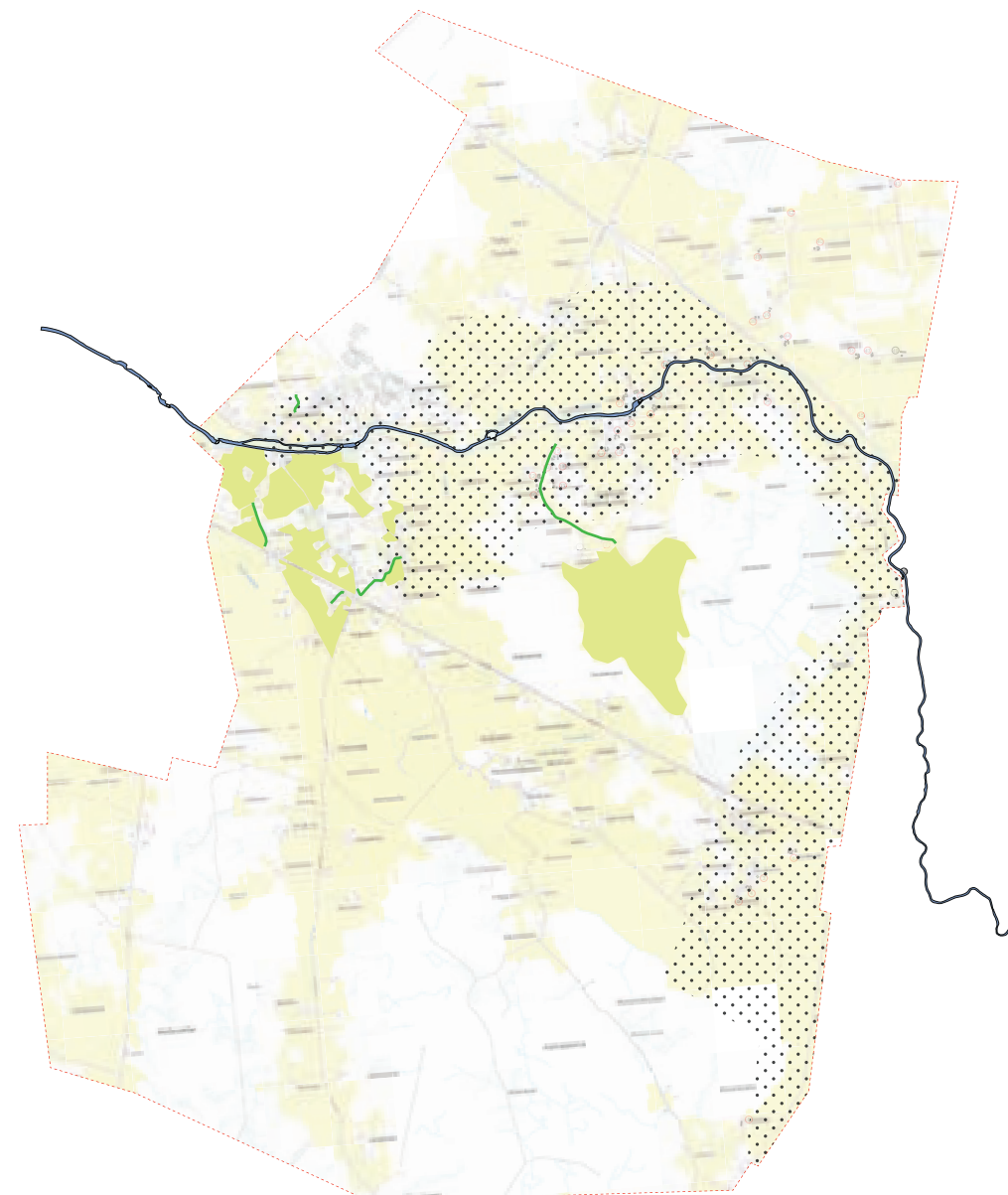
5.2.1. Åkerlandskapet

Landskapet präglas av de öppna odlade åkrarna kring Toby ådal. Bebyggelsen följer landskapsstrukturen och ligger intill ån och på de högsta punkterna i landskapet.

Området består till stora delar av vidsträckta låglänta odlingsfält, en del lövskog i skogsbrynen och barrskogsbevuxna högre liggande backar och åsar. Utöver det i landskapsplanen utpekade värdefulla landskapsområdet finns i området ett lokalt värdefullt större åkerlandskap i Kålasor i Karkmo samt för byastrukturen viktiga mindre åkerområden inom Helsingby byakärna.

Toby å slingrar sig genom området. Den kantas av sly och lövträdsdungar och är bara ställvis synlig i det flacka landskapet.

Riksväg 3, järnvägen mellan Vasa och Seinäjoki, samt flera kraftledningslinjer löper genom det öppna landskapet.

Kulturlandskap som är värdefullt på landskapsnivå, enligt Österbottens landskapsplan

Åkerområden inom Helsingby byakärna samt Kålasor i Karkmo med särskilt lokalt värde för landskapet

Vägavschnitt med särskilda landskapsvärden eller särskild betydelse för bymiljön

Föregående sidor:

s.20 På åkrarna mellan Hägnadsbacken och Brobacken i Toby står ännu en del hölador på ett för de österbottniska landskapet så kännsakt sätt.

s. 21 De vidsträckta åkrarna österut från Yxpil.

Uppe till vänster: Toby å fotograferad från stenbron någon gång mellan 1890 och 1920. (Bild: Finna)

Till höger: Samma läge idag. Det vassa stenblocket som sticker upp över ytan är lätt att känna igen från den äldre bilden, men vattenflödet är avsevärt mindre och landskapet inte lika öppet.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

5.2.2. Bylandskapet

Bylandskapet är beträffande bebyggelsen i samtliga tre fall förhållandevis splittrat och heterogent till följd av omfattande rivningar av äldre byggnadsbestånd och tillkomst av ny byggnation utan anpassning till värdefull kulturmiljö.

Den traditionella bosättningsstrukturen är dock relativt välbehållen, med undantag av viss exploatering av tidigare åkermark framför allt i Helsingby byacentrum.

Ett särskilt, karakteristiskt inslag i områdets gamla byakärnor, i synnerhet i Helsingby och Toby, utgörs av stora flyttblock. Småvägar kröker sig runt dem och bebyggelsens placering anpassar sig till dem, ibland är byggnader nästan uppförda mot dem.

Regionalt typiska björkalléer med stor betydelse för landskapet och med höga identitetsvärden leder framför allt till många av Pundarsvägens nyskiftesgårdar.

Uppe till vänster: Karakteristisk flyttblocksmiljö på skurasbacken i Toby.

Uppe till höger: Sandåsbacksvägens trivsamma vägmiljö.

Nere till höger: Regionalt typisk björkallé leder till 1930-talsbondgården i Helsingby utflyttarområde.

Pundarsvägens i övrigt enahanda vägmiljö i Helsingby rytmiseras av traditionella björkalléer som leder från byvägen upp till nyskiftesgårdarna i skogsbrynet.

Följande sida:

Kullavägens vägmiljö i Helsingby har en starkt ålderdomlig karaktär och ett högt kulturhistoriskt värde. Till miljön bidrar flyttblock och stora uppvuxna björkar, en lång välbevarad stengärdesgård och välbevarad vägnära allmogebebyggelse.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

5.3. INFRASTRUKTUR

5.3.1 VÄGNÄTET

Utredningsområdet har spelat en särskilt viktig roll för den Österbottniska infrastrukturens utveckling genom tiderna. Den nära relationen till Korsholms slott samt byarnas läge strax nordost om den stora havsviken vid nuvarande Vikby-Fladan, längs ån som var i förbindelse med Kyrö älv, gjorde området strategiskt viktigt ur såväl land- som sjötransporthänseende. Det äldsta befintliga vägnätet i området har således en lång och betydelsefull historia.

5.3.1.1 Strandvägen

Under medeltiden fanns i Österbotten bara två egentliga huvudvägar, av vilka den ena var Strandvägen som fungerade som förbindelse mellan de administrativa centren slottet i Korsholm och Åbo slott. Den andra var Kyrönkangasvägen som gick sydvästerut från Korsholms slott till Tavastkyro. Båda dessa huvudvägar löpte genom utredningsområdet. Vägen från Korsholms slott i nuvarande Gamla Vasa följde Toby ås norra strandbank genom Toby by. Denna sträckning kallas i gamla kartor för "Öfre Vasa Landsväg". Ån korsades ovanför Kvarnforsen, mellan Eurasbacken och var Uf:lokalen ligger idag, där det enligt de tidigaste uppgifterna fanns en träbro 1556. Detta övergångsställe var i bruk fram tills att stenbron byggdes och är inritat i kartor från tiden kring mitten av 1700-talet. Strandvägens dåvarande linje västerut mot Vikby har inte bevarats och inga spår av den är synliga, till skillnad från hur det ser ut i Vikby, Tölby och Solf, där den gamla Strandvägen fortfarande utgör en del av det lokala vägnätet. Vartefter landhöjningen har förskjutit strandlinjen västerut och norrut har även Strandvägens dragning i Helsingby ändrats.

5.3.1.2. Kyrönkangasvägen österut

Kyrönkangasvägens medeltida sträckning genom området varierade med årstid och över tid. Såväl åns norra som södra sida har utnyttjats för rutt österut. 1651-års karta anger dock att nuvarande Karkmovägen senast vid denna tidpunkt brukades för förbindelse mot Laihela och vidare österut.

Uppe till höger:

Tobyvägen sedd mot väster, till vänster åns smala norra fåra och Holmen. I bakgrunden till vänster anses det tidigare Andelsmejeriets byggnader.

Nere till höger: Tobyvägen sedd mot väster från utkanten av den gamla byakärnan. Vägen förlängdes till Martois i mitten av 1800-talet.

Inom området är nuvarande Tobyvägen fram till det gamla broläget således till delar en väg som sedan medeltiden varit av allmän betydelse. Dess sträckning har dock ändrats lite med tiden. Även Karkmovägen har till delar varit allmän väg sedan medeltiden.

Helsingbyvägen och Pundarsvägen kan anses vara lika gamla som dessa men har fungerat som lokala byvägar. Rimalvägens historia härrör sig till 1700-talets andra hälft.

5.3.1.3 Närpesvägen

År 1777 slutfördes anläggningsarbetena för en väg som det tagit mycket lång tid att komma överens om och bygga: landsvägen mellan Närpes och Vasa. Den drogs via Övermark, Pörtom och Rimal byar och vidare från Rimal till Helsingby och kallades både för Närpesvägen och Nylandsvägen, men heter numera Rimalvägen.

Några år före Rimalvägen färdigställdes, år 1775, ålade landshövdingen i Vasa län Korsholm och socknarna Vörå, Storkyro, Ilmola, Lillkyro, Malax, Laihela, Lappfjärd och Lappo att bygga en stenbro över Toby å. Vid tiden för Rimalvägens byggande framlades ett förslag till att den gamla träbron skulle ersättas med en stenbro i det läge där Rimalvägen möter ån, vid Reveln. Projektet framskred så långt att mätningar utfördes, överintendenten tog fram ritningar för en välvd stenbro och bönderna körde ut sten för grundläggning. Denna bro byggdes dock aldrig, till följd av att ett bättre förslag på läge lades fram, det nuvarande.

5.3.1.4 Toby stenbro

Den nuvarande stenbron blev färdig år 1781, bara två år efter att förslaget att ändra bronns läge från Reveln till dess nuvarande läge över Holmen lades fram. Flytten medförde stora inbesparningar tack vare bättre markförhållanden och möjligheten att bygga två kortare brospann i stället för ett längre. Bron uppfördes av murmästare David Olander samt byggmästare Tomas Rijf, efter ritningar av överintendent Carl Fredrik Adelcrantz. Den är kallmurad i granit och består i norr av ett valv och i söder av två. Bron är totalt 85m lång och har en bredd på 5,5m.

År 1982 fick bron, som är landets näst äldsta stenbro och den äldsta som fortfarande är i bruk, status av museibro, vilket skyddar den mot rivning och för-

Till höger: den gamla träbron markerad i 1780-års storskiftesuppmätningsskarta. Karkmovägen löper längs med ån.

vanskning.

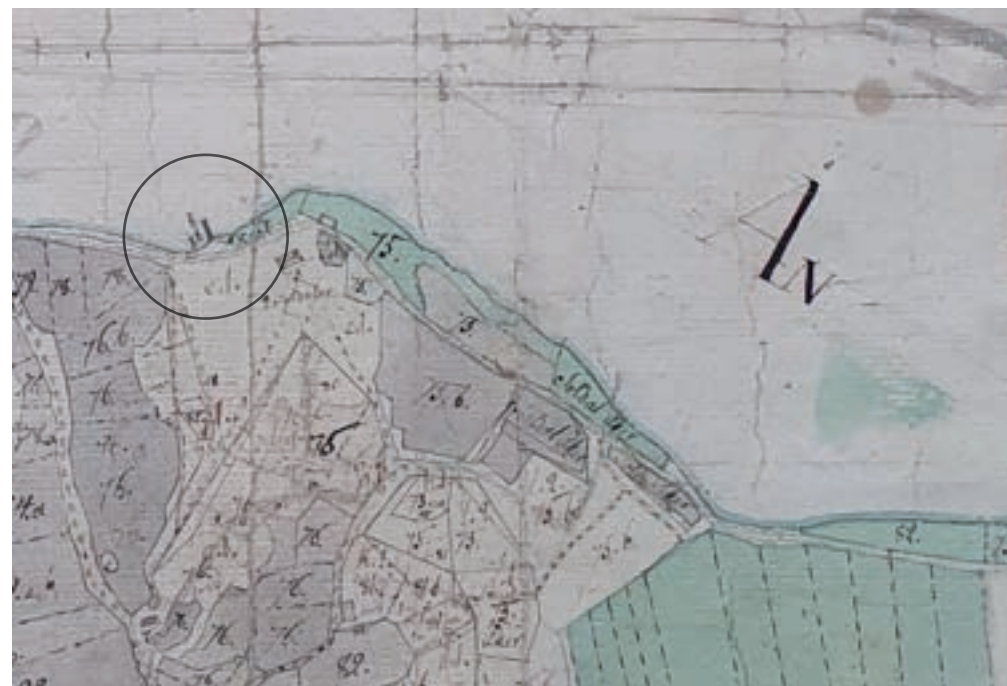
5.3.1.5 Laihelavägen

År 1943 öppnades vägförbindelsen från Gamla Vasa över Risö-fjärden och till Helsingby. Först då minskade trafiktrycket på den gamla bron. Denna väg förlängs österut mot Laihela år 1953, som ett led i moderniseringen av riksväg 3 till Helsingfors. Helsingby byakärna klyvs itu, då vägdragningen placeras utan större beaktande av befintlig bystruktur och bebyggelse. Byggandet av Vasa motorvägsförlängning år 1994, förstärker effekten av riksväg 3 som en barriär i det gamla kulturlandskapet.

1868 blev vägen mellan Toby och Martois klar. Vägen mellan Toby station och Karkmo började anläggas 1914.

5.3.1.6 Karkmo åbro

I Karkmo har en privat träbro funnits vid övergångsstället intill Storkarkmoforsen åtminstone sedan 1780. Efter att ha förvaltats av skifteslaget mellan åren 1915 och 1954 blev bron statlig. Nuvarande bro byggdes år 1981.

5.3.2. JÄRNVÄGEN

Vasabanen, järnvägen till Vasa, som går genom utredningsområdet i öst-västlig riktning, började byggas sommaren 1879 och öppnades för allmän person- och godstrafik i november 1882.

Banan har haft stor betydelse för kulturmiljöns utveckling framför allt i Toby, där en järnvägsstation byggdes 1888 med placering enligt kartutsnittet intill. Trafiken var livlig och byns roll i neijden som infrastrukturell nod förstärktes ytterligare.

5.3.2.1 Toby järnvägsstation

Stationsbyggnaden byggdes ut i flera etapper för att motsvara den ökande trafikens behov såväl inom persontransport som inom godshantering. 1916 fanns inom stationsområdet en stationsbyggnad med två tillbyggda flyglar, som förutom väntsal, kontor och utrymmen för postkontor, även innehöll en tjänstebostad för stationsinspektorn. Inom området fanns även en vaktstuga med två tjänstebostäder för järnvägspersonal samt ett vedförråd. Stationsområdet var finplanerat med omfattande planteringar och ingärdades med ett staket i trä med grindar vid infarterna och krattade sandgångar. Inget av detta finns dessvärre kvar. Trots livlig trafik uteblev förväntad bosättning kring stationen. Persontrafiken slutade 1984, varutrafiken fem år därefter. Byggnaderna revs 1987. Idag är platsen ett ovärdat grönområde. Kvarlevande växtarter från tiden kan finnas.

Till stationsläggningen hörde även en pumpstation, bestående av ett pumphus med vattentorn. Den förlades vid ån på Karkmosidan om byårån och vatten till påfyllning av ångloken pumpades till en vattenreservoar nära station. Denna pumpstation är bevarad och i bruk som fritidshus (obj. 35, Karkmo). Den har ett högt kulturhistoriskt värde.

Upe till höger: Toby järnvägsstation tre år innan rivning, bild ur boken Radan Varrella.

Nere till höger: Toby järnvägsstation uppfördes efter typritningar för Vasabanen. Här ett fotografi från tidigt 1900-tal, ur boken Radan Varrella.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

5.3.2.2 Järnvägens inverkan på lokal handel och industri

Järnvägsstationen skapade många arbetstillfällen och verksamheter växte upp i anslutning till den. Redan år 1898 fanns hela tre tegelbruk som levererade byggnadstegel framför allt till Vasa. Ett av dessa gick på ångkraft och vid denna fanns även produktion av träullsplattor.

Ett stort modernt tegelbruk uppfördes intill stationsområdet år 1945 och medförde de mindre tegelageriernas nedstängning. Det var framgångsrikt under återuppbyggnadstiden, men i samband med övergången till moderna byggnadsmaterial minskade efterfrågan. Intill stationen fanns under 1940-talet även en modern fabrik för träullsplattor för byggnadsändamål.

Sedan år 1908 stod ett våghus med lastväg på plats för vägning av framför allt hö och kött.

Ett varmhus för Lalli ölbryggeri uppfördes i förlängningen av godsmagasinet och ett isupplag för smör byggdes 1912. Antalet hömagasin uppgick som mest till 9 st. Postgången gick härifrån redan 1891 och transporterades till Solf, Malax, Petalax Pörtom och Övermark. Ett drygt tiotal olika bolag verkade i anslutning till stationsområdet och stationen var således ett centrum för handel och resande under många årtionden. Inget av detta finns dessvärre bevarade i dagens kulturmiljö. Den lokala tegelproduktionen har däremot lämnat sina spår i bevarad bebyggelse i närheten av stationen. På Karkmo sida av bygränsen finns ett antal tidiga ekonomibyggnader uppförda i lokalt producerat tegel.

5.3.2.3. Magasinen

Handeln med lantbruksvaror, framför allt hö, halm, spannmål, kraftfoder, var så omfattande att Centralandelslaget Labor år 1912 lät uppföra ett magasin längs Tobyvägen i anslutning till stationsområdet. Eftersom Toby station lämpade sig bättre för av- och pålastning av hö än Vasa station utvecklades Toby efterhand till centrum för stråfoderhandeln i kringliggande kommuner och som mest fanns det hela nio halmmagasin längs byvägen. Två av dessa är bevarade, en söder om och en norr om järnvägen. De är i privat ägo och används idag som lager och upplag.

Uppe till höger: I lantmäteriets karta från 1960 syns fortfarande stationsområdet i sin helhet, här markerat med ett A. Den bevarade pumpstationens läge är markerad med B. C och D anger bevarade lantbruksmagasin, E den stora tegelfabriken från 1940-talet. F hänvisar till objekt nr 30 i Toby som hade inkvarteringsverksamhet för resande. G och H är exempel på objekt (nr 31,32 i Karkmo) med tegelbyggnader. H fungerade ursprungligen som ostmejeri.

Nere till höger: Magasinskomplexet norr om järnvägen härrör från stationens storhetstid inom frakt av lantbruksprodukter, framför allt hö och halm.

5.4. AGRARSAMHÄLLET OCH DESS BEBYGGELSE

5.4.1. Bondgårdens byggnadsbestånd

Områdets traditionella agrara bebyggelse består till övervägande del av bondgårdar. Den traditionella österbottniska bondstugan, timrad, fodrad och rödfärgad parstuga, ofta utökad, oftast i 1,5våning, utgör mangårdsbyggnad på gårdarna. Lillstugan, eller sytningsstugan, i snarlikt utförande som bondstugan men i form av enkelstuga, utgör ett andra bostadshus, oftast för den äldre generationen. En hel räckta med ekonomibygnader, både större uthusrader och enskilda bodar, kringgärdar gården på ett mer eller mindre löst organiserat sätt. De större uthusens utformning präglas idag ofta av kontinuerligt bruk och består inte sällan av delar från olika perioder. Till gårdarna hör även mer avlägset belägna stora timrade rior och ängslador.

Principerna för bondgårdarnas utformning var snarlik från 1700-talets slutside ända fram till 1930-talet, men tydliga stilmässiga variationer över tid kan skönjas. Antalet byggnader minskade allteftersom och uthusen växte i storlek. Största delen av inventeringsobjekten inom området består av bond- och småbrukargårdar från olika tider. En handfull av dessa är sällsynt kompletta. De äldsta byggnaderna är från 1700-talets slut.

Uppe till höger: Smeds militieboställe (objekt nr 5) bakom alla stora flyttblock, fotograferat 1912. Bild ur boken Toby by under etthundra år.

Nere till höger: Lillstuga i vinkel mot bondstugan till vänster i bild på Kull hemman i Helsingby (objekt nr 27) år 1947. Bild ur boken Svenska Österbottens historia IV

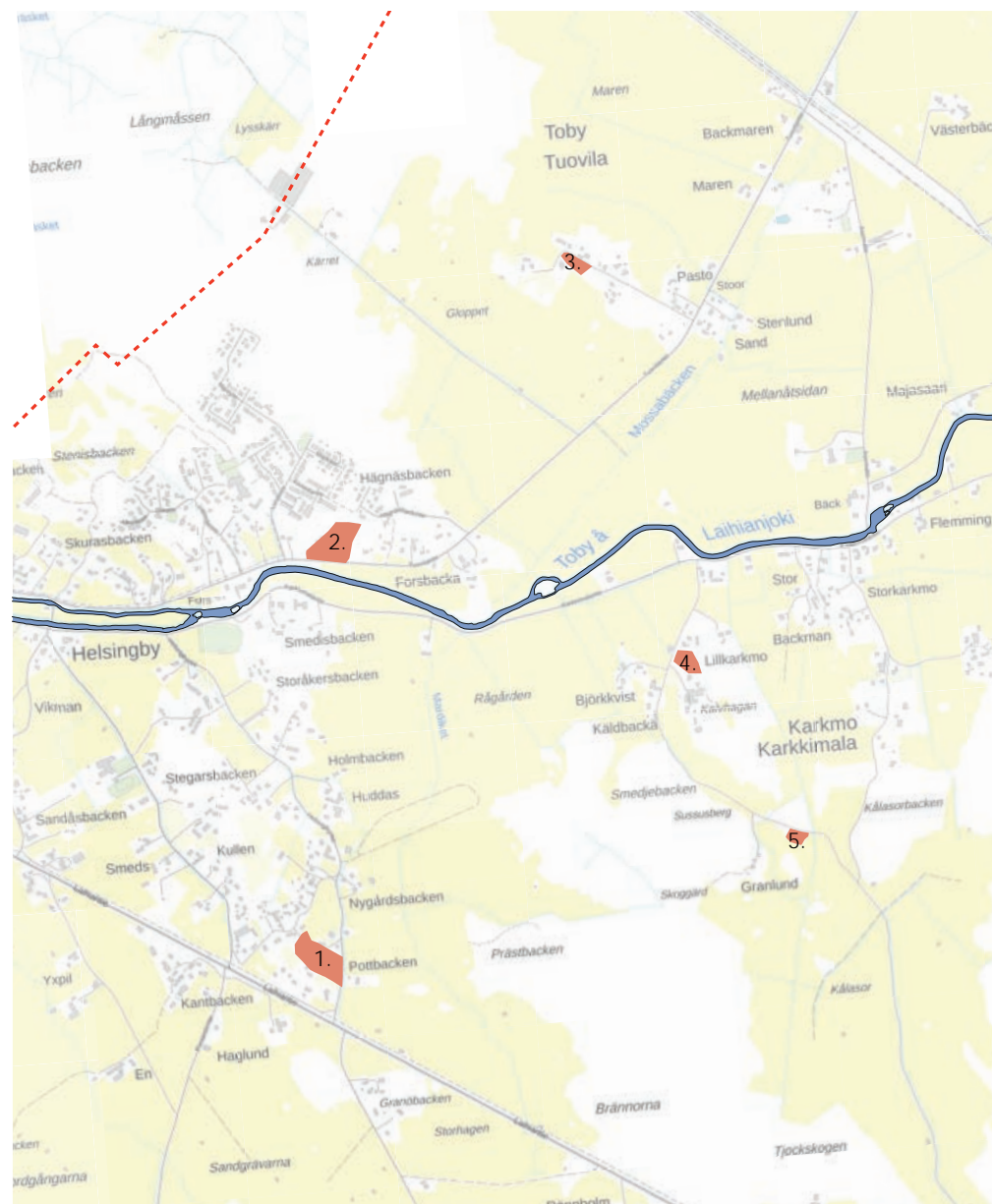
Enskilda timrade ängslador och rior står kvar i landskapet som minnesmärken från en tid som flytt undan effektivare lantbruksmetoder och -teknik. De vittnar om tidigare generationers levnadsvillkor och byggnadsskick, om jordbrukets utveckling och om den traditionella byggnadsteknikens hållbarhet och förmåga att åldras med värdighet. De kan vara svåra att ge formellt lagskydd men deras kulturhistoriska värde är inte mindre för det och deras roll i landskapet är betydelsefull.

5.4.2. Backstugeområden

I byarna var samfällig mark utpekad, alternativt någon bondes mark, där obesuttna tilläts bygga sig enkla stugor, så kallade backstugeområden. Dessa var länge mycket enkla och fattiga områden, men deras standard förbättrades efterhand. Hantverkare eller bönder som sålt sina gårdar kunde bosätta sig i dessa områden, exempelvis på Skatan i Helsingby.

Kartdiagrammet intill anger var byarnas backstugeområden har legat. En del enhetlig backstugebebyggelse finns bevarad, om än ofta kraftigt förvanskad till sitt historiska uttryck, framför allt på Mellanbackens backstugeområde i Toby. Skatans backstugeområde i Helsingby fanns kvar, välbevarad med såväl en del stugor som typiska landskapselement i form av t.ex. stengärdsgårdar, ännu vid tiden för den förra inventeringen 1997. Idag finns inget av detta kvar.

Nere till vänster: Skatans backstugeområde markerad i 1954-års flygbild.

Kartdiagrammet visar det ungefärliga läget för byarnas backstugeområden.

1. Skatans backstugeområde, Helsingby (riven)
2. Mellanbackens backstugeområde, Toby
3. Brobacksvägens backstugeområde, Toby
4. Lillkarkmo backstugeområde, Karkmo
5. Enskild backstuga, Karkmo

5.5. HANDEL och INDUSTRI

5.5.1 Butiker

1866 blev det möjligt att idka handel i byarna och samma år grundades Toby första lanthandel. Inledningsvis drevs handelsverksamheten på bondgårdar. 1891 öppnades den första egentliga lanthandeln, Sjölunds butik, i ett tidigare soldattorp vid stenbrons södra fäste. Byggnaden är numera riven, men torpets bod, lanthandelns magasin, finns bevarad som en del av objekt nr. 26 i Helsingby.

I detta utmärkta handelsläge vid nejdens främsta trafiknod uppstod i början av 1900-talet ett handelskluster, med lanthandel, bageri och garveri med affär. Andelsrörelsen vann insteg och från 1916 drevs den ena affären av andelshandelslaget. Handels- och kaféverksamheten i de gamla byggnaderna vid brofästet upphörde under 1960-talet och byggnaderna är idag rivna. Handelsandelns verksamhet fortsatte i en ny affärsbyggnad uppförd 1957. Den står kvar, liksom den affärsbyggnad som uppfördes 1930 på Holmen mitt emellan de två brospannen av Toby stenbro. Verksamheten är dock nedlagd och lokalen är ombyggd till bostad.

I Karkmo drevs en lanthandel vid Rönnavägen från och med år 1922. Affärsbyggnaden från 1959 står kvar men är ombyggd till bostadsutrymme. I Karkmo fanns en andra mataffär vid karkmobrons södra fäste. I det kombinerade affärs- och bostadshuset från år 1935 bedrevs det handel fram till 1961, varefter en kaférelse tog över för en kort tid men numera är affärslokalen införlivad i bostaden.

5.5.2 Mejerier

I Toby grundades 1919 en omfattande mejeriverksamhet i anslutning till stationsområdets handel med jordbruksvaror. Verksamheten fortsatte fram till år 1952 under olika bolag. Hos byborna väcktes dock redan tidigt en tanke om ett gemensamt andelsmejeri och Helsingby andelsmejeri grundades år 1925. Dess byggnad från 1949 står kvar som ett viktigt landmärke i byamiljön. 1920-talet

Uppe till höger: Handelsbebyggelse vid brofästet på helsingbysidan år 1912. Bild ur boken Toby under 100 år.

Nere till höger: Samma läge år 1936. Andelshandeln längst till vänster, därefter bageriet, Verner Bergs lanthandel, kafé och längst till höger barnskolan. Inget av detta är bevarat.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

utgjorde en guldåder för grundläggning av byamejerier och vid denna tid fanns det även i Karkmo en privatägd mejeriverksamhet, Baumgartners ostmejeri. Delar av dess verksamhetsbyggnad är bevarad som uthus tillhörande objekt 32.

5.5.3. Kvarnar

Vattenkraften i forsarna i Toby å anmodas ha utnyttjats för kvarnar redan under 1500-talet. Kvarnarna var inledningsvis för malning av mjöl, men senare framför allt för att överföra kraft till sågverk.

Inom utredningsområdet har den främsta kvarnplatsen funnits vid Kvarnforsen, eller Mjölnarisforsen, vid det gamla broläget intill Helsingby UF-lokal. År 1670 vet man att Hudd hemman i Helsingby hade en kvarn mitt under träbron. Man vet dessutom att helsingbyhemmanen ett tiotal år därefter var samlade i två kvarnlag, med varsin kvarn. På Tobysidan om forsens hade tobybönderna på samma sätt organiserat sig kring två vattenkvarnar.

Bara dryga en kilometer uppströms för ån ligger Lillkarkmoforsen och Karkmoforsen. Vid tiden för storskiftet vet man att det i Lillkarkmoforsen fanns en

kvarn och i Karkmoforsen fanns två kvarnar.

I Karkmoforsen fanns en omfattande kvarn- och sågverksrörelse från tidigt 1900-tal fram till tiden inför millenieskiftet. Vid tiden för senaste inventering 1997 fanns kvarnanläggningen kvar. Idag är kvarnplatsen rensad från byggnader. Några kvarnstenar är uppställda som minnesmärken över platsens betydelsefulla månghundraåriga historia.

Nere: Karkmoforsens kvarnplats är idag ett stillsamt minnesmärke över tidigare generationers flitiga verksamhet.

5.6. SKOLVÄSENDE OCH ANDRA SAMHÄLLELIGA OMSORGSFUNKTIONER

5.6.1. Barnalärare

Från 1723-års resolution fram till folkskoleförordningen 1866, och byggande av folkskolor, fick barnen undervisning hos sk. lärmödrar och -fäder i byarna. I Toby fanns lärfadern "Broras Jossas" samt lärmor "Lill-Fia" på Dalibacken, Bro-ras Jossas stuga är bevarad om än kraftigt förvanskad efter pågående renove-ring (obj 23 Toby).

I Helsingby gavs undervisning av systrarna Storm i bondstugan på Sandåsback-vägen 73, (obj. 18 Helsingby).

5.6.2. Helsingby folkskola

Efter folkskoleförordningen 1866 tog det för byborna i Helsingby, Karkmo och Toby fram till år 1886 att få till stånd en gemensam folkskola för byarna. Inled-ningsvis inhystes skolan i en numera riven bondstuga på Smedisbacken. År 1887 uppfördes den egentliga skolbyggnaden, som placerades på Storåkers-backen, som sedan kom att kallas Skolbacken. Skolan byggdes ut med en till fristående byggnad år 1901. Byggnaderna på Skolbacken revs under 1970-talet för att ge plats för Helsinghörnans pensionärshem. Vid denna tid hade den nuvarande skolbyggnaden redan varit i bruk i ett tjugotal år. Den uppför-des ursprungligen år 1957 och innehöll fyra tjänstebostäder. Skolan byggdes ut till nuvarande storlek och gestalt på 1980-talet och kom då även att innehålla utrymmen för skolhälsovård och daghem. Vid det laget hade grundskolerefor-men ägt rum och skolan gick under namnet Helsingby lågstadium.

5.6.3. Karkmo folkskola

Efter att landet blivit självständigt övergick alla folkskolor i byarna i kommu-nal ägo. Nyskiftet hade nyligen genomförts och till följd av detta var befolk-ningen i byarna utspridd över stora områden. Det togs beslut om att Helsingby folkskola inte längre skulle ta emot elever utanför byn och Toby gamla byakär-na. För Karkmobarnen och barnen i Toby utflyttargårdar samt i stationsområ-

Uppe till höger: Helsingby första folkskola stod på Storåkersbacken, men revs under 1970-talet. Nere till höger: Den nya folkskolebyggnaden togs i bruk 1957. På bild så som den såg ut innan 1980-talets tillbyggnad. Båda bilder ur boken Helsingby-Karkmo förr och nu.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

det grundades i Karkmo en egen folkskola vars skolbyggnad stod klar år 1921. Den ersattes år 1961 med nuvarande byggnad. Karkmo lågstadium drogs in år 2001.

5.6.4. Karkmo privata finskspråkiga skola

Många av Karkmos finskspråkiga familjer, som inte varit ovanliga till följd av Karkmos närhet till det finskspråkiga Laihela, gick efter Karkmo folkskolas grundande i skolan tillsammans med de svenskspråkiga. Detta passade dock inte alla och på grund av svårigheter med att få ordnad skolgång på eget modersmål i kommunal regi grundades i Karkmo år 1926 en reducerad finsk skola i privat regi. Skolan drevs i fyra år fram till 1930, då kommunerna Korsholm och Laihela slöt ett ersättningsavtal för skolgång på finska. Skolan fungerade i en därtill uppförd skolbyggnad, som idag står välbevarad i gårdsmiljön till en jordbruksfastighet (obj. 1 Karkmo).

5.6.5. Barnmorskegården

Korsholms kommun lät år 1889 uppföra en stor fattiggårdsanläggning med till-

hörande "dårhus" i Toby. Då inget av den finns bevarat och dess läge i Tövalite dessutom lämnar utanför utredningens områdesgräns, behandlas den inte desto mer.

Det andra kommunala omsorgsprojektet från tiden kring sekelskiftet var att år 1906 uppföra en byggnad som barnmorskegård för södra och östra distriktet. Den placerades i Hägnadsbacken i Toby, på arrenderad mark vid den dåvarande östra gränsen för bebyggelse i byn. Fram till 1945 fungerade den som barnmorskegård, varefter den såldes och byggdes om till en spannmålstork som står kvar idag.

Uppe till vänster: Den kommunala barnmorskegården innan den såldes och byggdes om till spannmålstork. Bild ur boken Toby by under ett hundra år

Uppe till höger: Skuggan av den gamla barnmorskegården anas i spannmålstorkens gestalt till höger i bild.

5.7. MEDBORGARRÖRELSE OCH FÖRENINGSLIV

5.7.1. Ungdomsföreningen

Slutet av 1800-talet och förra sekelskiftet innebar en tid av medborgerligt uppvaknande och engagemanget ledde runt om i landet till grundandet av lokala ungdomsföreningar för gemenskap, folkbildning och nöje. Då man år 1907 under ledning av folkskoleläraren Brommels samlades vid Helsingby folkskola för att grunda en egen lokal förening gick man in som filial under Wasa Uf. för att kringgå tsarens tillfälliga förbud mot nya föreningar. Föreningen döptes till UF Hoppet. 1909 fick föreningen en tomt, Kvarnbacken, och året därpå kunde man redan hålla möten i den egna lokalen, som ambitiöst nog, ritats av en av tidens främsta arkitektkontor i Vasa, Bruun och Schoultz.

Uf Hoppet drev redan tidigt en framstående verksamhet inom idrott och fysisk fostran. Under åren 1937-38 påbörjade föreningens idrottsavdelning på egen bekostnad anläggningen av en sportplan med läktare nedanför föreningslokalen. Kriget kom dock emellan.

Under fortsättningskriget utnyttjades föreningslokal och sportplan som fångläger, vilket kraftigt slet på byggnaden och omgivningarna. Efter krigsåren renoverades föreningshuset, idrottsplanen färdigställdes och tillhörande läktare byggdes så att det var klart 1960.

Föreningshuset står idag kvar på sin plats, med ett något förvanskat yttre efter flera renoveringar. Kommunen har sedan 1963 haft hand om driften av idrottsplanen och tillhörande läktare.

5.7.2. Bönehuset

Som ett led i den stora frikyrkorörelsen lät Fria missionsförbundet i Kevlax bygga ett bönehus på Brobacken år 1934. Verksamheten var livlig under krigsåren, då exempelvis transporter av krigsbarn till Sverige skedde via Toby. Barnen anlände med tåg från Helsingfors till Toby station, övernattade vid Bönehuset och flögs till Sverige från flygfältet i Vasa. Evakuerade karelar var en annan grupp som tillfälligt logerat i Bönehuset. Efter att ha stått tomt sedan 1960-talet fungerar byggnaden sedan år 1984 som byagård driven av Toby hembygdsförening. Den har sedan dess genomgått renoveringar som förändrat dess ursprungliga fasadarkitektur.

Uppre: Ungdomsföreningen Hoppet rf:s föreningslokal i sitt originaluppförande före kriget. Bild ur Facebookgruppen Karkmo gamla bilder och texter (admin. Paul Martinson 4.6.2018)

6. INVENTERINGSOBJEKT

6.1. HELSINGBY

Objekt nr. 13.

499-420-0007-0051 och 499-420-0007-0028

Mejeriet

Adress: Karkmovägen 56, 65520 Helsingby

Typ av objekt: fabriksbyggnad

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: huvudbyggnad (A), uthus (B)

Huvudbyggnad (A)

Nuvarande användning: lager samt andra verksamhetsutrymmen och hyresbostäder

Ursprunglig användning: andelsmejeri

Byggnadsår: 1949, tillbyggt senare

Antal våningar: 2

Sockel: Betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: puts

Färg: nedsliten vit puts

Takform: valmat

Taktäckning: brun korrugerad plåt

Entrésituation:-

Skick: utvändigt nedgången

Uthus (B)

Mejeriets långa uthusbyggnad med trästomme på kilsten, klädd med röd lock-

Uppe till höger: Mejeribyggnadens (A) fasad mot vägen har förvanskats gravt genom rivning av det karakteristiska skärmtaket över inlastningen samt genom bristande anpassning av ny fönstersättning.

listpanel, vita snickerier och knutar. Falsad plåt lagd i skivtäckning på sadeltak.

Byggnads- och användningshistoria: Byggdes som Helsingby andelsmejeri, ersatte en tidigare mejeribygnad i trä byggd på samma plats år 1925. Mejeri-verksamheten drevs fram till år 1972. Därefter utnyttjades lokalerna av Sunex Ab, som tillverkade kemiska produkter, bl.a flytande tvättmedel fram till slutet av 1990-talet. Därefter uthyrning av verksamhetslokaler samt fem små bostäder i övre våningen.

Karakterisering: Funktionalistisk mejeribygnad från återuppbyggnadstiden, senare tillbyggd på baksidan. Lång traditionell uthusbyggnad i vinkel mot Karkmovägen avgränsar mot öster.

Bevarandegrad och värdering: Trots tillbyggnad är den ursprungliga delen till sin övergripande gestalt bevarad och väl avläsbar. Dess fasaduttryck är dock svårt förvanskad efter senare ändringar. Representerar efterkrigstidens verksamhetsbyggnader på landsbygden. Vittnar om den för landsbygdens utveckling under det tidiga 1900-talet så viktiga andelsrörelsens historia och

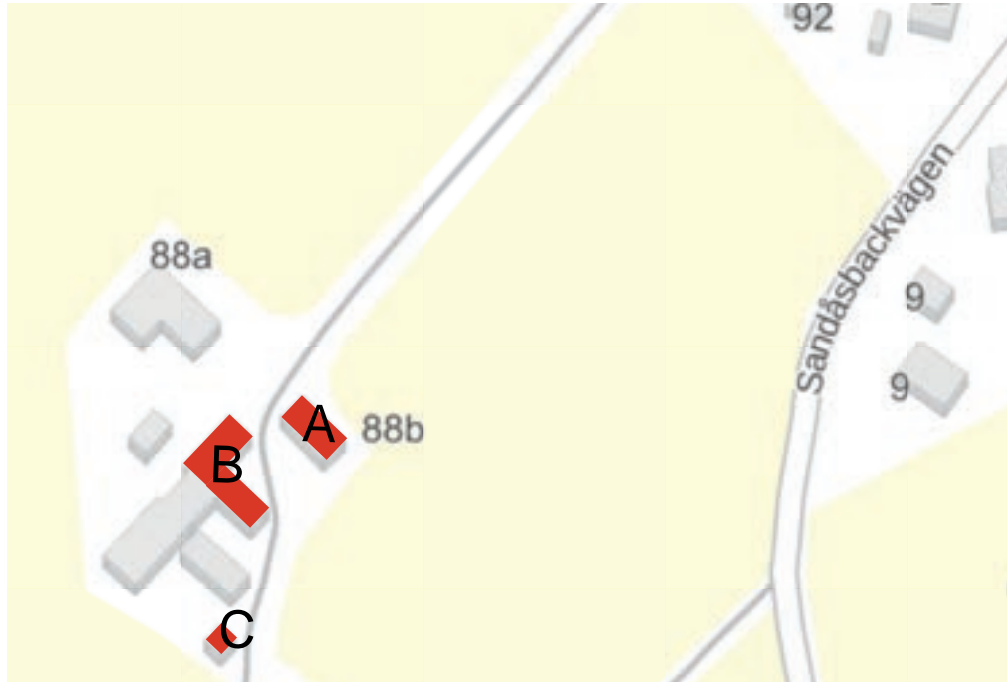

har därmed ett samhällshistoriskt värde. Dess gestalt syns långa vägar även till andra sidan ån, vilket ger den en betydande roll i bybilden. Uthusbyggnaden har stort miljöskapande värde i väglandskapet.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad och del av byggnad

*Uppe till vänster: Uthusbyggnaden (B) har ett högt miljöskapande värde.
Till höger: Uthusbyggnaden (B) fotograferad från byvägen, mejeriet bakom till höger.*

Objekt nr 14.

499-405-0004-0014

Alfred Sand

Adress: Karkmovägen 88B, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: Bondstuga (A), uthus (B), bod (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: står tomt

Ursprunglig användning: bondstuga

Byggnadsår: slutet av 1700-talet? Enl. 1997

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilad sten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: ytterdörr med överljus i liv med fasad

Skick: gott

Uthus (B)

Timrad uthuslänga på kilstens-/betongsockel med lillstuga i ena ändan. Röd-målad locklistpanel med vita snickerier, knutar och fönster och gula dörrar. Pannplåt på sadeltak.

Uppe till höger: Gården har ett synligt läge i landskapet och en viktig roll i bymiljön

Bod (C)

Ofodrad, timrad spannmålsbod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel. Röd med vita snickerier och knutar, gul dörr och lucka. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Traditionell österbottnisk bondstuga med ekonomibyggnader i form av uthuslänga och bod. Lillstuga i ändan av uthuslängan.

Bevarandegrad och värdering: Med undantag av 1960-talets fönsterbyte en till sitt yttre välbevarad bondstuga av äldre karaktär, vilket ger den ett högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Mycket synligt läge i landskapet, och välhållen vilket ger den även ett påtagligt miljövärde. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

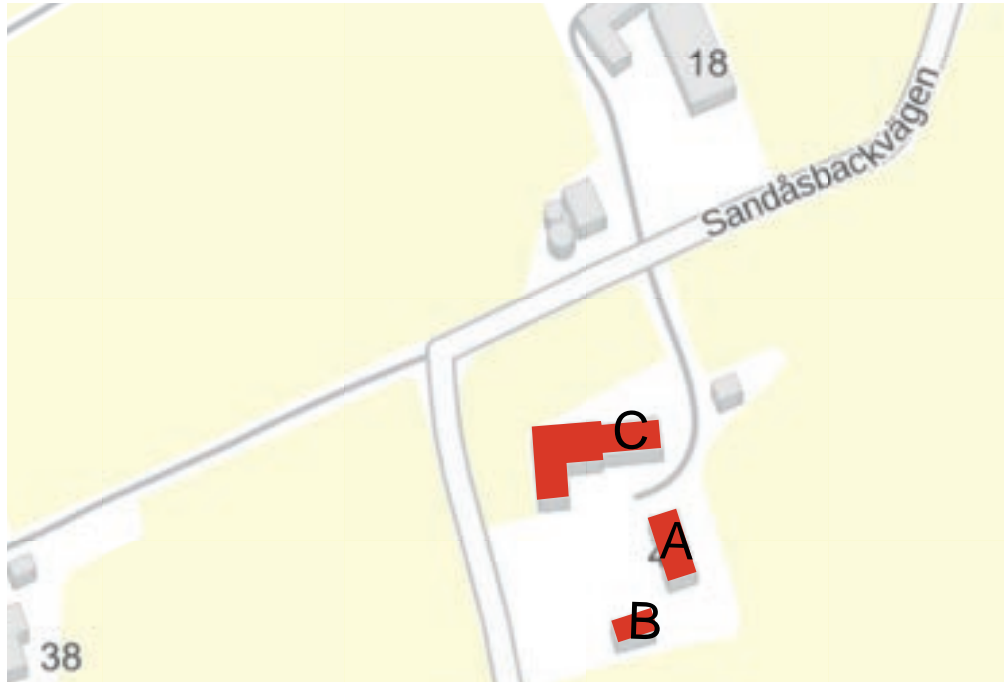
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugans (A) fönster i bottenvåningen är bytta till en avvikande fönstertyp under 1960-talet. Ytterdörren är likaså utbytt men är kvar i sitt ursprungliga läge i liv med fasaden vilket ger den ett ålderdomligt uttryck.

Uppe till höger: Sammansatt uthusbyggnad med en timrad äldre del (B) fotograferad från söder.

Objekt nr 16.

499-405-0004-0021

Johan Pada

Adress: Sandåsbackvägen 43, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B), uthus (C),

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1886

Antal våningar: 1+vind

Sockel: putsad kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd

Takform: sadel

Taktäckning: grå tegelimiterande profilplåt

Entrésituation: tillbyggd modern brokvist

Skick: gott

Uthus (B)

Uthuslänga i sammansatt utförande, delvis timrad på kilstensgrund och delvis av resvirke på betongsockel. Delvis ofodrad timmerfasad, delvis fodrad med lockpanel och delvis med locklistpanel. Röd med vita snickerier och knutar, vita

Uppe till höger: Bondstugans fasaduttryck präglas av 1960-talets fönsterbyte.

fönster och dörrar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uthus (C)

Ofodrat timrat magasin på kilstensgrund. Röd med vita snickerier och knutar, gula portar och luckor. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: År 1965 moderniserad och tillbyggd traditionell bondstuga i välskött gårdsmiljö med två mindre traditionella uthus.

Bevarandegrad och värdering: Till sin övergripande gestalt bevarad bondstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Synligt läge i landskapet, och välhållen, vilket ger den även ett miljövärde. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

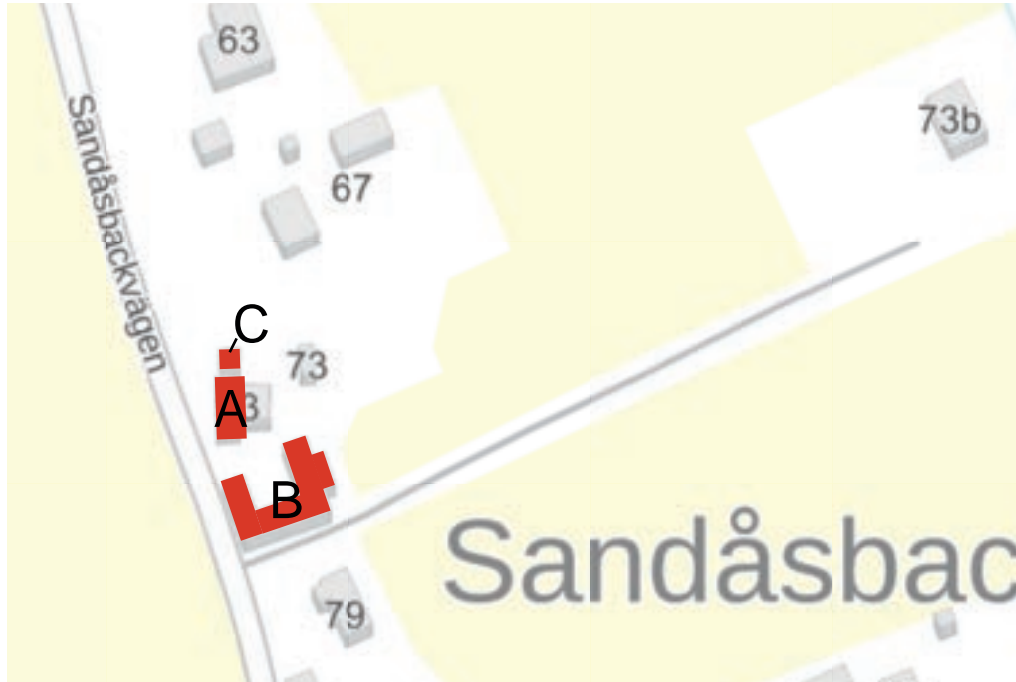
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugans (A) norra gavel och uthuset (B).

Uppe till höger: Uthuslängan (B) är sammansatt av delar från olika tider och anpassad över tid till nya funktioner och behov. Den avgränsar gården mot vägen och har en miljöskapande roll.

*Uppe: Gården har ett synligt läge i landskapet och en viktig roll i bymiljön
Till vänster: Det tvådelade magasinet (C) avgränsar mot söder och skapar en på tre sidor kringbyggd gård av traditionell karaktär.*

Objekt nr 18.

499-405-0006-0016

Enebacka Ragnar

Adress: Sandåsbackvägen 73, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga (B), bod (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talets slut

Antal våningar: 1+vind

Sockel: putsad kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, bruna fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röda betongpannor

Entrésituation: tillbyggd modern brokvist från 80-talet

Skick: gott

Uthus (B)

Kringbyggd uthuslänga, delvis timrad på kilstensgrund och delvis i resvirke på betonggrund. Röd med vita snickerier och knutar, vita fönster och dörrar. Kor-rugerad plåt på sadeltak.

Uppe till höger: Bondstugans (A) placering längs vägen ger den ett högt miljövärde. Återstäl-lande av det ursprungliga fasaduttrycket rekommenderas.

Bod (C)

Ofodrad timrad spannmålsbod. Rödfärgad, röd dörr och lucka. Pannplåt på sadeltak.

Karaktärisering: Under 1980-talet moderniserad och tillbyggd traditionell bondstuga i småskalig gårdsmiljö med en traditionell uthuslänga i vinkel som ramar in gården samt en spannmålsbod av ålderdomlig karaktär.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskad traditionell bondstuga som tidigare fungerat som småskola i byn, vilket stärker dess kulturhistoriska värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde. Återställande av fasaduttrycket i synnerhet mot vägen rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Sandåsbacksvägens /s-område.

Uppe till vänster: Den kringbyggda uthuslängan (B) skapar en trivsamt gårdsbildning av traditionell karaktär.

Uppe till höger: Uthuslängan bidrar även stort till vägmiljön, vilket ger den ett högt miljövärde.

Uppe till vänster: Bondstugan (A) är tillbyggd mot gården på ett sätt som grumlar dess ursprungliga gestalt.

Uppe till höger: Bakom bondstugan står en rödfärgad timrad spannmålsbod (C) som är synlig från vägen..

Objekt nr 19.

499-405-0006-0032

Antas

Adress: Sandåsbackvägen 79, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röda betongpannor

Entrésituation: karakteristisk farstuvist med avfasade ytterhörn och sadeltak

Skick: gott

Uthus i vinkel (B)

Sammansatt uthuslänga i vinkel, delvis timrad på kilstensgrund och delvis i res-

Uppe till höger: Bondstugan (A) har en karakteristisk farstuvist.

virke på betonggrund. Röd lockpanel med vita snickerier och knutar, gula portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Varsamt moderniserad traditionell bondstuga i småskalig gårdsmiljö med en traditionell uthuslänga i vinkel som ramar in gården.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad traditionell bondstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Sandåsbacksvägens /s-område.

*Uppe till vänster: Bondstugan (A) sedd från grinden vid vägen.
Uppe till höger: Uthuslängan i vinkel (B) avgränsar gårdsrummet mot vägen.*

Uppe: Uthuslängan (B) bidrar starkt till vägmiljön och har ett högt miljöskapande värde. Till höger: Längan syns även till Laihelavägen och har således en viktig roll i landskapet.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 20.

499-405-0007-0021

Anselm Storm

Adress: Laihelavägen 433A, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), uthus i vinkel (B), bod (C)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1937

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart tegelimiterande plåt

Entrésituation: ytterdörr i fasad

Skick: gott

Uthus i vinkel (B)

Sammansatt uthuslänga i vinkel med garage, delvis timrad på kilstensgrund,

Uppe till höger: Den ursprungliga fasadbilden på bondstugan (A) av 1930-talstyp har gått förlorad. Här fotad från sydväst.

delvis i resvirke på betonggrund. Röd stående fasspont med vita snickerier och knutar, blå och vita portar

Korrugerad plåt på sadeltak.

Bod (C)

Ofodrad timrad spannmålsbod med plåttak. Tidigare rödfärgad med röd dörr och lucka, vita knutar.

Karakterisering: Moderniserad och tillbyggd bondstuga av 1930-talstyp med en uthuslänga i vinkel samt en spannmålsbod. Modern dekorativ karaktär med krysspröjsade fönster.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskad traditionell bondstuga med visst kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen. Återställande av fasaduttrycket i synnerhet mot vägen rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till vänster: Bondstugan (A) fotograferad från nordost.

Uppe till höger: En välbevarad timrad spannmålsbod står gömd i långgräset bakom uthuslängan (B) med såväl äldre som nyare delar.

Objekt nr 21.

499-405-0007-0016

Adress: Sandåsbackvägen 102A, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), lillstuga (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1850

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: betongpannor

Entrésituation: kännspek lokal variant av öppen brokvist med dekorativt utformade vindskivor och stolpar

Skick: original men illa förfallen

Lillstuga (B)

Timrad samtida lillstuga på kilstensgrund. Rödfärgad locklistpanel med vita snickerier och knutar, korrugerat plåttak. Samma typ av välutformad dekorativ

Uppe till höger: Då Laihelavägen under 1940-talet drogs genom byn drabbades denna gård ofördelaktigt och ligger nu väldigt nära vägen. På bild den 170-åriga bondstugans (A) fasad mot vägen.

brokvist som på bondstugan. Förfallen.

Karakterisering: Förfallen mindre omoderniserad bondgård. Särskilt dekorativa byggnadsdetaljer. Ligger mycket nära Laihelavägens vägbank.

Bevarandegrad och värdering: Högt byggnadshistoriskt värde, men är förfallen. Flytt och återuppförande på annan plats rekommenderas. Dokumentation genom uppmätning rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: -

Uppe: Bondstugan (A) har välarbetad detaljering och brokvist av lokalt särpräglad typ med dekorativt snidade stolpar och bågavslut på panelfodringen.

*Till vänster: Lillstugan (B) har en brokvisit med särskilt påtaglig arkitektonisk verkshöjd.
Uppe till höger: Till den gamla gården hör även ett delvis timrat uthus (C).*

Objekt nr 22.

499-405-0011-0010

Kull

Adress: Sandåsbackvägen 142, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1932, tillbyggt 1975

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: brunmålad falsad plåt

Entrésituation: sluten farstuvist med pannrum från 1975

Skick: gott

Karakterisering: Traditionell bondstuga av 1930-talskaraktär med samtida och

Uppe till höger: En regionalt typisk björkallé med högt miljövärde leder till bondstugan (A) av välbevarad 1930-talstyp.

nyare uthus. Björkallé leder till gården från byvägen.

Bevarandegrad och värdering: En till sitt övergripande uttryck välbevarad tids-
typisk 1930-talsbondstuga. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står i synligt
läge i vägmiljön, vilket ger gården ett miljövärde. Björkallén utgör ett regionalt
typiskt, värdefullt landskapselement.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull
byggnad, björkalléns bevarande bör säkerställas.

Uppe: Bondstugan (A) har en tillbyggnad från 1970-talet på gårdssidan.

Objekt nr 23.

499-405-0010-0021

August Hull

Adress: Kullavägen 10, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1936

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: ljus gul, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: rödmålad falsad plåt

Entrésituation: tillbyggd med öppen brokvist med sadeltak

Skick: gott

Uthuslänga med lillstuga (B)

Timrad uthuslänga med lillstuga i norra ändan, kilstensgrund, röd locklistpanel,

Uppe till höger: Bondstugan (A) har en nyare färgsättning som ger den en yngre karaktär. På bild dess fasad mot gården.

regionalt typisk fönstersättning, vita knutar, snickerier och fönster, gula luckor och portar, grönt falsat plåttak. Lillstugan har en ursprunglig farstukvist klädd med ljusgul liggande fasspont.

Karaktärisering: Bondstuga av 1930-talskaraktär med ändrad färgsättning, står på en äldre gård med både äldre och nyare uthus. Uthuset (B) är av sekelskiftetskaraktär och ligger tätt utmed vägen.

Bevarandegrad och värdering: En till sitt övergripande uttryck välbevarad tidstypisk 1930-talsbondstuga på en äldre gård med välbevarat äldre uthus. Gården har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Bildar tillsammans med objekt 24 en unik miljö längs Kullavägen och bidrar även till omgivande vägmiljöer, vilket ger gården ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Kullavägens /s-område.

Uppe till vänster: Gården är gammal. Nuvarande bostadshus (A) ersatte på 1930-talet en äldre bondstuga som stod på samma plats. Uthuset till vänster i bild är äldre än bostadshuset.

I mitten: Bostadshusets fasad mot vägen.

Till höger: Uthuset (B) står med sin långsida mot Kullavägen och bidrar starkt till dess starka traditionella karaktär med högt miljövärde. Bevarandet av stengärdesgården till höger i bild måste säkerställas.

Nästa sida: Ytterligare bilder på det långa uthuset med lillstuga i främre ändan, samt på den värdefulla, ålderdomliga karaktären på denna sträckning av Kullavägen och uthusets samt stengärdesgårdens betydelse för denna.

Objekt nr 24.

499-405-0010-0021

Lars Schultz

Adress: Kullavägen 4, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus med lillstuga (B), uthuslänga i vinkel(C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talets mitt

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspont

Färg: röd med vita gavelrösten, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: farstukvist med sadeltak

Skick: orenoverad

Uthuslänga med lillstuga (B)

Timrad lillstuga med hopbyggd uthuslänga, kilstensgrund, rödfärgad locklist-

Uppe till höger: Bondstugan (A) på den mycket välbevarade gården har en intakt fasadbild av 1920-talstyp med tidstypisk liggande fasspontpanel. Uthuslängan med lillstuga i främre ändan (B) har en äldre karaktär.

panel, vita knutar, snickerier och fönster. Uthusdelen har regionalt typisk fönstersättning, vita knutar, snickerier och fönster, gula luckor och portar, sadeltak med falsad plåt. Lillstugan har en ursprunglig farstukvist i 1,5-våningar, klädd med gulbrun liggande fasspont. Orenoverad.

Uthuslänga i vinkel (C)

Timrat uthus med branta frontespiser och lokalt typisk fönstersättning. Delvis synligt rödfärgat timmer, delvis locklistpanel. Vita knutar, snickerier och fönster, gula luckor och portar. Falsad plåt på sadeltak.

Karakterisering: 1800-talsgård med stor bondstuga med fasadbild av intakt 1920-talstyp, flera uthus i originalskick samt brunn med tak mitt på tunet.

Bevarandegrad och värdering: En unik äldre bondgård i omoderniserat utförande och ett högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Bildar tillsammans med objekt 23 en unik miljö längs Kullavägen och bidrar även till omgivande vägmiljöer, vilket ger gården ett högt miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Kullavägens /s-område.

Uppe till vänster: Bondstugans (A) kvadratiska vindsfönster är lokalt tidstypiska. Den asymmetriska fönstersättningen mot gården avviker från den täta symmetrin i fasaden mot vägen på bild till höger.

Uppe till vänster: Bondstugans (A) gavel till vänster i bild och uthuslängan med lillstuga till höger. Uthuslängan (B) avgränsar vägmiljön och bidrar starkt till Kullavägens värdefulla ålderdomliga karaktär.

Uppe till höger: En ovanlig bevarad brunn med tak står mitt på gårdstunet. Uthuslängan (B) med lillstuga i fonden. Gården i sin helhet utstrålar stark historisk autenticitet genom sitt välbevarade yttre och sina patinerade ytskikt.

Uppe till vänster: Det ljusa grannhuset (objekt 23) till vänster i bild och till höger uthuset i vinkel (C) som hör till detta objekt. Fotograferat från Pundarsvägen.

Till höger, uppe och nere: Det vinkelställda uthuset skapar genom sin form en åtskild ekonomigård.

Objekt nr 25.

499-405-0011-0014

Kull

Adress: Kullavägen 3, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: uthus (A), bondstuga från 1700-talet riven sedan senaste inventering

Uthus (A)

Rödfärgat ofodrat timrat uthus med synliga knutar. Delvis grundlagt på hörnstenar, delvis på kilstensgrund, sekundärt upptagna körportar. Vita snickerier och fönster. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Ensamt traditionellt uthus på 1800-talsgård vars välbevarade TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

stora bondstuga byggt under 1700-talet rivits sedan senaste inventering, trots gott skick. Nyare uthus på gården samt lågt egnahemshus från 2000-talet.

Bevarandegrad och värdering: Ett ensamt uthus vittnar om gårdens långa i övrigt raderade historia. Byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

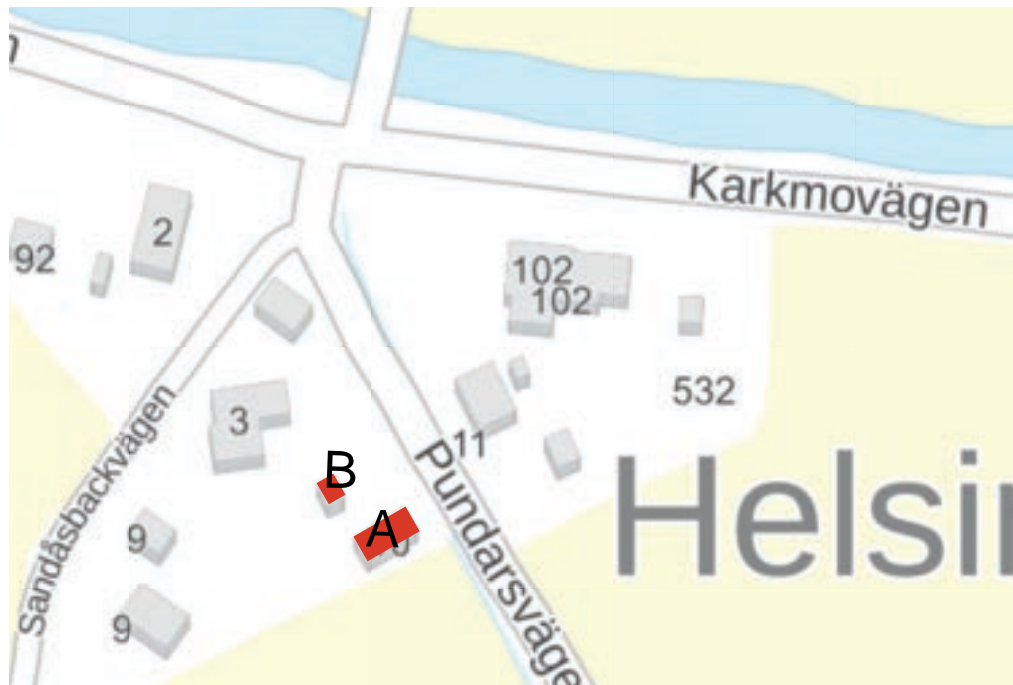
Skyddsåtgärd: Ingår i Kullavägens /s-område.

Uppe till höger: Uthuset (A) är det enda som kvarstår av den gamla bondgården, vars stora huvudbyggnad rivits efter senaste inventering. Fotograferad från norr.

Uppe till vänster: Uthusets handbilade timmervägg är inte enbart skön för ögat, den vittnar även om gångna tiders byggnadsskick, hantverksskicklighet och materialkänedom. På bild gaveln mot gårdens infart.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 26.

499-405-0015-0002

Stormqvist

Adress: Pundarsvägen 10, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), liten bod (B),

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1946, tillbyggd på längden 1969

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: öppen brokvist med sadeltak

Skick: gott

Uppe till höger: Bostadshuset (A), här fotograferat från norr, har ett förvanskat yttre som gör dess tillkomst svåravläst.

Bod (B)

Ofodrad timrad liten bod, röd med vita knutlådor, vita snickerier, röd bräddörr av 1800-talstyp. Målad med olämplig färgtyp. Korrugererad plåt på sadeltak.

Byggnads- och användningshistoria: Mellan boden och byvägen låg tidigare ett soldattorp, som kom att fungera som den första lanthandeln i Helsingby. Bodan tillhörde torpet och fungerade som magasin för butiken.

Karakterisering: Efterkrigstida bostadshus med traditionell regional gestalt men med svåravläst renoverat yttre med ett romantiserande 2000-tals uttryck.

Bevarandegrad och värdering: Svårt förvanskat och till sitt uttryck otydligt bostadshus, med ett visst kulturhistoriskt värde och ett visst miljövärde. Traditionell timrad bod med sällsynt storlek och med kulturhistoriskt värde bör bevaras.

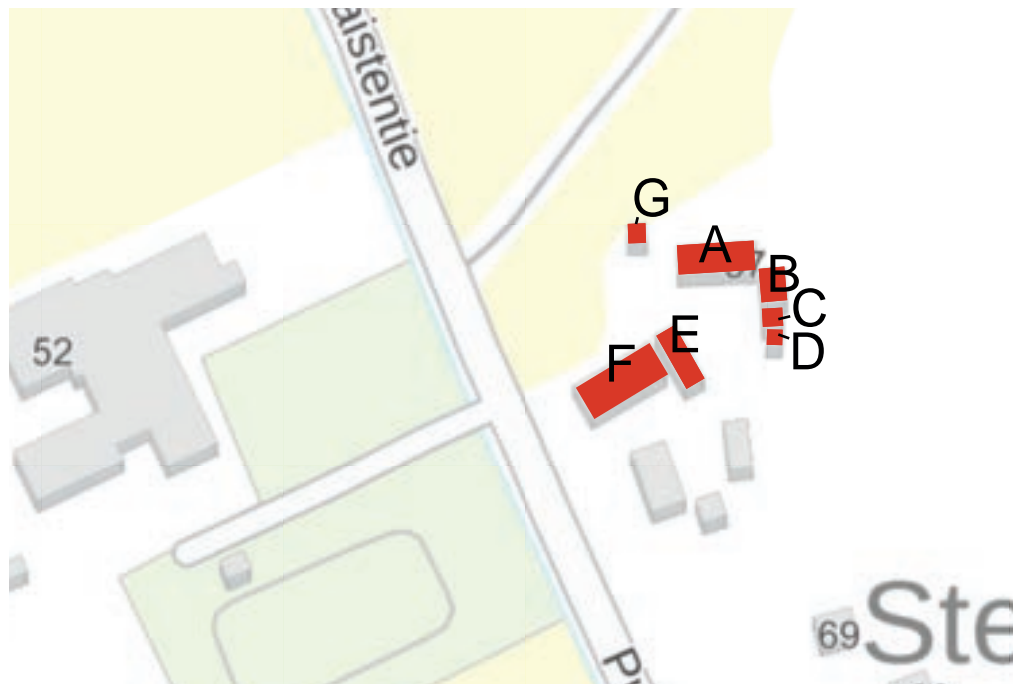
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: Bodan markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Bostadshusets (A) långsida sett från vägen avslöjar att det förlängts mot vänster i bild.

Uppe till höger: den lilla boden (B) på gården är mycket äldre än bostadshuset och härrör sig till den tid då ett soldattorp stod på platsen. I slutet av 1800-talet inrymde den byns första lanthandel och boden fungerade då som butikslager. Bodan utgör ett lokalt betydelsefullt historiskt vittne och dess bevarande på platsen måste säkerställas.

Objekt nr 27.

499-405-0015-0002

Johannes Lall, Kullas hemman nr. 8.

Adress: Pundarsvägen 57, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bagarstuga (B), två bodar (C och D), uthus (E), fähus (F), bod (G)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1886, av återbrukat timmer

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärgad, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart falsad plåt

Entrésituation: lokalt typisk brokvist med snidade pelare och sadeltak

Skick: gott

Bagarstuga (B)

Ålderdomlig timrad bagarstuga från år 1779, med bevarad ovanligt stor

Uppe till höger: Den välbevarade kompletta gården har en betydande roll för bybilden och ett högt miljövärde. Bondstugan (A) till vänster och fähuset (F) till till höger med gaveln mot vägen. Fotograferat från vägen i norr.

bakugn. Rödfärgad locklistpanel med röda knutar, vita snickerier och fönster. Ingång genom ljusgul bräddörr med överljus direkt i fasad.

Bodar (C och D)

Två rödfärgade, ofodrade, timrade gårdsbodar av tidig 1800-talstyp, luckomfattningar av empiretyp med gavelmotiv, gula luckor och fiskbensdörrar. De vita vindskivorna avviker från originalutförande. Sadeltak med svart falsad plåt.

Uthus (E)

Rödfärgad, ofodrad, timrad uthuslänga på hög betongförstärkt kilstensgrund. Lokalt typisk fönstersättning. Vita knutbrädor, snickerier och fönster, gula portar och luckor. Svart korrugerad plåt på sadeltak.

Fähus (F)

Uthuslänga med ofodrat, timrat fähus på hög kilstensgrund i ena ändan och vagnlider med brädpanel på lägre kilstensgrund i andra ändan. Rödfärgad, vita knutbrädor, snickerier och fönster, gula luckor och portar. Svart korrugerad plåt på sadeltak.

Bod (G)

Mindre ofodrad, timrad förrådsbod, rödfärgad, synliga knutar, vita omfattningar, gul port. Pärttak.

Karakterisering: Stor gård av övergripande 1800-talskaraktär med sällsynt gammal lillstuga samt många uthus bevarade. Ligger mycket synligt i stenig backe mitt i byn. Den skarpa vita kulören på snickerier och fönster är inte original.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad och sällsynt komplett gårdshelhet med högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Även ett högt miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i norra Pundarsvägens /s-område.

Uppe till höger: Den skarpa vita nyansen på snickerierna är inte historiskt korrekt, men i övrigt är den stora bondstugan (A) välbevarad.

Uppe till höger: Bagarstugan (B) i fonden i bild står vinkelställd mot bondstugan.

Uppe till vänster: Bagarstugan (B) från 1779 är en av utredningsområdets äldsta byggnader. Den är välbevarad till sitt yttre och sin historiska karaktär.

Uppe till höger: Alldeles intill bagarstugan står två timrade spannmålsbodrar av ålderdomlig typ med utskjutande överdel och med luckomfattningar i empireutförande typiska för tiden straxt före mitten av 1800-talet.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

På följande sida:

Uppe till vänster: Det ofodrade uthuset (E) med lokalt tidstypisk fönstersättning, avgränsar den på alla sidor löst kringbyggda gården mot väster.

Till höger: samma uthus fotograferat från infartsvägen. Uthuset står på en hög kilstensgrund. Nere till vänster: Den lilla boden/källarbyggnaden (G) ligger i slänten nedanom bondstugan.

Objekt nr 28.

499-405-0014-0001

Skolan

Adress: Pundarsvägen 52, 65520 Helsingby

Typ av objekt: skola

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: skolbyggnad (A)

Skolbyggnad (A)

Nuvarande användning: lågstadieskola, daghem, hälsovård och fyra bostäder

Ursprunglig användning: folkskola

Byggnadsår: 1956

Antal våningar: 2

Sockel: betong

Stomme: trä/betong

Fasadmaterial: träpanel och puts

Färg: gul, vita snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: plåt

Entrésituation:-

Skick: gott

Karakterisering: Skolbyggnad med den äldsta delen från återuppbyggnadsti-

Uppe till höger: Skolans ursprungliga del från slutet av 1950-talet är tydligt avläsbar i helheten med sin strama trevåningsvolym. Den stora tillbyggnaden från 1980-talet är lägre och avviker med sin postmoderna fasadkomposition från ursprunget. Tack vare färgsättningen och taktäckningen bildas en enhetlig helhet med en viktig roll för byn.

den, omfattande tillbyggnad och övergripande karaktär från 1984.

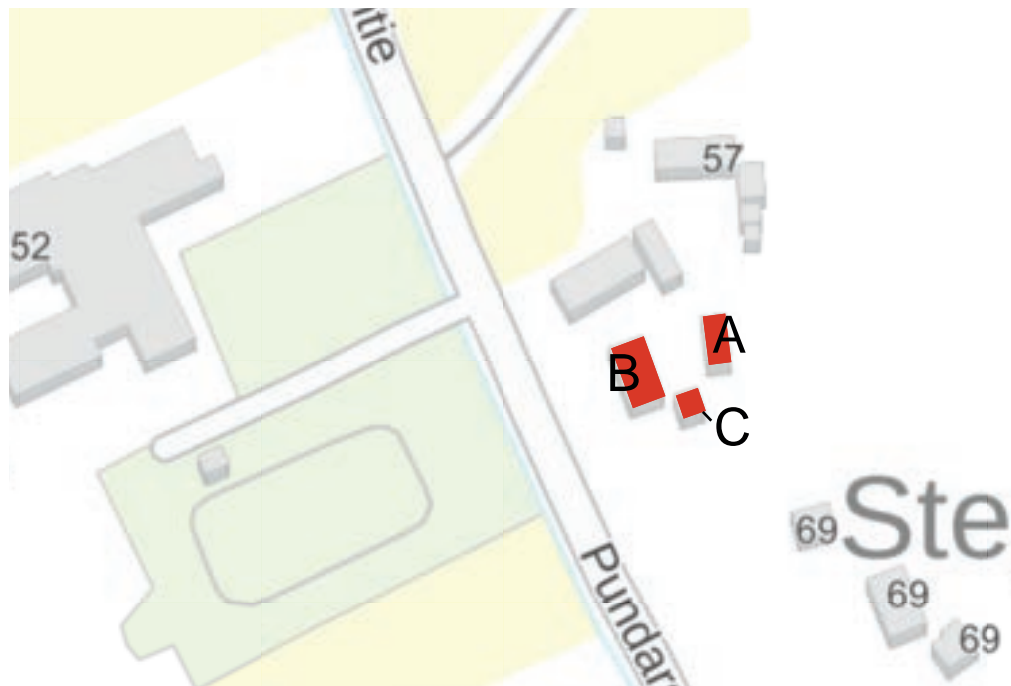
Bevarandegrad och värdering: Den ursprungliga delen är till sin övergripande gestalt och till sitt fasaduttryck bevarad, representerar efterkrigstidens skolbyggande på landsbygden. Den delen har ett visst kulturhistoriskt värde. Skolans gestalt syns långa vägar i byn, vilket ger den en betydande roll i bybilden och ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull del av byggnad

Uppe till vänster: Tillbyggnadsdelen sedd från infarten.

Uppe till höger: Den ursprungliga delen sedd från väster, byvägen bakom byggnaden.

Objekt nr 29.

499-405-0008-0015

Näsback

Adress: Pundarsvägen 57, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: lillstuga (A), bod (B), uthus (C)

Lillstuga (A)

Nuvarande användning: sommarhus

Ursprunglig användning: bagarstuga

Byggnadsår: 1700-talets slut

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilad sten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd, röda knutar, vita snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: ingång i fasad

Skick: gott

Uppe till höger: Den välbevarade lillstugan (A) från slutet av 1700-talet är av samma ålder och typ som bagarstugan på gården intill, objekt 27. Här entréfasaden mot gården.

Bod (C)

Ofodrad timrad bod, vita snickerier, gul port, plåt på sadeltak.

Uthus (C)

Timrat uthus med hög kilstenssockel byggt 1895. Delvis ofodrad, delvis stående brädklädsel, röda knutlådor, vita snickerier och fönster, gula portar, en nyare svart körport, korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Sällsynt gammal lillstuga med 1800-talsuthus. Ligger mycket synligt i stenig backe mitt i byn. Fasadpanel och färgtyp är inte original.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad och sällsynt gammal stuga på gård med högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Även ett högt miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i norra Pundarsvägens /s-område.

Uppe till vänster: Lillstugans (A) gavel fotograferad från granngården (obj. 27). Boden (B) i fonden i bild. Flyttblocket är ett typiskt landskapselement i den backiga miljön där objekt 27 och 29 är belägna.

Uppe till höger: Uthuset (C) gränsar av gården mot vägen

58

Objekt nr 30.

499-405-0008-0025

Slaktar Sjögren

Adress: Pundarsvägen 69, 65520 Helsingby

Typ av objekt: torp

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: lillstuga (A), bod (B)

Lillstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1915

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilad sten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärgad, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: betongpannor

Entrésituation: brokvist med sadeltak från 1900-talets mitt

Skick:-

Bod (B)

Timrad spannmålsbod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel. Pågående

Uppe till höger: Den välbevarade lillstugan (A) från 1915 med tidtypiska T-fönster och tillbyggd farstuvist från 1950-talet.

renovering av panelklädsel, ofodrad, röd med vita knutar. Svart plåttak.

Karakterisering: Omoderniserad lillstuga och timrad bod på en gård med egnahemshus från 1990-talet.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad stuga vittnar om gårdens äldre historia, har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Har även ett miljövärde på sitt höga läge. Bodens historiska uttryck förvanskas av pågående renovering.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefulla enskilda byggnader

Uppe till vänster: lillstugan sedd från öster.

Uppe till höger: På gården står även en spannmålsbod (B) av ålderdomlig modell med utskjutande överdel.

Objekt nr 31.

499-405-0008-0012

Granholm

Adress: Pundarsvägen 82, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: lillstuga (A)

Lillstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1916

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilad sten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: grånad rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: betongpannor

Entrésituation: fullhög farstukvist med liggande fasspont och sadeltak

Skick: original

Karakterisering: Omoderniserad lillstuga på en gård med egnahemshus från 1960-talet.

Uppe till höger: Lillstugan (A) från 1916 med flaggfönster och karaktärsstark farstukvist är bevarad i original.

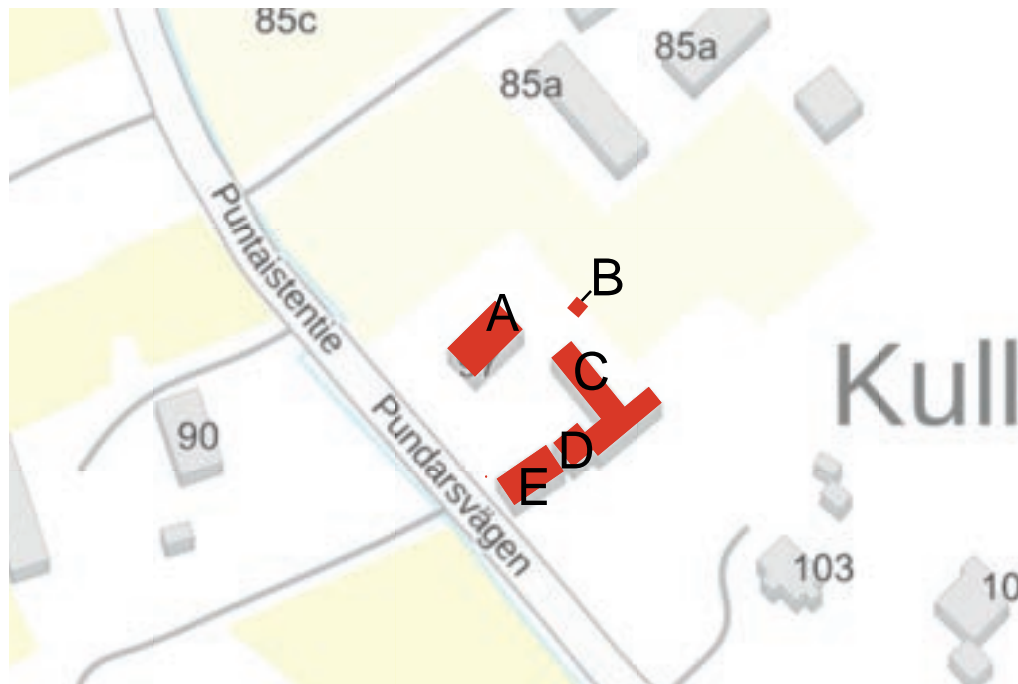

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad stuga vittnar om gårdens äldre historia, har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Har även ett miljövärde för sitt synliga läge och sin roll i väglandskapet.

Kulturhistorisk klassificering: 2(grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe: Den välbevarade resliga lillstugan har en synlig roll i landskapet och ett högt miljövärde.

Objekt nr 32.

499-405-0009-0017

Storm

Adress: Pundarsvägen 97, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), bod (B), uthus i vinkel med lillstuga (C), uthus (D), fähus (E)

Bostadshus (A)

Egnahemshus med lågt och tidstypiskt 1970-talsuttryck, men ombyggt från en ursprungligen stor traditionell bondgård från 1921.

Bod (B)

Timrad spannmålsbod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel. Klädd med

rödmålad locklistpanel, vita knutar och snickerier, grön lucka och bräddörr av 1800-talstyp, korrugerad plåt på sadeltak.

Uthus i vinkel med lillstuga (C)

Timrat uthus med lillstuga i norra ändan. Röd locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gröna dörrar och portar. Svart tegelprofilerad plåt på sadeltak. Resvirkesdel i mötet mot timrad del i vinkel, med ofodrat timmer, korrugerad plåt på sadeltak, men samma färgsättning.

Uthus (D)

Ofodrat timrat uthus med lokalt typisk fönstersättning, rött med vita knutar, vita snickerier och fönster, gröna luckor och dörrar, pannplåt på sadeltak.

Fähus (E)

Ofodrat timrat fähus på kilstensgrund. Rött med synliga knutar, vita snickerier

Uppe till höger: Grindstolparna i dekorativt huggen granit vittnar om en välbärgad bondgård. Uthusen (C, D och E) avgränsar gårdstunet och har en stor betydelse för vägmiljön.

och fönster, gröna luckor och dörrar, pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Traditionell bondgård med 1800-talskaraktär med välbevarade uthus på två sidor, men bostadshuset ombyggt till ett 1970-tals egna-hemshus.

Bevarandegrad och värdering: Bostadshusets är oigenkännligt och saknar bevarandevärde, men uthusen är välbevarade med byggnads- och kulturhistoriskt värde. De avgränsar gårdsplanen och bidrar starkt till väglandskapet, vilket ger dem ett högt miljövärde.

Uppe till vänster: Bondstugan är på ett häpnadsväckande sätt ombyggd till ett egna-hemshus av 1970-talskaraktär.

Uppe till höger: Uthusen (D-E) bidrar till vägmiljöns traditionella karaktär och har ett betydande miljövärde.

Nere till höger: Uthuset i vinkel (C) till vänster i bild. Det andra uthuset (D), med lokalt typisk fönstersättning, står med gaveln mot gården. Fähuset (E) längst till höger i bild.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

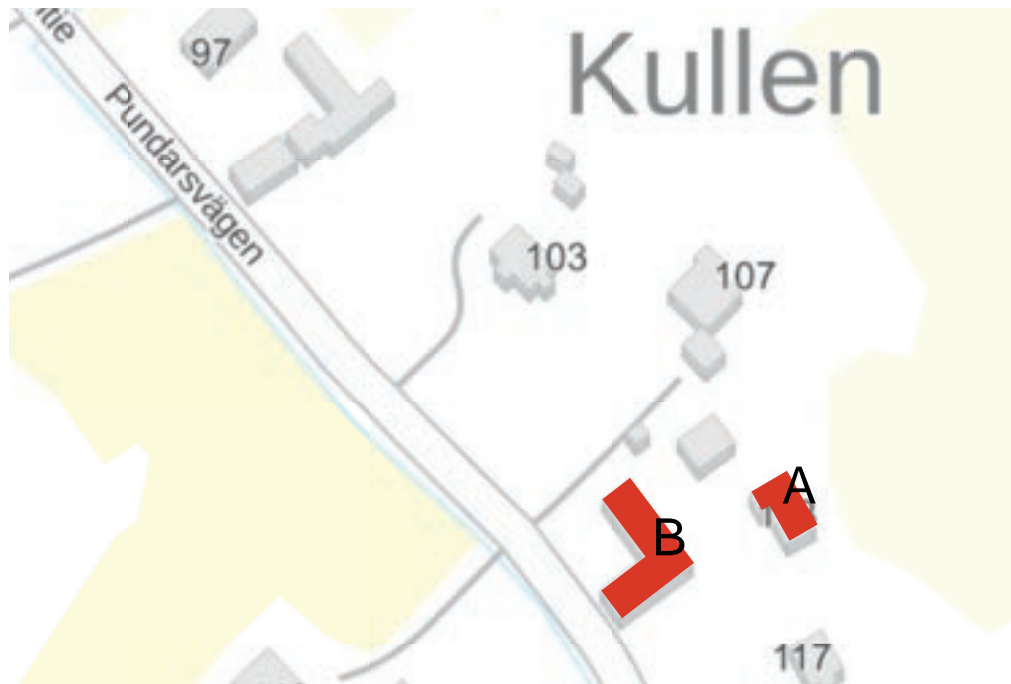
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

*Uppe till vänster: Uthuset (D) och fähuset (E) fotograferade mot vägen.
Uppe till höger: I det vinkelställda uthuset (C) finns en körport för häst och vagn.*

*Uppe till vänster: Uthusen (C, D) och fähuset (E) fotograferade från infarten.
Till höger: Spannmålsboden (B) är av ålderdomlig typ med utskjutande överdel.*

Objekt nr 33.

499-405-0012-0029

Åkerback

Adress: Pundarsvägen 113, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1916

Antal våningar: 1+vind

Sockel: putsad kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: kilsågad locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, ljusgrå fönster

Takform: sadel

Taktäckning: grafitgrå maskinfalsad bandplåt

Entrésituation: nyuppförd ljusgul mutterformad brokvist med valmat plåttak

Skick: nyrenoverad

Uthus (B)

Uthuslänga i vinkel med delar från olika tider. Timrad del på hög kilstensgrund

Uppe till höger: Bondstugan (A) är nyligen renoverad och återställd i tidigare utförande. Farkstuvisten är nyuppförd.

längs infartsvägen, röd locklistpanel med vita knutar, snickerier och fönster, gråblå luckor och dörrar, korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Traditionell, nyrenoverad bondstuga av tidig 1900-talstyp med nyuppförd brokvist som byggts som kopia av den ursprungliga. Uthuslänga i vinkel mot vägen.

Bevarandegrad och värdering: Bostadshuset är nyligen ombyggt och nyrenoverat, med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Uthuset avgränsar gårdsplanen och bidrar starkt till väglandskapet, vilket ger det ett högt miljövärde.

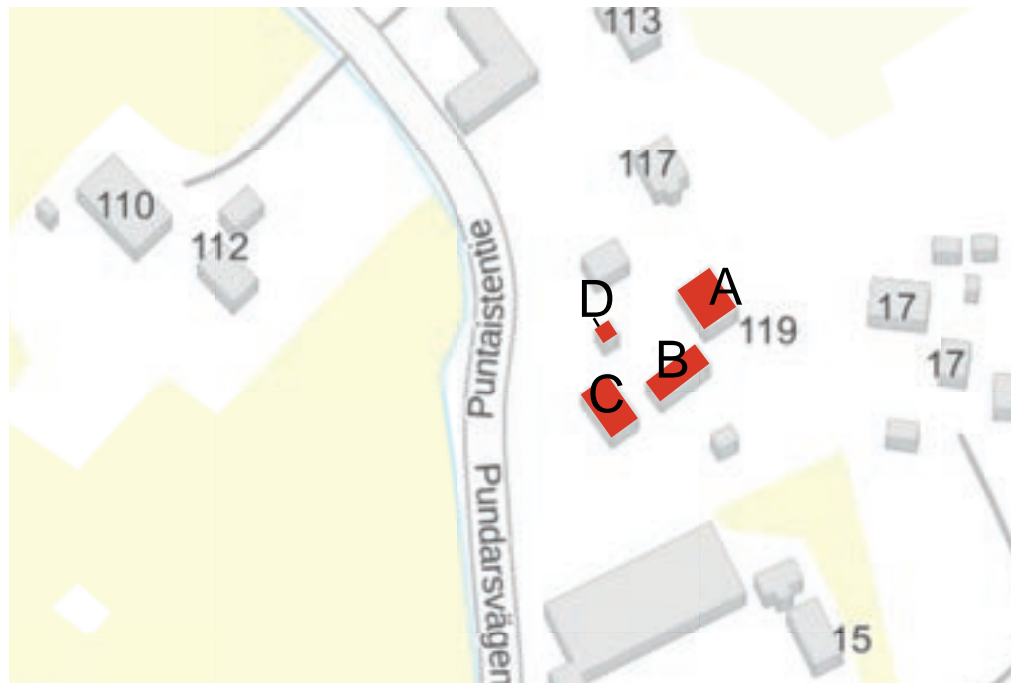
Kulturhistorisk klassificering: 2(grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Uthuset (B) avgränsar gårdens uppfart mot nordväst.

Uppe till höger: Uthuset har en påtaglig betydelse för vägmiljön, vilket ger den ett högt miljövärde.

Objekt nr 34.

499-405-0012-0013

Storm

Adress: Pundarsvägen 119, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: Bondstuga (A), uthus (B och C), bod (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1922, omdanat 1952

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: tegelprofilerad plåt

Entrésituation: dekorativ farstukvist i original med valmat tak, byggd av en pörtomsnickare

Skick:-

Uthuslänga (B)

Uppe till höger: Gården fotograferad från infarten, 1920-talsbondstugan (A) till vänster i bild.

Traditionellt utformad uthuslänga, resvirkesstomme på kilstensgrund, röd locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gula dörrar och portar. Pannplåt på sadeltak.

Uthus (C)

Traditionellt utformad uthuslänga, resvirkesstomme på betonggrund, röd slät brädpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gula dörrar och portar. Pannplåt på sadeltak.

Bod (D)

Ofodrad, rödmålad timrad bod, vita knutlådor och snickerier, gul dörr. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Liten gård av 1920-talstyp men med tydliga stildrag från 1950-tal. Särskilt dekorativ farstukvist i original. Uthus på två sidor och traditionell timrad bod.

Bevarandegrad och värdering: Stuga med en sammansatt karaktär och ett

Uppe till vänster: 1920-talsbondstugan (A) är moderniserad under 1950-talet, vilket syns i dess fasadbild och den låga takkupan.

Uppe: Farstukvisten är en pörtomsnickares mästerverk i original, förutom ytterdörren som är av nyare datum.

byggnads- och kulturhistoriskt värde. Har även ett miljövärde för sitt synliga läge och sin roll i väglandskapet i byacentrum.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

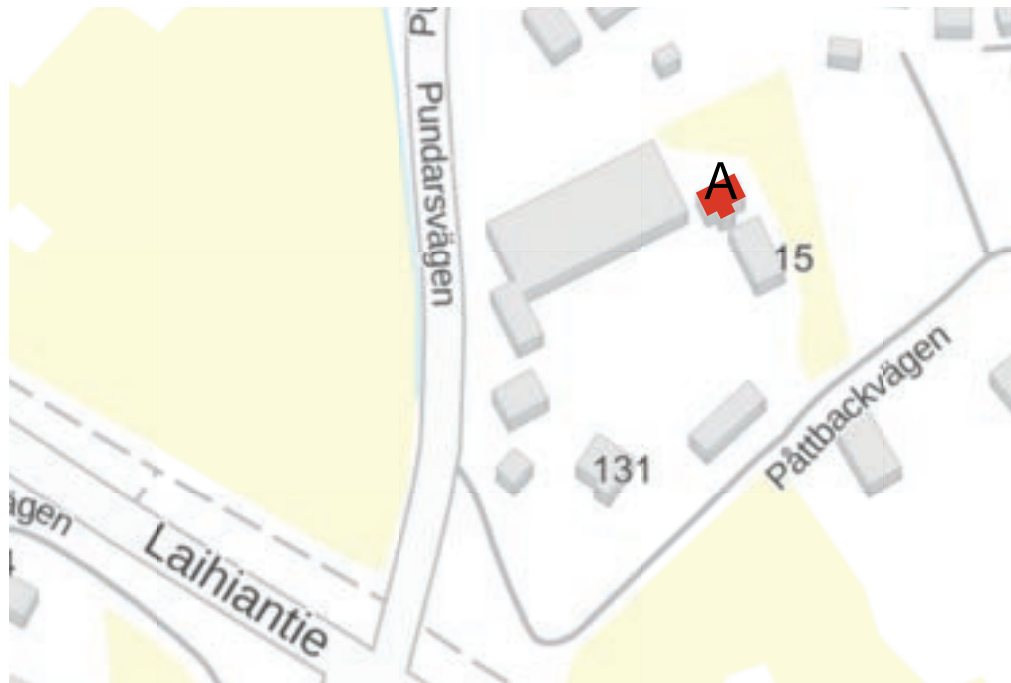
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Uthuset (B) avgränsar gården mot sydost.

Uppe till höger: Uthuset (C) skärmar av mot vägen.

Nere till höger: Vid infartsvägen står en välbevarad liten bod (D).

Objekt nr 35.

499-404-0009-0030

Nordlund

Adress: Pättbackavägen 15, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1928

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel nertill, liggande fasspontpanel upptill

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: betongpannor

Entrésituation: 1,5plansbrokvist med sadeltak

Skick: original

Karakterisering: Liten gård av 1920-talstyp i original med egnahemshus från 1990-talet helt intill.

Uppe till höger: Den dekorativa 1920-talsbondstugan (A) i originalutförande bakom det nyare egnahemshuset, fotograferad från byvägen.

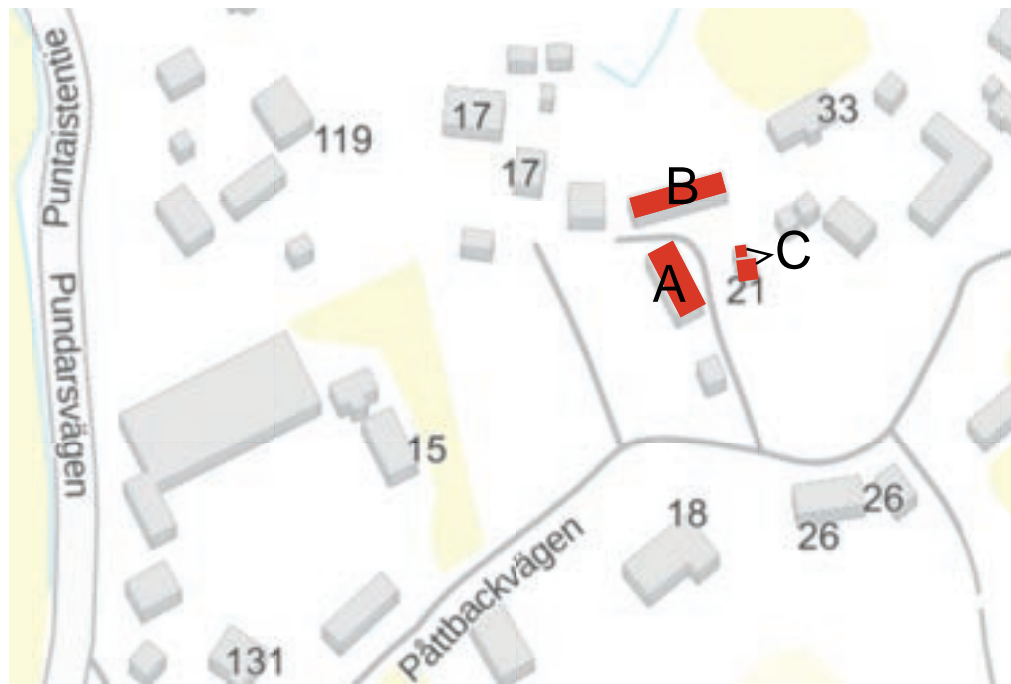

Bevarandegrad och värdering: Mycket välbevarad lillstuga med lokalt tidstypisk utformning och detaljer, har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Har även ett visst värde för Pottsbacksvägens värdefulla vägmiljö.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från Pundarsvägen.

Objekt nr 36.

499-404-0009-0029

Stormis

Adress: Pättbackavägen 21, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B), två bodar (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talets början

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: nyligen tillbyggd med farstukvist med sadeltak, betongstenlagd altan framför

Skick: gott

Uppe till höger: Gården sedd från infarten med bondstugan (A) till vänster i bild.

Uthus (B)

Ofodrad timrad uthuslänga, synliga knutar. Gula luckor i original men nya skjutportar. Röd med vita snickerier. Pannplåt på sadeltak.

Bodar (C)

Två ofodrade timrade gårdsbodnar av äldre typ, den ena har året 1797 inristat, rödfärgade, vita omfattningar och fönster, gula dörrar. Pannplåt/korru-gerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Moderniserad och utvändigt tilläggsisolerad bondstuga av modell förlängd parstuga, nya fönster av modern typ. Bodnar med modern typ av dörrar, fönster och tak.

Bevarandegrad och värdering: Byggnaderna är bevarade till sin övergripande gestalt, men till sitt ursprungliga fasaduttryck förvanskade. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av byggnadernas uttryck rekommenderas. Miljöskapande roll i Pottbacksvägens värdefulla väglandskap, vilket ger gården ett miljövärde.

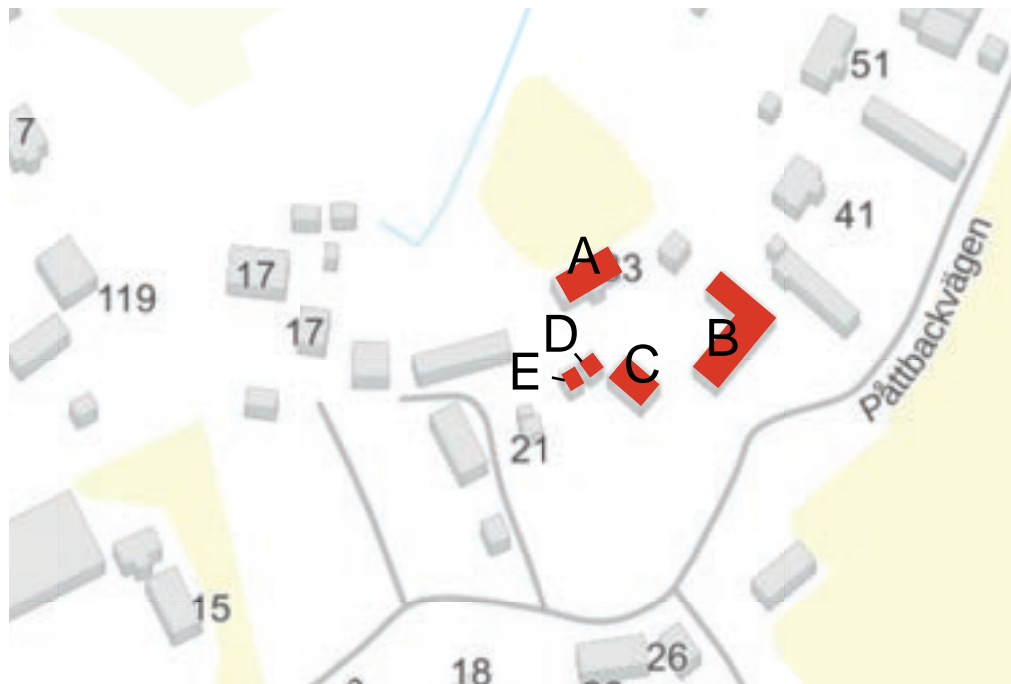

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Pottbacksvägens /s-område.

*Uppe till vänster: Den utvändiga tilläggsisoleringen, fönster- och panelbytet har förvanskat bondstugans (A) historiska karaktär.
Uppe till höger: Uthuset (B) sett från gården.*

Objekt nr 37.

499-404-0009-0027C

Jonas Rönnholm

Adress: Påttbackavägen 33, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus i vinkel (B), uthus (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talets början

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: öppen brokvist med sadeltak från 1984

Skick: gott

Uppe till höger: Gården med högt miljövärde sedd från vägen med bondstugan (A) i fonden och uthuset i vinkel (B) till höger i bild.

Uthus i vinkel (B)

Timrat uthus på kilstensgrund tillbyggt i vinkel med resvirkesdel på betonggrund. Rödfärgad locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster

Uthus (C)

Mindre uthus i trä på kilstensgrund, rödfärgad locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gul lucka och dörr. Pannplåt på sadeltak.

Bod (D)

Ofodrad, timrad bod med synliga knutar. Rödfärgad, vita knutar och snickerier, gul lucka och bräddörr av 1800-talsmodell. Pannplåt på sadeltak.

Bod (E)

Timrad bod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel, som senare klätts in med locklistpanel. Rödfärgad, vita knutar och snickerier, gul lucka och bräddörr av 1800-talsmodell. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Bondgård av sen 1800-talskaraktär med många uthus bevarade. Lillstugan har rivits sedan senaste inventering. Ligger mycket synligt med det långa uthuset (B) längs Pottsbackvägen.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad gårdshelhet med högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Är en del av Pottbacksvägens värdefulla vägmiljö och har ett högt miljövärde.

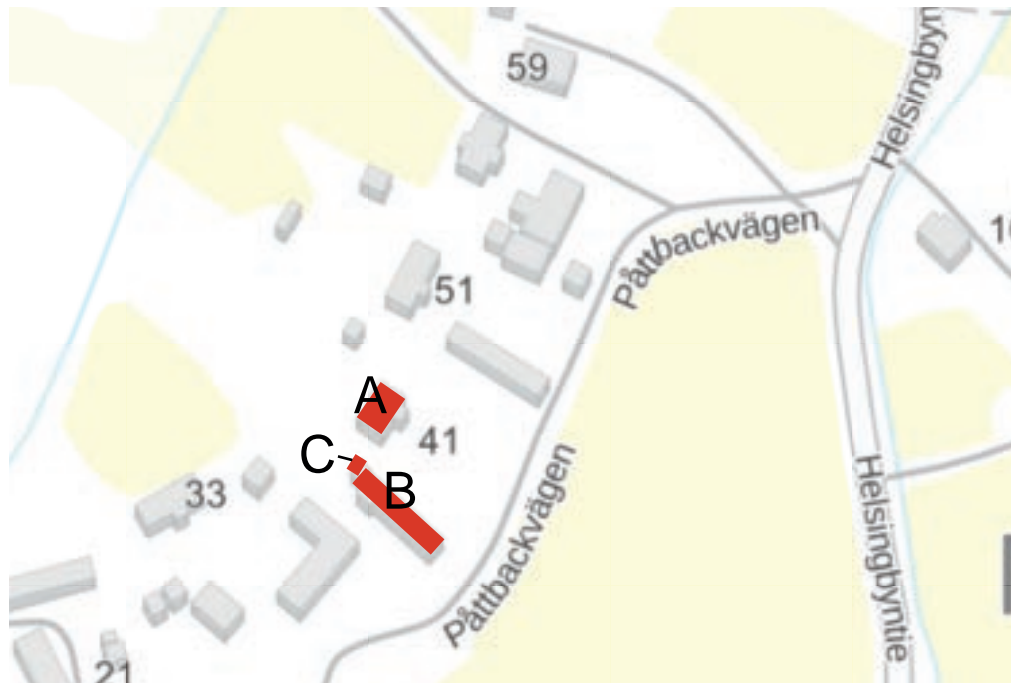
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Pottbacksvägens /s-område.

Uppe till vänster: En lillstuga har rivits efter senaste inventering från platsen för stenröset höger om den välbevarade bondstugan (A).

Uppe till höger: Det lilla uthuset (C) samt bodarna (D och E) sedda från norr. Boden längst till höger i bild är av ålderdomlig typ med utskjutande överdel men har senare moderniserats med hjälp av brädfodring.

Objekt nr 38.

499-404-0008-0030

Eriksson

Adress: Pättbackavägen 41, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B), bod/bastu (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1870

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel nertill och liggande fasspont upptill

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: farstukvist med sadeltak från 1960-talet och liten tillbyggd brokvist framför den

Skick:-

Upe till höger: Bebyggelsen längs Pättbackvägens norra sträckning ligger på en låglänt ås som går i sydvästlig-nordostlig riktning. Kärnan i den traditionella bebyggelsestrukturen på platsen består av bondstugan i samma riktning som vägen och nedanom denna en lång uthuslänga på tvären ner mot vägen. Objekt 38 och 39 är bevarade exempel på detta sätt att gruppera byggnader och skapa gårdsrum. På bild objekt 38 sett från Helsingbyvägen i sydost, med uthuset tillhörande objekt 39 till höger i bild.

Uthus (B)

Timrad uthuslänga med byns brandklocka i stapel på gaveln mot byvägen. Röd-färgad locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gula luckor, dörrar och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Bod/bastu (B)

Timrad bod ombyggd till bastu, lockpanel nertill, ofodrad upptill, insatt fönster och tillbyggd brokvist. Svart takshingel på sadeltak.

Karakterisering: Avkortad bondgård av 1800-talstyp men med ett fasaduttryck från 1960-talet. Långt uthus med gaveln mot byvägen. Brandklocka i gaveln. Ligger mycket synligt på öppen backe med det långa uthuset (B) med gaveln mot Pottbacksvägen.

Bevarandegrad och värdering: En till sitt fasaduttryck förvanskad äldre bondgård samt uthus med bevarad brandklocka med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Är en del av Pottbacksvägens värdefulla vägmiljö och har ett högt miljövärde.

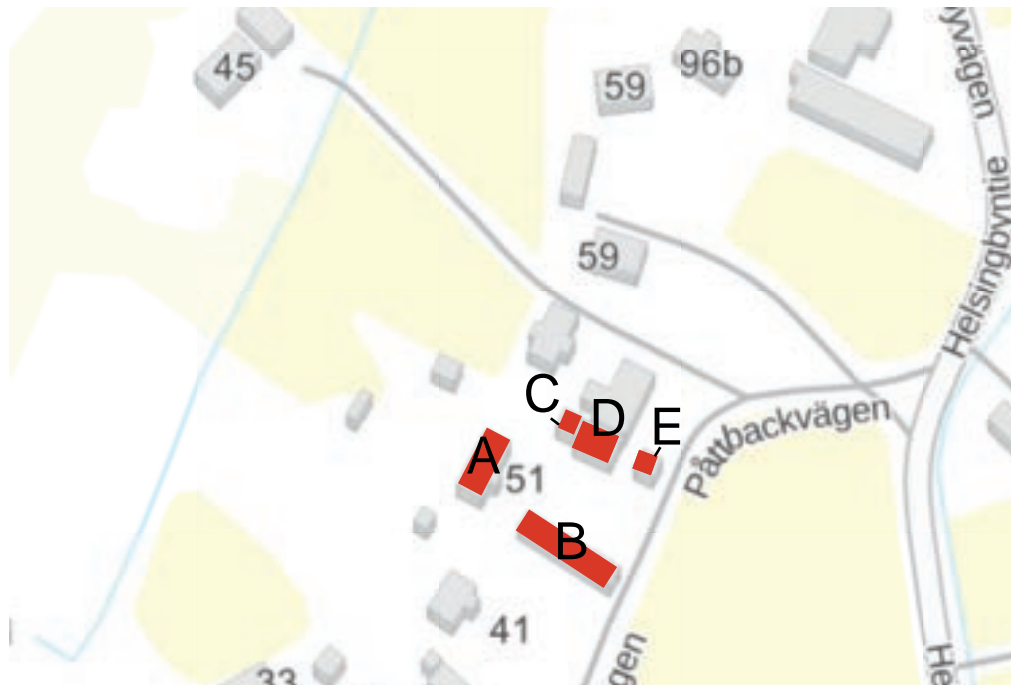

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Pottbacksvägens /s-område.

*Uppe till vänster: Bondstugan (A) är av 1800-talstyp men har en fasadbild från 1960-talet. Uthuset (B) till vänster i bild.
Uppe till höger: I uthuslängans (B) gavel mot vägen sitter en av byns brandklockor.*

Objekt nr 39.

499-404-0008-0044

Back

Adress: Påtbackavägen 51, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga (B), uthus (C), fähus (D), bod (E)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttat 1852 från Gamla Vasa, ursprungligen byggt under tidigt 1800-tal.

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: lokalt typisk karakteristisk brokvist med snidade stolpar och dekorativa vindskivor, sadeltak

Skick: omoderniserad

Upe till höger: Bebyggelsen längs Påtbackvägens norra sträckning ligger på en låglänt ås som går i sydvästlig-nordostlig riktning. Från vänster i bild bondstugan tillhörande objekt 38, därefter den långa uthuslängan (B) med bondstugan indragen högre upp på tomten. Boden (E) nere vid vägen och därefter uthus tillhörande granngården i norr.

Uthuslänga (B)

Ofodrad timrad uthuslänga och lokalt typisk fönstersättning. Rött med vita knutar, snickerier och fönster, gula luckor och portar. Korrugerad plåt på sadeltak. Taket allvarligt skadat och behöver åtgärdas å det snaraste.

Uthus (C)

Ofodrat timrat uthus på hög kilstensgrund, synliga slätknutar, omålat. Korrugerad plåt på sadeltak.

Fähus (D)

Ofodrat timrat uthus med synliga knutar. Lokalt typisk färgsättning. Rött med vita snickerier och fönster, gul lucka och dörr. Korrugerad plåt på sadeltak.

Bod (E)

Ofodrad timrad bod, rött med vita knutar och snickerier, gul lucka och port. Korrugerad plåt på sadeltak.

Byggnads- och användningshistoria: Uppfördes ursprungligen i Gamla Vasa under tidigt 1800-tal, flyttades hit efter stadsbranden 1852. Tillbyggt med en kammarlängd under 1930-talet.

Karakterisering: Bondgård av sen 1800-talskaraktär i originalskick och med flera uthus bevarade. Ligger mycket synligt med det långa uthuset (B) med gaveln mot Pottsbackvägen.

Bevarandegrad och värdering: Mycket välbevarad gårdshelhet med särskilt högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Är en del av Pottsbacksvägens värdefulla vägmiljö och har ett högt miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Uppe till vänster: Bondstugan (A) är av 1800-talstyp och uppfördes ursprungligen i Gamla Vasa och flyttades till denna plats efter stadsbranden.

Uppe till höger: Uthuslängan (B) avgränsar gården mot grannen i söder och har en stor betydelse för Pottsbacksvägens värdefulla vägmiljö.

Uppe: Bondstugan (A) har en lokalt typisk brokvist med påtaglig arkitektonisk verkshöjd med sina balanserade proportioner och sitt omsorgsfulla snideri.

Till höger: Utsikten ner mot byvägen från brokvisten med de formstarka stolparna. Uthuset (B) mitt i bild.

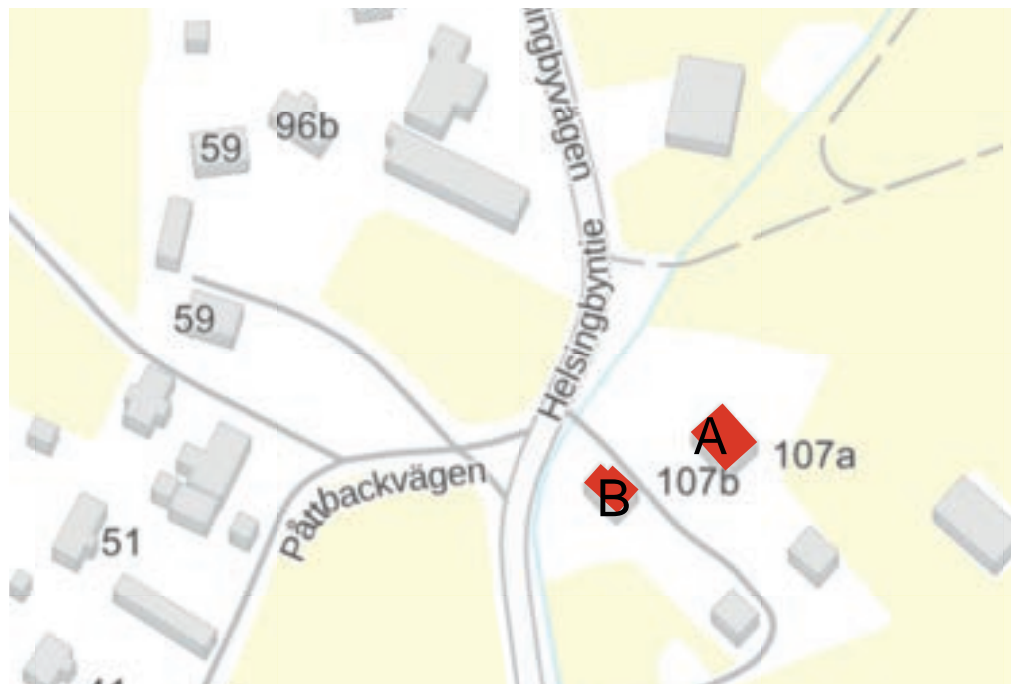

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Pottsbacksvägens /s-område.

*Uppe till vänster: Uthuslängans (B) tak är i behov av omedelbar reparation.
 Uppe till höger: Boden (E) nere vid byvägen, stengärdsgården, samt fähuset (D) avgränsar tomten mot norr och bidrar tillsammans med uthuslängan (B) till vänster i bild till Pottsbacksvägens värdefulla karaktär.
 Nere till höger: Boden (E) har ovanligt nog ingången under takfoten, vilket tyder på att den egentligen skulle vara en rest av en ursprungligen längre uthusbyggnad.*

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
 Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 46.

499-404-0007-0015

Isak Mara

Adress: Helsingbyvägen 107 B, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), lillstuga (B)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: återuppbyggnadstid

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: sten

Fasadmaterial: puts

Färg: ofärgad puts, omfattningar av rödtegel, bruna fönster

Takform: sadel med tillbyggd tvärgavel

Taktäckning: brun falsad plåt

Entrésituation: ursprunglig öppen brokvist med överliggande balkong, vars tak senare fått en utbyggnad

Skick: bra

Uppe till höger: Med undantag av tillbyggnaden på taket har bostadshuset (A) ett yttre som är tidstypiskt för återuppbyggnadstidens egnahemsbyggande.

Lillstuga (B)

Timrad lillstuga ursprungligen från mitten av 1800-talet, flyttad till sitt nuvarande läge inom gården år 1944, står på betonggrund, klädd med gul fasadplåt och tillbyggd med farstuvist med pulpettak år 1990.

Karakterisering: Putsat bostadshus från återuppbyggnadstiden. Ombyggd lillstuga är det enda som finns kvar av den gamla gårdens byggnader, lång uthusrad riven sedan 1997.

Bevarandegrad och värdering: Bostadshuset är välbevarat och tidstypiskt, representerar väl återuppbyggnadstidens bostadsbyggande. Återställande av balkongsituation rekommenderas. Har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Lillstugans karaktär är kraftigt förvanskad. Återställande av fasadtyp och -uttryck rekommenderas.

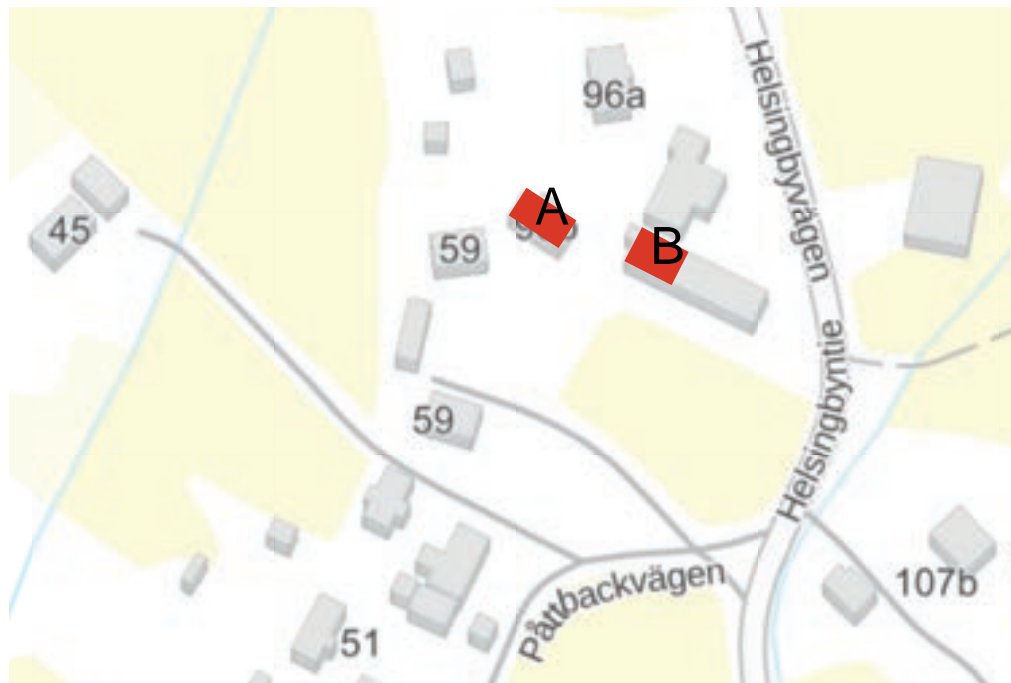
Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: Bostadshuset (A) markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

*Uppe till vänster: Lillstugan (B) är av 1800-talstyp men dess gestalt och uttryck är svårt förvanskad. Sett från byvägen
Uppe till höger: Lillstugans (B) tillbyggnad mot gården gör det svåridentifierbart.*

Objekt nr 48.

499-404-0006-0009

Nygård

Adress: Helsingbyvägen 96b, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthusdel (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1852

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: fasadplåt

Färg: röd, vita knutar och snickerier, bruna fönster

Takform: sadel

Taktäckning: mineritplattor

Entrésituation: karakteristisk farstukvist med brant frontespis och pulpettak, lagd med minerit. Liggande fasspontad panel, röd med vita knutar och snickerier.

Skick:-

Uppe till höger: Den höga bondstugan (A) från 1800-talets mitt har försetts med plåtfasad och fönstren är utbytta mot annan typ. Sedd från gården mot norr.

Uthusdel (B)

Ofodrad, timrad del av uthuslänga, kilstensgrund, synliga knutar, röd med vita snickerier och svarta luckor och dörrar.

Karakterisering: Stor bondstuga med ett yttre av 1960-talskaraktär. Står som sekundärbyggnad på en levande jordbruksgård med bostadshus från 1982.

Bevarandegrad och värdering: Till sin övergripande gestalt bevarad, men till sitt fasaduttryck svårt förvanskad. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står på högt och synligt läge i landskapet, och bidrar till Påttbackavägens värdefulla vägmiljö, så har även ett miljövärde.

Miljön på Nygårdsback är riven och förstörd sedan föregående inventering. Grannhuset var en lika stor bondgård och stod alldeles intill, den ovanliga oskiftade miljön var bevarad sedan före nyskiftet fram tills att den revs efter 1997.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Bondstugans (B) fasad mot grannen i söder.

Uppe till höger: En sektion av ett traditionellt uthus (B) tär bevarat som en del i ett modernare uthuskomplex.

Till höger: Bondstugan (A) har en välbevarad farstuvist från tidigt 1900-tal.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 49.

499-404-0003-0010

Anni Nygård

Adress: Helsingbyvägen 91, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1850

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation:-

Skick: förfaller

Karakterisering: Bondstuga av 1800-talskaraktär i levande jordbruksmiljö med nytt bostadshus från 1970-talet.

Uppe till höger: Bondstugan (A) från 1800-talets mitt är i originalskick och står öde intill ett nyare bostadshus.

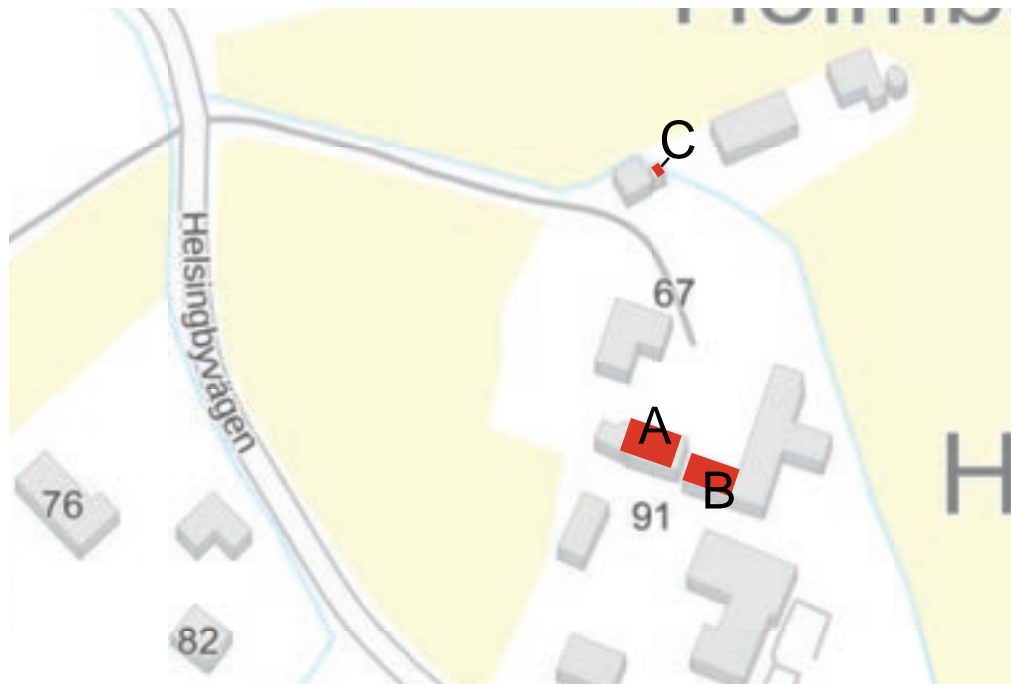

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad omoderniserad bondstuga i nästintill originalutförande. Högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står synligt i landskapet och har även ett miljövärde. Förfallet bör inte tillåtas fortgå.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: - (med hänvisning till dess tekniska skick)

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från Helsingbyvägen i väster.

Objekt nr 50.

499-404

Mäki

Adress: Helsingbyvägen 67, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: lillstuga (A), uthus (B), bod (C)

Lillstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: betongpannor

Entrésituation: karakteristisk, lokalt typisk, öppen brokvist med snidade pelare, dekorativt utformade vindskivor och sadeltak

Skick: gott

Uppe till höger: Lillstugan (A) från 1800-talet har en lokalt typisk brokvist med snidade stolpar och dekorativt utformade vindskivor.

Uthus (B)

Ofodrat timrat uthus på kilstensgrund, röd med vita knutbräder, snickerier och fönster, gröna portar. Lokalt typisk fönstersättning. Pannplåt på sadeltak.

Bod (C)

Liten timrad mjölkbod, med rödfärgat synligt timmer, vita knutar och snickerier, grön bräddörr av 1800-talstyp. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Lillstuga och två traditionella ekonomibyggnader av 1800-talskaraktär på en levande jordbruksgård vars huvudbyggnad ersatts med bostadshus 1952.

Uppe: Lillstugans (A) brokvist är av lokalt typisk utformning, men i en variant med vitmålade avrundade avslut på panelbrädorna.

Till höger: Lillstugegaveln mot väster.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Bevarandegrad och värdering: Välbevarade traditionella byggnader på levande gård mitt i byn. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Synliga i väglandskapet, vilket ger dem även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Uppe till vänster: En traditionell timrad uthuslänga (B) har bevarats som en del i ett större uthuskomplex.

Uppe till höger: En liten timrad bod (C) står i åkerkanten mot norr.

Objekt nr 51.

499-404-0001-0004

Bengs

Adress: Helsingbyvägen 63, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talets mitt

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel uppdelad med vita dropplister i plåt

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart tegelprofilerad plåt

Entrésituation: nyligen tillbyggd fullhög farstuvist med balkong under utskjutande sadeltak

Skick: gott

Uppe till höger: Den 170-åriga bondstugan (A) har blivit hårdhänt renoverad på bekostnad av sitt historiska uttryck och sitt kulturhistoriska värde.

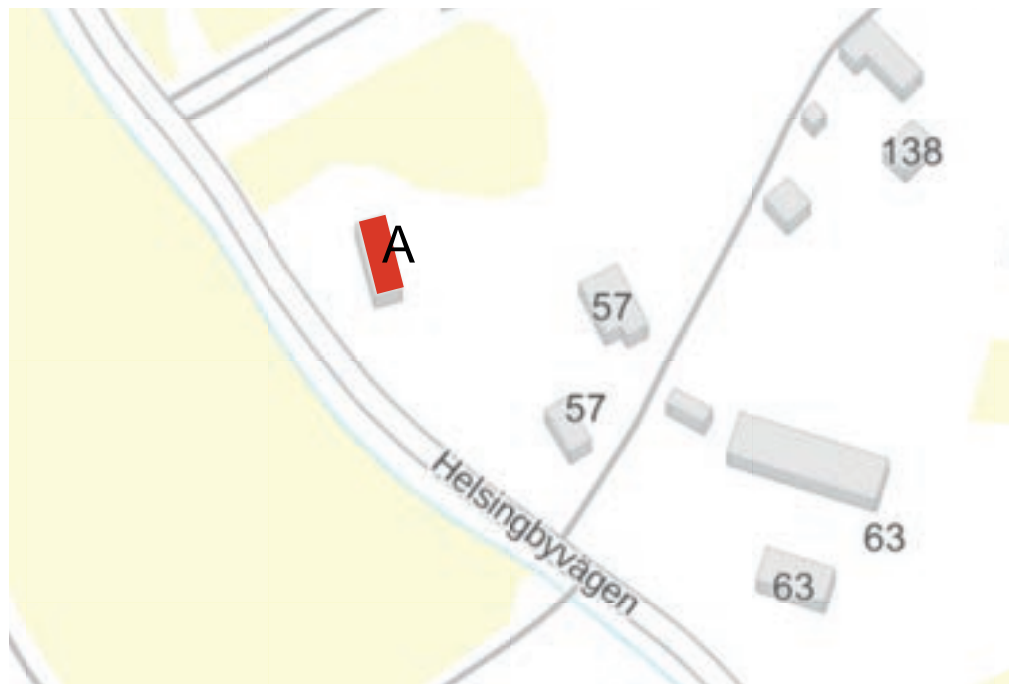
Karakterisering: Stor bondstuga intill byvägen. Totalt moderniserad i en samtida romantiserande stil.

Bevarandegrad och värdering: Till sin övergripande gestalt bevarad, men till sitt ursprungliga fasaduttryck nyligen svårt förvanskad. Visst kulturhistoriskt värde. Visst miljövärde för sitt vägnära läge. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till höger: Bondstugan (A) fotograferad från gården.

Objekt nr 52.

499-404-0002-0010

Elis Mara

Adress: Helsingbyvägen 57 a, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: ria (A)

Ria (A)

En välhållen traditionell omålad och ofodrad timrad ria. Omålade luckor och portar. Korrugerad plåt på sadeltak. Står högt på en backe intill vägen.

Karakterisering: En ensam traditionell ria utan sammanhang på synligt läge i väglandskapet.

Bevarandegrad och värdering: En till sin historiska karaktär välbevarad och representativ ria med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Sammanhangslös, men stort miljövärde till följd av sitt läge invid vägen.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

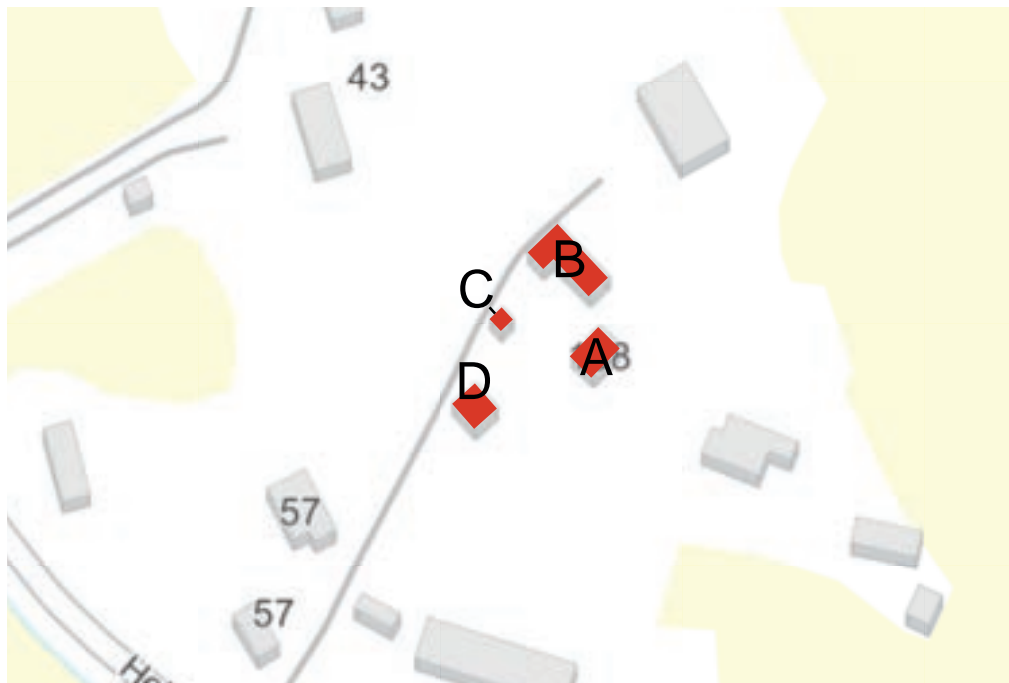
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till höger: En ensam traditionell ria (A) står på högt synligt läge i vägmiljön och bidrar med historisk karaktär.

Uppe: Rian (A) sedd från Helsingbyvägen i söder.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 53.

499-404-0002-0006

Hudd

Adress: Helsingbyvägen 57, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga i vinkel (B), fähus (C), jordkällare (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1887

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspontad panel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: betongpannor

Entrésituation: 1,5plansbrokvist av 1920-talstyp med sadeltak

Skick: rimligt

Uppe till höger: Den lilla välbevarade bondstugan (A) från 1880-talet har ett yttre som var lokalt typisk under 1920-talet.

Uthuslänga i vinkel (B)

Ofodrad timrad uthuslänga i vinkel med portlider. Synliga knutar, grånad rödfärg, vita snickerier, gula luckor och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Jordkällare (C)

Jordkällare med tak. Stomme av betongmurar, takkonstruktion och gavelröste i trä. Korrugerad plåt på sadeltak, ingång i gaveln. Förfallna betongmurar.

Fähus (D)

Timrad stomme på hög kilstensgrund, synligt timmer i gavel med ingång och lokalt typisk fönstersättning, i övrigt ny lockpanel. Trapetskorrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Högt belägen gård med en mindre 1800-talsbondstuga med 1920-talsyttre, och traditionella uthus.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är välbevarad och dess 1920-tals uttryck tidstypiskt. Uthusen har samtliga välbevarade uttryck men är något för-

fallna. Jordkällaren representerar en vanlig agrar byggnadstyp som sällan är bevarad.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

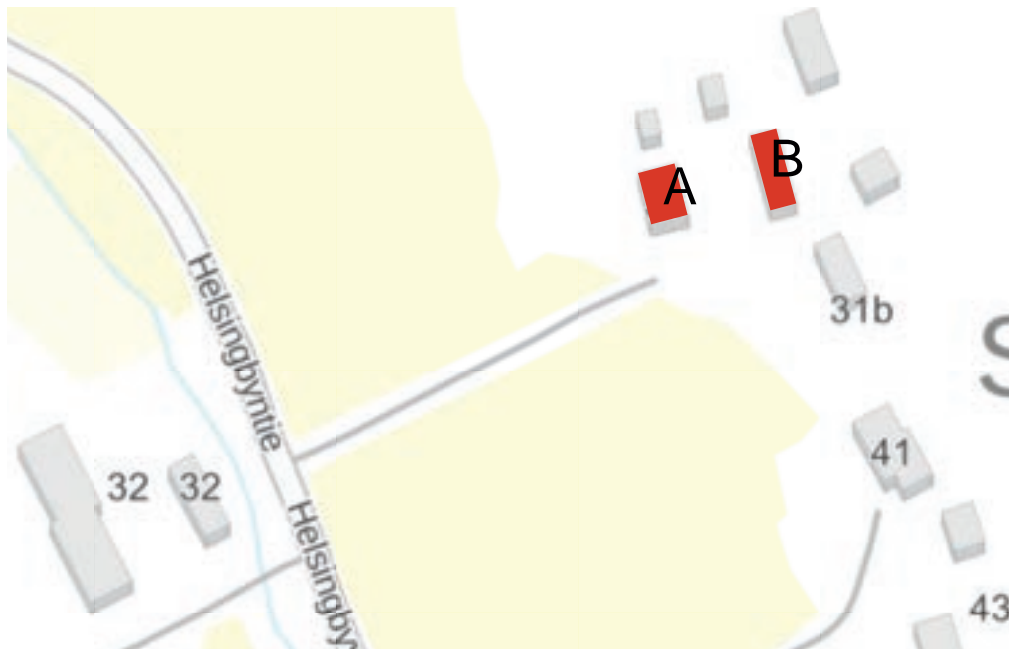
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som en kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugan (A) sedd från söder.

Uppe till höger: Gården sedd från infarten med det lilla fähuset (D) till höger i bild och jordkällaren (C) högre upp längs vägen.

*Uppe till vänster: Uthuset i vinkel (B) med en modern traktorhall bakom.
 Uppe till höger: Uthuset i vinkel (B) med körport i vinkeln och dass till vänster, sett från gården
 Nere till höger: Fähuset (D) på hög stenfot sett från norr. Ytterligare en liten förrådsbyggnad till*

Objekt nr 55.

499-404-0002-0048

Johannes Bengs, Holmkulla

Adress: Helsingbyvägen 32, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1906

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: betongpannor

Entrésituation: 1,5plansbrokvist med sadeltak

Skick: Original

Uppe till höger: Bondstugan (A) från tidigt 1900-tal är svårt övervuxen men i originalskick och har mycket välarbetad detaljering. På bild parytterdörr med överljus i entréfasaden mot öster.

Uthus (B)

Ofodrad timrad uthuslänga på kilstensgrund. Rödfärgad med vita knutar och snickerier, gula luckor och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Stor bondstuga av tidig 1900-talstyp, med dekorativa detaljer. Står tom med tät växtlighet inpå. Traktortak tillbyggt mot ena sidan. Levande jordbruksgård med nytt bostadshus.

Bevarandegrad och värde: Välbevarad bondstuga av en sällsynt typ med tillhörande lokalt typiskt uthus. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står på högt läge i landskapet. Växtligheten bör röjas både för bondstugans miljövärde och för dess tekniska skick.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Det traditionella timrade uthuset (B).

Uppe till höger: Bondstugan (A) har en ovanlig form. Ett maskintak är fastbyggt i gaveln mot norr.

Objekt nr 56.

499-404

Uf. Hoppet

Adress: Karkmovägen 164, 65520 Helsingby

Typ av objekt: ungdomslokal

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: ungdomföreningens lokal (A), läktarbyggnad (B)

Ungdomsföreningens lokal (A)

Nuvarande användning: Uf-lokal

Ursprunglig användning: Uf-lokal

Byggnadsår: 1911

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: gul, vita knutar och snickerier, vita fönster – färgsättningen är inte ursprunglig

Takform: valmat tak och sadeltak

Taktäckning: brun falsad plåt

Entrésituation: tillbyggt skärmtak av 1960-talstyp

Skick: gott

Uppe till höger: Uf-lokalen ritades av sin tids främsta arkitektkontor i Vasa, men har förlorat en stor del av sin ursprungliga detaljering i samband med moderniserande reoveringar. Bild tagen från sydväst.

Läktarbyggnad (B)

Tidig läktarbyggnad med sittplatser för publik med omklädningsutrymmen under läktaren. Pulpettak som bärs upp av stolpar. Gjuten betonggrund. Svartmålad locklistpanel, vitmålad bärande ramkonstruktion av pelare som bär upp primär takbalk. Svartmålat sekundärt takbärverk. Vita snickerier och omklädningsrumsfönster mot baksidan. Sinuskorrugerad takplåt.

Byggnads- och användningshistoria: Den år 1907 grundade Ungdomsföreningen Hoppets samlingslokal. Bonden på intilliggande Martola gård skänkte Kvarnbackens mark till föreningen. Ritningar togs fram av arkitektbyrå Bruun & Shoultz.

Livlig verksamhet fram till 1990-talet. På senare tid har verksamheten återupplivats om än i mindre omfattning.

Fungerade under kriget som inkvartering för soldater och senare krigsfångar. Renoverades efter detta då lokalen försatts i dåligt skick. Moderniserad 1972, varvid dekorativa fasadelement rivits.

Den intilliggande sportplanen med tillhörande läktare byggdes 1936 och drevs av Ungdomsföreningens idrottsavdelning fram till att kommunen tog över dess förvaltning år 1963.

Karakterisering: Gulmålad stor samlingslokal på högt och synligt läge på byns tidigare kvarnbacke. Till sin arkitektur utformad enligt tidens eklektiska ideal med stildrag från såväl renässans som gotik. Senare förenklad till sitt arkitektoniska uttryck. Läktarbyggnaden är en tidstypisk idrottsbyggnad från föreningssidrottens tidigaste period.

Bevarandegrad och värdering: Högklassig tidstypisk arkitektur skapad av två av tidens mest framstående arkitekter verksamma i Vasa. På övergripande nivå är den till sin gestalt bevarad, men till sitt fasaduttryck förvanskad genom ändring av färgsättning samt rivning av dekorativa fasadelement. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Högt arkitektoniskt och byggnadshistoriskt värde. Vittnar om den för landsbygdens utveckling under den tidiga 1900-talet så viktiga medborgarföreningsrörelsens historia och har därmed ett högt kul-

*Uppe till vänster: Uf-lokalen sedd från gaveln mot söder.
Uppe till höger: Lokalens bakre långsida.*

turhistoriskt värde. Dess gestalt syns långa vägar, vilket ger den en betydande roll i bybilden och ett högt miljövärde.

Läktarbyggnaden är välbevarad till sin historiska karaktär och representativ för sin tids idrottsbyggnader, av vilka inte många bevarats till vår tid.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefulla byggnader

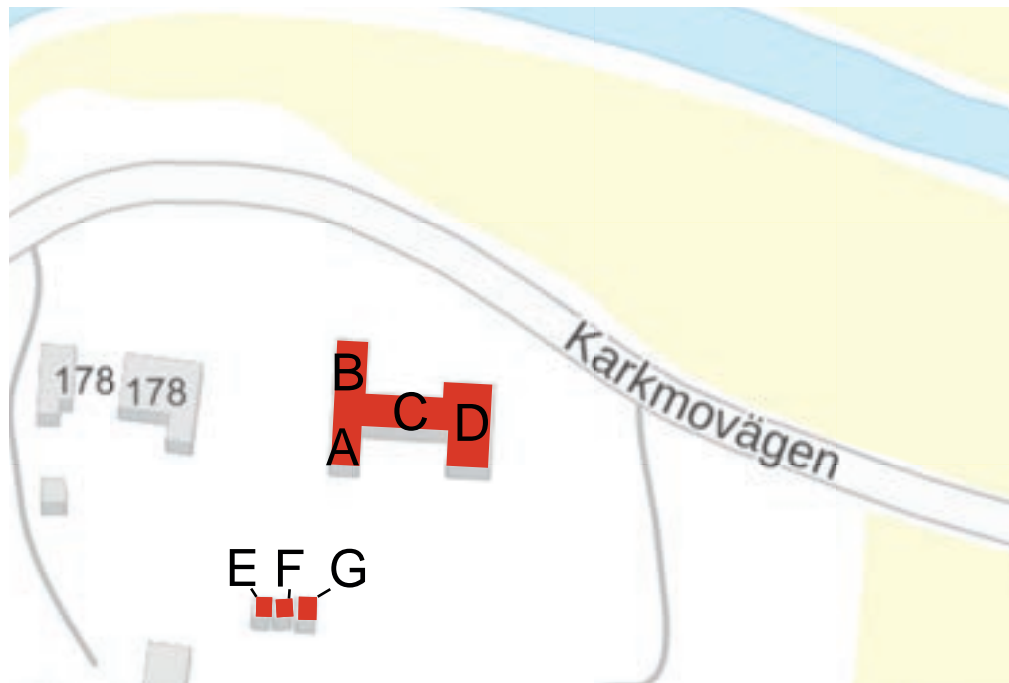

Uppe till vänster: Läktarbyggnaden vid idrottsplanens södra långsida var klar 1960.

Uppe till höger: Under själva publikläktaren finns omklädningsrum med fönster i bakre fasaden.

Nere till höger: Läktarbyggnadens gavel mot väster.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 57.

499-404-0001-0022

Martola gård, Bengs hemman nr 1

Adress: Karkmovägen 180, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: uthuskomplex med lillstuga (A), uthuslänga (B) och fähus i kilsten (C), spannmålsbod (E, F, G)

Uthuskomplex (A, B, C, D)

Mycket stort uthuskomplex i 1800-talsutförande, med två långa tvärställda timrade längor (B-C) samt en ladugårdsdel med hög kilstensgrund (D) och timrad övre del. Den sistnämnda är byggd 1867 som nödhjälpsarbete under svältåren. Den timrade längan är byggd 1904 (B). I sydvästra ändan av den timrade längan finns en lillstuga (A). Falsad och korrugerad plåt på taken.

Bod (E)

Stor timrad spannmålsbod av medeltida typ med stolpunderrede och igenbyggd svale. Uppförd 1844. Klädd med rödfärgad kilsågad locklistpanel. Knutar av ålderdomlig upptill utskjutande typ. Rödfärgade knutlådor, vita snickerier, luckomfattning av empiremodell med gavelmotiv. Gul lucka och kraftig bräddörr med handsmidda beslag. Underredet har gett vika till följd av rötskador och hela byggnaden riskerar att tippa omkull. Falsad plåt på sadeltak. Timrade sädesbingar, enligt uppgift.

Bod (F)

Stor timrad spannmålsbod med tydliga drag av empirestil i de breda knutlådorna, den grunda takfoten och den klassicistiska frisen bestående av en hög hålkälslist med kraftigt artikulerat tandsnitt under takutsprånget i gaveln. Rödfärgad, kilsågad locklistpanel, vita knutlådor och snickerier, luckomfattning av

Uppre till höger: Lillstugan (A) är bevarad i originalskick, sedd från gården i öster. Uthuslängan (C) till höger i bild.

empiremodell med gavelmotiv och inskriptionen 1844. Gul lucka och bräddörr med handsmidda beslag. Falsad plåt på sadeltak. Timrade sädesbingar.

Bod (G)

Stor timrad spannmålsbod med speciella proportioner och takvinkel. Rödfärgad kilsågad locklistpanel, vita snickerier och gul bräddörr med handsmidda beslag. Timrade sädesbingar.

Byggnads- och användningshistoria: Unik storbondgård på stamhemman nr. 1, vars ovanligt stora tvåvåningshuvudbyggnad från sekelskiftet 1700-1800, med interiöra byggnadsdetaljer från Gamla Vasa hovrätt, dvs. nuvarande Korsholms kyrka, revs 1997 trots gott skick.

Uppe till vänster: Lillstugans (A) entréfasad mot väster med parytterdörr med överljus. Till vänster i bild tar uthuslängan (B) vid.

Uppe till höger: Uthuslängans (B) fasad mot väster fotograferad i riktning mot byvägen i norr. Nere till höger: Lillstugan (A) har flaggfönster och ofodrad förfärgad timmerfasad. I bild gaveln mot söder.

Uppe till vänster: Lillstugan (A) anas bakom vegetationen till vänster i bild. Uthuslängan (C) i mitten binder ihop den delen med fähuset (D) vars gavel anas till höger.
 Uppe till höger: Uthuslängan (C) är delvis i två våningar.
 Nere till höger: Fähuset (D) har en hög stenfot och är timrad upptill, med hölada på vinden. På bild dess södra gavel.

På följande sida:

Till vänster: Två av de tre stora sällsynt välarbetade spannmålsbodarna sedda från nordost, med bod (F) längst fram i bild.

Till vänster: Bod (F) har en fasadgestaltning i dekorativ empirestil med tandsnitt och gavelmotiv.

Hemmanet styckades i två delar år 1899 och den år 1856 tillbyggda bondstugan delades för att fungera som bostadshus för två familjer. Uthuskomplexet byggdes ut med den timrade delen i väster då stenladugårdsdelen tillföll den östra delen av bondstugan.

Har en rik historia och har bebotts av samhälleligt betydelsefulla personer, såsom bonden, polisen, kommunpolitikern, lantmannagillegrundaren, skyddskåristen osv. Richard Martola.

Karakterisering: En till sin storlek enormt uthuskomplex i 1800-talsutförande bevarad efter en unik storbondgård vars huvudbyggnad rivits 1997. Tre stora spannmålsbodrar. Gården står tom och förfaller på centralt och högt beläget läge i byn.

Bevarandegrad och värdering: Unik helhet trots att huvudbyggnaden beklagligt nog rivits. Ovanligt stora byggnader i ett tillika ovanligt påkostat utförande i tidstypisk stil från mitten av 1800-talet till början av 1900-talet. Originalskick. Mycket höga byggnads- och kulturhistoriska värden samt högt miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bod (G) har ett stolpunderrede av ålderdomlig typ som är mycket sällsynt i bevarat skick.

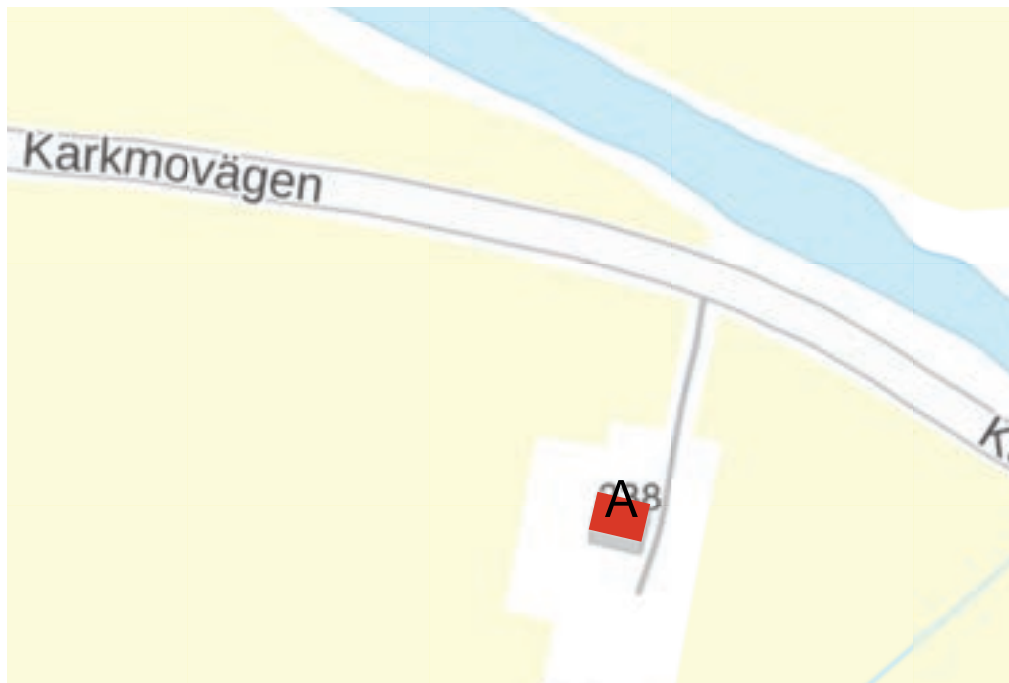
Uppe i mitten: Den empirebodens (F) bräddörr med handsmidda beslag och förfinade hyvlade foder.

Uppe till höger: Den äldsta boden (G) har en sekundärt tillkommen sval.

Föregående sida:

Till vänster: Den äldsta boden(G) är omdanad i empirestil med falsk fasad som bildar svalen i bilden på denna sida.

Till höger: Den mäktiga bodraden sedd från nordväst med bod (E) i förgrunden med sin imponerande breda knutbräda.

Objekt nr 57A.

499-404-0001-0043

Adress: Karkmovägen 238, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1952

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: tegel

Fasadmaterial: tegel

Färg: gråmålad sockel, vita snickerier och fönster, grönt plåttak,

Takform: sadel

Taktäckning: grönmålad falsad plåt

Entrésituation: murad brokvist i original med sadeltak

Skick:-

Karakterisering: Murat och oputsat bostadshus i 1950-talsutförande.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarat bostadshus i ovanligt lokalt anpassat utförande.

Uppe till höger: Bostadshuset (A) från 1952 har ett välbevarat yttre i ett ovanligt lokalt anpassat utförande. Här sett från infartsvägen i norr.

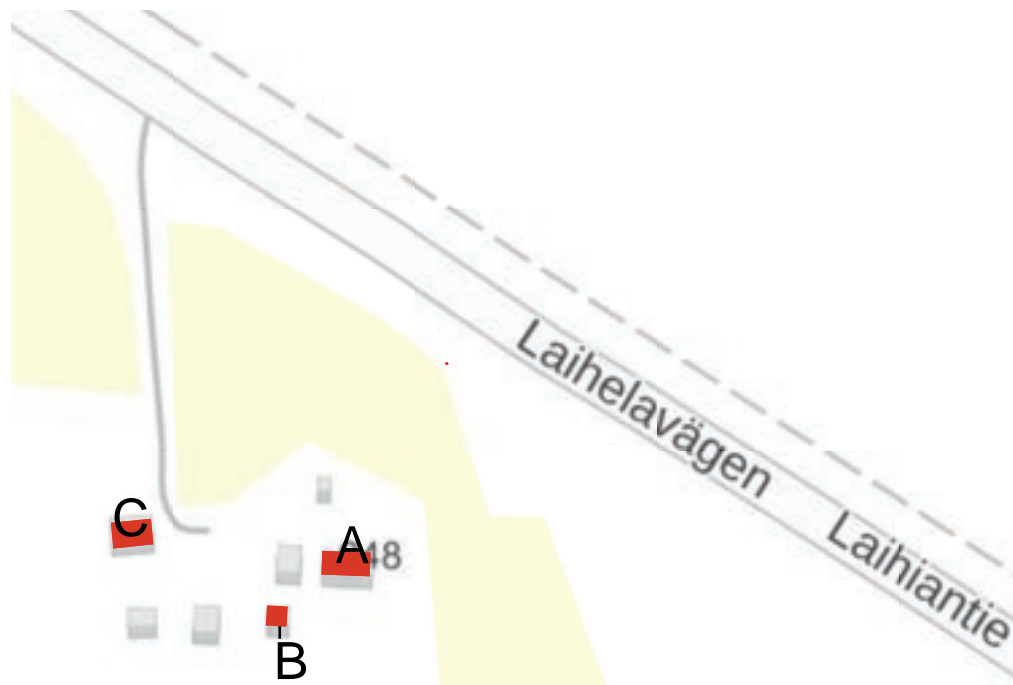

sat originalutförande. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Även ett miljövärde för sitt vägnära läge.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad.

Uppe: Bostadshuset (A) är sett från gården. Öppningarna för fönster och dörrar är murade med äkta valv.

Objekt nr 58.

499-404-0009-0026

Isak Rönnholm

Adress: Laihelavägen 648, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B), uthus (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttat 1910

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: trapetskorrugerad plåt

Entrésituation: skärmtak på kraftiga träkonsoler och sadeltak, dekorationsmålad frontbräda.

Skick:-

Bod (B)

Uppe till höger: Bondstugan (A) från tidigt 1900-tal har ett välbevarat yttre trots tillkommet skärmtak och mindre tillbyggnad till höger.

Ofodrad timrad bod med slåta knutar, omålad, lucka och bräddörr. Sadeltak med korrugerad plåt.

Uthus (C)

Ofodrat timrat uthus med slåta knutar, omålad, ingång i gaveln. Lokalt typisk fönstersättning, men speciellt gavelmotiv över lucka och fönster till vind. Sadeltak med korrugerad plåt.

Karakterisering: Mindre bondstuga från tidigt 1900-tal med egenartade vindsfönster, tillbyggd med pannrumsdel 1972. Omålade uthus med ovanliga proportioner och utformning.

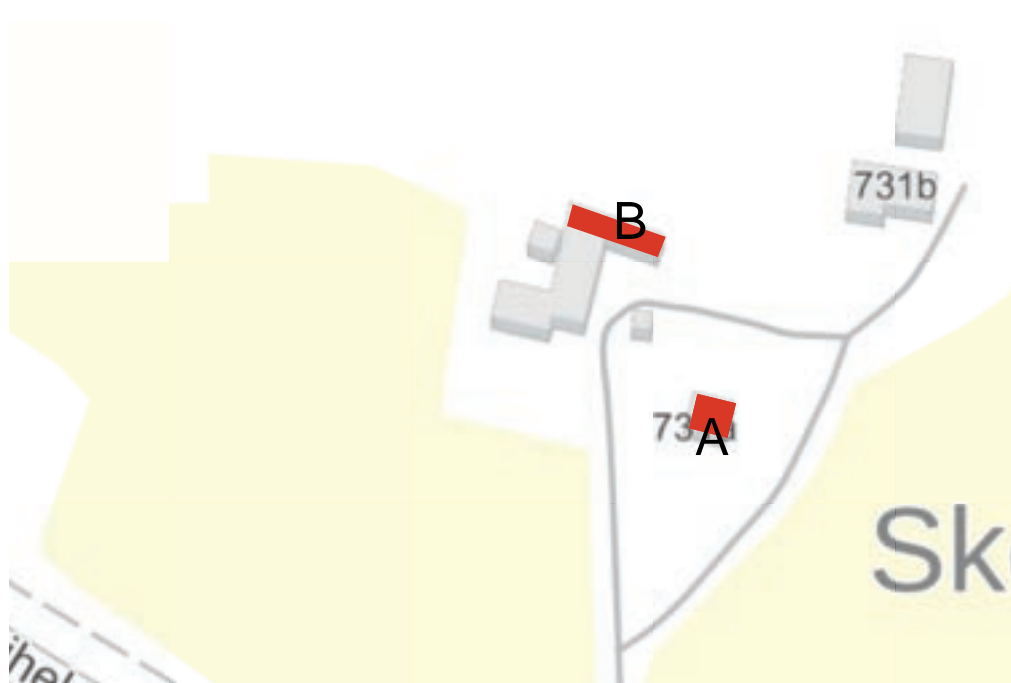
Bevarandegrad och värdering: Trots tillbyggnad och brokvist en till sitt uttryck välbevarad mindre bondstuga och uthus i originalutförande. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står i synligt läge intill Laihelavägen, vilket även ger gården ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

*Uppe till vänster: Bondstugan (A) har en nyare tillbyggnad i gaveln mot väster.
Uppe i mitten: Bodan (B) är i originalutförande.
Uppe till höger: Uthuset (C) har en ovanlig utformning. På bild gaveln mot öster.*

Objekt nr 59.

499-404-0009-0026

Adress: Laihelavägen 731a, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: bostadshus (A), uthus (B)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1950-tal

Antal våningar: 1+vind

Sockel: målad betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: ljusgul, brun sockel, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: brokvist med sadeltak

Skick:-

Uthus (B)

Ofodrad timrad uthuslänga, rödfärgad med synliga knutar. Vita snickerier och fönster. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uppe till höger: Bostadshuset (A) från tidigt 1950-talet har en välbevarad fasadbild mot Laihelavägen.

Karakterisering: Bostadshus från återuppbyggnadstiden på en äldre gård där ett traditionellt timrat uthus är bevarat.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt övergripande fasaduttryck bevarad, men med vissa förvanskande inslag, såsom ny dörrupptagning i fasad. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Ligger på en äldre bosättningsplats. Representerar återuppbyggnadstidens bostadsarkitektur och har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står i synligt läge intill Laihelavägen, vilket även ger gården ett visst miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till vänster: Bostadshuset (A) sett från gården.

Uppe till höger: Bostadshuset gavel mot väster med en sekundärt tillkommen källardörr.

Nere till höger: Gårdens uthus (B) är av tidigare datum och vittnar om att platsen varit bosatt avsevärt längre än sedan 1950-talet.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 65.

499-405

Kullas

Adress: Kalkabacksvägen 42, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondstuga

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1918

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: ny liggande fasspont

Färg: vit, varmgrå knutar och snickerier, vita nya fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: ingång i tvärgavel

Skick:-

Karakterisering: Nyligen totalt omdanad mindre bondstuga på nyskiftesgård.

Uppe till höger: Bondstugan (A) från tidigt 1900-tal är nyligen omdanad intill oigenkännlighet och dess historiska ursprung är svårt förvanskat.

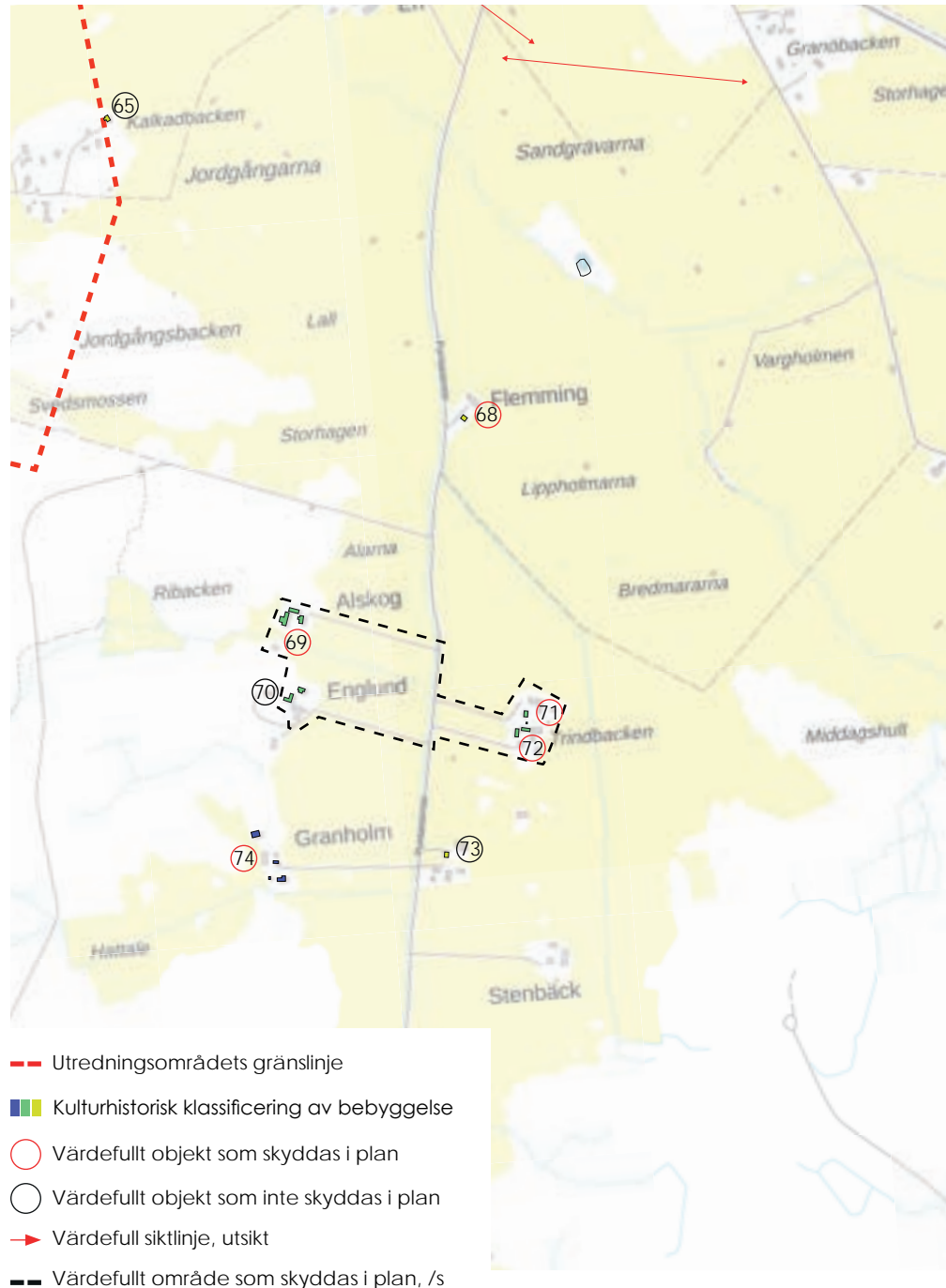

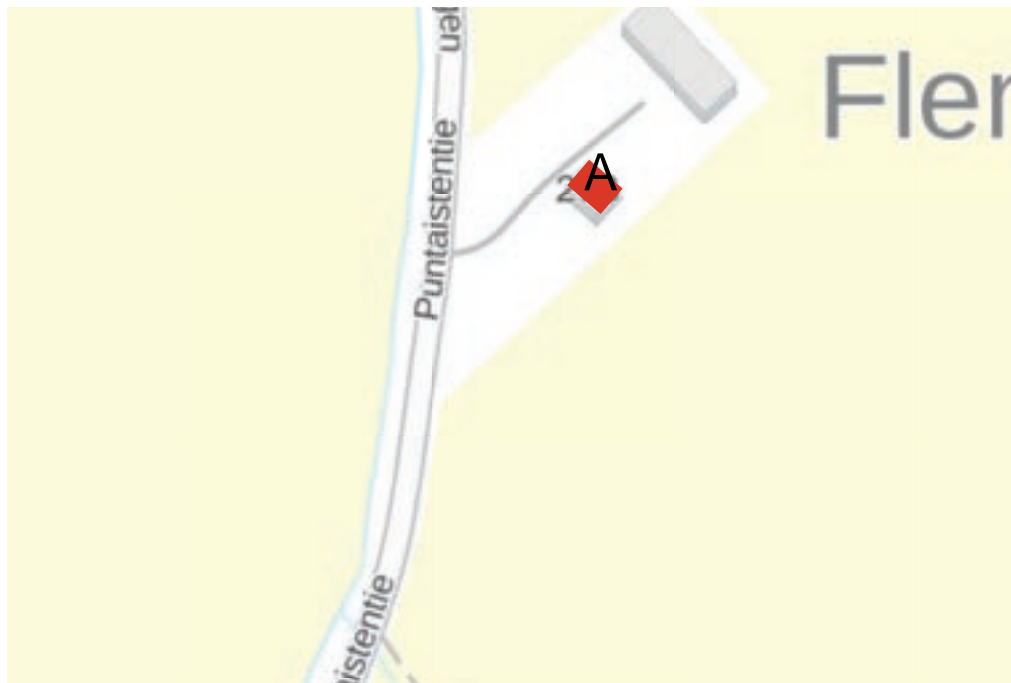
Bevarandegrad och värdering: Såväl till sin övergripande gestalt samt till sitt fasaduttryck svårt förvanskad bondstuga från tidigt 1900-tal. Visst kulturhistoriskt värde genom sin ålder. Åtgärder för att återställa fasadens ursprungliga uttryck rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från baksidan med en ny tillbyggnad till höger.

Objekt nr 68.

49940500080008M

Lennart Smedman

Adress: Pundarsvägen 273, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1946

Antal våningar: 1+vind

Sockel: målad betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: fasspont

Färg: ljusgul, mörk sockel, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: tegelkorrugerad plåt

Entrésituation: farstukvist med stort pulpettak

Skick: gott

Uppe till höger: Bostadshuset (A) från mitten av 1940-talet sett från infarten.

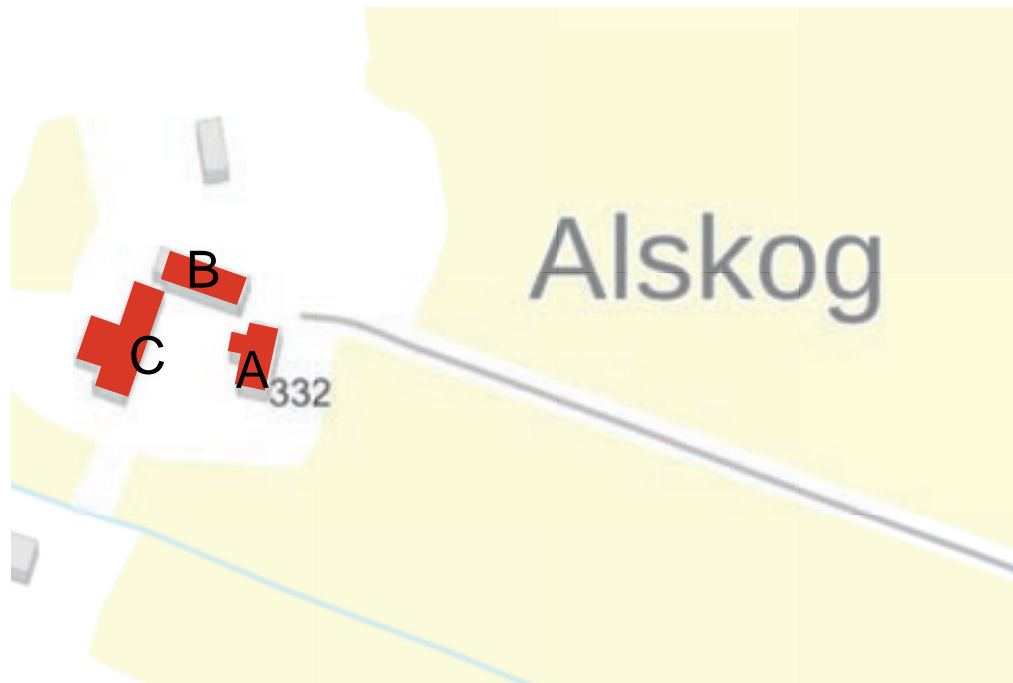
Karakterisering: Bostadshus från återuppbyggnadstiden.

Bevarandegrad och värdering: Till sin övergripande gestalt bevarad, men till sitt uttryck omdanat genom fasad- och fönsterbyte och tillbyggnad av det överdimensionerade farstuvisttaket 1976. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Representerar återuppbyggnadstidens bostadsarkitektur och har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står i synligt läge i landskapet, vilket även ger gården ett visst miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

Uppre: Bostadshuset (A) har förlorat sitt ursprungliga fasaduttryck genom renovering, ombyggnad av farstuvist och byte av fönster och takbeläggning.

Objekt nr 69.

499405000900054.

Häggqvist

Adress: Pundarsvägen 332, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B), uthus (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttat 1918 från byacentrum, byggår okänt

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart falsad plåt

Entrésituation: i fasad i tvärgaveln med sadeltak

Skick: gott

Uppe till höger: Den välbevarade bondstugan (A) sedd från gården.

Uthus (B)

Timrad uthusbyggnad på kilstensgrund, rödfärgad locklistpanel, vita snickerier och knutar, vita fönster, gula luckor, dörrar och portar. Pannplåt på sadeltak med frontespis. Tillbyggt med en yngre del.

Uthus (C)

Timrad uthusbyggnad på kilstensgrund, rödfärgad locklistpanel, vita snickerier och knutar, vita fönster, gula luckor, dörrar och portar. Pannplåt på sadeltak med tvärgavlar.

Karakterisering: Bondstuga i tidigt 1900-talskaraktär med krysspöjsade vindsfönster. Tidstypisk tillbyggnad med tvärgavel. Uthuslängor ramar in gården på två sidor.

Bevarandegrad och värdering: Vålhallen gård med välbevarat originaluttryck och byggnadsdelar i original. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Bildar en gårdshelhet med miljöskapande värde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i södra Pundarsvägens /s-område.

Uppe till vänster: Bondstugan (A) till höger i bild. Uthuset (B) till vänster avgränsar gården mot norr.

Uppe till höger: Uthuset (B)

Uppe till vänster: Den välhållna nyskiftesgården är kringbyggd på tre sidor. Uthus (B) till höger och uthus (C) till vänster i bild.

Uppe till höger: Uthuset (C).

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 70.

49940500090026T

Engman

Adress: Pundarsvägen 342a, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B), uthus (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1916

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: klarblå, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: låg tillbyggnad från 1976 med sadeltak

Skick:-

Uthus (B)

Uthuslänga i trä med lillstuga i ena ändan, fönstersättning från efterkrigstiden.

Uppe till höger: Bondstugan (A) bör med tanke på sin roll i landskapet återfå sin ursprungliga röda fasadkulör.

Röd locklistpanel, vita snickerier och fönster. Pannplåt på sadeltak.

Uthus (C)

Uthuslänga med dubbla gavlar på kilstensgrund, rödmålad locklistpanel, vita snickerier och fönster, gula luckor, vita dörrar. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Blåmålad bondstuga med ett fasaduttryck från 1970-talet.

Bevarandegrad och värdering: En till sin övergripande gestalt bevarad bondstuga på nyskiftesgård, men till sitt fasaduttryck svårt förvanskad. Återställande av färgsättningen rekommenderas å det starkaste, liksom av fönstersättning. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Synligt läge, vilket ger den en roll i landskapet.

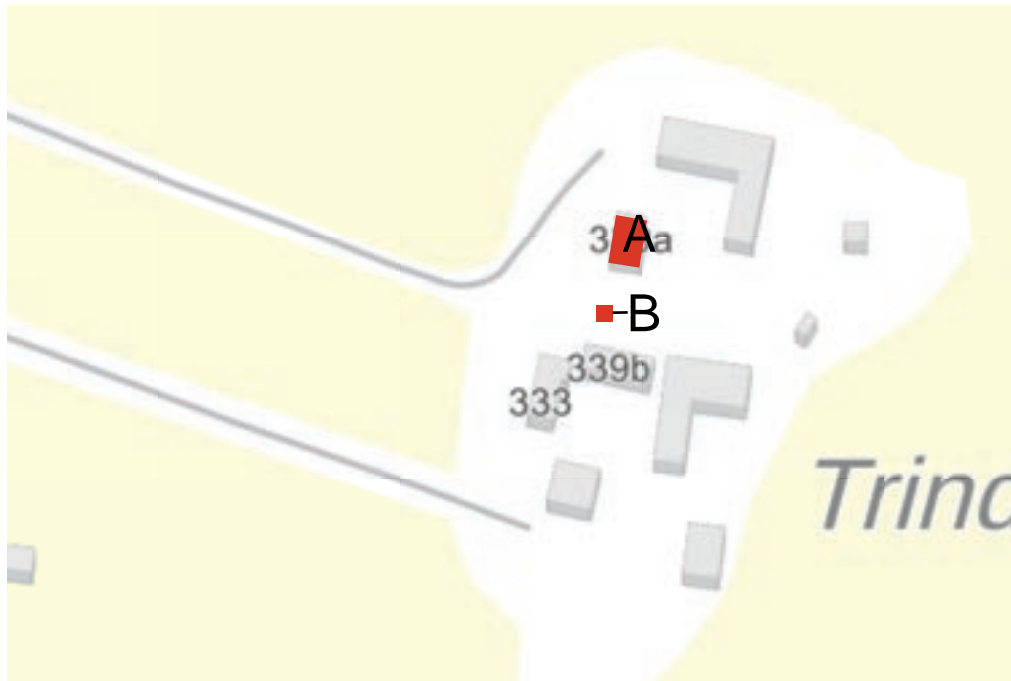
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: i

Ingår i södra Pundarsvägens /s-område.

Uppe till vänster Uthuset (B) har en bostad i ändan, med fönstersättning från efterkrigstiden. Uppe till höger: Uthuset (C) ramar in gården mot söder.

Objekt nr 71.

499405001100059.

Axel Storm

Adress: Pundarsvägen 333, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1933

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart maskinfalsad plåt

Entrésituation: brokvist med sadeltak

Skick:-

Uppe till höger: Bondstugan (A) från 1930-talet sett från gården.

Bod (B)

Hitflyttad spannmålsbod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel, synligt timmer och synliga knutar. Rödfärgad med rödfärgad bräddörr.

Karakterisering: Traditionell bondstuga av 1930-talskaraktär i utflyttarmiljö. Kringbyggd med uthus i vinkel. En äldre bod hitflyttad från byacentrum.

Bevarandegrad och värdering: En till sitt uttryck välbevarad tidstypisk 1930-talsbondstuga. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står i synligt läge, vilket även ger gården ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i södra Pundarsvägens /s-område.

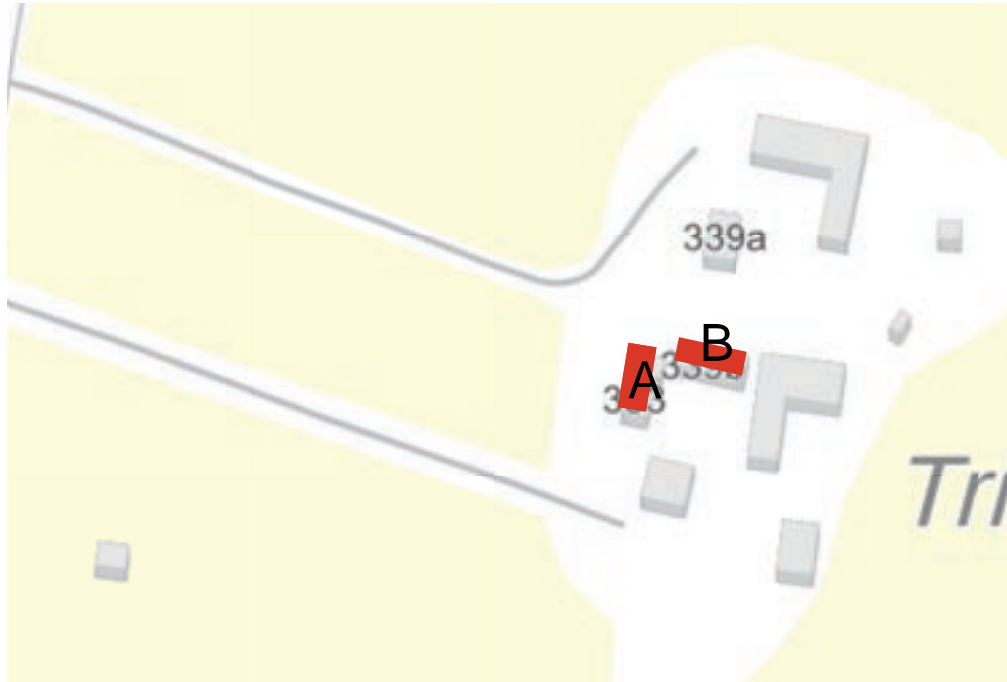
Uppe till vänster: Bondstugans s (A) fasad mot vägen med tidstypisk frontespis.

Uppe till höger: Bondstugans gavel mot infarten.

Till vänster: Boden (B) sedd från norr och väster.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 72.

499405001100059.

Johannes Storm

Adress: Pundarsvägen 339b, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga med lillstuga (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttat 1912 från byacentrum, ursprungligt byggår okänt

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspontad panel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: grund tvärgavel med ingång i fasad

Skick:-

Uthuslänga med lillstuga (B)

Ofodrad timrad uthuslänga med bostad i ena ändan. Rödfärgat timmer på kil-

Uppe till höger: Bondstugan (A) av välbevarad tidig 1900-talskaraktär har en särskilt dekorativ farstuvist mot gården. Uthuset (B) står i vinkel till höger i bild.

stensgrund, vita knutlådor, snickerier och fönster, gula dörrar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Särskilt dekorativ bondstuga av tidig 1900-talskaraktär i utflyttarmiljö. Kringbyggd med uthus i vinkel.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad bondstuga med särskilt dekorativa snickerier. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Bildar en gårdshelhet dit en regionalt typisk björkallé leder från byvägen, vilket ger den även ett miljövärde

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

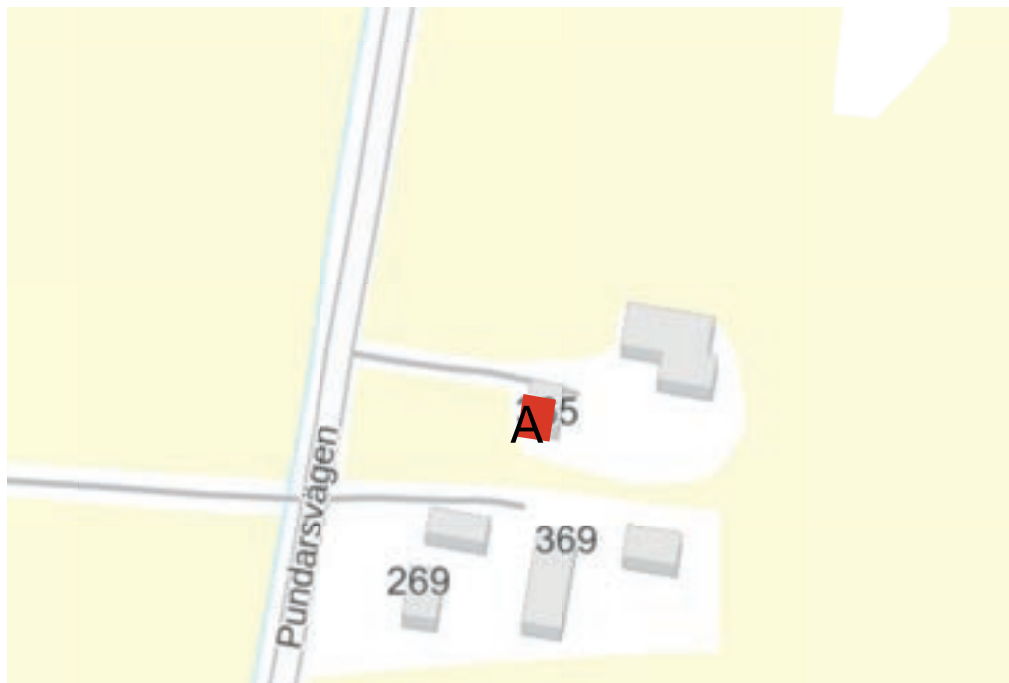
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i södra Pundarsvägens /s-område. Alléns bevarande bör säkerställas.

Uppe till vänster: Bondstugans (A) huvudfasad med den ovanligt utformade fullhöga farstukvisten.

Uppe till höger: Bondstugans gavel mot norr.

Objekt nr 73.

499405001100059.

Adress: Pundarsvägen 365, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1950-tal

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart trapetskorrugerad plåt

Entrésituation: brokvist med sadeltak

Skick:-

Karakterisering: Bostadshus från återuppbyggnadstiden med regionalt traditionella stildrag. Samtida uthus.

Uppe till höger: Bostadshuset (A) är till sitt uttryck sin tids tolkning av traditionell utformning i regionen. Här sett från vägen.

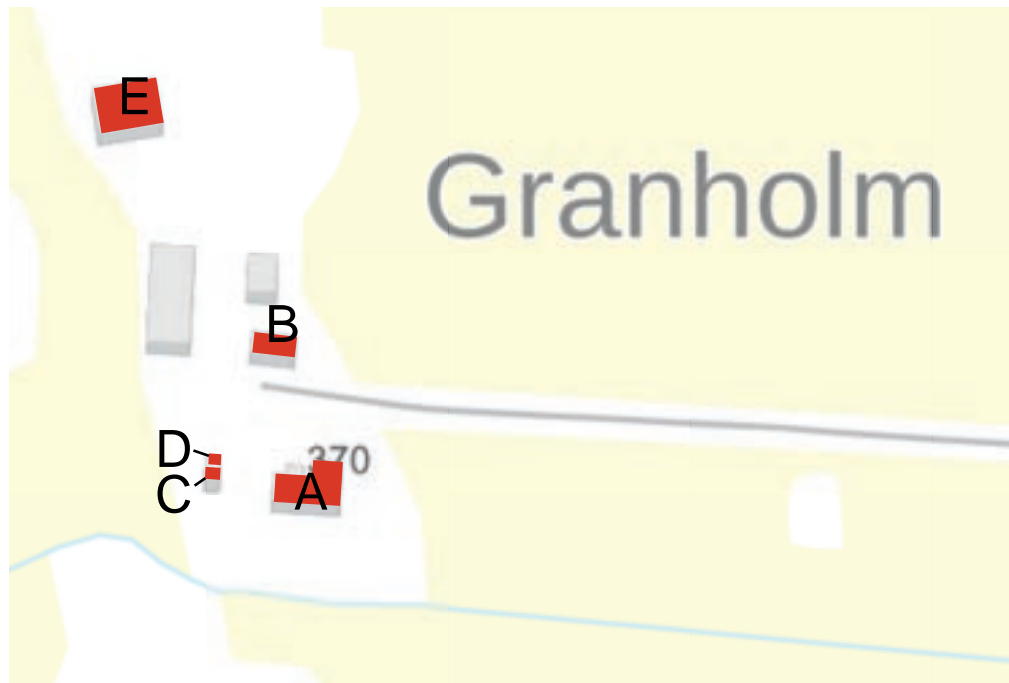
Bevarandegrad och värdering: Till sitt övergripande fasaduttryck bevarad, men till vissa delar, ytterdörr och vattentak, förändrad. Återställande åtgärder rekommenderas. Representerar återuppbyggnadstidens bostadsarkitektur och har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står i synligt läge intill vägen.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till vänster: Bostadshuset (A) sett från gården.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 74.

49940500100004V

August Granholm

Adress: Pundarsvägen 370, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga med lillstuga (B), bod (C), bod (D), ria (E)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1918, tillbyggd i vinkel 1929

Antal våningar: 1+vind, delvis 2

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel nertill, liggande fasspontpanel upptill

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: grön falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk farstuvist i 1,5 våningar, konkava avfasningar i hörnen, sadeltak

Skick:-

Uppe till höger: Den stora bondstugan (A) är sovanlig till sin utformning och har höga arkitektoniska värden.

Uthuslänga med lillstuga (B)

Ofodrad timrad uthuslänga med lillstuga i ena ändan, lider av resvirke i mitten. Rödfärgad, synliga knutar, vita snickerier och fönster, gula luckor, dörrar och portar. Betongpannor på sadeltak.

Bod (C)

Ofodrad timrad spannmålsbod och synliga släta knutar. Rödfärgad, med vita omfattningar, gul lucka och dörr, grön falsad plåt på sadeltak.

*Uppe till vänster: Bondstugan (A) är anpassad för två familjer och har dubbla entréer och farstukvistar. Den stora med avfasade hörn är i särskilt karaktärsstarkt utförande.
Uppe i mitten och till höger: Huset är hitflyttat i samband med nyskiftet och fick under 1920-talet sin nuvarande utformning med en volym i vinkel, vilket ger det två långfasader.
Närmast till höger: De konvexa avfasningarna i farstukvistens ytterhörn.
Längst till höger: Bondstugans gavel mot väster.*

Bod (D)

Liten murad förvaringsbyggnad med brädklätt gavelröste. Vit dörrumfattning, gul dörr, grön falsad plåt på sadeltak.

Ria(E)

Omålad och ofodrat timrad ria med skärmtak längs takfallet. Torktillbyggnad på taket.

Karakterisering: Särskilt dekorativ stor bondstuga för två familjer. Tidig 1900-talskaraktär i utflyttarmiljö. Uthuslänga, samt andra uthus i original. Även nyare uthusbyggnader. Till gården leder en lång björkallé.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad bondstuga med särskilt dekorativ utformning. Bildar en byggnads- och kulturhistoriskt värdefull gårdshelhet dit en regionalt typisk björkallé leder från byvägen, vilket ger den även ett stort miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Alléns bevarande bör säkerställas.

Uppe till vänster: Uthuslängan (B) med en lillstuga i ena ändan utstrålar stark historisk autenticitet.

Uppe i mitten: Lillstugans parytterdörr med överljus sitter i liv med fasad.

Uppe till höger: Uthusets (B) gavel mot väster.

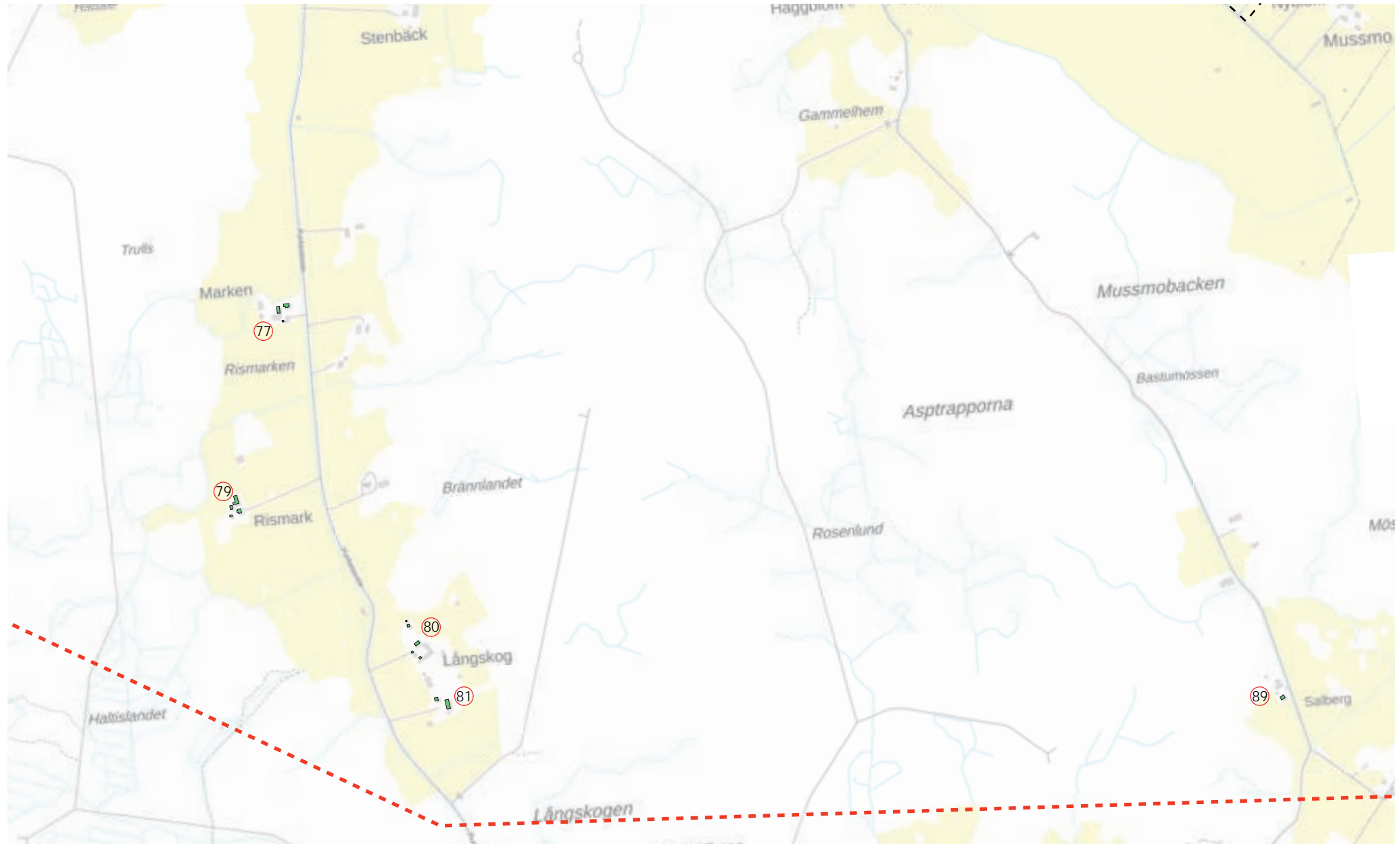

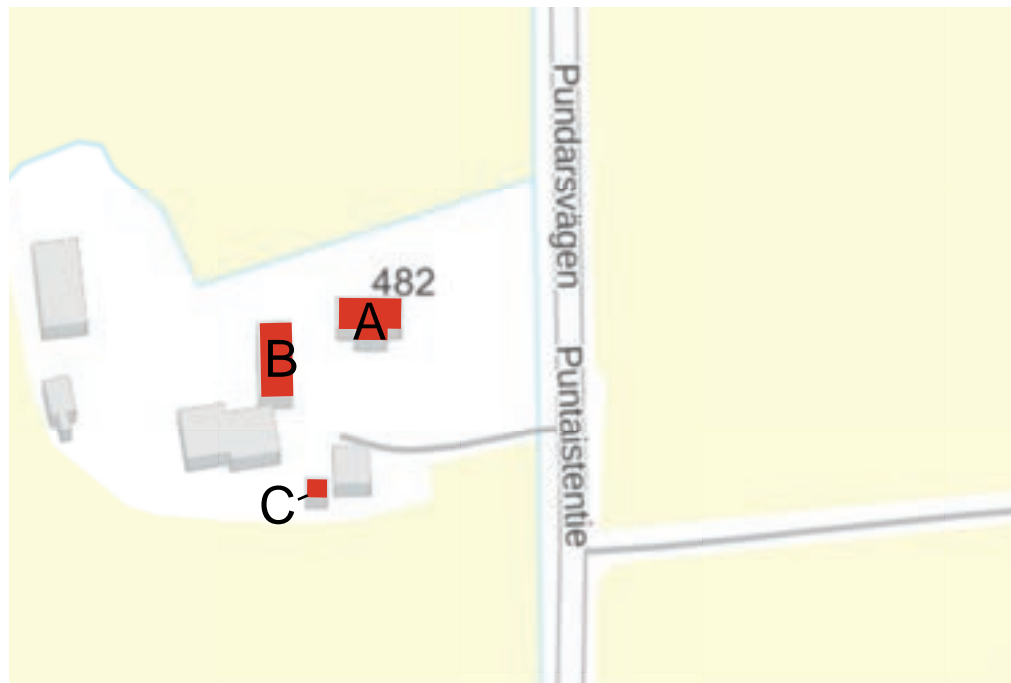
*Uppe till vänster: Till gården hör även en välbevarad ria med tork.
Uppe till höger: Till gården leder en landskapsmässigt värdefull björkallé vars bevarande måste säkerställas.
Den timrade boden (C) och förrådsboden murad i tegel (D)*

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

- - - Utredningsområdets gränslinje
- Kulturhistorisk klassificering av bebyggelse
- Värdefullt objekt som skyddas i plan

Objekt nr 77.

49940500070029R

Karl Storm

Adress: Pundarsvägen 482, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B), bod (C).

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1917

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: fasadplåt, lockpanel i trä i röstena

Färg: gul med bruna gavelrösten, bruna knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: tegelkorrugerad plåt

Entrésituation: farstukvist från 1969 med sadeltak

Skick:-

Uthus (B)

Uthuslänga med timrad del, delvis nyare med resvirke på betonggrund. Delvis synligt timmer, delvis locklistpanel. Rödfärgat med vita knutar, snickerier och

Uppe till höger: Bondstugan (A) har ett fasaduttryck från 1970-talet.

fönster, pannplåt på sadeltak.

Bod (C)

Ofodrad timrad spannmålsbod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel. Rödfärgad, vita knutar och snickerier, gul dörr. Trapetskorrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Gul bondstuga med ett fasaduttryck från 1960-talet.

Bevarandegrad och värdering: En till sin övergripande gestalt bevarad bondstuga på nyskiftesgård, men till sitt fasaduttryck svårt förvanskad. Återställande av färg- och fönstersättning rekommenderas. Byggnads- och kulturhistoriskt värde. Synligt läge på höjd intill vägen, vilket ger den en viktig roll i i landskapet och ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

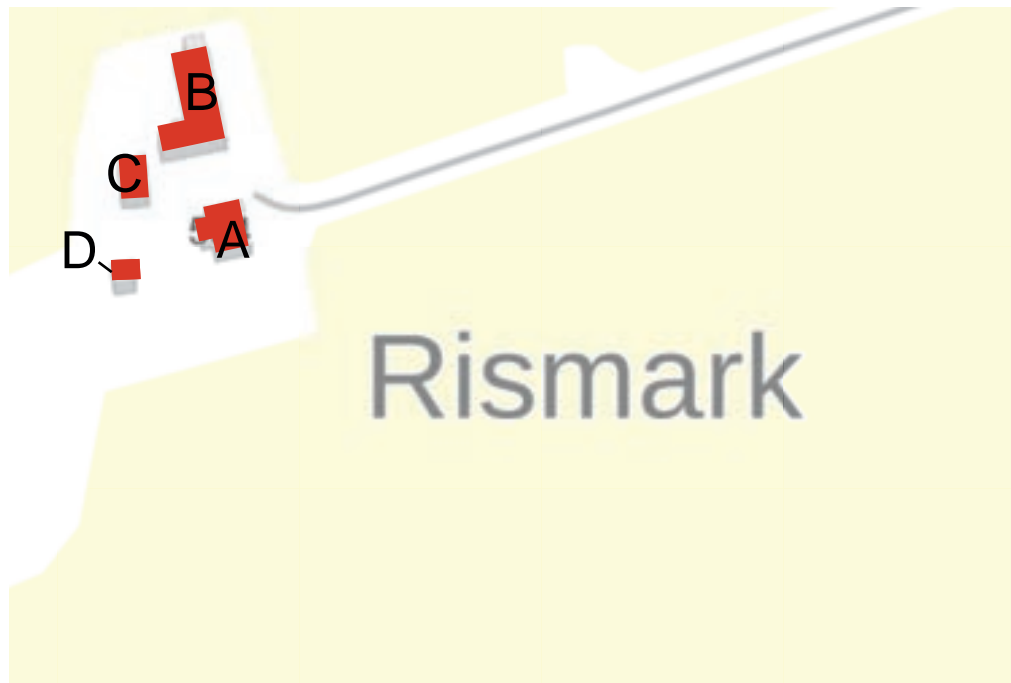
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från vägen i norr.

Uppe i mitten: Uthuset (B) är delvis timrat och delvis av resvirke.

Uppe till höger: Den välbevarade boden (C) är av ålderdomlig typ med utskjutande överdel.

Objekt nr 79.

49940500060004B

Båsk

Adress: Pundarsvägen 534, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B), uthus (C), bod (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1924

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel med bred list nertill, liggande fasspontad panel upptill

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster, svart dropplist i fasad

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: tillbyggd fullhög tvärgavel med ingång under balkong

Skick: gott

Uppe till höger: Bondstugan (A) av 1920-talstyp har förlorat sitt ursprungliga uttryck genom förvanskande fasadrenoveringar.

Uthus (B)

Stort uthuskomplex av två hopbyggda längor med gavlarna mot gården. Ofodrad med lokalt typisk fönstersättning. Röd med vita knutar, snickerier och fönster, röda luckor och dörrar, röda och vita portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uthus (C)

Ofodrat timrat uthus, rödfärgad med vita knutar och snickerier, röda luckor och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Bod (D)

Ofodrat timrat spannmålsbod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel. Röd med vita knutar och snickerier, röd lucka och bräddörr av 1800-talsmodell.

Karakterisering: Bondstuga av 1920-talstyp med ett efter fasadrenoveringar otydligt uttryck. Traditionella uthus ramar in gården på två sidor.

Bevarandegrad och värdering: Bostadshus vars historia är svåravläst till följd av förvanskande renoveringar och tillägg. Uthusen är mer välbevarade och

*Uppe till vänster: Uthuset (B) är hopbyggt av två delar med gavlarna mot gården.
Uppe till höger: Uthuset (C)*

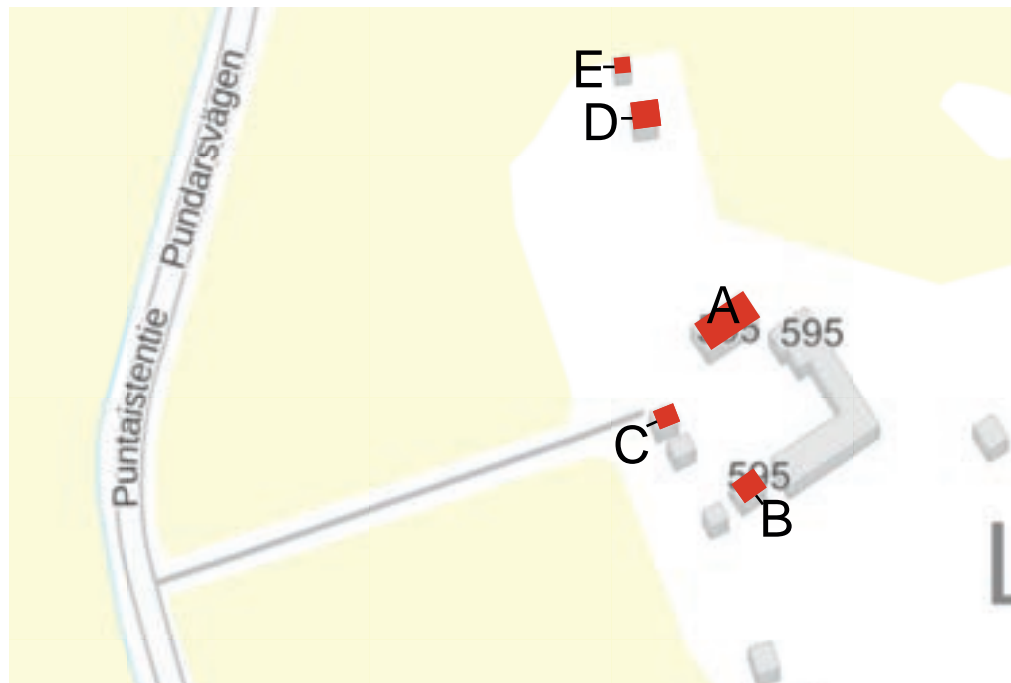
typiska för lokal byggnadstradition. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe: Den timrade spannmålsboden (D) sedd från öster.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 80.

49940500120024F

Björkkulla

Adress: Pundarsvägen 595, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), loftbod (B), bod (C), loftbod (D), jaktstuga/smedja (E)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttad 1916 från byacentrum, ursprungligt byggår okänt

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel med breda ribbor samt lockpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: liten farstukvist med sadeltak, ingång via öppen brokvist

Skick: gott

Uppe till höger: Bondstugans (A) fönster är utbytta till en typ som avviker från det ursprungliga och lockpanelen är modern, vilket förvanskar husets historiska uttryck.

Loftbod (B)

Tvådelad ofodrad timrad bod av ålderdomlig typ med loftgång. Rödfärgad, synliga knutar, vita snickerier, ljusgula bräddörrar av tidig 1800-talstyp. Korrugerad plåt på sadeltak.

Bod (C)

Ofodrad timrad spannmålsbod, rödfärgad, vita knutlådor och snickerier, grön lucka och dörr. Luckomfattning av empiretyp från tiden kring 1850. Korrugerad plåt på sadeltak.

Loftbod (D)

Relativt nyligen hitflyttad ofodrad timrad bod av ålderdomlig typ med dekora-

*Uppe till vänster: Bondstugan (A) sedd från infarten
Uppe till höger: Loftboden (B) är hitflyttad i senare tid.
Nere till höger: Loftboden (B) sedd från gaveln.*

tivt snidad loftgång, står otypiskt på kilstensgrund. Omålad, synliga knutar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Jaktstuga/smedja (E)

Ofodrad timrad liten stuga på hörnstensgrund. Rödfärgad, synliga knutar förutom en vit knutlåda, vita snickerier, rödfärgad dörr. Takfilt på trekantsribbor. Jordgolv inne, samt resterna av en öppen eldstad.

Byggnads- och användningshistoria: Gården brukades som hästgård under 1980-90-talen och det ordnades ridläger. Flera hitflyttade äldre uthusbyggnader fogades då till gårdsmiljön för att fungera som utrymmen för tillfällig logi. Smedjan (E) är ursprunglig på platsen och är uppförd som jaktstuga långt innan denna del av byn var bebyggd. Fungerade då som bostad/övernattning för jägare.

Karaktisering: Bondstuga av tidig 1900-talskaraktär i utflyttarmiljö. Kringbyggd med uthus i vinkel. Flera äldre på senare tid hitflyttade uthusbyggnader.

Bevarandegrad och värdering: Jaktstugan/smedjan (E) är en mycket sällsynt bevarad byggnadstyp, som vittnar om tiden före nyskiftesregleringen och numera försvunna traditionella näringar, vilket ger den ett högt historiskt värde. Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad, men till sitt fasaduttryck något förvanskad till följd av panel- och fönsterbyte. Bildar en gårdshelhet dit en regionalt typisk björkallé leder från byvägen, vilket ger den även ett miljövärde

Kulturhistorisk klassificering: smedjan/jaktstugan: 1 (blå), i övrigt 2 (grön)

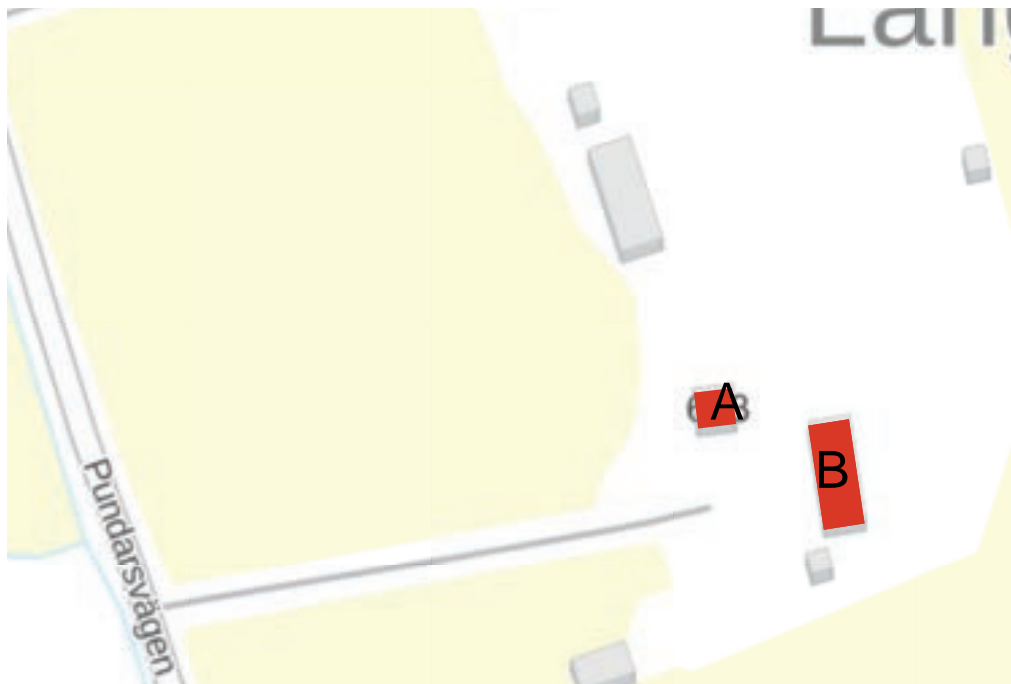
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Alléns bevarande bör säkerställas.

Upe till höger: : Jaktstugan (E) har stått på platsen långt innan gården bebyggdes i samband till nyskiftet. Den utgör en mycket sällsynt byggnadstyp och har ett högt kulturhistoriskt värde. Nere: Spannmålsboden (C) vid infarten hör till utflyttargården.

På följande sida: Loftboden (D) med dekorativt snitt i loftgångens front är hitflyttad under senare tid.

Objekt nr 81.

49940500120028L

Ståhl Långskog

Adress: Pundarsvägen 613, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), uthus (B)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1941

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: gul, mörkare gula knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: takfilt på trekantsribbor

Entrésituation: brokvist med sadeltak

Skick: original

Uthus (B):

Uthus med fähusdel i tegel och lider i locklistpanelklätt resvirke. Röd panel,

Uppe till höger: Bostadshuset (A) från tidigt 1940-tal är mycket välbevarat och representerar väl sin tids arkitektoniska ideal och byggnadsteknik.

vita knutar, snickerier och fönster, gula portar. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Bostadshus från krigstiden med tidstypiska stildrag. Samtida uthus. Karaktärsstark tallallé leder till gården.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad, representerar återuppbyggnadstidens bostadsarkitektur och har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Allén har en stor betydelse för gårdens tidstypiska karaktär samt för väglandskapet, vilket ger gården ett miljövärde.

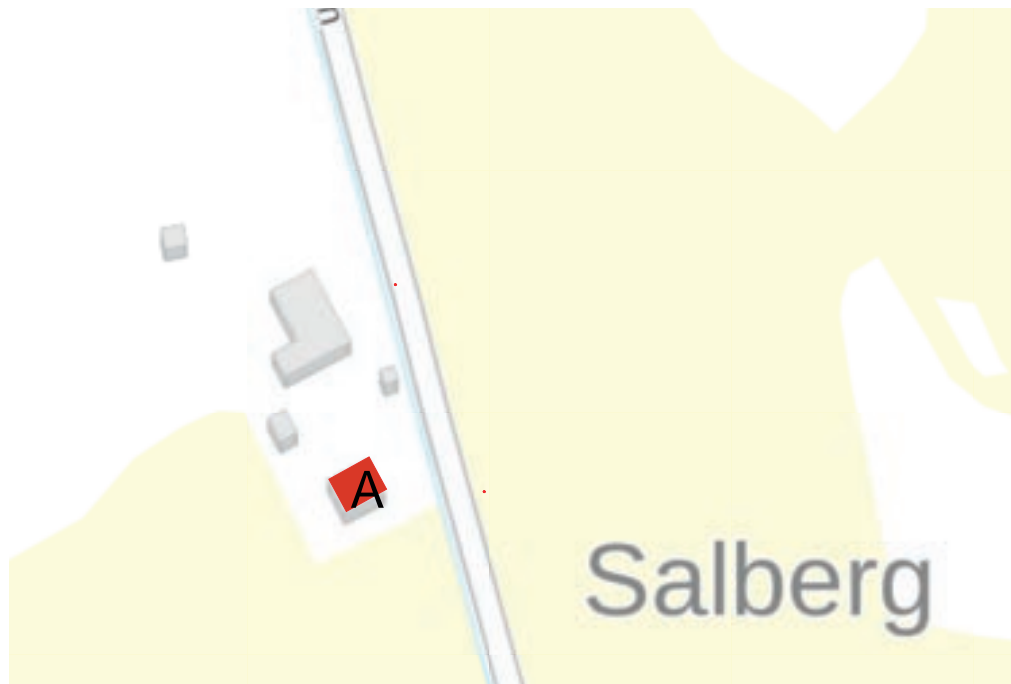
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Alléns bevarande bör säkerställas.

Uppe till vänster: Ett tidstypiskt uthus (B) i vinkel mot bostadshuset avgränsar gården mot skogen.

Uppe till höger: Till gården leder en ovanlig tallallé, som förstärker gårdens tidstypiska karaktär.

Objekt nr 89.

499-404-0006-0029

Adress: Pundarsvägen 1149, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1950-tal

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: gul, vita knutar och snickerier, vita fönster, grön paneldörr

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: farstukvist med sadeltak

Skick: original

Karakterisering: Bostadshus från krigstiden med tidstypiska stildrag. Nyare

Uppe till höger: Bostadshuset (A) från 1950-talet är mycket välbevarat och representerar väl sin tids arkitektoniska ideal och byggnadsteknik. Det står öde med igenbommade fönster.

verkstadsbyggnader intill.

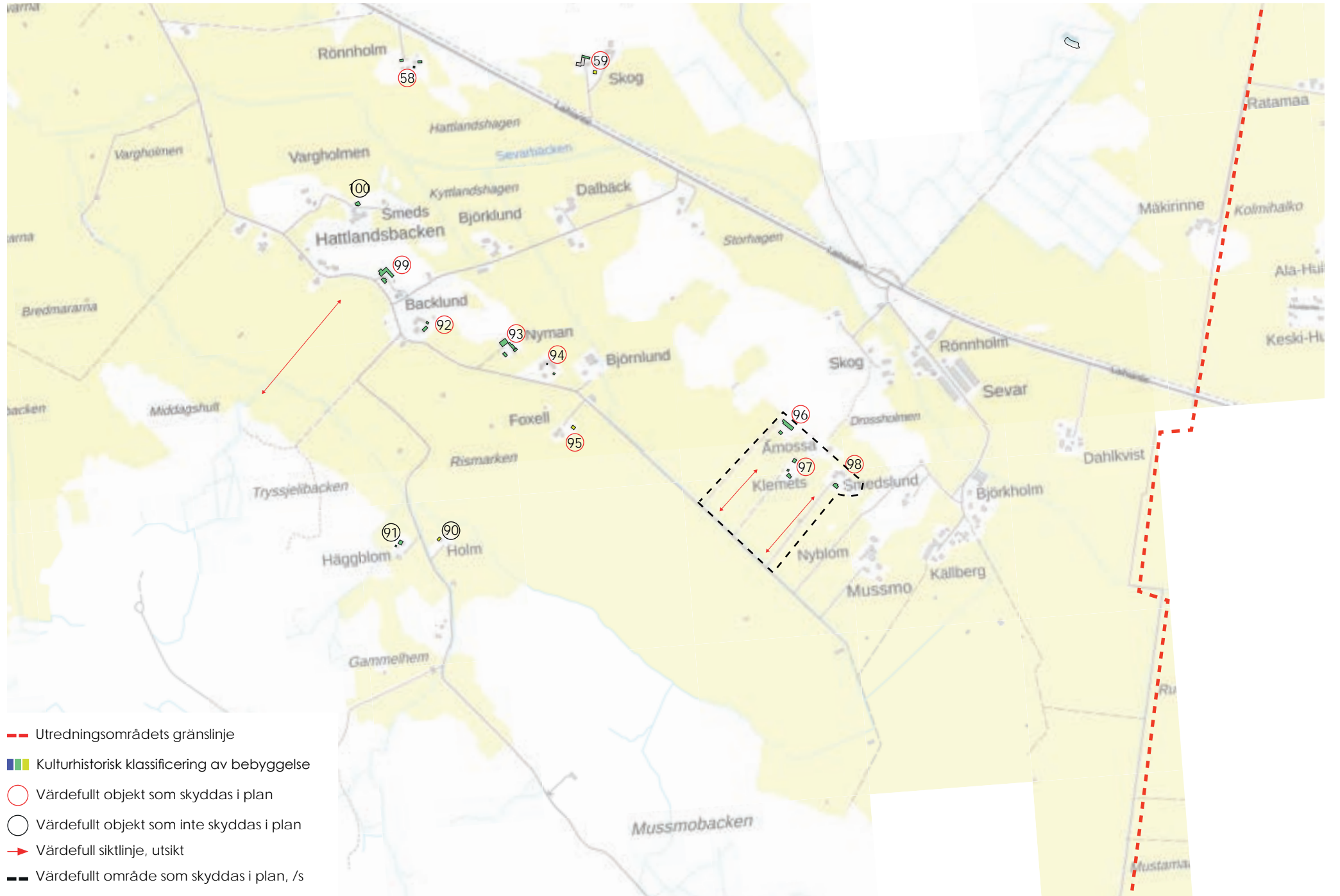
Bevarandegrad och värdering: Välbevarad, representerar återuppbyggnadstidens bostadsarkitektur och har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde.

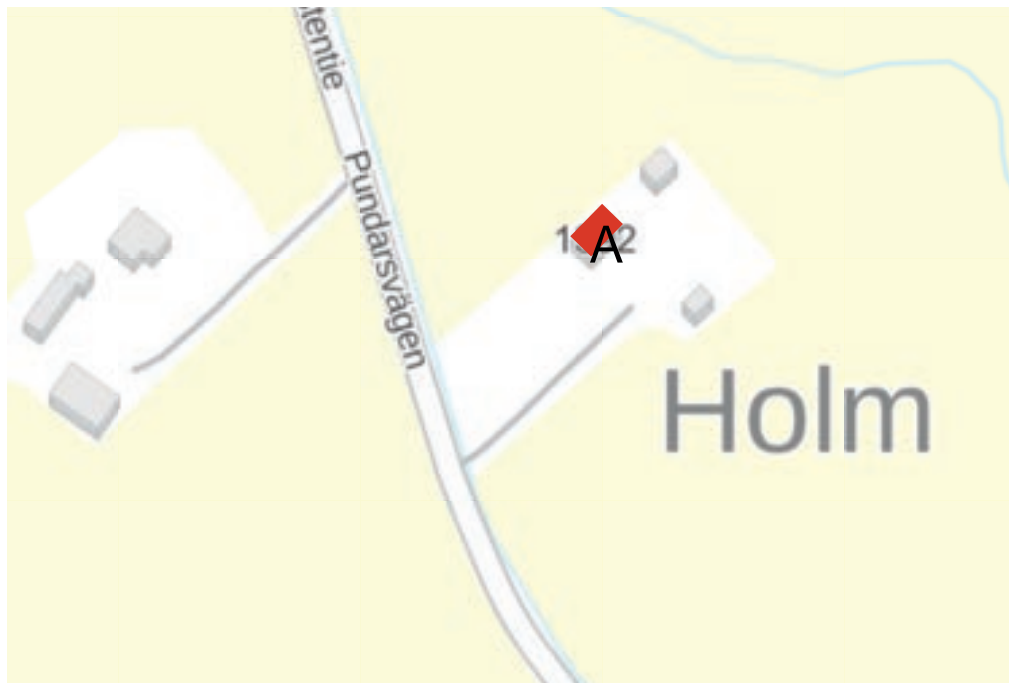
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad.

Uppe till höger: Bostadshuset (A) sett från gården.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 90.

49940400020043U

Seidi

Adress: Pundarsvägen 1392, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1944

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, bruna fönster

Takform: sadel

Taktäckning: brun falsad plåt

Entrésituation: brokvist med balkong

Skick:-

Karakterisering: Bostadshus från tidig återuppbyggnadstid med tidstypisk

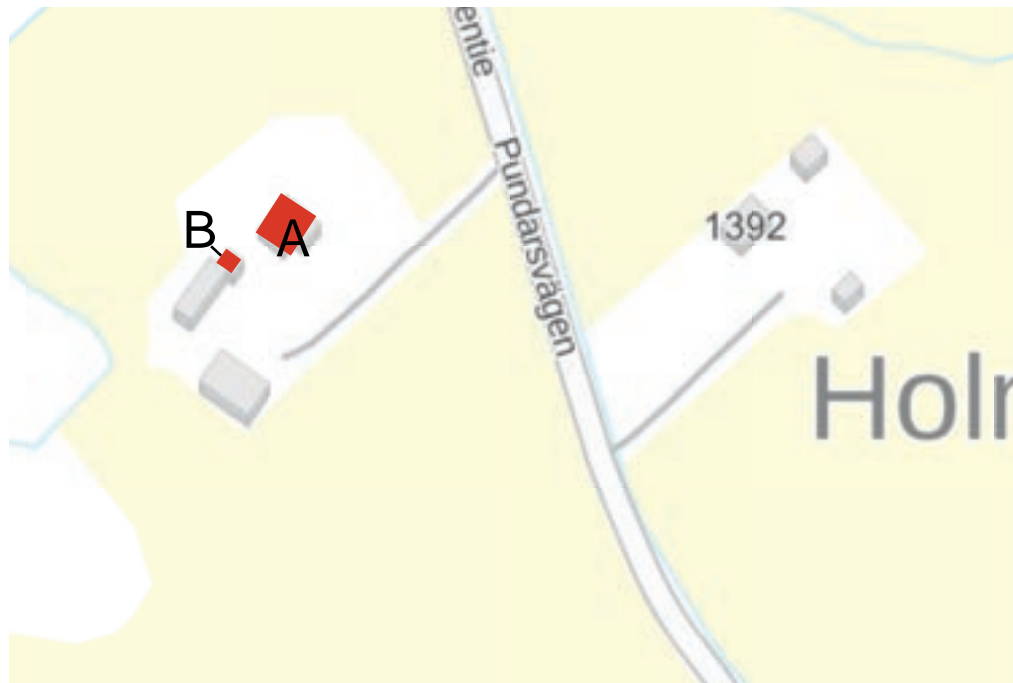
Uppe till höger: Bostadshuset (A) från 1940-talet har fått sin ursprungsarkitektur förvanskad till följd av fasadrenoveringar.

gestalt men nyligen utbytta fönster.

Bevarandegrad och värdering: Till sin övergripande gestalt bevarad, men omdanad fönstersättning och övriga tillägg, såsom brokvist och altan, förvanskar dess ursprungliga lokalt traditionella fasaduttryck. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

Objekt nr 91.

499404.

Bengs

Adress: Pundarsvägen?, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1917

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betongklädd kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: grönmålad falsad plåt

Entrésituation: farstukvist från 1960-talet

Skick: står tomt sedan 50 år

Bod (B)

Ofodrad timrad spannmålsbod, rödfärgad, vita knutlådor och snickerier, gul

Uppe till höger: Bondstugan (A) av tidig 1900-talskaraktär men med ändrad fönstersättning, sedd från vägen.

paneldörr, korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Bondstuga av tidig 1900-talskaraktär i utflyttarmiljö. Fönstersättningen moderniserad på 1960-talet. Kringbyggd med numera förfallna uthus i vinkel.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad och har originalpanel, men är till sitt fasaduttryck förvanskad. Återställande av ursprunglig fönstersättning rekommenderas. Välbevarad bod. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Har en roll i väglandskapet, vilket ger den ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2(grön)

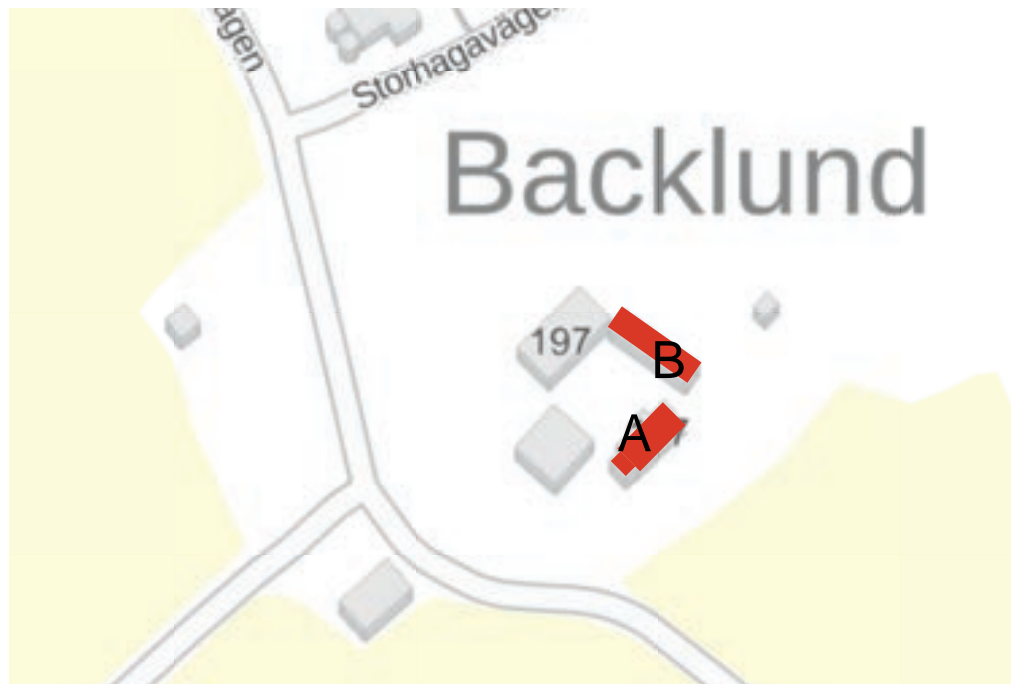
Skyddsåtgärd: -

Uppe till vänster: Bondstugan (A) sedd från gården.

Till höger: Utöver förfallna uthus finns på gården en timrad spannmålsbod (B) i behov av takreparation.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 92.

499404000800374.

Backlund

Adress: Mussmovägen 197, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), loftbod (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttat 1917 från "Skatan" i Helsingby, ursprungligt byggår okänt

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd med klargula gavelrösten, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart tegelprofilerad plåt

Entrésituation: farstukvist från 1980-talet med sadeltak

Skick: gott

Loftbod (B)

Uppe till höger: Bondstugan (A) är moderniserad till sitt uttryck.

Ofodrad timrad tvådelad bod med loftgång. Rödmålad, vita snickerier, blå dörrar. Pannplåt och solpaneler på taket.

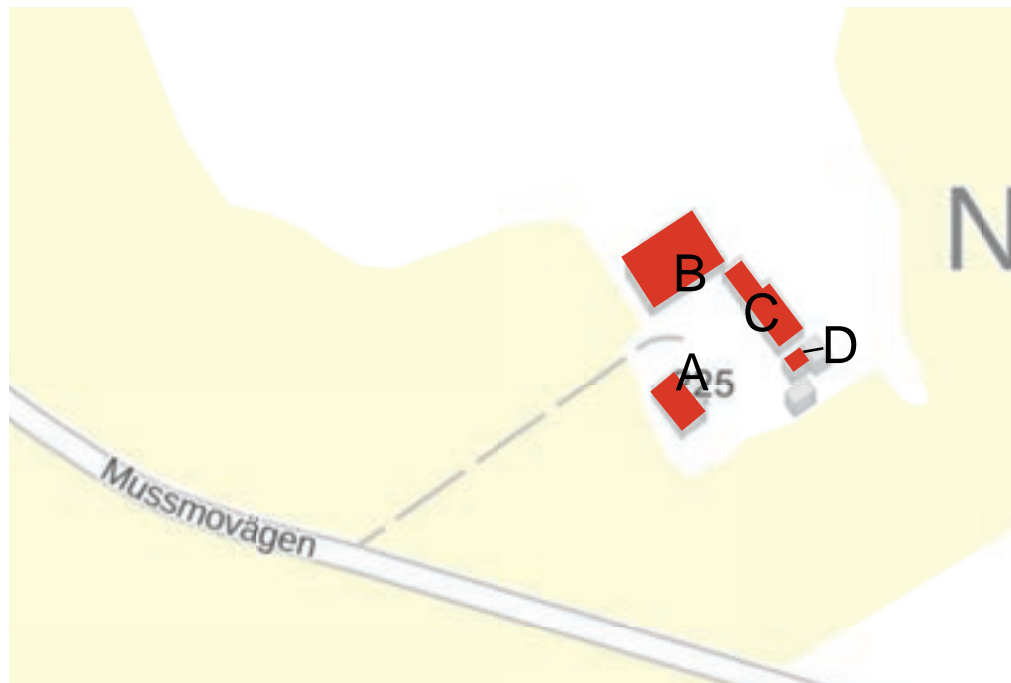
Karakterisering: Bondstuga av tidig 1900-talstyp i moderniserad utflyttarmiljö med asfalterad gårdsplan. Till sitt uttryck moderniserat under 1980-talet med förnyad fönstertyp, färgsättning och panel. En loftbod av äldre typ, i övrigt moderna uthus.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad, men är till sitt fasaduttryck förvanskad. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Bevarad bod men med moderna ytskikt och uttryck. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Har en roll i väglandskapet, vilket ger den ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2(grön)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till vänster: Den timrade loftboden (B)

Objekt nr 93.

49940400060017A

Nygård

Adress: Mussmovägen 225, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B), uthuslänga (C), bod (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1914

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: mansard

Taktäckning: svart tegelkorrugerad plåt

Entrésituation: fullhög tvärgavel med mansardtak

Skick:-

Uthus (B)

Resvirkeslada från mitten av 1900-talet, klädd med stående släta bräder. Röd-

Uppe till höger: Bondstugans (A) tak är ombyggt och förvanskar byggnadens uttryck. Gården sedd från vägen.

färgad med rödfärgade brädportar.

Uthuslänga (C)

Ofodrad timrad uthuslänga, vita knutlådor och snickerier, gula luckor, rödfärgade dörrar, pannplåt på sadeltak. En del är uppförd i resvirke och klädd med rödfärgad locklistpanel.

Bod (D)

Ofodrad timrad spannmålsbod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel. Rödfärgad med synliga knutar, vita snickerier, gul lucka och dörr. Pannplåt på sadeltak.

Bilder på denna sida: Bondstugans takform ändrades under 1950-talet från sadeltak till det mindre typiska mansardtaket, som ihop med den nya blanksvarta plåtbläggningen är problematisk för byggnadens gestalt och uttryck.

Karakterisering: Ovanlig bondstuga i utflyttarmiljö med tillhörande traditionella uthus i originalskick. Stugans fasaduttryck är original men taket byggdes om 1952 till ett mansardtak för effektivare utnyttjande av vindsutrymmen. Taket har nyligen lagts om med svart profilerad plåt.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugans gestalt är förvanskad genom takomläggningen nyligen, varvid dess övergripande uttryck förändrats. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Välbevarade uthus i originalskick. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står synligt och har en roll i väglandskapet, vilket ger den ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård.

Bilderna uppe: Uthuset (B) till vänster och uthuslängan (C) avgränsar gården mot skogen på ett trivsamt sätt.

Till höger: Den ofodrade timrade spannmålsboden (D) är av ålderdomlig typ med utskjutande överdel.

Objekt nr 94.

49940400060024J

Nygård

Adress: Mussmovägen 243, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bod (A), bod (B)

Bod (A)

Ofodrad timrad spannmålsbod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel. Årtal 1785 inhugget i röstet. Rödmålad, vita knutlådor och snickerier, blå lucka och dörr. Svart tegelprofilerad plåt på sadeltak.

Bod (B)

Timrad rödmålad spannmålsbod, klädd med stående kilsågade brädor. Vita

knutlådor och snickerier, omålad paneldörr. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Två bodar på en utflyttargård, vars stora välbevarade och kulturhistoriskt värdefulla bondstuga rivits sedan senaste inventering, trots gott skick.

Bevarandegrad och värdering: Gårdshelheten är förstörd genom rivning och nybyggnad. De enskilda bodarna är till sin övergripande gestalt välbevarade men deras historiska uttryck har förvanskats genom ny färgsättning. Återställande av uttrycket rekommenderas. Byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Uppe till höger: Bodan (A) har inskriptionen 1785 i gavelröstet.

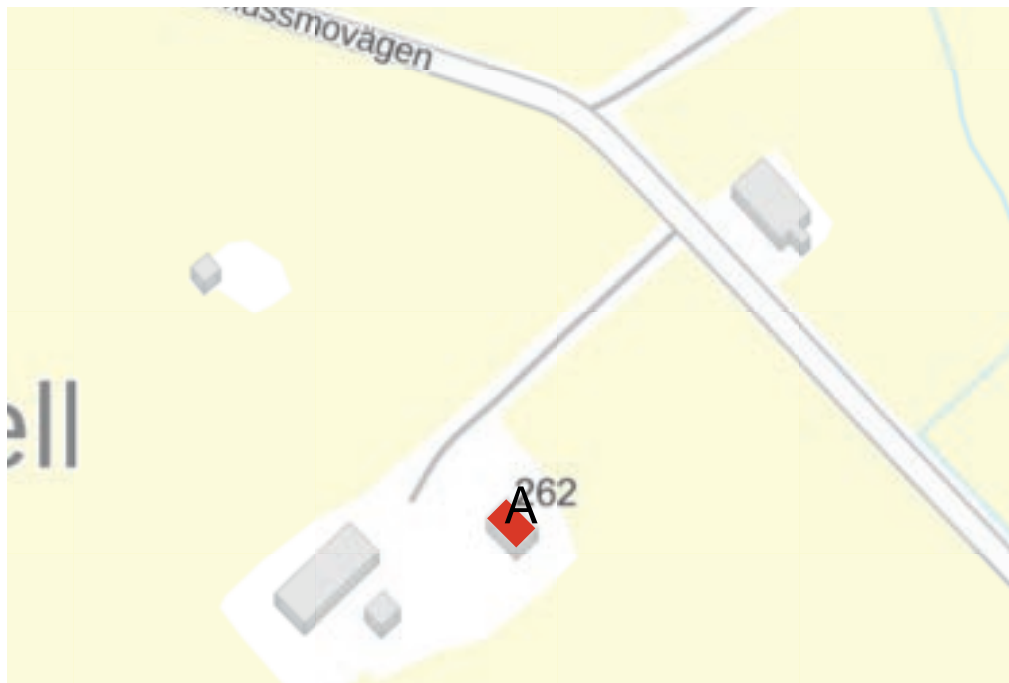
Skyddsåtgärd: bodarna markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Uppe: Bodan (B) är av yngre typ.

Till höger: Den timrade spannmålsboden (A) är av ålderdomlig typ med utskjutande överdel.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 95.

499-404-0002-0012

Adress: Mussmovägen 262, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1952 (1938?)

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: vit, gråvita knutar och snickerier, bruna fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: farstukvist med sadeltak

Skick:-

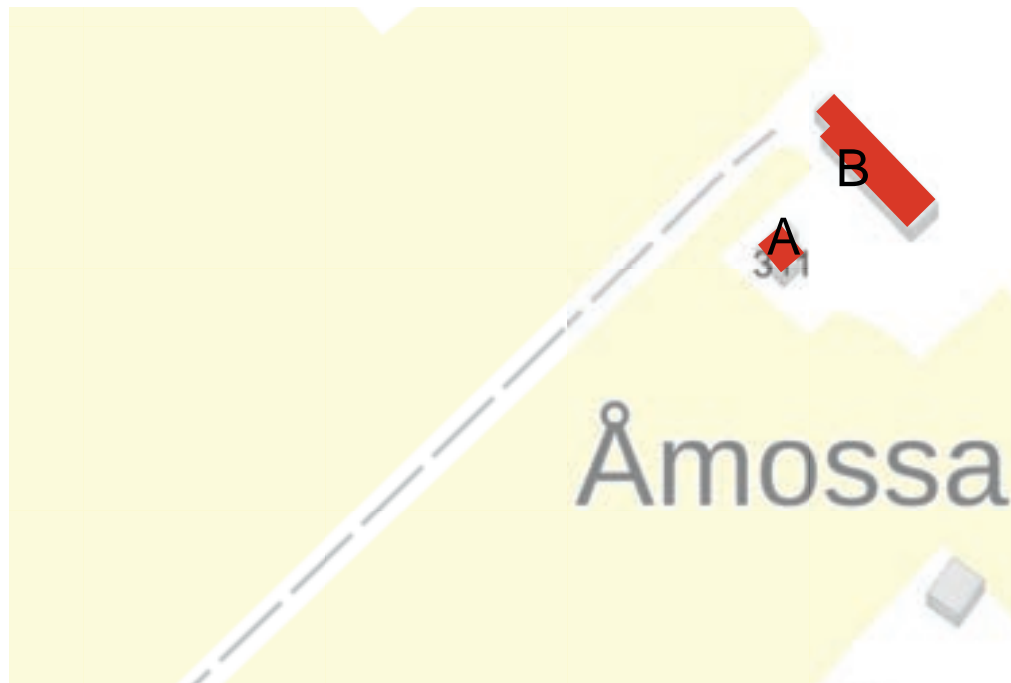
Karakterisering: Bostadshus med oklart ursprung bär drag av 1930-tal, återuppbyggnadstid och amerikansk ostkustarkitektur.

Uppe till höger: Bostadshuset (A) sett från väster.

Bevarandegrad och värdering: Fasadrenovering med tilläggsisolering har grumlat byggnadens ursprung men den har ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad.

Objekt nr 96.

499-404-0004-0027

Adress: Mussmovägen 311, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: bostadshus (A), uthuslänga (B)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1950-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: timmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd pannplåt

Entrésituation: farstukvist med sadeltak

Skick: original

Uthuslänga (B)

Uthuslänga med fähusdel i tegel, i övrigt resvirke klädd med stående släta bräder. Rödfärgad med vita snickerier och gröna dörrar och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uppe till höger: Gården, här fotograferad från infartsvägen, har en roll i landskapet och ett miljövärde. Bostadshuset (A) till höger.

Karakterisering: Bostadshus uppfört under återuppbyggnadstiden med regionalt traditionella stildrag. Samtida uthuslänga.

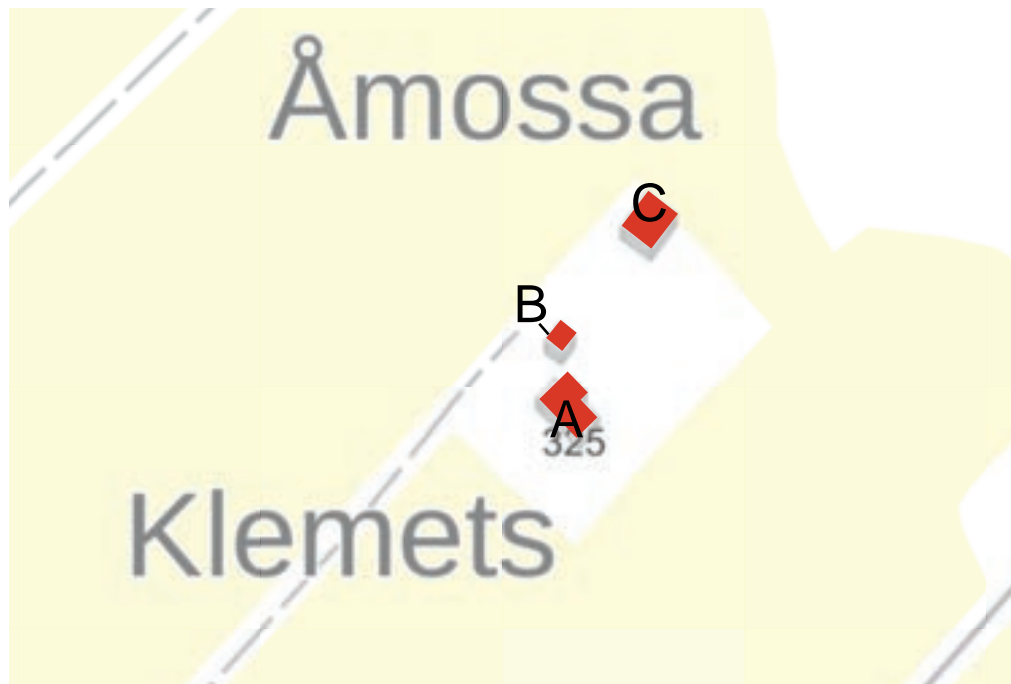
Bevarandegrad och värdering: Välbevarad, har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står i synligt läge intill vägen, har ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Mussmovägens /s-område.

Uppe till vänster: Bostadshuset (A) sett från gården.
Uppe till höger: Ett tidstypiskt uthus (B) avgränsar gården mot skogen.

Objekt nr 97.

499-404-0004-00120

Klemets

Adress: Mussmovägen 325, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), liten gårdsstuga (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1915

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel nertill, liggande slät brädklädsel upptill

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: rödfärgad fullhög farstukvist med liggande fasspontspanel och sadeltak

Skick:-

Liten stuga (B)

Timrad sällsynt liten gårdsstuga med okänd funktion, har eldstad. Klädd med rödfärgad locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gul dörr. Betongpannor på sadeltak.

Uppe till höger: Bondstugan (A) av tidig 1900-talstyp med den lilla gårdsstugan till höger i bild.

Karakterisering: Dekorativ bondstuga av tidig 1900-talstyp i utflyttarmiljö med tillhörande liten traditionell stuga med drag av 1950-tal.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är i övrigt välbevarad, men fasadens historiska uttryck mot vägen är förvanskad genom fönsterbyte. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Välbevarad ovanligt liten lillstuga. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står synligt och har en roll i väglandskapet, vilket ger den ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2(grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Mussmovägens /s-område.

Uppe till vänster: Bondstugan (A) har en välbevarad tidstypisk fasadbild.

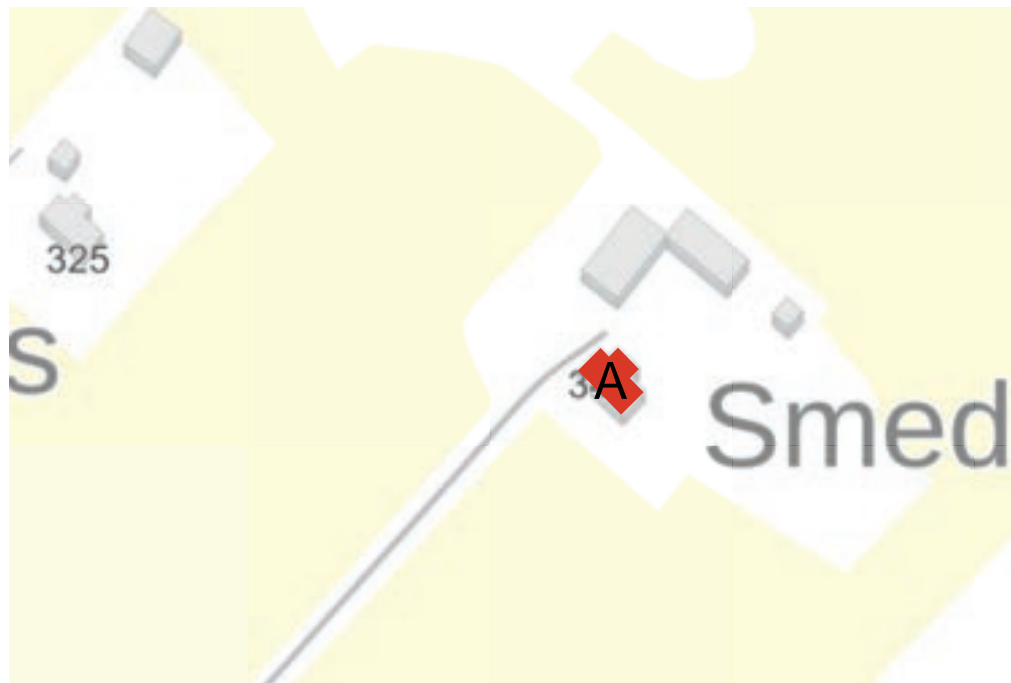
Uppe till höger: Den lilla gårdsstugan (B) sedd från gården.

Nere till höger: Gårdsstugan sedd från infarten.

På nästa sida: Åkerlandskapet öppnar sig sydväst om gården.

Objekt nr 98.

49940400070016V

Smedlund

Adress: Mussmovägen 341, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1914

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: smal locklistpanel med breda ribbor

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart tegelprofilerad plåt

Entrésituation: grönmålad farstuvist av 1960-talskaraktär med sadeltak

Skick: gott

Karakterisering: Bondstuga av tidig 1900-talstyp med frontespis mot vägen,

Uppe till höger: Bondstugan (A) av tidig 1900-talstyp har en tillbyggnad från 1960-talet på gårdssidan.

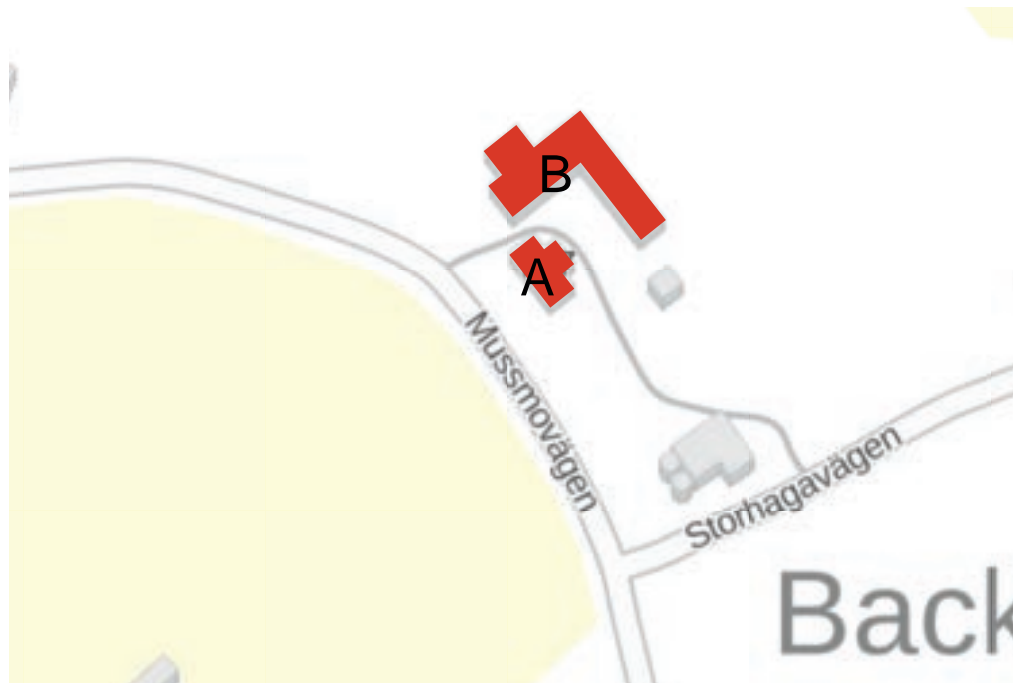
nyskiftesgård med nya uthus av traditionellt slag. Fasaden bär drag av 1960-tal.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är i övrigt välbevarad, men fasadens ursprungliga uttryck är förvanskad genom fönsterbyte. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Står synligt och har en roll i väglandskapet, vilket ger den ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2(grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Mussmovägens /s-område.

Uppe till vänster: Bondstugan (A) har ny takbeläggning och fönster av en typ som avviker från det ursprungliga.

Objekt nr 99.

499404000300067.

Johannes Back

Adress: Mussmovägen 177, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus i vinkel (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1926

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: ljusgul, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart maskinfalsad bandplåt

Entrésituation: tillbyggd stor farstuvist från slutet av 1980-talet med sadeltak med frontespis och senare tillbyggd brokvist

Skick: gott

Uthus i vinkel (B)

Uppe till höger: Bondstugan (A) av tidig 1900-talstyp har moderniserad färgsättning och en ändrad karaktär till följd av utvändigt tilläggsisolering och fönsterbyte.

Uthus i vinkel med den ena längan i resvirke klädd med rödfärgad locklistpanel, vita snickerier och fönster, gula dörrar och portar. Längan mot vägen har en hög sockel av natursten och en murad mellandel som putsats i grov naturstensimiterande rusticering, överdel klädd i rödfärgad locklistpanel. Fönsteromfattningar i röttegel. Smårutiga gula fönster, gula dörrar. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Totalt fasadrenoverad bondstuga av tidig 1900-talstyp med frontespis mot vägen på nyskiftesgård med ett uthus med ovanlig fasadutformning.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad, men fasadens ursprungliga uttryck är förvanskad genom ny färgsättning. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Uthuset har en ovanlig utformning och ramar in gården

mot skogen samt bidrar till vägmiljön. Gården står synligt, nära vägen och har en stor roll i väglandskapet, vilket ger den ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2(grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugan (A) sedd från gården.

Uppe till höger: Uthusets (B) vinkel i trä skärmar av gården mot skogen i nordväst.

Objekt nr 100.

499-404-0007-0011P

Pada

Adress: Mussmovägen 143b, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1916, tillbyggd 1956

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: grön, mörkare gröna knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd falsad skivplåt

Entrésituation:-

Skick:-

Karakterisering: Tillbyggd grönmålad bondstuga av tidig 1900-talstyp på nyskiftesgård.

Uppe till höger: Bondstugan (A) av tidig 1900-talstyp har moderniserad färgsättning och en ändrad karaktär till följd av fönsterbyte.

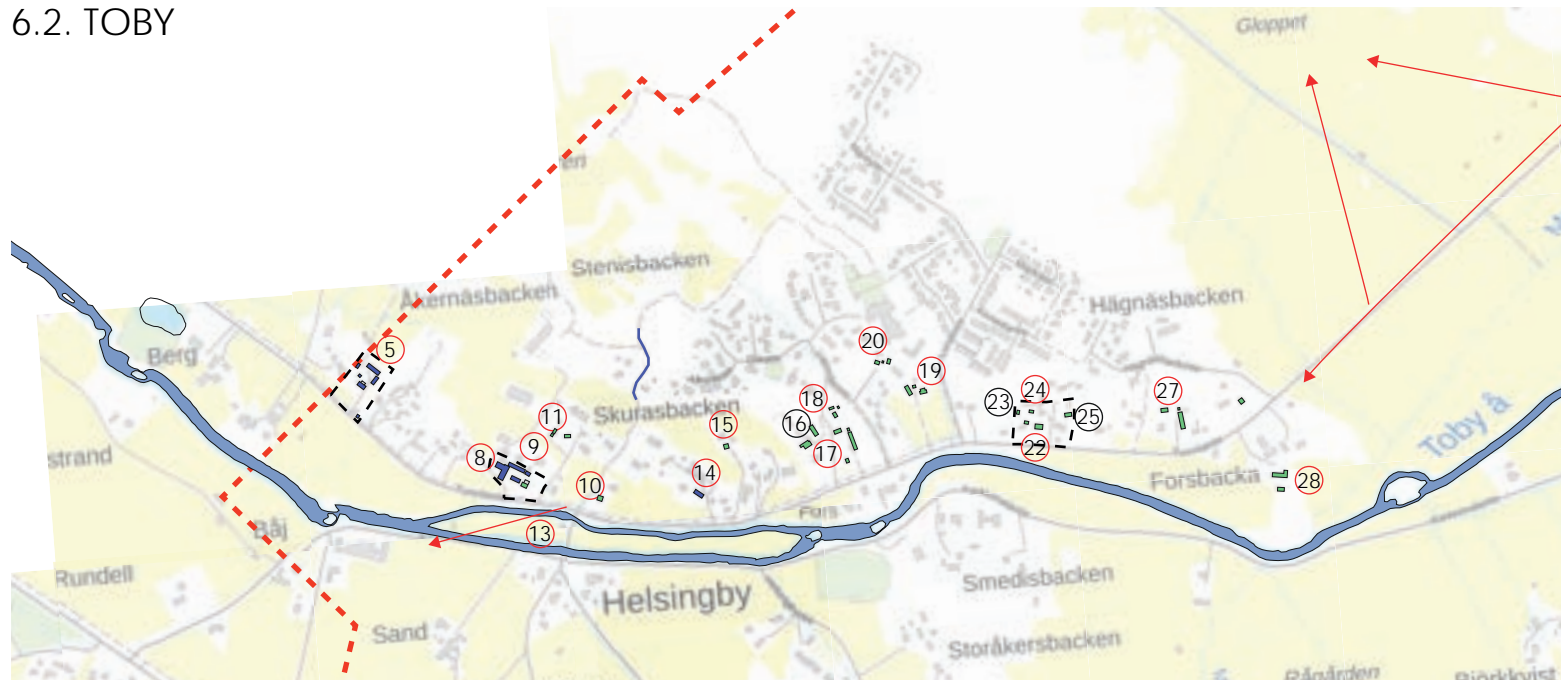

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad, men fasadens ursprungliga uttryck är förvanskad genom färgsättning och fönsterbyte. Återställande av färgsättning och fasaduttryck rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Visst miljövärde.

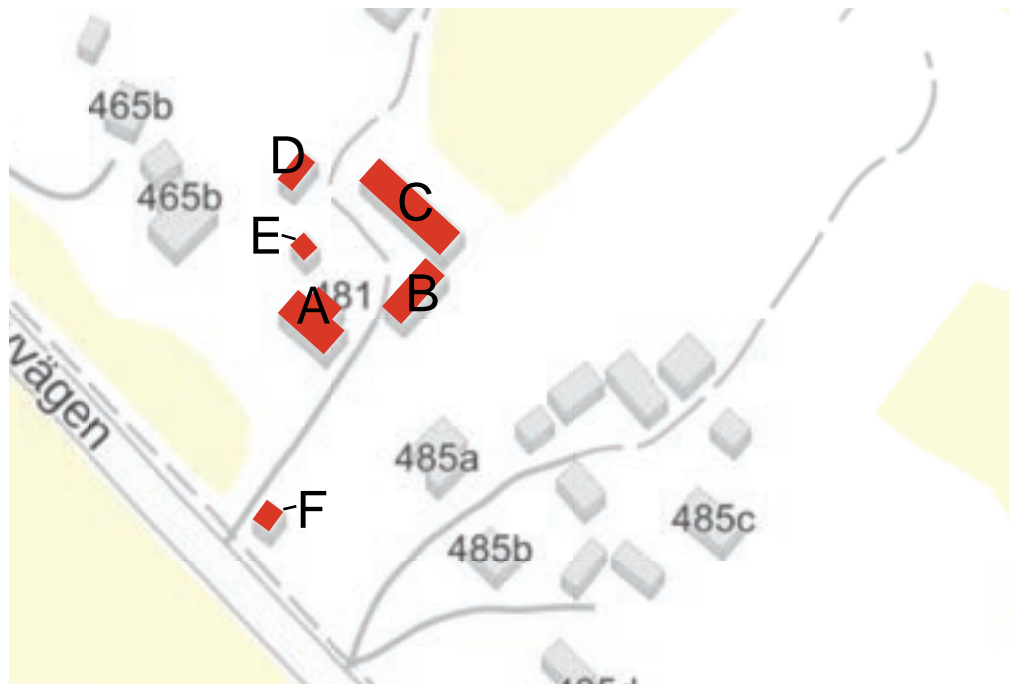
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: -

6.2. TOBY

- - - Utredningsområdets gränslinje
- ■ Kulturhistorisk klassificering av bebyggelse
- Värdefullt objekt som skyddas i plan
- Värdefullt objekt som inte skyddas i plan
- Värdefullt område som skyddas i plan, /s
- ➔ Värdefull siktlinje, utsikt
- Värdefullt vägsnitt

Objekt nr 5.

49942000120011U

Militärboställe, Smeds hemman nr. 10.

Adress: Tobyvägen 481, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga (B), uthus (C), uthus (D), bod (E), bod (F)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: Hitflyttat i mitten av 1800-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilad sten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd med vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: betongpannor

Entrésituation: tillbyggd farstu med pannrum från 1980-talet, röd lockpanel, korrugerad plåt på sadeltak

Skick: gott

Uppe till höger: Den kringbyggda gården sedd från infarten. Bondstugan (A) till vänster och uthuset (B) med brandklocka till höger bakom det för byn kända stora flyttblocket.

Uthuslänga (B)

Tredelad timrad uthuslänga på hörnstenar med brandklocka i gaveln mot byvägen och dass i andra ändan. Rödfärgat timmer i dager, vita knutlådor och snickerier, gula luckor och portar. Trapetskorrugerad plåt på sadeltak.

Uthuslänga (C)

Timrad uthuslänga på kilstensgrund, förlängd med en nyare resvirkesdel på betonggrund. Rödfärgat timmer i dager, vita knutlådor, snickerier och fönster, gula luckor och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uthus (D)

Mindre uthus med resvirkesstomme, rödfärgad locklistpanel, vita knutlådor, snickerier och fönster, gul dörr. Korrugerad plåt på sadeltak.

Bod (E)

Ofodrad timrad spannmålsbod med fastbyggd dekorativ farstukvist, flyttad från bondstugan i samband med dess tillbyggnad. Rödfärgad, rödfärgade knutlådor, betongtegel på sadeltak. Farstukvisten är av muttermodell, klädd med rödmå-

lad, bred, liggande, spontad panel av empiretyp, vita snickerier och fönster, gul dörr. Korrugerad plåt på valmat tak.

Bod (F)

Ofodrad timrad spannmålsbod, rödfärgad, vita knutlådor och snickerier, gul lucka och dörr, pannplåt på sadeltak.

Byggnads- och användningshistoria: Bostadshuset är hitflyttat från Åkeråsbacken i mitten av 1800-talet, ursprungligt byggnadsår okänt, och blev regementläkarboställe.

Karakterisering: Stor gård av övergripande 1800-talskaraktär med många uthus bevarade. Ligger synligt i stenig backe mitt i byn.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad och sällsynt komplett gårdshelhet

Uppe till vänster: Bondstugans (A) fasaduttryck mot vägen är bevarat.

Uppe till höger: Mot gården är bondstugan (B) tillbyggd med en pannrumstillbyggnad som dominerar uttrycket.

med kringbyggda uthus på tre sidor, högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad, men ändrad fasadpanel och färgtyp förvanskar dess ursprungliga uttryck. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Gården, med spannmålsboden (F), i sitt läge nere vid byvägen, har även en stor betydelse för väglandskapet och ett högt miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster och höger: Uthuslängan (C) är på typiskt sätt sammansatt av sektioner från olika tider.

Nere till höger: Uthusen (C) och (B) möts i vinkel, vilket ramar in gården på ett traditionellt och trivsamt sätt.

Nästa sida:

Uppe till vänster: Boden (E) har byggts till med bondstugans ursprungliga farstukvist, som på detta sätt bevarats då dess pannrumstillbyggnad byggts under 1980-talet.

Nere till vänster: Boden (F) har en betydelsefull roll i vägmiljön och bybilden och ett högt miljövärde.

Till höger: Brandklockan i uthusets (B) gavel mot vägen är bevarad i en utsmyckad stapel med en ovanligt dekorativt målad flaggstång intill.

Objekt nr 8.

499-420-0007-0005R

Dalin Mickelsson

Adress: Tobyvägen 517, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga (B), lillstuga (C), uthusrad med bod (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1843

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg, vita knutar och snickerier, ljusgrå fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk farstuvist med brant frontespis

Skick: gott

Uthus (B)

Uthuslänga från 1900-talet i resvirke på betonggrund, med en äldre del på kil-

Uppe till höger: Den kringbyggda gården sedd från infarten. Bondstugan (A) till höger och lillstugan (C) från tidigt 1800-tal rakt fram i fonden.

stensgrund. Röd locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gula dörrar och portar. Falsad bandplåt på sadeltak.

Lillstuga (C)

Timrad lillstuga, till synes höjd med knappa en meter i ett senare skede. Röd locklistpanel nertill, liggande slät brädfodring upptill, vita knutar, snickerier och fönster. Ingång i fasad, pardörr med överljus i original. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uthusrad med bod (C)

Timrad uthusrad med inbyggd spannmålsbod, rödmålad locklistpanel, vita knutar och snickerier, gula luckor och dörrar, luckan på boden har en omfattning av empiretyp. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Stor gård av övergripande 1800-tals karaktär med äldre lillstuga samt många uthus bevarade. Ligger synligt mitt i byn.

Bevarandegrad och värdering: Mycket välbevarad gårdshelhet med kring-

byggda uthus på två sidor, högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Den inbyggda spannmålsboden och den gamla välbevarade lillstugan utgör särskilt värdefulla inslag. Gården, med sitt läge vid byvägen, har även en stor betydelse för väglandskapet och ett högt miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Skurasbackens /s-område.

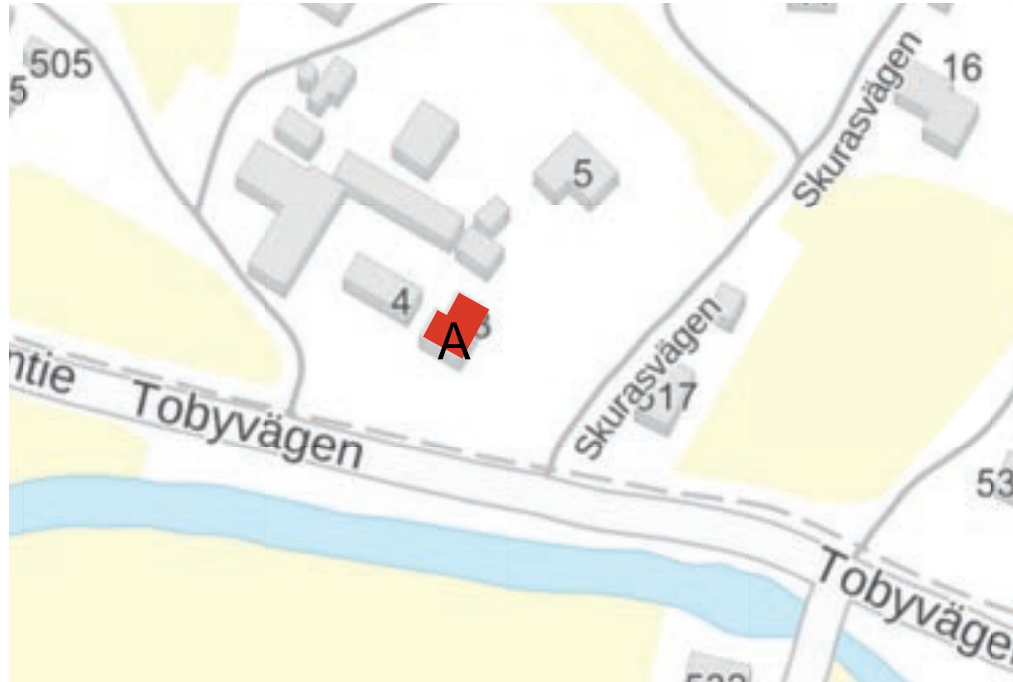
Uppe: Bondstugan (B) har gröngrå t-fönster av sen 1800-talstyp och fasadkompositionen skvallrar om hur stugan på ett typiskt vis förlängts efter behov.

Uppe till vänster: Lillstugan (C) är byggd under tidigt 1800-tal men har senare blivit förhöjt, vilket syns i fasaden. Originaldörren med överljus samt de sexrutiga fönstren är bevarade. Uthus (C) är hopbyggt med lillstugan.

Uppe till höger: En stor spannmålsbod är på ett ovanligt och mycket anslående sätt inbyggt i uthuslängan (C).

Nere till höger: Den inbyggda spannmålsboden skapar en tvärgavel i den långa längans fasad mot gården.

Objekt nr 9.

49942000070035P

Mickel Mickelsson

Adress: Skurasvägen 3, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: lillstuga

Byggnadsår: 1820, totalt ombyggd 1977

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: fasadtegel nertill och lockpanel upptill

Färg: brun

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: tillbyggnad med pannrum från 1977

Skick: gott

Byggnads- och användningshistoria: Uppfördes som sytningsstuga, sonen i

Uppe till höger: Bostadshuset (A) är en bondstuga från tidigt 1800-tal i 1970-talskepnad. Objekt nr. 8 i bakgrunden.

familjen byggde granngården (objekt 8) en generation senare.

Karaktärisering: Lillstuga ombyggd till bostadshus av 1970-talskaraktär.

Bevarandegrad och värdering: Byggnadens ursprung är identifierbar i dess övergripande gestalt men är i övrigt så kraftigt ombyggd att dess historiska uttryck totalt förvanskats. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Gården, med sitt läge vid byvägen, nära stenbron, har även en stor betydelse för väglandskapet.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: Ingår i Skurasbackens /s-område.

Objekt nr 10.

499-420-0002-0042

Adress: Tobbyvägen 533a, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadhus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1950-tal

Antal våningar: 1,5

Sockel: betong

Stomme: resvirke

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Fasadmaterial: ofärgad puts

Färg: sandbeige, vita fönsteromfattningar, bruna fönster

Takform: sadel

Taktäckning: brun falsad bandplåt

Entrésituation: i fasad

Skick: gott

Karakterisering: Putsat bostadshus från återuppbyggnadstid.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarat och tidstypiskt bostadshus från återuppbyggnadstiden. Har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gult)

Skyddsåtgärd:-

Uppe till höger: Bostadshuset (A) sett från sydväst.

Objekt nr 11.

49942000070063L

Kronholm

Adress: Skurasvägen 11, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bastu (B), uthus(C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1920

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel med bred frontespis mot byvägen

Taktäckning: svart tegelprofilerad plåt

Entrésituation: tillbyggd farstuvist

Skick: gott

Bastu (B)

Timrad bastubyggnad på kilstensgrund, klädd med rödfärgad liggande fasspontpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gul dörr. Grön falsad skivplåt på sadeltak.

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från Skurasvägen.

Uthus (C)

Uthuslänga på kilstensgrund, rödfärgad stående slät brädklädsel, vita knutar, snickerier och fönster, gula dörrar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Bondstuga av 1920-talstyp med utbytt fasad. Två samtida mindre uthusbyggnader.

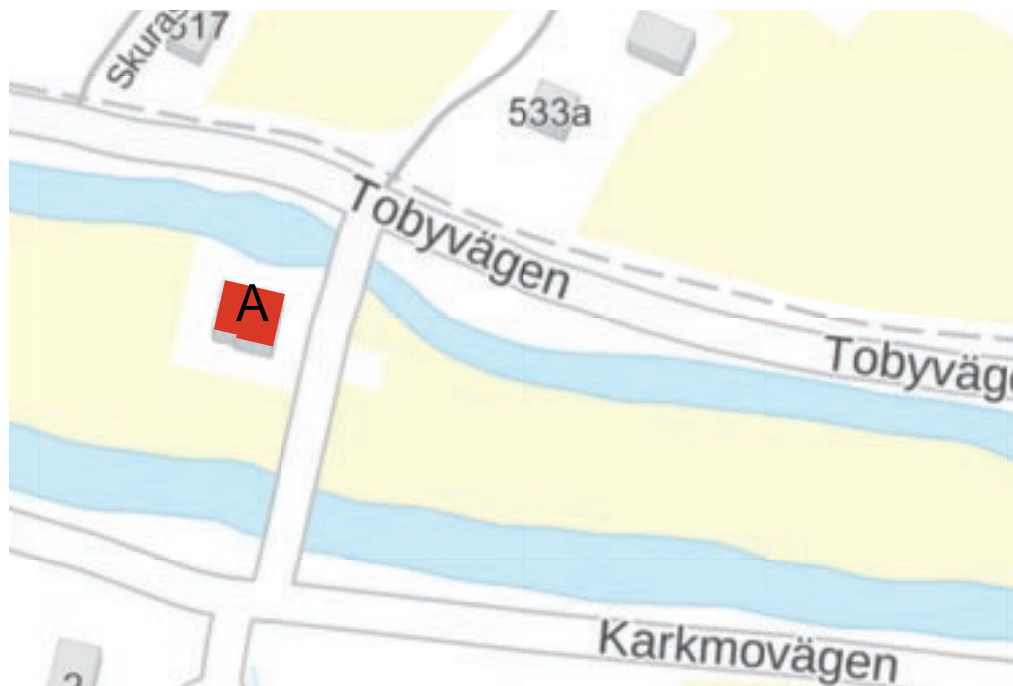
Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad men fasadbytet förvanskar dess ursprungliga uttryck. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Uthusen är tidstypiska och relativt välbevarade. Gården har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Den har även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

*Uppe till vänster: På gårdssidan är bondstugan (A) tillbyggd med farstu och har förlorat sin historiska karaktär till följd av igensatta fönster.
Uppe till höger: Bastun (B) och uthuset (C) i bakgrunden.*

Objekt nr 13.

499-420-0007-00229

Butik

Adress: Tobyvägen 532, 65550 Helsingby

Typ av objekt: butik

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: butik

Byggnadsår: 1930

Antal våningar: 2

Sockel: betong

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: fasadplåt

Färg: vit med bruna gavelrösten

Takform: sadel

Taktäckning: röd pannplåt

Entrésituation: ytterdörr i fasad under helbrett skärmtak

Skick: gott

Byggnads- och användningshistoria: Uppförd som butik på uppfylld mark mellan broarna

Uppe till höger: Bostadshuset på Holmen mellan stenbrons två spannar uppfördes ursprungligen som butik. Numera är det ombyggt till bostad.

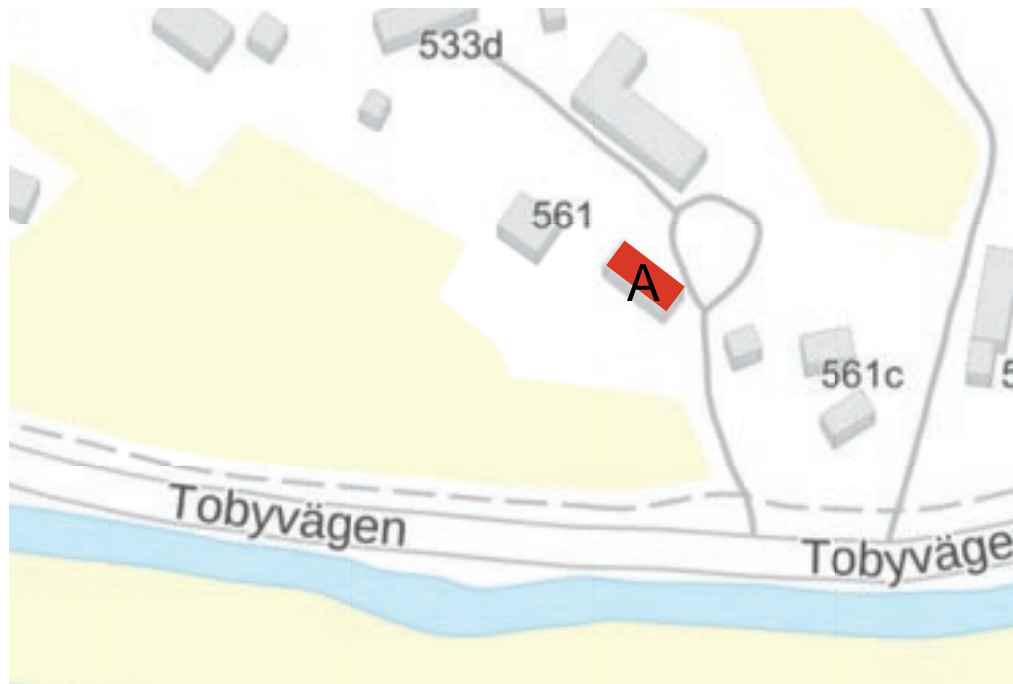
Karakterisering: Omdanad före detta butikslokal byggd mellan de två brospänn som bildar Toby stenbro.

Bevarandegrad och värdering: Till sin övergripande gestalt och skepnad identifierbar som tidigare butiksbyggnad, men till sitt fasaduttryck förvanskat. Återställande åtgärder rekommenderas, viktigt att byggnadens historia som affärslokal bevaras tydligt avläsbar i dess yttre. Har ett påtagligt kulturhistoriskt värde och är av betydelse för miljön vid bron och synlig till de båda byvägarna.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Den före detta bybutiken sedd från Helsingbysidan av bron.

Objekt nr 14.

49942000020032P

August Bengs

Adress: Tobyvägen 561, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: står tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttad från Pörtom i slutet av 1800-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita gavelrösten, knutar och snickerier samt fönster,

Takform: sadel

Taktäckning: falsad skivplåt

Entrésituation: karakteristisk, lokalt typisk öppen brokvist med snidade stolpar och dekorativa vindskivor, ytterdörr i fasad

Skick: original

Karakterisering: Bondstuga av sen 1800-talstyp på en gård med ett efterkrigstida bostadshus samt uthus

Uppe till höger: Bondstugans (A) fasad från sent 1800-tal är bevarad i original. Här sedd från söder.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är tidstypisk och mycket välbevarad med ett högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Den har även ett högt miljövärde för sitt synliga läge i byalandskapet.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

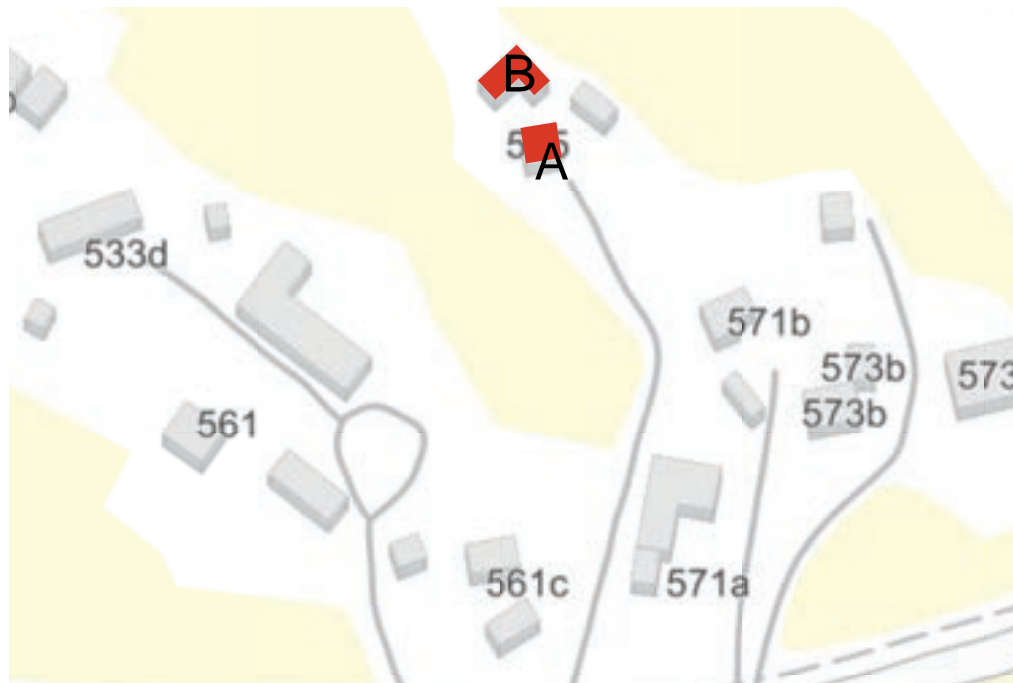
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Bondstugan har ett tidstypiskt vit gavelrösteoch T-fönster-

höger: Den öppna brokvisten är av lokalt typisk modell med snidade stolpar, bågavslut på panelen och dekorativt utformade kraftiga vindskivor.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 15.

49942000050044U

Rönnerg

Adress: Tobyvägen 565, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), gårdshus (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: står tomt

Ursprunglig användning: bondstuga

Byggnadsår: 1918

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilad sten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel med bred frontespis mot byvägen

Taktäckning: falsad bandplåt

Entrésituation: tillbyggt runt trapphustorn på gårdssidan

Skick: gott

Gårdshus (B): Till objektet hör även ett arkitektoniskt välarbetat gårdshus i postmodern stil, med överdimensionerade takutsprång som bärs upp av lutande stolpar samt stora spröjsade glaspartier i omålat trä.

Uppe till höger: Bondstugans (A) fasaduttryck från tidigt 1900-tal är bevarad. Här sedd från infartsvägen i söder. Gårdshuset (B) i bakgrunden.

Karakterisering: Bondstuga av tidig 1900-talstyp med ovanlig fasadkomposition.

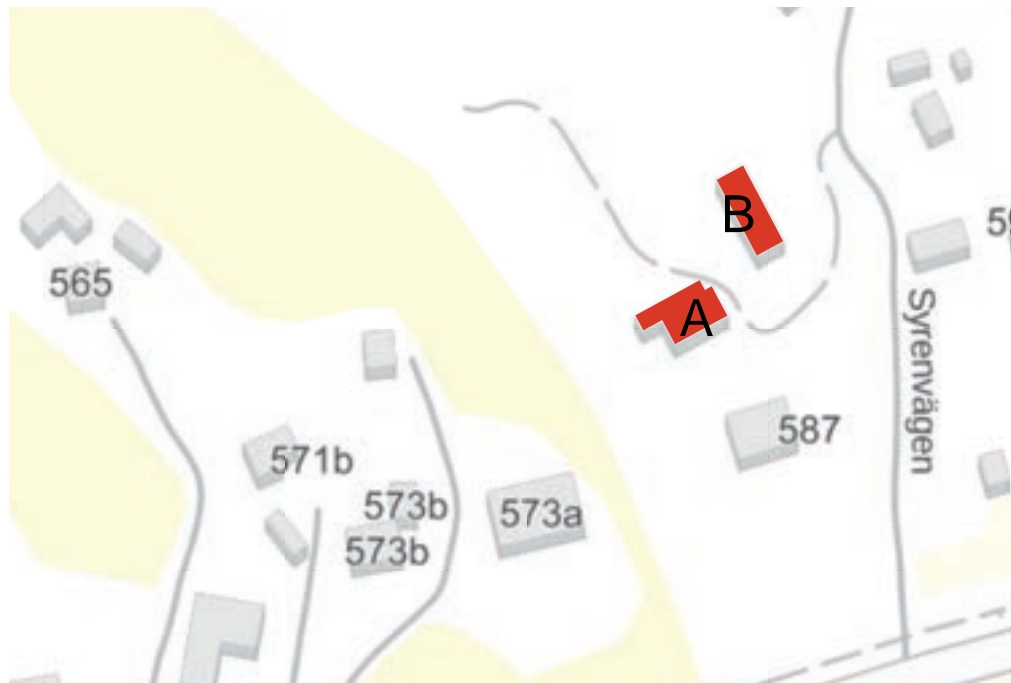
Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är välbevarad till sin fasad mot vägen och har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Den har även ett miljövärde för sitt synliga läge i landskapet.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

*Uppe till vänster: Bondstugan (A) har en postmodernistisk trapphustillbyggnad mot gården .
Uppe till höger: Till gården hör ett arkitektoniskt välarbetat postmodernistiskt gårdshus (B).*

Objekt nr 16.

49942000010045J

Sten

Adress: Töbyvägen 587, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: står tomt, har utnyttjats som potatisförråd

Ursprunglig användning: bondstuga

Byggnadsår: 1800-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel nertill och liggande slät brädklädsel upptill

Färg: rödfärg med vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad skivplåt

Entrésituation:-

Skick: förfaller

Karakterisering: Bondstuga av sen 1800-talstyp med fasader i original. Stor öppning har tagits upp i stenfot och timra, står invuxen bland uthus i förfall.

Uppe till höger: Bondstugan (A) har behandlats hårdhänt under en längre tid. Här sedd från söder.

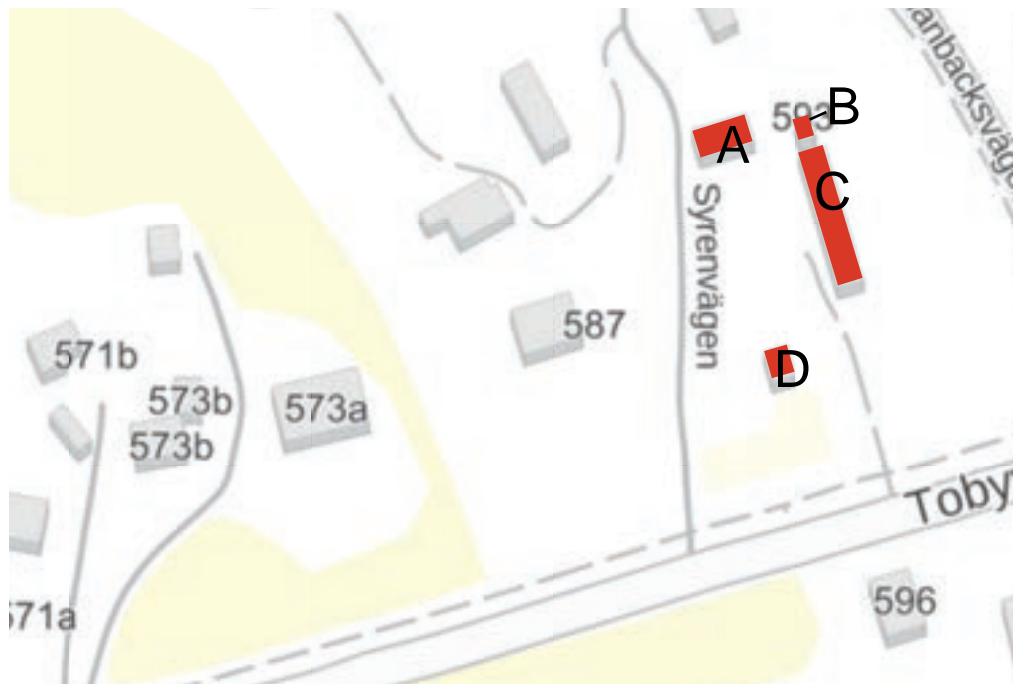

Bevarandegrad och värdering: Illa behandlad bondstuga med fasader i original. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till vänster: Till den förfallna gården hör även ett timrat uthus (B). Sett från väster.

Objekt nr 17.

49942000090005W

Groop West

Adress: Tobyvägen 593, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B), uthuslänga (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttat 1926 från Groop hemman i Helsingby

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg med vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk farstukvist i original med dubbla smala och branta frontespiser

Skick: gott

Bod (B)

Timrad liten bod med timmer i dager och synliga släta knutar, hitflyttad i senare tid från Kristinestad. Omålad, med omålad bräddörr av 1800-talstyp. Takfält

Uppe till höger: Bondstugan (A) har en ovanligt utformad farstukvist mot gården. Fönstersättningen har ändrats.

på sadeltak.

Uthus (C)

Timrad uthuslänga med igensatt körport. Röd locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, grå dörrar. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Bondstuga av tidig 1900-talstyp i välhållen gårdsmiljö, som även omfattar en lada (D) som flyttats undan byvägens breddning och nyuppförts högre upp på fastigheten som festlada.

Bevarandegrad och värdering: Gården är välbevarad och har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Den har även ett miljövärde för sitt synliga läge i landskapet.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

*Uppe till vänster: Bondstugan (A) sedd bakifrån, där ett fönster satts igen.
Uppe till höger: Uthuset (C) består av flera sektioner med olika ålder och konstruktion.*

Nästa sida:

Uppe till vänster: Uthuset (C) har en körport i mitten där man tidigare kunnat köra rakt igenom.

Uppe till höger: Det långa uthuset skärmar av gården mot öster.

Nere till vänster: Boden (B) är hitflyttad från Kristinestad och fungerar som sommarrum.

Nere till höger: Ladan stod tidigare närmare byvägen men flyttade till sitt nuvarande läge i samband med en breddning av cykelvägen. Den är ombyggd till festlada.

Objekt nr 18.

49942000010013H

Granberg, Åkerback

Adress: Töbyvägen?, 65550 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: står tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1912

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärg med vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: fullhög farstuvist i välanpassad stil från 1945

Skick:-

Uthus (B)

Timrad uthuslänga, delvis med timmer i dager, delvis klädd med locklistpanel, rödfärgad med vita knutar snickerier och fönster, gula dörrar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uppe till höger: Den lilla bondstugan (A) har en tidstypisk farstuvist mot gården och är bevarad i originalskick.

Karakterisering: Igenvuxen mindre gård i tidigt 1900-talsutförande

Bevarandegrad och värdering: Gården är välbevarad och har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Den har även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugan är ofodrad i gavelröset. Sedd från nordost.

Uppe till höger: Ett timrat uthus (B) döljer sig bland grönskan på den igenvuxna gården.

Objekt nr 20.

499-420-0009-0049A

Johannes Eur

Adress: Tobbyvägen 611, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga (B), uthus (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1908

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd med vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel med frontespis mot vägen

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: tillbyggd tvärgavel mot gården

Skick: gott

Uthuslänga (B)

Timrat uthus på kilstensgrund, röd locklistpanel med vita knutar, snickerier och fönster, gula dörrar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uthus (C)

Timrad mindre uthusbyggnad på hörnstenar, timmer i dager och synliga släta

Uppe till höger: Bondstugans (A) fasad mot vägen bakom det för byn karakteristiska stora flyttblocket. Fönsterbytet förvanskar dess historiska uttryck.

knutar. Röd med vita knutar, snickerier och fönster, gula dörrar. Mörkgrå pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Bondstuga av tidig 1900-talstyp med romantiserande moderniserat fasaduttryck i en bevarad småskalig gårdsmiljö på synligt läge i byn.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt välbevarad men till sitt fasaduttryck förvanskad efter fönsterbyte. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Den har även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugans (A) är tillbyggd mot gården.

Uppe till höger: Till gården hör även en traditionell uthuslänga (B)

Nere till höger: En liten timrad gårdsbyggnad (C)

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 21.

499-420-0009-0005W

Tjellsto, Antas

Adress: Eurvägen 8?, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga(A), uthus (B), bod (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1915

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd falsad plåt

Entrésituation: ursprunglig mutterformad farstukvist med moderniserat uttryck

Skick: gott

Uthus (B)

Timrat mindre uthus, röd locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, ljusblå dörrar, pannplåt på sadeltak.

Uppe till höger: Den lilla bondstugans (A) fasad mot vägen har ändrad fasadkomposition som förvränger dess historiska uttryck.

Bod (C)

Timrad liten bod med rödmålat timmer i dager, vita knutar och snickerier, ljusblå dörr, falsad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Fasadenoverad mindre bondstuga av tidig 1900-talstyp i en småskalig romantiserande moderniserad gårdsmiljö mitt på kommunalt planområde.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt välbevarad men till sitt fasaduttryck lätt förvanskad av fasadbytet. Uthusens fasaduttryck är moderniserat. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Har även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugan (B) sedd från gården, den karakteristiska farstuvisten är i original men dess fönster är utbytta, vilket förvanskar dess historiska uttryck.

Uppe till höger: Den lilla boden (C) står på stenig kulle mitt på tomten. I bakgrunden ett uthus (B) som moderniserats till uttrycket.

Objekt nr 22.

499-420-0009-00135

Rosenholm

Adress: Tobylvägen 625, 65550 Helsingby

Typ av objekt: backstuga

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: backstuga (A), bod (B)

Backstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: slutet av 1800-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: gul med vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: tillbyggd öppen brokvist med sadeltak med tegelprofilerad plåt

Skick: gott

Bod (B)

Timrad bod klädd med liggande fasspontpanel, röd med vita knutar och snickerier, gul dörr, korrugerad plåt på sadeltak.

Uppe till höger: Huset är uppfört som backstuga (A) på Mellanbackens backstugeområde.

Karakterisering: Fasadrenoverad större backstuga i en brant backe

Bevarandegrad och värdering: Backstugan är belägen i en typisk obrukbar stenig skogsbacke, som tidigare utgjort byns backstugebacke, där obesuttna kunnat bygga sig en liten bostad. Den vittnar om bondesamhällets organisation och levnadssätt och har ett högt samhällshistoriskt värde. Den är till sin övergripande gestalt välbevarad men till sitt fasaduttryck förvanskad av fasadbytet. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Den har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Ingår i Mellanbackens backstugeområde vid Tobyvägen och har även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad. Ingår även i Mellanbackens /s-område.

Uppe till höger: Till gården hör även en timrad bod (B).

Objekt nr 23.

499420.

Broras Jossas

Adress: Tobyvägen ?, 65550 Helsingby

Typ av objekt: backstuga/skola

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Backstuga (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: backstuga

Byggnadsår: slutet av 1800-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: röd

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: ny ytterdörr i liv med fasad

Skick: under renovering

Byggnads- och användningshistoria: Stugan fungerade som skolbyggnad där lärfar Broras Jossas undervisade fram till mitten av 1910-talet,

Uppe till höger: Broras-Jossas backstuga (A) på Mellanbackens backstugeområde fungerade som skolstuga kring förra sekelskiftet, men har förvanskats intill oigenkännlighet och dess ursprung är därför mycket svår att avläsa.

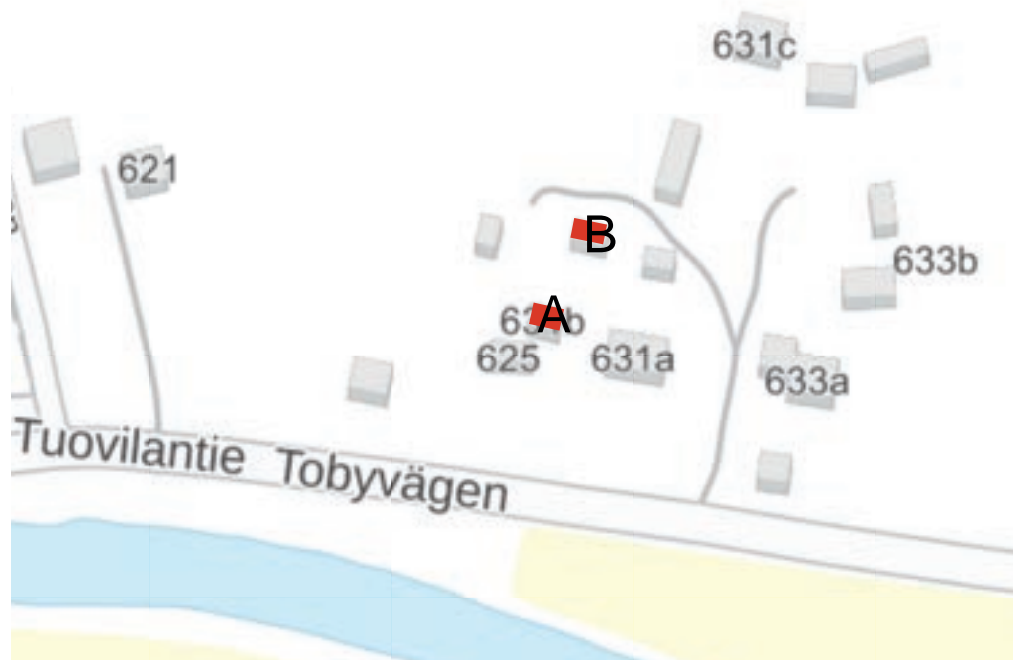
Karakterisering: Totalt omdanad backstuga i omdanad stenig backmiljö.

Bevarandegrad och värdering: Stugan ingår i Mellanbackens backstugeområde vid Tobyvägen men är renoverad intill oigenkännlighet. Den är både till sin ursprungliga gestalt och sitt uttryck förvanskad och dess historia är svåravläst.

Den är belägen i en typisk obrukbar stenig skogsbacke, som tidigare utgjort byns backstugobacke, där obesuttna kunnat bygga sig en liten bostad. Den vittnar om bondesamhällets organisation och levnadssätt och den är även ett fysiskt minne över skolundervisningen i byarna kring sekelskiftet. Den har således ett tydligt samhällshistoriskt värde och även ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: Ingår i Mellanbackens /s-område.

Objekt nr 24.

499420.

Adress: Tobyvägen?, 65550 Helsingby

Typ av objekt: backstuga

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: backstuga (A), uthus (B)

Backstuga (A)

Nuvarande användning: står tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Fasadmaterial: lockpanel nertill, ursprunglig locklistpanel upptill

Färg: röd med vita knutar och snickerier, vita eller gula fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad skivplåt

Entrésituation: fullhög farstukvist med sadeltak

Skick: gott

Uthus (B)

Timrat litet uthus med lockpanel, röd med vita knutar och snickerier, gul dörr: bräddörr av 1800-talsmodell.

Uppe till höger: Backstugan (A) på Mellanbackens backstugeområde, sedd från gården.

Karakterisering: Backstuga med ett yttre av tidig 1900-talsutformning och med en modern typ av fasadpanel. Sekundärt skärmtak tillbyggt för förvaring.

Bevarandegrad och värdering: Stugan ingår i backstugeområdet vid Tobyvägen och är frånsett panelbyte relativt välbevarad till sitt uttryck. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas.

Den är belägen i en typisk obrukbar stenig skogsbacke, som tidigare utgjort byns backstugobacke, där obesuttna kunnat bygga sig en liten bostad. Den vittnar om bondesamhällets organisation och levnadssätt och har således ett tydligt samhällshistoriskt värde. Den har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Ingår i Mellanbackens backstugeområde vid Tobyvägen.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Mellanbackens /s-område.

Uppe till höger: Uthuset (B).

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 25.

499420000900412.

August Eur, Eur hemman nr. 9

Adress: Tobbyvägen 533b, 65550 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1909

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: fasadplåt

Färg: röd, vita knutar och snickerier, bruna fönster

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: tillbyggd låg farstukvist med flackt sadeltak från 1980-talet

Skick: gott

Karakterisering: Omdanad bondstuga med karaktär av 1980-tal på gammalt hemman där inga uthus är bevarade.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad, men dess ursprungliga uttryck är efter ändrad fönstersättning samt

Uppe till höger: Bondstugan (A) på det ursprungliga hemmanet nr 9, Eur, är svårt förvanskad till sitt historiska uttryck.

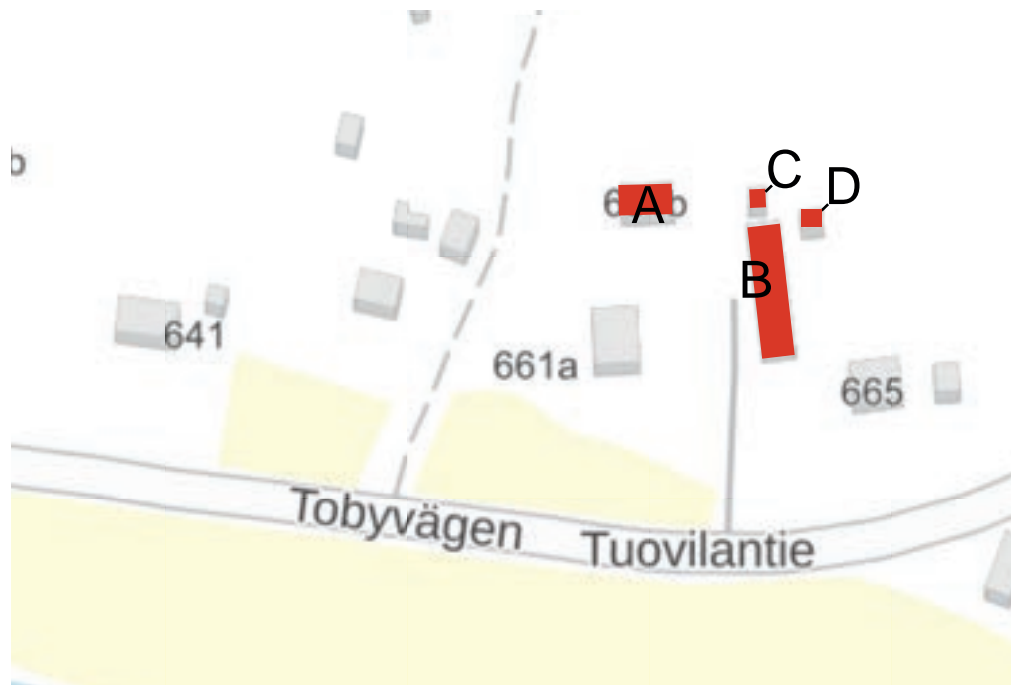

fasadbyte svårt förvanskad. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Har även ett visst miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: Ingår i Mellanbackens /s-område.

Uppe till höger: Bondstugans (A) fasad mot byvägen anan bakom grönskan.

Objekt nr 27.

49942000040021H

Martin

Adress: Tobyvägen 661b, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga (B), bod (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1880

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: tillbyggd brokvist med sadeltak från 1960-talet

Skick: gott

Uthuslänga (B)

Timrad uthuslänga på kilstensgrund från 1917, delvis timmer i dager, delvis locklistpanel. Rödfärgad, vita knutar, snickerier och fönster, gula dörrar och portar, korrugerad plåt på sadeltak.

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från gården i söder. Fönstersättningen är ändrad.

Bod (C)

Timrad spannmålsbod klädd med locklistpanel, röd med vita knutar och snickerier, gul lucka och dörr, korrugerad plåt på sadeltak.

Bastu (D)

Timrad röd bastubyggnad med locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Bondstuga med ändrad fönstersättning och tillhörande lång uthusrad i synligt läge mot byvägen.

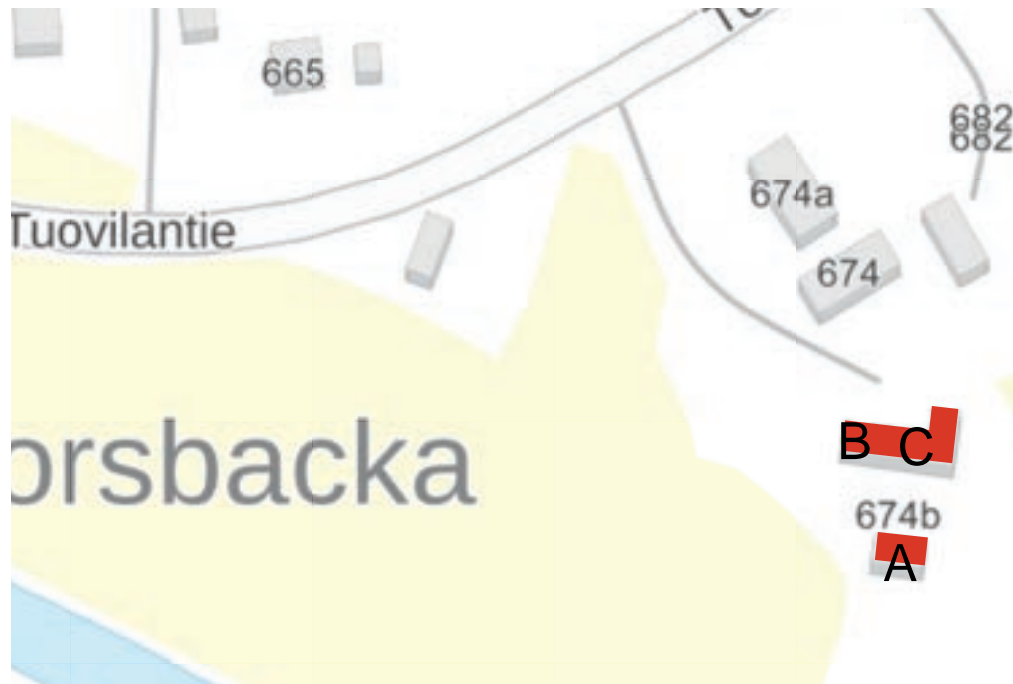
Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad, men dess ursprungliga uttryck är efter ändrad fönstersättning förvanskad. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Gården har en stor betydelse för väglandskapet och därmed ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Objekt nr 28.

49942000030039H

Martin

Adress: Tobyvägen 674b, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B), uthuslänga (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1918

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad skivplåt

Entrésituation: ursprunglig brokvist med liggande fasspontpanel och pulpettak med falsad plåt

Skick: gott

Bod (B)

Timrad spannmålsbod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel, hopbyggd med uthuslängan (C). Rödfärgat timmer i dager med röda knutar, vita snickeri-

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från körporten i uthuslängan (C) som skärmar av gården mor norr.

er, gul dörr, korrugerad plåt på sadeltak.

Uthus (C)

Timrad uthuslänga på kilstensgrund med körport, delvis timmer i dager, delvis locklistpanel. Rödfärgad, röda knutar, vita snickerier och fönster, gula dörrar och portar, korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Tilläggsisolerad bondstuga i välbevarad gårdsmiljö med lång uthusrad mot vägen.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är till sin övergripande gestalt bevarad, men dess ursprungliga uttryck är förvanskad efter tilläggsisolering och fasadbyte. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Välbevarade uthus. Gården har även ett miljövärde.

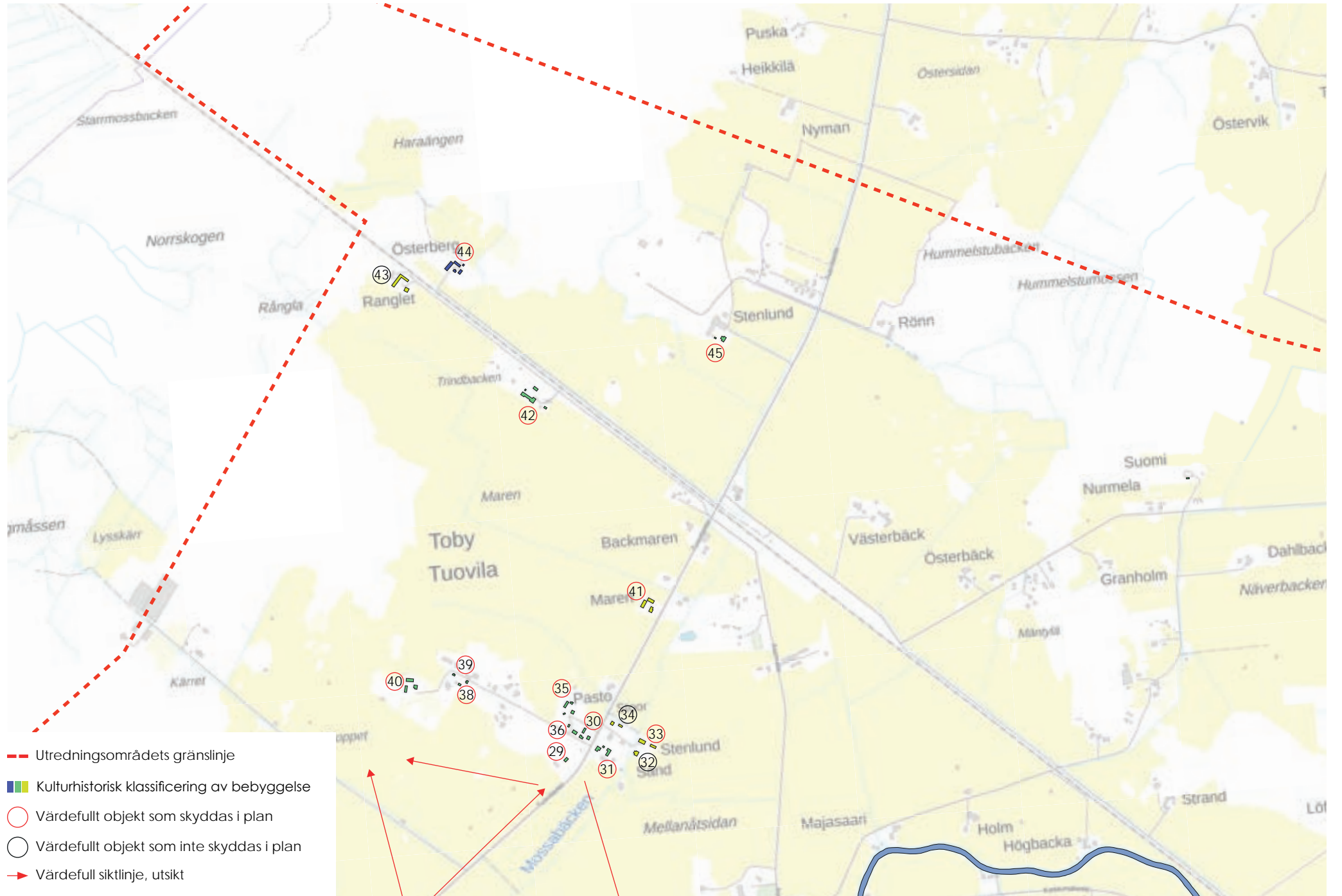
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

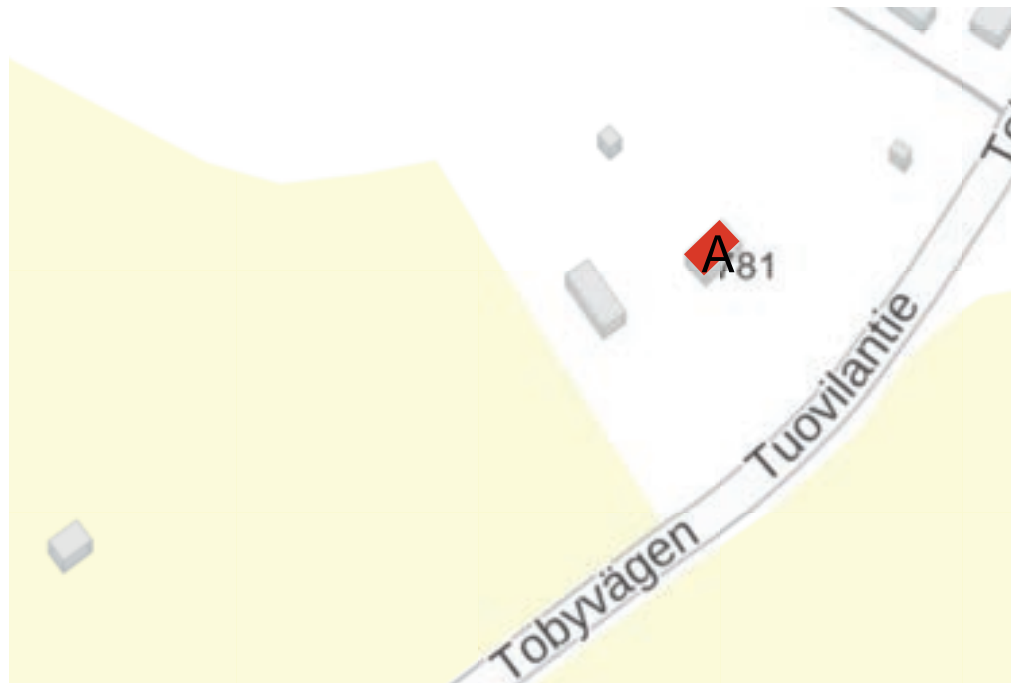
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Lockpanel och utvändig tilläggsisolering förvanskar bondstugans (A) historiska uttryck.

Uppe till höger: En spannmålsbod (B) av ålderdomlig karaktär med utskjutande överdel är införlivad i uthuslängan (C).

Objekt nr 29.

499420000300252.

Engman, Reinhold Bengs

Adress: Tobyvägen 781, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1918

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel nertill, liggande fasspontpanel upptill

Färg: röd med vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel med frontespis mot vägen

Taktäckning: falsad skivplåt

Entrésituation: karakteristisk ursprunglig farstukvist med dubbla branta tvärgavlar, ljusgul fasspontpanel

Skick: gott

Karakterisering: Bondstuga av tidig 1900-talstyp i utflyttarmiljö i synligt, öppet läge mot vägen.

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från byvägen.

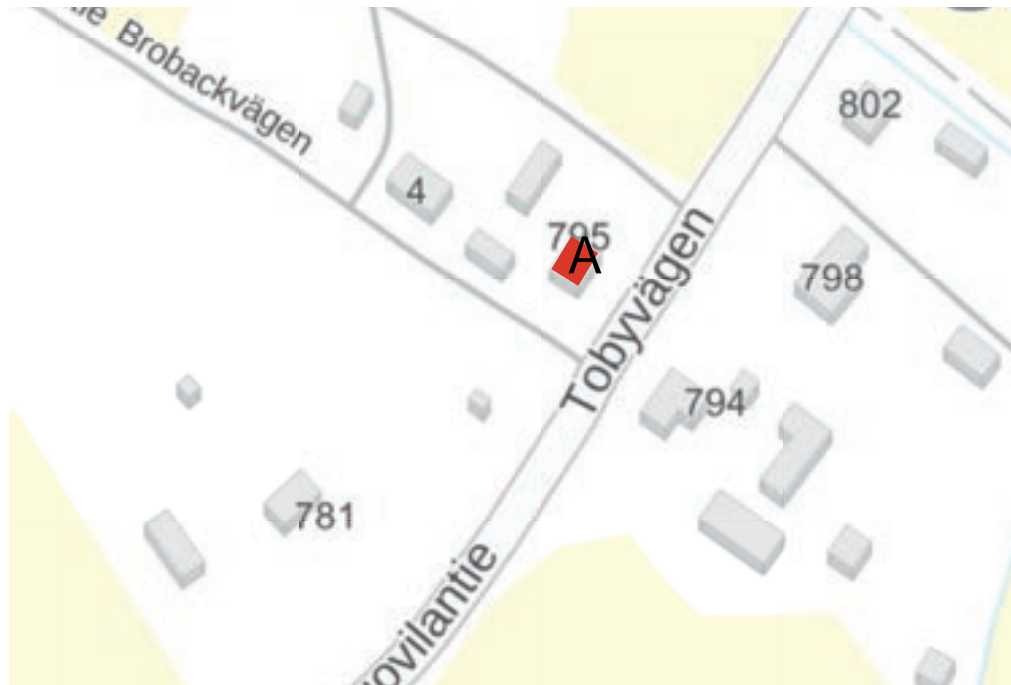

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är välbevarad. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde och bidrar till väglandskapet vid byvägen och har därmed även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

*Uppe till vänster: Bondstugans (A) karakteristiska brokvist är välbevarad.
Uppe till höger: Bondstugans gavel mot sydväst.*

Objekt nr 30.

49942000080012J

Kottari

Adress: Tobyvägen 795, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1920-tal

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: ljusgul med vita knutar, snickerier och fönster

Takform: mansard med nedsänkt halvvalmade gavlar

Taktäckning: röd maskinfalsad bandplåt

Entrésituation: brokvist med ovanliggande balkong

Skick: gott

Byggnads- och användningshistoria: I huset har bedrivits logiverksamhet för järnvägsresenärer samt butik.

Uppe till höger: Bostadshuset (A) är utfört i en ovanlig stil med drag av såväl 1920-talsklassicism som jugend. Ingången i gavelfasaden ledde ursprungligen till butik och rum för resande.

Karakterisering: Gult bostadshus i särpräglad stil med drag av jugend och nyklassicism. Står i synligt läge vid byvägen på en gård med i nutid kraftigt omdanade uthus.

Bevarandegrad och värdering: Bostadshuset är välbevarat och varsamt renoverat. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde och bidrar till väglandskapet vid byvägen och har därmed även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Bostadshuset (A) har en farstukvist med ovanliggande balkong mot gården. Uppe och nere till höger: Gårdens övriga byggnader är inte lika välbevarade till sin karaktär som bostadshuset.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 31.

49942000010040C

Evert Sand

Adress: Tobyvägen 794, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B), uthus (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1914

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: röd, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: fullhög farstukvist med karakteristisk brant frontespis

Skick: gott

Bod (B)

Timrad röd spannmålsbod med timmer i dager, röda knutlådor, vita snickerier, gul lucka och dörr. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uppe till höger: Bondstugan (A) är tillbyggd i vinkel. Uthus (C) i bakgrunden.

Uthus (C)

Delvis timrad uthuslänga i vinkel. Röd locklistpanel, vita snickerier, gula dörrar och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Bondstuga i vinkel av tidig 1900-talstyp på gård i utflyttarmiljö i synligt, öppet läge mot vägen. Farstukvisten bär spår av 1970-tal. Uthus från olika tider.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är välbevarad. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde och bidrar till väglandskapet vid byvägen och har därmed även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård.

Uppe till vänster: Bondstugans (A) entré ligger i innervinkeln. Den ursprungliga farstukvisten är senare tillbyggd med en brokvist.

Uppe till höger: Bondstugan har en välbevarad tidstypisk tidig 1900-talsfasad mot infartsvägen.

Objekt nr 32.

499-420-0003-0015

Stenlund

Adress: Tobbyvägen 800, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1930-tal

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: varierande fasadpanel i 1980-talsutförande

Färg: röd med vita gavelrösten, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: tillbyggd låg farstukvist med ovanliggande balkong från 1986

Skick: gott

Karakterisering: Bondstuga av 1930-talstyp med fasader av 1980-talskaraktär i utflyttarmiljö.

Uppe till höger: 1930-talsbondstugans (A) ursprungliga uttryck har gått förlorat i samband med till- och ombyggnation samt renoveringar.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugans övergripande gestalt är bevarad men dess fasaduttryck är förvanskat av 1980-talets fasadrenovering. Återställande åtgärder rekommenderas. Gården har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde och även ett visst miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering:-

Skyddsåtgärd: -

Objekt nr 33.

499-420-0003-0015

Stenlund

Adress: Tobyvägen 800, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: uthus (A), uthus (B),

Uthus (A)

Rödfärgad uthuslänga med locklistpanel, vita snickerier och fönster, gula dörrar och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uthus (B)

Rödfärgad uthuslänga med locklistpanel, vita snickerier och fönster, gula luckor, dörrar och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Två uthuslängor från tidigt 1900-tal på utflyttargård, vars bondstuga rivits sedan senaste inventering. Ligger synligt i åkerlandskapet.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarade uthus med ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde de bidrar till jordbrukslandskapet och landskapet vid byvägen och har därmed även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Uppe till höger: Föräldralös uthuslänga (A) på utflyttargård där bondstugan rivits sedan senaste inventering.

Uppe till höger: Uthuslänga (B) till höger i bild. Uthusen ligger synligt i det öppna åkerlandskapet och har en betydelse för vägmiljön och därmed ett miljövärde.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 34.

49942000010039B

Stenlund

Adress: Tobyvägen 800, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), uthus (B)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1952

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: vit, med vita snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd pannplåt

Entrésituation: nybyggd farstuvist

Skick: gott

Uthus (B)

Uthusbyggnad med bastu i resvirke. Totalrenoverad lika bostadshus.

Karakterisering: Totalrenoverat bostadshus från återuppbyggnadstiden med

Uppe till höger: Bostadshuset (A) sett från byvägen i sydväst. Uthuset (B) i bakgrunden.

ett tillhörande samtida uthus.

Bevarandegrad och värdering: Totalrenoverat bostadshus vars övergripande gestalt är bevarad men vars fasaduttryck är moderniserad. Har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 3(gul)

Skyddsåtgärd:-

Uppe till vänster: 1950-talsbostadshuset (A) har i den pågående renoveringen fått en modern färgsättning.

Uppe till höger: Uthusets (B), liksom bostadshusets, ursprungliga gestalt är bevarad.

Objekt nr 35.

49942000080023W

Pasto

Adress: Brobackvägen 8, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), uthus (B), uthuslänga (C), förrådsbod (D), förrådsbod (E), jordkällare (F)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1927

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: gul, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd falsad skivplåt

Entrésituation: ursprunglig farstukvist med sadeltak

Skick: gott

Uthus (B)

Timrat uthus på betonggrund, rödmålad locklistpanel, vita knutar, snickerier

Uppe till höger: Gården sedd från infarten, med bostadshuset (A) till höger och uthuset (B) och längan (C) vänster om det.

och fönster, gul dörr och port, korrugerad plåt på sadeltak.

Uthuslänga (C)

Timrad uthuslänga på kilstensgrund, byggd 1914. Rödfärgat timmer i dager, lokalt typisk fönstersättning, vita knutlådor och snickerier, gula fönster. Falsad plåt på sadeltak.

Förrådsbod (D)

Timrad liten bod med rödmålat timmer i dager, vita knutlådor, snickerier och fönster, gul dörr. Korrugerad plåt på sadeltak.

Förrådsbod (E)

Förrådsbod på betongplintar klädd med röd locklistpanel, vita knutar och snickerier, gul dörr. Grön falsad plåt på sadeltak.

Jordkällare (F)

Jordkällare med stödmurar i natursten och takkonstruktion i trä. Rödfärgad brädklädd gavel, gul dörr. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: 1920-talsbostadshus på gård med något äldre uthusbyggnader på tre sidor.

Bevarandegrad och värdering: Gården är välbevarad och har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde, det har även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: 1920-talsbostadshuset (A) är välbevarat till sitt uttryck. Färgsättningen är måhända inte original.

Uppe till höger: Uthuslängan (C) till vänster står i vinkel mot uthuset (B) och ramar in gården på två sidor.

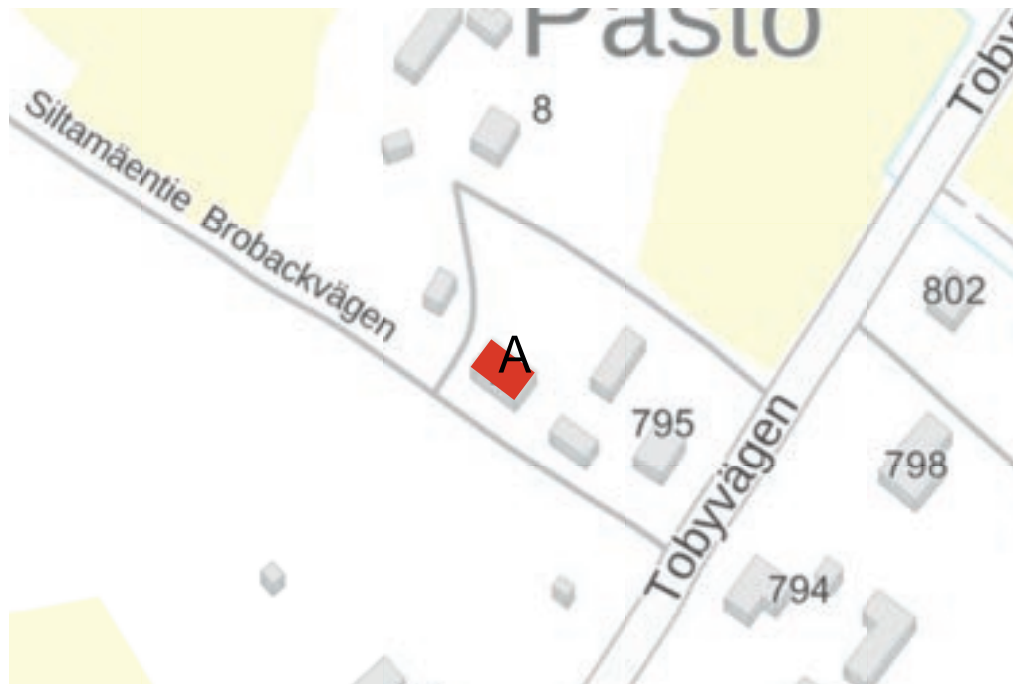

Uppe till vänster: Uthuset (C) har en lokalt typisk fasadkomposition.

Uppe till höger: Uthusen ramar in gården på två sidor.

Nere till höger: Vinkeln mellan uthusen är igenbyggd och har en plankgrind som leder ut från gården.

Objekt nr 36.

499-420-0008-0020

Toby byagård

Adress: Brobackvägen 6, 65550 Helsingby

Typ av objekt: religiös byggnad

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: föreningslokal

Föreningslokal (A)

Nuvarande användning: byagård

Ursprunglig användning: frikyrkligt bönehus

Byggnadsår: 1920-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: fasspontpanel

Färg: vit, bruna knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart falsad skivplåt

Entrésituation: liten farstuvist med sadeltak

Skick: gott

Karakterisering: Föreningshus från 1920-talet beläget uppe på backkrönet vid vägen.

Uppe till höger: Byhusets fasad har ändrats och dess ursprung som bönehus är numera otydligt. Här sett från vägen.

Bevarandegrad och värdering: Husets övergripande gestalt är bevarad, men dess ursprungliga fasaduttryck är förvanskat i samband med att det miste sin funktion som bönehus och den dekorativa och för tidens bönehus typiska fönstersättningen ändrades. I dess nuvarande fasadutformning är dess ursprung något svåravläst. Vittnar om den för landsbygdens utveckling under den tidiga 1900-talet så viktiga medborgarföreningsrörelsens historia och har därmed ett högt kulturhistoriskt värde. Har även ett visst byggnadshistoriskt värde och för sitt läge på backkrönet vid vägen även ett miljövärde.

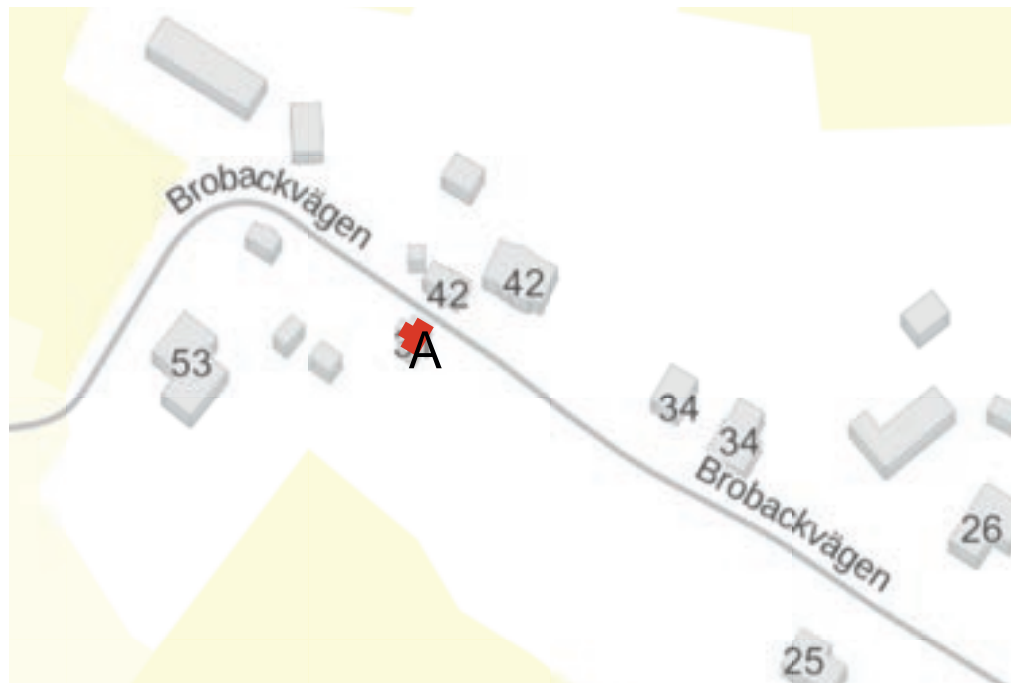
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe: Husets volym och höga tak, samt det lilla bevarade triangelfönstret högt uppe i gavelröset, vittnar om dess historia, i övrigt har fasaderna förlorat sitt ursprungliga uttryck med bl.a. dekorativa salsfönster.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 38.

499-420-0003-0017

Sandelin

Adress: Brobackvägen 31, 65550 Helsingby

Typ av objekt: backstuga

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: backstuga (A)

Backstuga (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: backstuga

Byggnadsår: 1924

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: ingång i sidan av en tillbyggd fullhög tvärgavel med stående fasspontpanel och sadeltak

Skick: gott

Karakterisering: Backstuga av tidig 1900-talstyp med fasadrenoverad tillbyggnad.

Uppe till höger: Brobackvägen har i denna vy en välbevarad karaktär, med backstugan (A) i bild till höger bakom växtligheten.

Bevarandegrad och värdering: Stugan ingår i backstugeområdet vid Brobacksvägen och är frånsett renoverad tillbyggnad välbevarad.

Den är belägen i en typisk svårbrukbar stenig backe, som tidigare utgjort utflytarmiljöns backstugobacke, där obesuttna kunnat bygga sig en liten bostad. Den vittnar om bondesamhällets organisation och levnadssätt och har således ett tydligt samhällshistoriskt värde. Den har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Ingår i Brobacksvägens backstugeområde. Har även ett miljövärde för sitt synliga läge vid vägen.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe: Backstugan ingår i Brobacksvägens backstugeområde och vittnar om bondesamhällets organisation och har ett samhällshistoriskt värde. Från vänster: gaveln mot vägen, den välbevarade originaldelen, tillbyggnaden med entré sedd från gården.

Objekt nr 39.

499-420-0008-0025

Adress: Brobackvägen ?, 65550 Helsingby

Typ av objekt: backstuga

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: backstuga (A)

Backstuga (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1927

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: gul, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: ytterdörr med överljus i liv med fasad

Skick: gott

Karakterisering: Backstuga av tidig 1900-talstyp med fasader i original.

Bevarandegrad och värdering: Stugan ingår i backstugoområdet vid Brobacksvägen och är mycket välbevarad.

Uppe till höger: Brobackvägen har i denna vy en välbevarad karaktär, med backstugan (A) i bild till höger. Objekt 38 i bakgrunden.

Den är belägen i en typisk svårbrukbar stenig backe, som tidigare utgjort utflytarmiljöns backstugobacke, där obesuttna kunnat bygga sig en liten bostad. Den vittnar om bondesamhällets organisation och levnadssätt och har således ett tydligt samhällshistoriskt värde. Den har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde. Ingår i Brobacksvägens backstugoområde. Har även ett miljövärde för sitt synliga läge vid vägen.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

*Uppe till vänster: Den välbevarade backstugan (A) sedd från sydost.
Uppe till höger: Backstugans långsida mot vägen med ingång i sidan av den fullhöga farstukvisten.*

Objekt nr 40.

499-420-0008-0034

Österberg

Adress: Brobackvägen 64, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga(A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: står tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1918, tillbyggd under 1960-talet

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten och betong

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: betongpannor på originaldel, falsad plåt på tillbyggnad

Entrésituation: ytterdörr under skärmtak i tillbyggnad

Skick:-

Karakterisering: Senare tillbyggd bondstuga av tidig 1900-talstyp på utflyttargård med samtida uthus.

Uppe till höger: Om- och tillbyggnader av bondstugan (A) har grumlat dess uttryck.

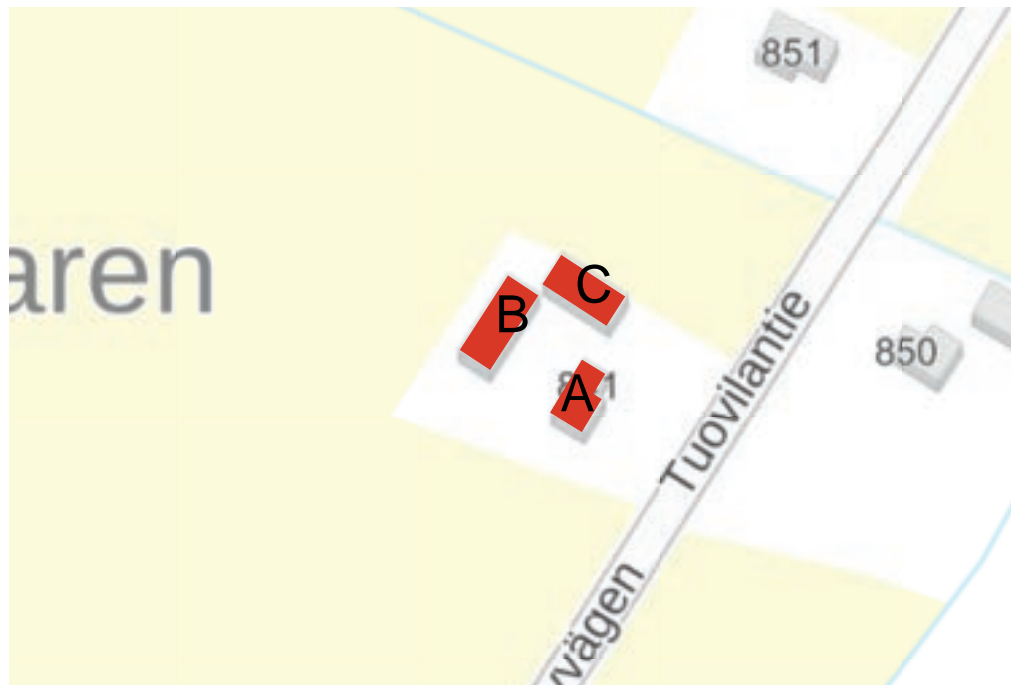
Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är kraftigt till- och ombyggd och såväl till sin övergripande gestalt som till sitt historiska uttryck något svåravläst. Återställande åtgärder rekommenderas. Har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde och även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

*Uppe till vänster: Bondstugans (A) gavel mot infarten
Uppe till höger: Uthuset (B) avgränsar gården mot norr.*

Objekt nr 41.

499-420-0012-0008

Adress: Brobackvägen 64, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondstuga

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1952

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: låg tillbyggnad med pannrum och entré

Skick: gott

Uthus (B) och (C)

Uthuslängor i vinkel på betonggrund, slät rödfärgad brädklädsel, röda knutar, vita snickerier och fönster, korrugerad plåt på sadeltak.

Uppe till höger: Bostadshuset (A) är uppfört på 1950-talet i en traditionellt anpassad stil.

Karakterisering: Till- och ombyggt bostadshus från återuppbyggnadstiden i en regionalt anpassad stil på en gård med samtida uthus.

Bevarandegrad och värdering: Bostadshuset är till sin övergripande gestalt bevarad, men dess historiska uttryck är förvanskad genom fasadrenovering och tillbyggnad. Har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde och ett miljövärde för sin roll i väglandskapet.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

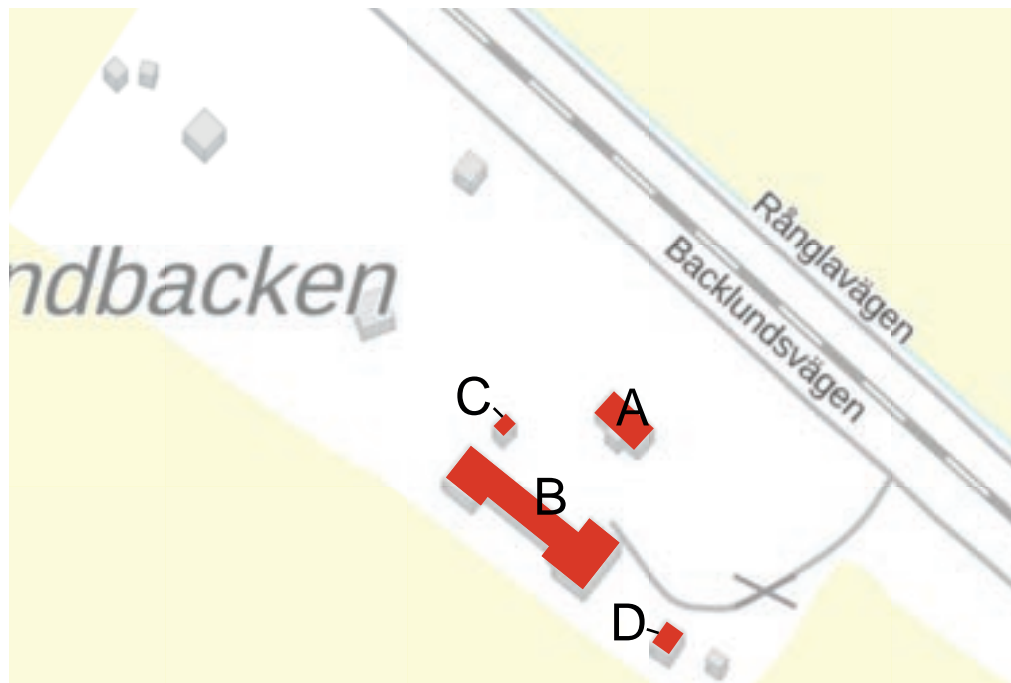
Skyddsåtgärd: -

Uppe till vänster: Bostadshuset (A) har en pannrumstillbyggnad på gårdssidan.

Till höger: Uthuset (B), uppe, och uthuset (C) nere, ramar in gården och skärmar av den från det öppna åkerlandskapet.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 42.

499-420-0005-00490

Arvo Kaleva

Adress: Backlundsvägen 57, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga i vinkel (B), bod (C), hölada (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttat 1915 från byacentrum

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel nertill, liggande fasspontpanel upp till

Färg: rödfärg, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad skivplåt

Entrésituation: fullhög ursprunglig brokvist med sadeltak

Skick: original, med tillagda detaljer

Uthus (B)

Uthuslänga med en del i tegel och en del som har trästomme, både timrad,

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från gården.

med en sektion av timmer i dager, och resvirke klädd med locklistpanel. Rödfärgad, vita knutar, snickerier och fönster, gula luckor, dörrar och portar. Pannplåt på sadeltak.

Bod (C)

Timrad bod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel och ovanligt smala proportioner. Årtalet 1785 inhugget i timran. Rödfärgat timmer i dager, vita knutlådor, snickerier och fönster, gul lucka och dörr. Korrugerad plåt på sadeltak.

Hölada (D)

Traditionell utåt lutande hölada i omålat rundtimmer. Sadeltak, ingång i gaveln. Antagligen flyttad till gårdsmiljön i ett senare skede.

Karakterisering: Bondstuga av tidig 1900-talstyp i senare tid rikligt dekorerad med återbrukade byggnadsdetaljer från rivna nyrenässanshus i Vasa. På en utflyttargård med välhållna samtida uthus och en bod från 1700-talet.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är välbevarad såväl till sin övergripande gestalt som till sitt historiska uttryck. De tillagda byggnadsdetaljerna ger ett arkitektoniskt mervärde. Välbevarade uthus. Gården har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde och även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppre till vänster: Bondstugans (A) fasader är i efterhand smyckade med återbrukade byggnadsdetaljer från rivna nyrenässanshus i Vasa, vilket ger den en unik karaktär och påtagligt konstnärligt värde.

Till höger: Bondstugan till höger, boden (C) i bakgrunden och uthuset (B) till vänster.

*Uppe: Uthuset är till sin södra del murat i rödtegel, förmodligen av lokal produktion.
Till höger: Den traditionella utåtlutande höladan i rundtimmer (D) har flyttat in från åkern och
utgör numera en del av gårdsmiljön.*

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Uppe: Uthuset (B) har en lång timrad del med körport i mitten samt en tvärställd del murad i rött tegel i södra ändan.

Till höger: Boden (C) är av ålderdomlig typ med utskjutande överdel men har ovanligt smala proportioner och är senare utsmyckat med ett litet fönster.

Objekt nr 43.

49942000010008B

Backlund

Adress: Backlundsvägen 119, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1915

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten och betong

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd, vita snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: tillbyggd brokvist från 1970-talet

Skick: gott

Karakterisering: Bondstuga från tidigt 1900-tal, totalt omdanad under 1970-talet, på en utflyttargård med samtida uthuslänga.

Uppe till höger: Bondstugans (A) ursprung är svåravläst efter 1970-talets ombyggnad.

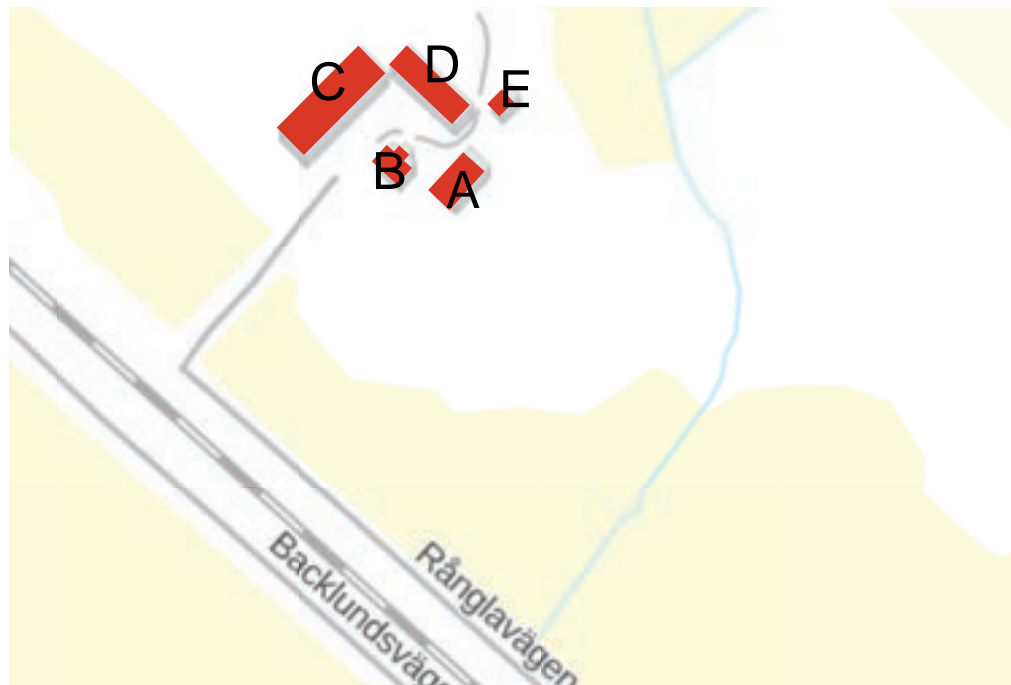
Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är såväl till sin övergripande gestalt som till sitt historiska uttryck förvanskad och dess historia är svåravläst. Återställande åtgärder rekommenderas. Har ett viss byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering:-

Skyddsåtgärd: -

Uppe till vänster: Bondstugan (A) från 1915 har förlorat sitt ursprungliga uttryck. Till höger: Till gården hör även ett uthus i vinkel (B).

Objekt nr 44.

499-420-0004-0031

Österberg

Adress: Rånglavägen 110, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), lillstuga (B), fähus (C), uthus (D), bod (E)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: står tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1919

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel nertill, liggande fasspontpanel upptill

Färg: rödfärg, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk farstukvist med dubbla tvärgavlar, gul liggande fasspont, vita snickerier

Skick: original

Lillstuga (B)

Uppe till höger: Utflyttargården sedd från infarten, med fähuset (C) till vänster och uthuset (D) i fonden

Timrad samtida lillstuga, klädd med rödfärgad locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster. Fullhög farstukvist med sadeltak, klädd med rödfärgad liggande fasspontpanel. Betongpannor på sadeltak.

Fähus (C)

Fähuslänga, delvis i tegel, delvis i resvirke. Rödfärgad locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gula dörrar och portar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Uthus (D)

Timrad uthuslänga, delvis i timmer i dager, delvis rödfärgad locklistpanel. Vita knutar, snickerier och fönster, gula luckor och dörrar. Korrugerad plåt på sadeltak.

Bod (E)

Timrad bod, klädd med rödfärgad locklistpanel, vita knutar och snickerier, gul lucka och dörr, korrugerad plåt på sadeltak.

Karakterisering: Bondstuga av tidig 1900-talstyp och-karaktär på en väl sam-

manhållen utflyttargård med samtida uthus.

Bevarandegrad och värdering: Gården är i sin helhet välbevarad till sitt historiska uttryck och har ett högt byggnads- och kulturhistoriskt värde och även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppre till vänster: Bondstugan (A) är mycket välbevarad och har fått ett nytt välanpassat plåttak för något år sedan.

Uppre till höger: På bondstugans fasad mot öster har partiellt panelbyte utförts.

Uppe till vänster: Bondstugan (A) till vänster och lillstugan (B) till höger bildar tillsammans med gårdsbyggnaderna en mycket välbevarad och representativ helhet med högt kulturhistoriskt värde.

Uppe till höger: Lillstugans (B) enkla brokvist i original.

Nere till höger: Lillstugans fasad mot söder, bakom till vänster anas fähuset (D)

På följande sida:

Uppe till vänster: Fähuset (C) med en murad del.

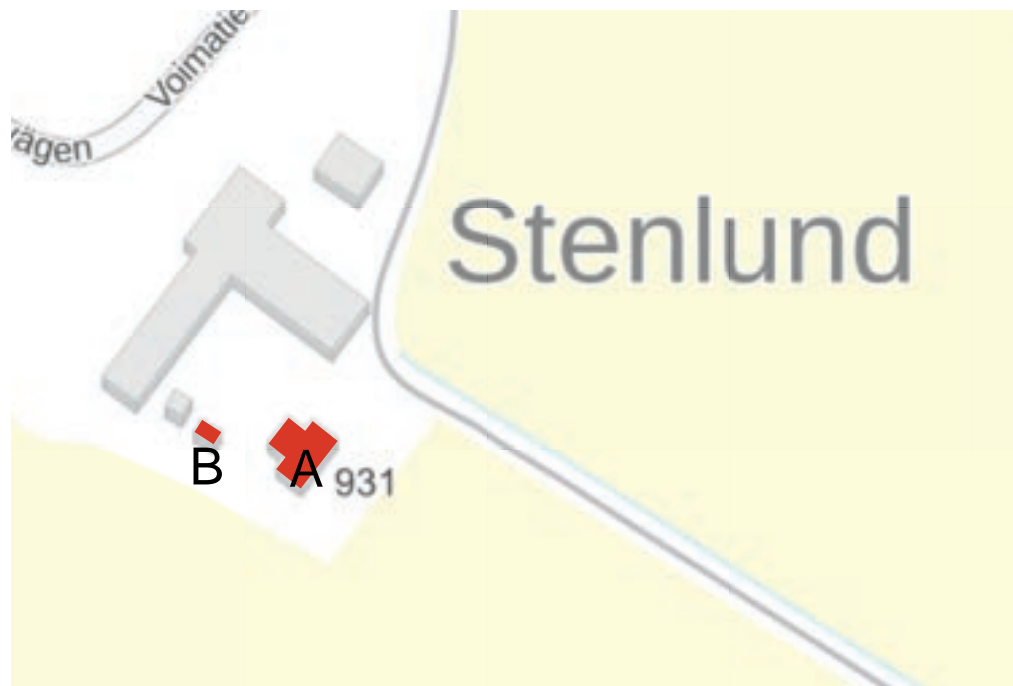
Uppe till höger: Uthuset (D) är av traditionell typ med lokalt typisk fönstersättning.

Nere till vänster: Gårdsmiljön är mycket trivsamt och mångsidig. Till vänster anas bondstugans (A) farstuvist, i mitten lillstugan (B).

Nere till höger: Boden (E) står och lutar vid åkerkanten.

Objekt nr 45.

49942000040023K

Sten

Adress: Tobyvägen 931, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1914

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar, snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: låg tillbyggnad från 1979

Skick: gott

Bod (B)

Timrad bod av ålderdomlig typ med utskjutande överdel, rödfärgat timmer i dager, vita knutlådor och snickerier, ljusblå bräddörr av 1800-talsmodell. Kor-rugerad plåt på sadeltak.

Uppe till höger: Bondstugan (A) av tidig 1900-talstyp sedd från infartsvägen i sydost.

Karakterisering: Tillbyggd bondstuga av tidig 1900-talstyp på en välhållen utflyttargård med nyare uthus.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugan är trots tillbyggnad välbevarad till sitt historiska uttryck och har ett byggnads- och kulturhistoriskt värde och även ett miljövärde. Välbevarad bod.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

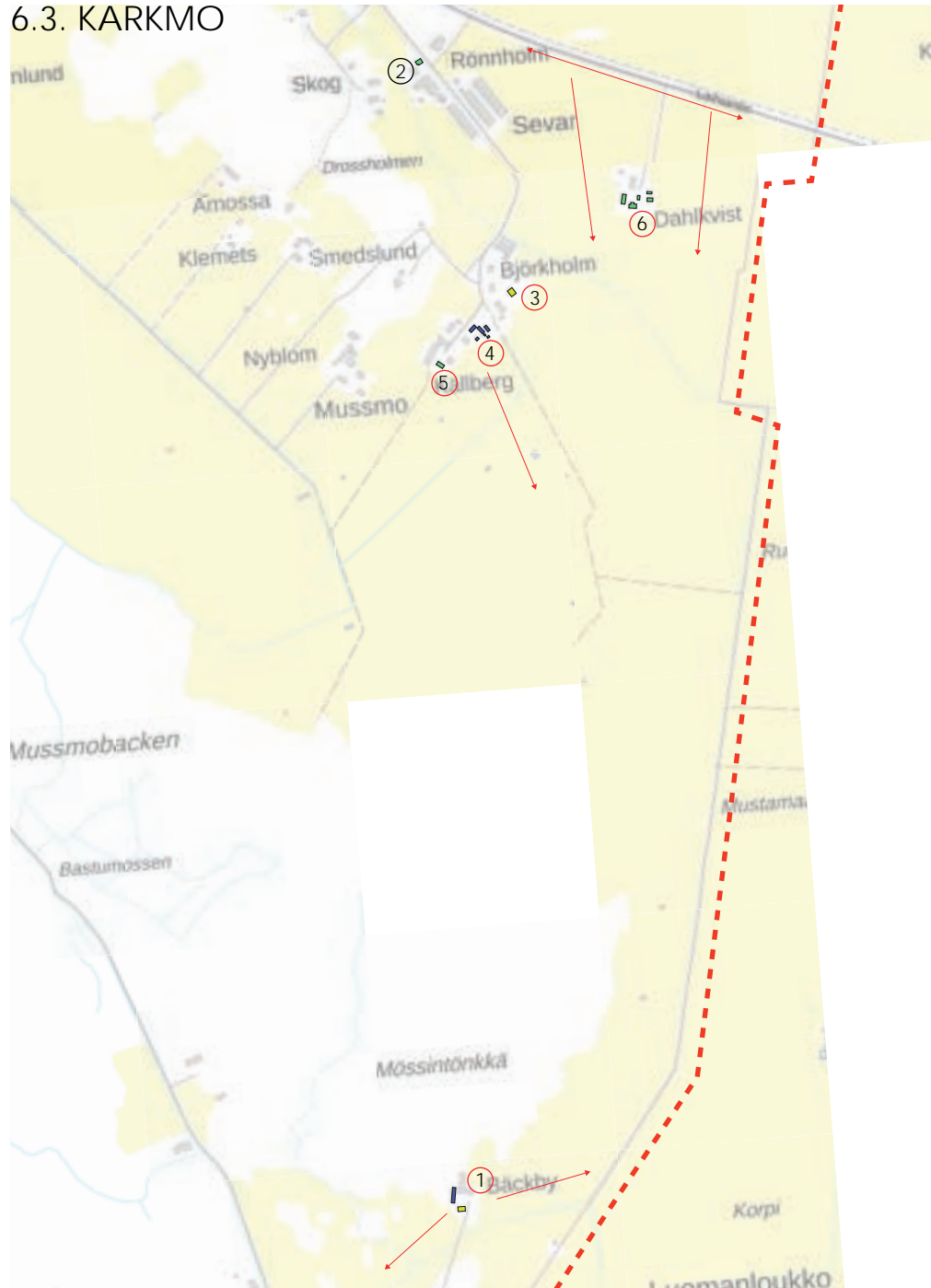
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugan (A) har en 1970-talstillbyggnad mot gårdssidan.

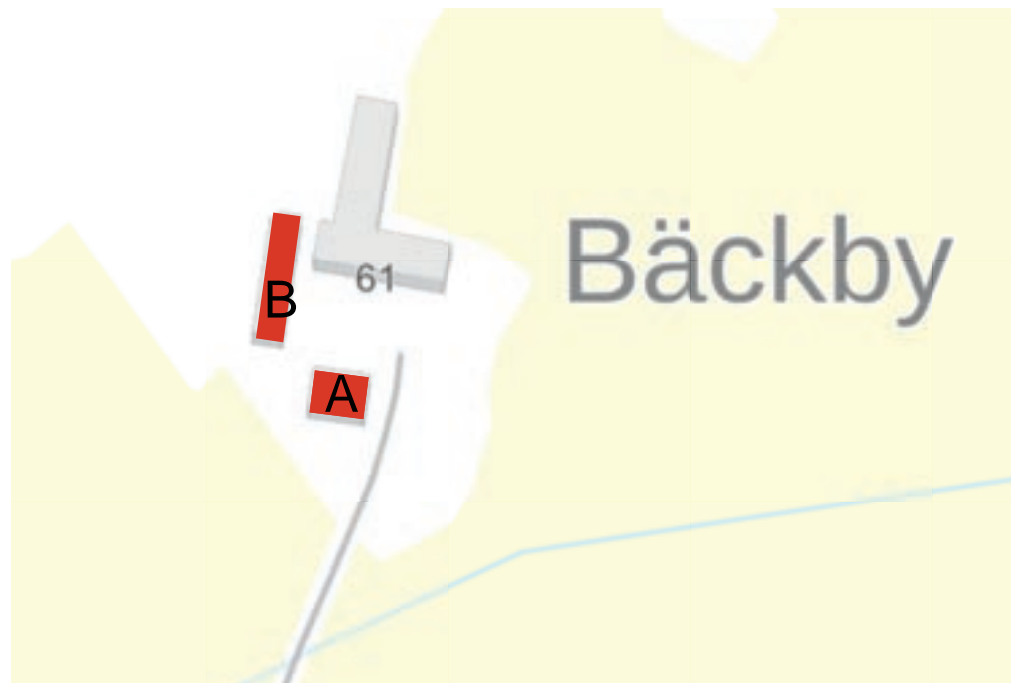
Uppe i mitten: Bondstugans gavel mot öster.

Uppe till höger: Den ofodrade boden (B) är av ålderdomlig typ med utskjutande överdel.

6.3. KARKMO

- - - Utredningsområdets gränslinje
- ■ Kulturhistorisk klassificering av bebyggelse
- Värdefullt objekt som skyddas i plan
- Värdefull siktlinje, utsikt

Objekt nr 1.

499-404-0006-0029

Adress: Lähdetie 61 /Källvägen 61, 65550 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), uthuslänga/ skolbyggnad (B)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1952

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Fasadmaterial: puts

Färg: vit

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: tidstypisk tät farstuvist med ovanliggande balkong, ytterdörr sekundär

Skick: gott

Uthus/skolbyggnad (B)

Timrat uthus med utrymmen i ena ändan som fungerat som skollokal under tidigt 1900-tal. Klätt med liggande rödfärgad fasspontpanel, vita snickerier,

I ändan av uthuslängan (B) finns en lokal som i ca. 40 år fungerade som privat finskspråkig skola från år 1926 och framåt.

knutar och fönster, gula dörrar och portar, takfilt på trekantsribbor på sadeltak.

Byggnads- och användningshistoria: fungerade i fyra år som skolbyggnad för Karkmo reducerade finskspråkiga skola från 1926 fram till 1930, då kommunerna Korsholm och Laihela slöt ett ersättningsavtal för skolgång på finska. Skolan drevs i privat regi av understödsföreningen "Mustasaaren eteläisen koulupiirin kannatusyhdistys".

Karaktärisering: Vålhallen bondgård med uthus från olika tider. Bostadshus från återuppbyggnadstiden på platsen för en tidigare bondstuga. Tidstypisk uthuslänga från 1920-talet. Fähus från mitten av 1900-talet.

Bevarandegrad och värdering: Uthuslängan med skolstuga i södra ändan är mycket välbevarad och har ett högt kulturhistoriskt värde till följd av sin skolhistoriska betydelse. De tidigare skolbyggnaderna i Helsingby-Toby-Karkmo-området är i övrigt rivna eller förvanskade och denna är således den enda välbevarade kvarvarande byggnaden som vittnar om byarnas skolhistoria före 1957, då Helsingby nuvarande skola byggdes, vilket förstärker dess kulturhisto-

riska värde ytterligare.

Bostadshuset är en typisk representant för återuppbyggnadstidens bostadsbyggande.

Kulturhistorisk klassificering: skolhuset 1 (blå), bostadshuset 3 (gul)

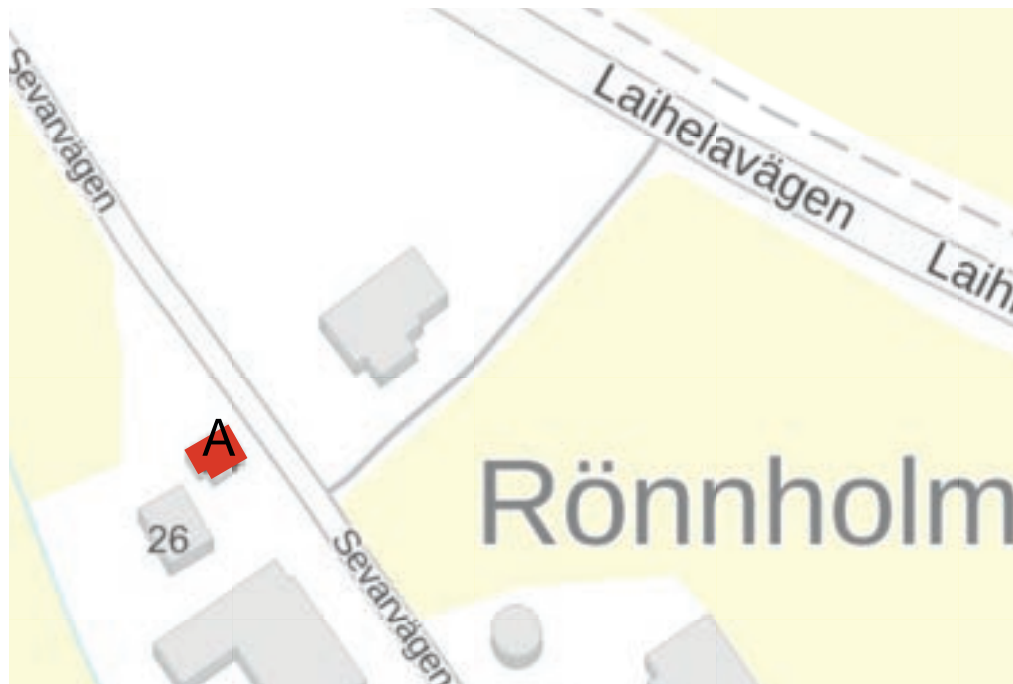
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Till vänster: Uthuslängans södra ända har inrymt en skola för finskspråkiga karkmobarn. Till höger: Skolan hade ingång mot gården och höga sexrutiga fönster åt två håll.

Till vänster: Uthuslängan med den tidigare skollokalen ramar in gårdsplanen till bostadshuset från 1950-talets början.

Till höger: Bostadshuset (A) är ett tidstypiskt egnahemshus från återuppbyggnadstiden.

Objekt nr 2.

49941000030006X

Saarimäki

Adress: Sevarvägen 26, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: Hitflyttad 1919 från Poola i Laihela

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel och liggande fasspont

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt lagd i skivtäckning

Entrésituation: tillbyggnad från 1960-talet med entré och trapphus

Skick: gott

Karakterisering: I flera omgångar tillbyggd och moderniserad bondstuga intill storskalig djurhållningsmiljö.

Uppe till höger: Bondstugans (A) fasaduttryck är från 1960-talet.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskad traditionell bondstuga på en nyskiftesgård, med visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd bakifrån från nordväst. Återställande av fönstersättning rekommenderas.

Objekt nr. 3

499-410-0004-0015T

August Hoijar

Adress: Sevarvägen 89, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: Hitflyttad 1919

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: blågrå, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: plåt

Entrésituation: farstukvist från 1960-talet

Skick: gott

Karakterisering: Traditionell bondgård omdanad på 1960-talet och med modern färgsättning

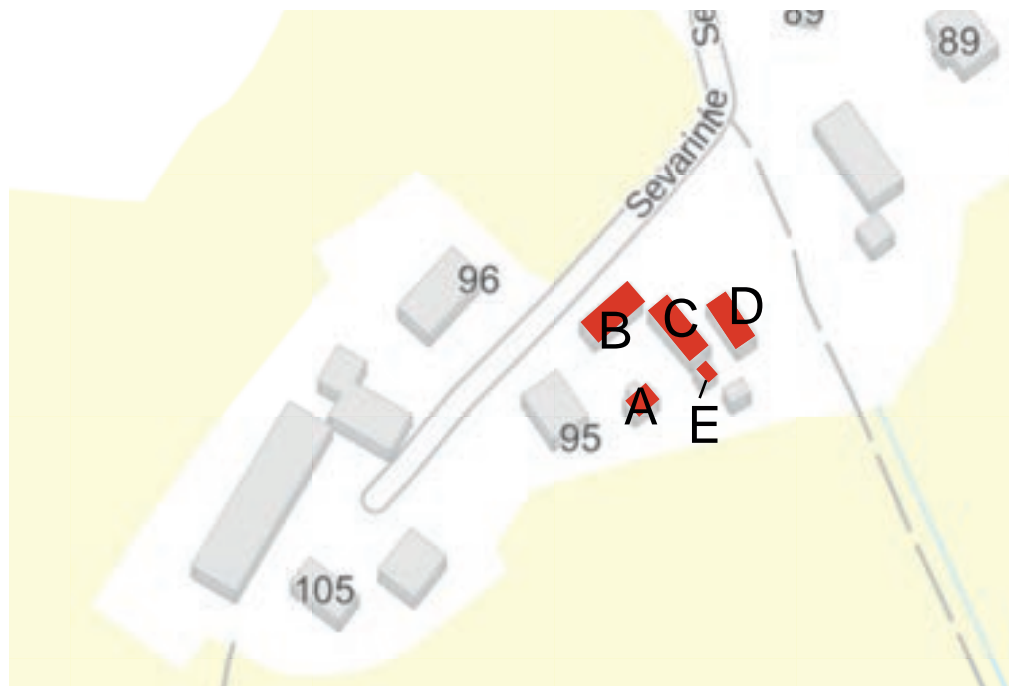
Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskad traditionell bondstuga på en nyskiftesgård, med visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av fönster- och färgsättning rekommenderas.

Uppe till höger: Bondstugans (A) fasaduttryck är från 1960-talet och färgsättningen vittnar om 2000-tal. Återställande åtgärder rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Objekt nr 4.

499-410-0005-00395

Rinne

Adress: Sevarvägen 95, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: lillstuga (A), fähus (B) och två uthus (C, D) samt spannmålsbod (E)

Lillstuga (A)

Nuvarande användning: står tom sedan femtio år

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1918

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt lagd i skivtäckning

Entrésituation: fullhög tät farstukvist i gulmålad liggande fasspont

Skick: original

Fähuset (B)

Timrad tredelad uthuslänga med en ofodrad del och resten klätt med locklistpanel. Rödfärgad, vita snickerier och fönster, gula luckor och portar, pannplåt på sadeltak.

Uppe till höger: Lillstugan (A) är bevarad i original från tidigt 1900-tal, med tidstypisk farstukvist och kvadratiska vindsfönster. I bakgrunden uthuset (C) och spannmålsboden (E).

Uthuset (C)

Uthuslänga klädd med rödfärgad locklistpanel, vita snickerier, gula portar. Pannplåt på sadeltak.

(D)

Ofodrad timrad uthuslänga, rödfärgad, vita snickerier, gula portar. Pannplåt på sadeltak.

Bod (E)

Ofodrad timrad spannmålsbod med luckomfattning av empiretyp med fron-

Uppe till vänster: Bakom lillstugan (A) i original öppnar sig det vidsträckta åkerlandskapet. Till höger: Lillstugan (A) sedd från nordost. Bakom till höger skymtar det låga bostadshuset som på 1970-talet ersatte den stora bondstugan.

tonmotiv. Rödfärgad, vita snickerier, gul lucka och dörr. Takpapp på sadeltak.

Karakterisering: småskalig gårdsmiljö med traditionell lillstuga i tidigt 1900-talsutförande samt flera äldre uthusbyggnader som ramar in gården. Spannmålsbod från 1800-talets mitt.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad helhet på nyskiftesgård med högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Bondstugan har under 1970-talet ersatts med ett modernt bostadshus. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Fähuset (B) avgränsar gården mot vägen.

Uppe till höger: Fähusets (B) timrade del har en lokalt typisk fönstersättning.

Nere till höger: Fähuset till vänster i bild och uthuset (C) till höger.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Uppe till höger: Boden (E) har utsmyckning i empirestil i form av för tiden kring 1840-50 typisk fronton som kröner luckan. Till vänster i bild uthuset (C) och i bakgrunden skymtar uthuset (D).
 Uppe till höger: Det låga timrade uthuset (D) skulle må bra av lite omvårdnad.
 Nere till höger: Bakom uthuset (C) och boden (E) öppnar sig åkerlandskapet i riktning mot Laihela.

På följande sida: utsikten mot åkerlandskapet med hölador och en traditionell ria.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
 Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 5.

49941000060005M

Ylipotti

Adress: Sevarvägen 105, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: Hitflyttat 1919 från byacentrum

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel nere och fasspont upptill

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk gulmålad farstuvist med dubbla branta tvärgavlar

Skick: nyrenoverad

Uppe till höger: Bondstugans (A) ursprungliga fasaduttryck är bevarat, här baksidan mot sydväst med sin tidstypiska frontespis.

Karakterisering: Upprustad traditionell bondstuga i moderniserad gårdsmiljö.

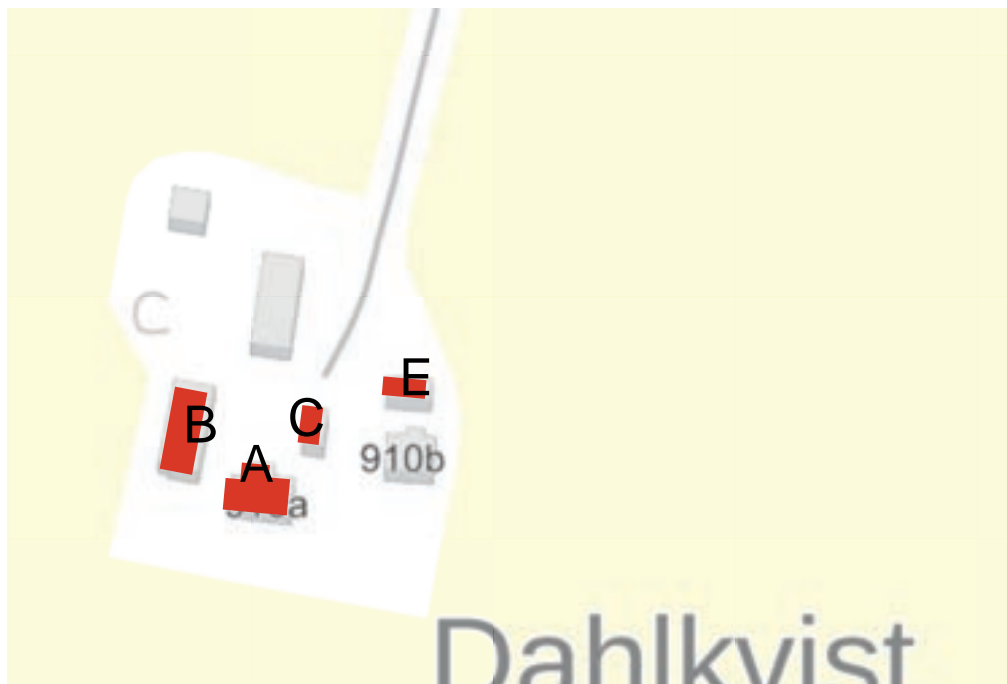
Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad traditionell bondstuga på nyskiftesgård med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Bondstugan (A) är nyligen totalrenoverad med stor hänsyn till dess ursprungliga uttryck. Dess karakteristiska farstuvist med dubbla branta tvärgavlar är tidstypisk. Uppe till höger: Bondstugan sedd från nordväst.

Objekt nr 6.

499-410-0001-0047

Dahlqvist

Adress: Laihelavägen 910, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga (B), magasin (C), lillstuga (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1905 (

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: blandad panel

Färg: ljusblå, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd tegelkorrugerad plåt

Entrésituation: modern farstukvist

Skick: gott

Uthuslänga (B)

Uthuslänga i traditionellt utförande, delvis timrad, delvis i resvirke, klädd i röd-

Uppe till höger: Bondstugan (A) är totalrenoverad och ombyggd utan hänsyn till dess historiska uttryck. Till vänster ans magasin (C) och till höger uthuslängan (B).

målad locklistpanel, vita snickerier och knutar, mörkgrå portar, sadeltak med två karakteristiska branta tvärgavlar täckt med röd tegelkorrugerad plåt.

Magasin (C)

Äldre timrad bod med loft omdanad under 1930-talet med tillbyggnad på längden, röd locklistpanel, vita snickerier, mörkgrå dörrar, tvåkupiga röda betongpannor.

Lillstuga (D)

Liten timrad stuga på kilstensgrund, rödmålad locklistpanel, vita snickerier, mörkgrå dörr, tvåkupiga röda betongpannor på taket.

Karakterisering: Moderniserad nyskiftesgård i historiserande kataloghusstil från tidigt 2000-tal. Lillstugan har fungerat som bårhus under kriget. Lång välhållen björkallé leder till gården.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck kraftigt förvanskad bondstuga med kringliggande ekonomibyggnader. Visst kulturhistoriskt värde. Den väl-

hållna björkallén har mycket högt värde för miljöskapande värde och får inte förstöras.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: Björkalléns bevarande säkerställs i delgeneralplan.

Uppe till vänster: Bondstugans (A) historiska uttryck är förvanskad genom tillbyggnad, fasadrenovering och ändrad färgsättning.

Uppe till höger: Dess ursprungliga gestalt är identifierbar på baksidan.

På följande sida:

Uppe till vänster: Magasinet (C) är en under 1930-talet ombyggd äldre loftbod.

Nere till vänster: Den lilla gårdsstugan (D) tjänstgjorde som bårhus under kriget.

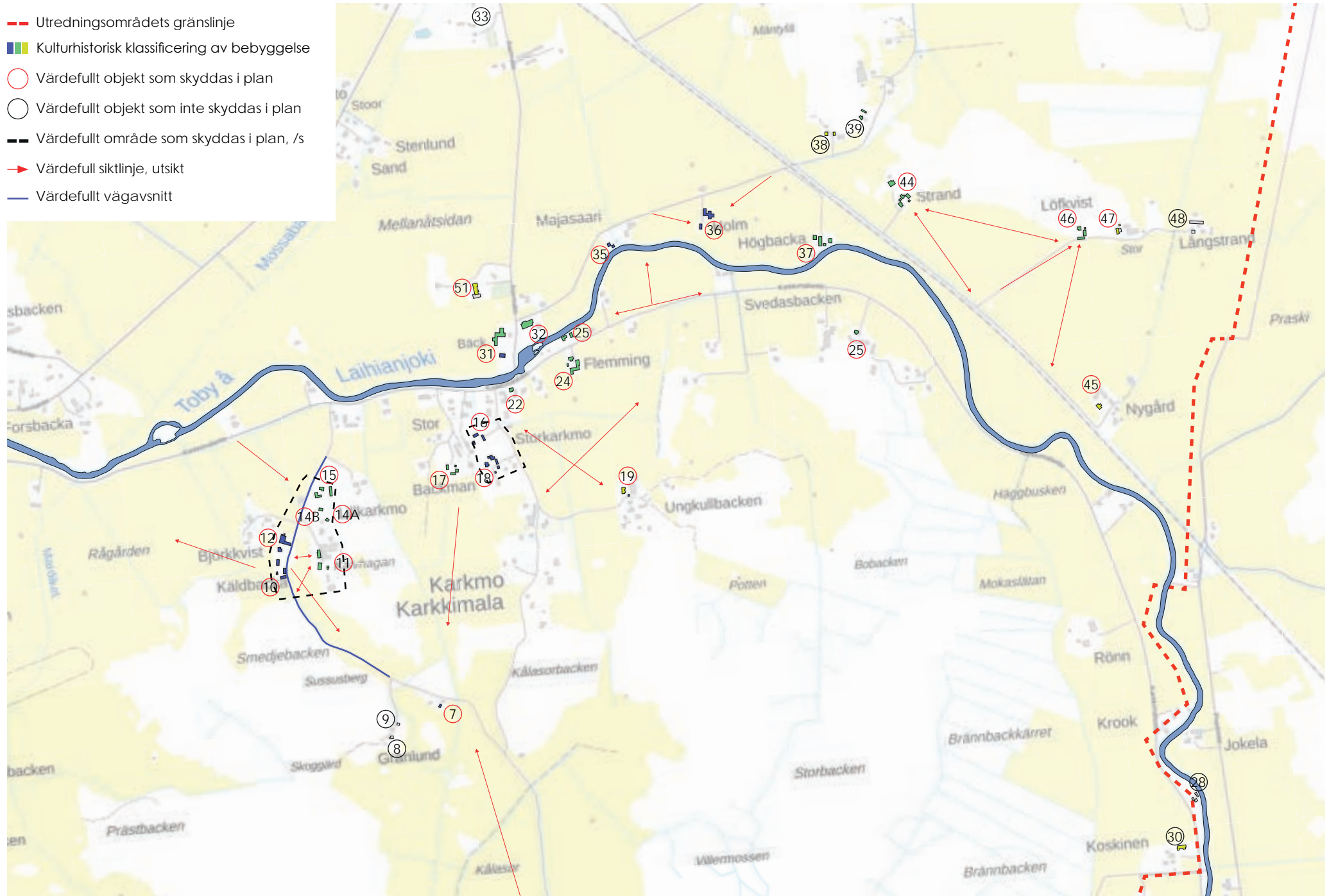
Till höger: En praktfull björkallé leder till gården, med stort värde för miljön vid Laihelavägen.

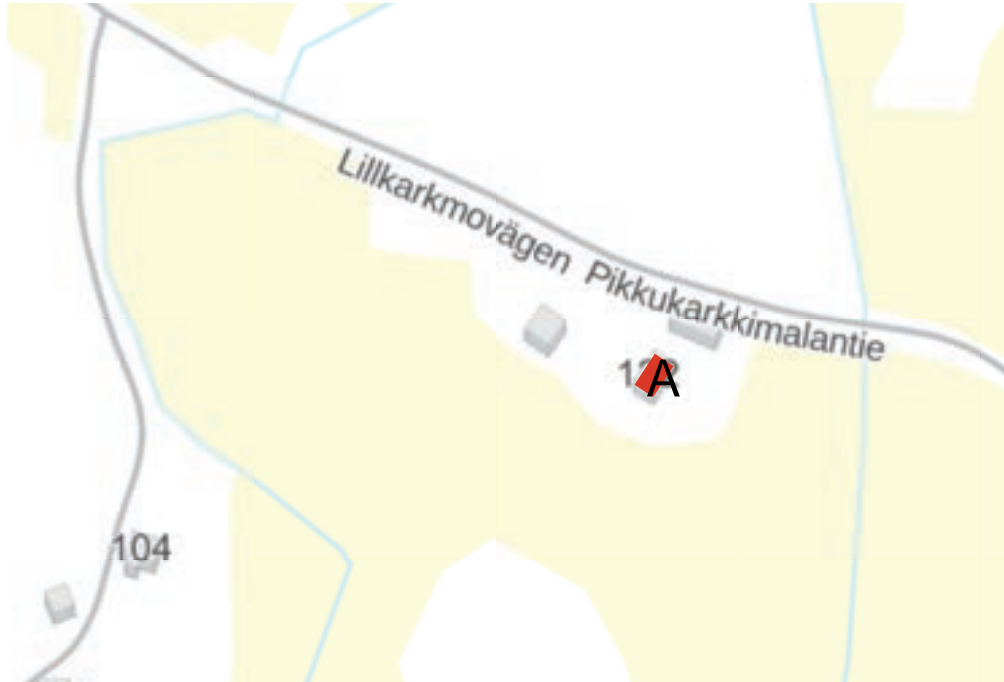

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

- - - Utredningsområdets gränslinje
- ■ Kulturhistorisk klassificering av bebyggelse
- Värdefullt objekt som skyddas i plan
- Värdefullt objekt som inte skyddas i plan
- Värdefullt område som skyddas i plan, /s
- ➔ Värdefull siktlinje, utsikt
- Värdefullt vägnavnitt

Objekt nr 7.

499-410-0002-0052U

Ekholm

Adress: Lillkarkmovägen 122, 65520 Helsingby

Typ av objekt: backstuga

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: backstuga (A)

Backstuga (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: Hitflyttad 1935 från Laihela

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betongförstärkt natursten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: farstukvist med pulpettak

Skick: gott

Karakterisering: 1800-talsbackstuga i 1930-talsdräkt.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad traditionell backstu-

Uppe till höger: Backstugan (A) har ett välbevarat uttryck från 1930-talet.

ga med högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

*Den välbevarade backstugan (A) har sina sexrutiga 1800-talsfönster bevarade på vinden.
Uppe till vänster: stugan sedd från norr.
Uppe till höger: backstugan sedd från sydväst.*

Objekt nr 8.

499-410-0002-0070D

Johan-Erik Smedman

Adress: Lillkarkmovägen 104, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttad 1917

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer, resvirke

Fasadmaterial: bart timmer, fasspontpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: plåt

Entrésituation: stor fullhög farstukvist med entré och trapphus

Skick: totalt förfallen

Uppe till höger: Bondstugan (A) är svårt förfallen.

Till höger: Bondstugans (A) välarbetade byggnadsdetaljer i original skulle ännu kunna räddas.

Karakterisering: Förfallen bondstuga med ålderdomliga byggnadsdetaljer, som flyttats till sin nuvarande plats i samband med nyskiftet.

Bevarandegrad och värdering:-

Kulturhistorisk klassificering:-

Skyddsåtgärd: -

Objekt nr 9.

49941000020052U

Adress: Lillkarkmovägen 104, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: stuga (A)

Stuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1930-tal

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: trä

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: blå, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: stor öppen brokvist med sadeltak

Skick: gott

Uppe till höger: Lillstugans (A) färgsättning förvanskar dess historiska uttryck. I bakgrunden objekt nr. 8.

Karakterisering: Klarblå stuga i förfallen gårdsmiljö.

Bevarandegrad och värdering: Genom sin färgsättning gravt förvanskad men i övrigt tidstypisk liten 1930-talsstuga. Visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av färgsättning rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering:-

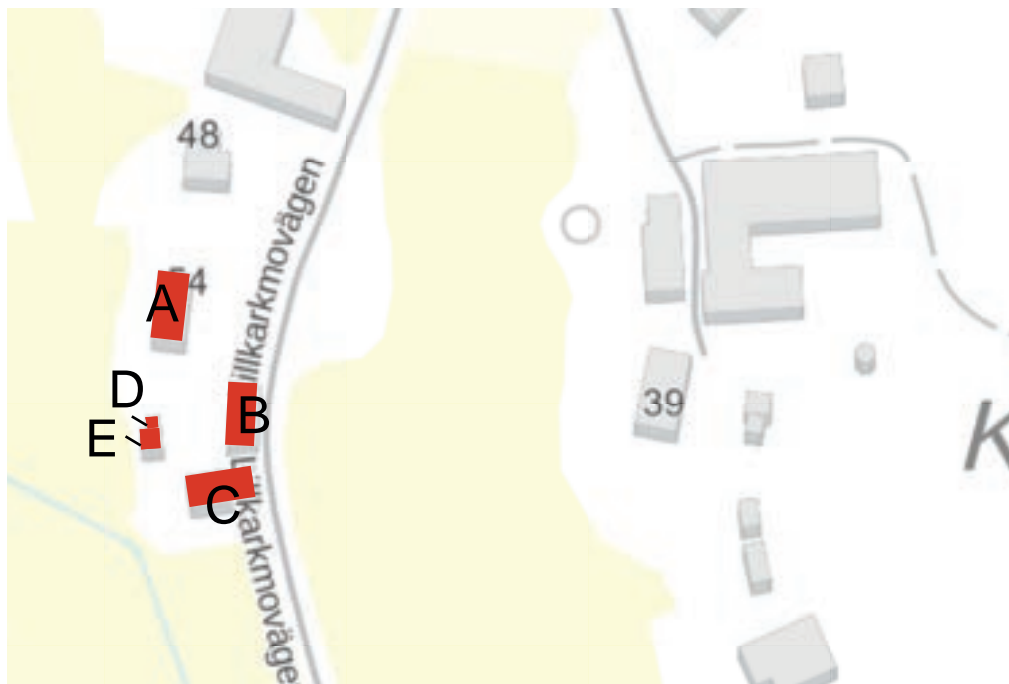
Skyddsåtgärd:-

Uppe till vänster: Stugan (A) sedd från gården i söder.

Uppe till höger: Återställande av stugans färgsättning skulle göra dess historiska ursprung mera lättavläst och öka dess miljövärde.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 10.

49941000060007P

Storm, Kälback

Adress: Lillkarkmovägen 54, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B), fähus (C), två bodar (D och E)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1850

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk röd farstukvist i mutterform

Skick: gott

Uthus (B)

Lång uthuslänga längs vägen i delvis bart liggtimmer delvis locklistpanelklätt

Uppe till höger: Fönsterbyte grumlar bondstugans (A) i övrigt tydliga historiska karaktär. Återställande av ursprunglig fönstertyp rekommenderas.

resvirke på kilstens- och betonggrund. Röd med vita knutar och snickerier, gula portar, sadeltak med korrugerad plåt.

Fähus (C)

Timrat fähus med gaveln mot vägen, rödmålat bart liggstimmer på hög kilstensgrund. Förlängd med panelklädd resvirkesdel. Vita snickerier och fönster, gula portar. Sadeltak med pannplåt.

Bodar (D och E)

En större spannmålsbod (E) och en mindre mjölk- eller förrådsbod i rödmålat liggstimmer med vita snickerier och gula dörrar och luckor. Sadeltak med röd pannplåt.

Karakterisering: Traditionell småskalig bondgårdsmiljö med uthus i vinkel som ramar in gården. Bondstugan har en frontespis av tidig 1900-talstyp på baksidan och dess fönster är av 1980-talstyp.

Bevarandegrad och värdering: En välbevarad traditionell miljö med högt

byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde. Varsam återställning av fönstertyp rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Lillkarkmovägens /s-område.

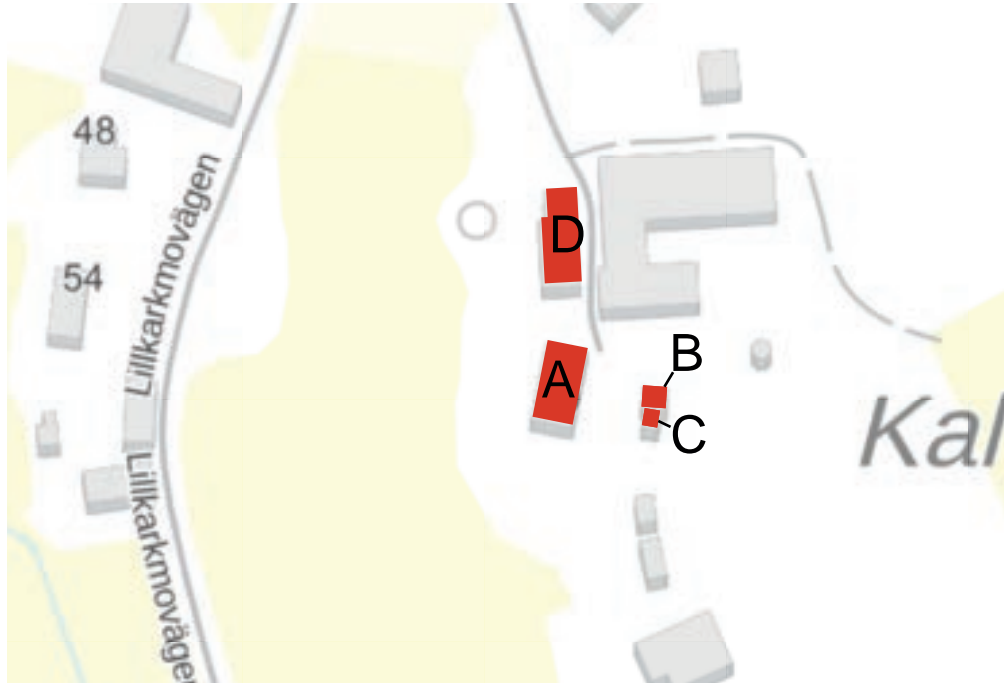
Uppe till vänster: Spår av tidigare fönstersättning anas i bondstugans (A) gavel mot norr. Uppe till höger: Gårdens uthus är mycket betydelsefulla för miljön längs Lillkarkmovägen. Uthuset (B) närmast och fähuset (C) bakom med gaveln mot vägen.

Följande sida:

Uppe till vänster: Fähusets (C) timrade gavelröste har gett vika och borde repareras å det snaraste. För tiden kring 1850 tidstypisk fronton på luckomfattningen.

Nere till vänster: Fähuset sett från norr. Till höger, uppe och nere: Den timrade spannmålsboden (E) är av ålderdomlig typ och har en luckomfattning typisk för empirestilen. Den lilla förrådsboden (D) är ovanlig i bevarad form.

Objekt nr 11.

49941000020072F

Edvard Smedman

Adress: Lillkarkmovägen 39A, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bodar (B och C), uthus (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1889

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten, betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel nere och fasspontpanel uppe

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: plåt

Entrésituation: modern tillbyggnad med farstukvist från 1990-talet

Skick: gott

Bodar (B och C)

Två timrade bodar. Den större spannmålsboden är klädd med rödfärgad lock-

Uppe till höger: 1990-talets tillbyggnad förvanskar bondstugans (A) historiska uttryck och gör dess ursprung svåravläst.

listpanel, den mindre har rödfärgad timmer i dager. Vita snickerier och knutar, gula dörrar och luckor. Sadeltak med pannplåt.

Uthus (D)

Timrat uthus som fortfarande är i ursprungligt bruk. Kilstensgrund, timmer i dager, sadeltak med karakteristisk tvärgavel, korrugerad plåt. Rödfärgad, vita snickerier, gula portar och luckor.

Karakterisering: Vinkelställd traditionell bondstuga moderniserad under 1960-talet och tillbyggd under 1990-talet. Levande lantbruksmiljö med bevarad traditionell uthusdel fortfarande i bruk.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskad traditionell bondstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Välbevarade bodar. Miljöskapande placering på en högt belägen skogsås mitt i byn, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Lillkarkmovägens /s-område.

Uppe till vänster: Den levande lantbruksmiljön sedd från norr. Uthuset (D) i mitten och bondstugan (A) bakom till höger.

Uppe till höger: Det timrade uthuset (D) i förgrunden är fortfarande i ursprungligt bruk.

Objekt nr 12.

49941000020045L

Wideland

Adress: Lillkarkmovägen 48, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talets slut, vinkeln med entré byggd 1947

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten, betong i nyare del

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: grön falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk röd fasspontklädd farstukvist i innerhörn med tvärgavel och grönt plåttak

Skick: gott

Uppe till höger: Bondstugan (A) bär spår av olika tider, den vinkelställda delen med entré är från efterkrigstiden. Uthuset (B) ans till höger i bild.

Uthus (B)

Nuvarande användning: uthuslänga

Ursprunglig användning: uthuslänga

Byggnadsår: 1930

Sockel: kilsten och betong

Stomme: liggtimmer/resvirke

Takform: sadel, med tvärgavel

Taktäckning: pannplåt

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd med vita snickerier och knutar, gula portar

Skick: gott

Karakterisering: Vinkelställd bondstuga av tidigt 1900-talskaraktär i småskalig

gårdsmiljö med en traditionell uthuslänga i vinkel mot vägen som ramar in gården.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad traditionell bondstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad. Ingår även i Lillkarkmovägens /s-område.

*Uppe till vänster: Bondstugan (A) är efter kriget tillbyggd på ett välanpassat sätt
Uppe till höger: Bondstugan sedd från norr.*

På följande sida:

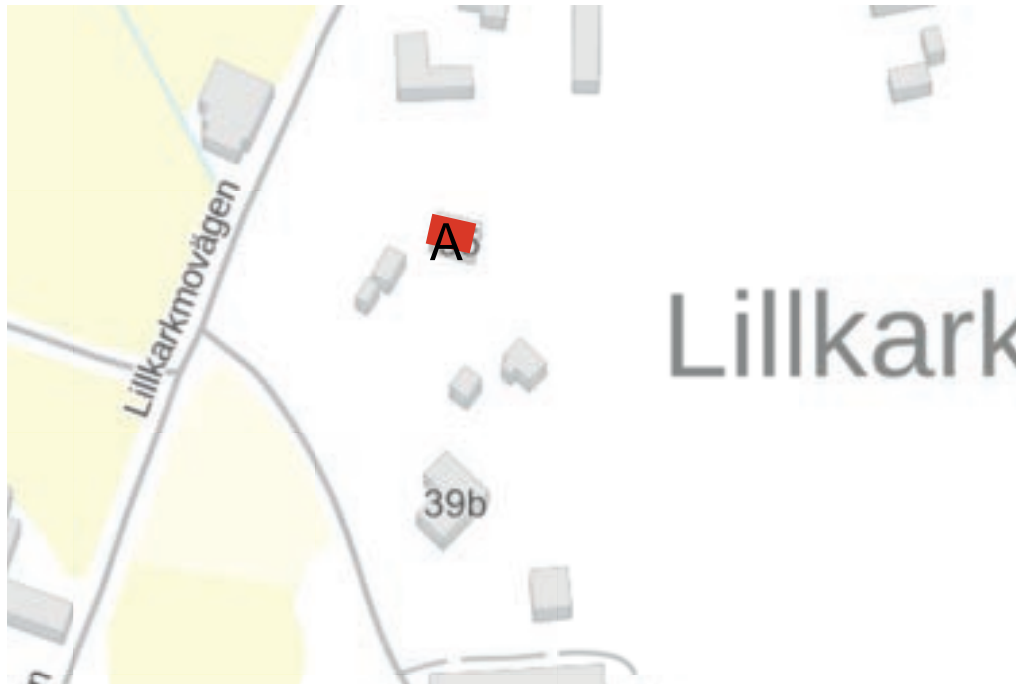
Uppe till vänster: Gården, med uthuset (B) i förgrunden och bondstugan (A) till höger bidrar starkt till Lillkarkmovägens väglandskap. I bakgrunden anas objekt nr. 10.

Nere till vänster: Uthuset (B) sett från vägen i norr.

Uppe till höger: Uthuset sett mot vägen

Nere till höger: Uthusets tvärgavel mot gården.

Objekt nr 14.

49941000070010C

Dahlman

Adress: Lillkarkmovägen 35, 65520 Helsingby

Typ av objekt: backstuga

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: backstuga (A)

Backstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1926, tillbyggd 1968

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten klädd med betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd tegelprofilerad plåt

Entrésituation: indragen brokvist i låg tillbyggd del

Skick: gott

Karakterisering: Ombyggd mindre stuga i stenig backmiljö med enkla nyare uthus.

Uppe till höger: Backstugans (A) gestalt är något otydlig efter 1960-talets tillbyggnad med förlängt ursprungligt takfall.

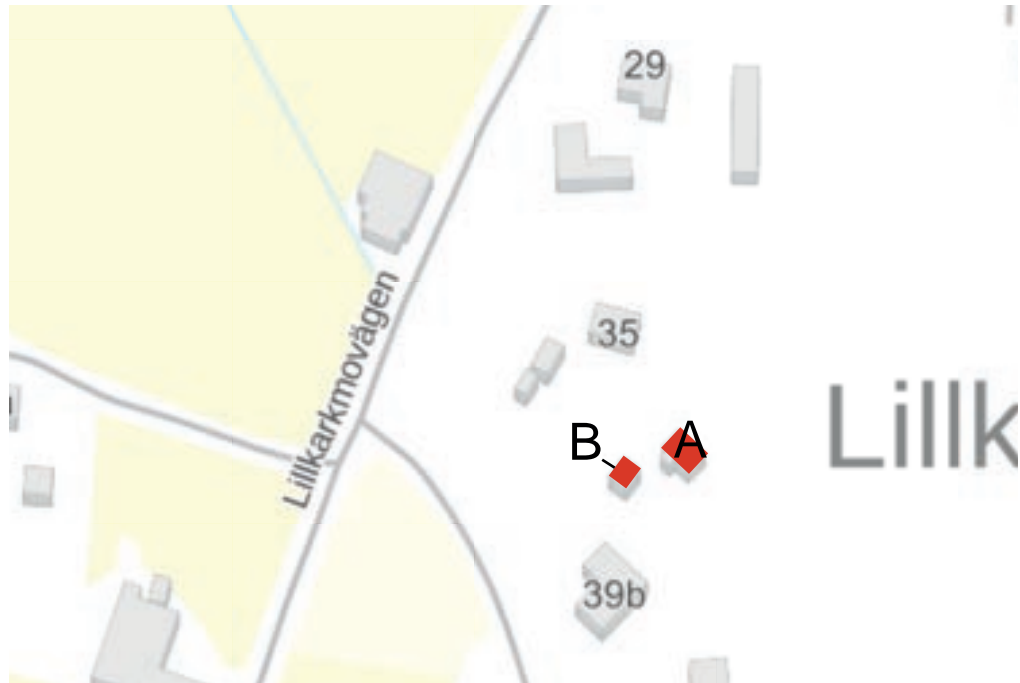

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskad backstuga med kulturhistoriskt värde, som förstärks av byggnadstypens sällsynthet. Varsam återställning av ursprungsdelens uttryck rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: Ingår i Lillkarkmovägens /s-område.

Uppe till höger: Backstugans (A) sedd från infartsvägen i söder.

Objekt nr 14B.

49941000070010C

Virtanen

Adress: Lillkarkmovägen 35, 65520 Helsingby

Typ av objekt: backstuga

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: backstuga (A)

Backstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1800-talets slut (enl. 1997)

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspont

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: plåt

Entrésituation: 1,5-plans brokvist av 1920-talstyp

Skick:-

Karakterisering: Välbevarad mindre stuga backstuga i 1920-talsskepnad men

Uppe till höger: De utbytta fönstren på backstugans (A) farstukvist får stora konsekvenser för dess fasaduttryck. Uthuset (B) till vänster.

med senare delvis utbytta fönster.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad backstuga med kulturhistoriskt värde, som förstärks av byggnadstypens sällsynthet. Åtgärder som återställer ursprungligt fasaduttryck rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Lillkarkmovägens /s-område.

*Uppe till vänster: Backstugan (A) sedd från gården i sydväst.
Uppe till höger: På baksidan är fönstren i bottenvåningen utbytta.
Uppe till höger: Det lilla uthuset (B) ramar in gården mot väster.*

Objekt nr 15.

49941000070019N

Alfred Storm

Adress: Lillkarkmovägen 29, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthuslänga (B), uthusrad med loftbod (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1891, om- och tillbyggd 1937 med vinkelställd del med källare

Antal våningar: källare+1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten med betongsockel

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: ljusgrå, vita knutar och snickerier, vita fönster, rödmålad sockel

Takform: sadel med tvärgavel

Taktäckning: röd falsad plåt

Entrésituation: ingång i fasad i ena gaveln

Skick: gott

Uppe till höger: Gården, sedd från Lillkarkmovägen i väster har ett högt miljövärde.

Uthus (B)

Timrad uthuslänga i två våningar på kilstensgrund, klädd med rödfärgad locklistpanel, vita snickerier och knutar, gula portar och luckor, sadeltak med karakteristiska branta tvärgavlar klätt med pannplåt.

Uthusrad med loftbod (C)

Timrad uthuslänga i vinkel på betongförstärkt kilstensgrund, delvis klädd med rödfärgad locklistpanel, delvis med timmer i dager, röda snickerier och knutar, röda portar och luckor, sadeltak med karakteristiska branta tvärgavlar klätt med pannplåt. I ena ändan är en ålderdomlig bod med dekorativt utformat loft inbyggd.

Karakterisering: Ombyggd bondstuga av 1930-talskaraktär i traditionell gårdsmiljö med uthuslängor som ramar in gården på tre sidor.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad traditionell gårdsmiljö med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård. Ingår även i Lillkarkmovägens /s-område.

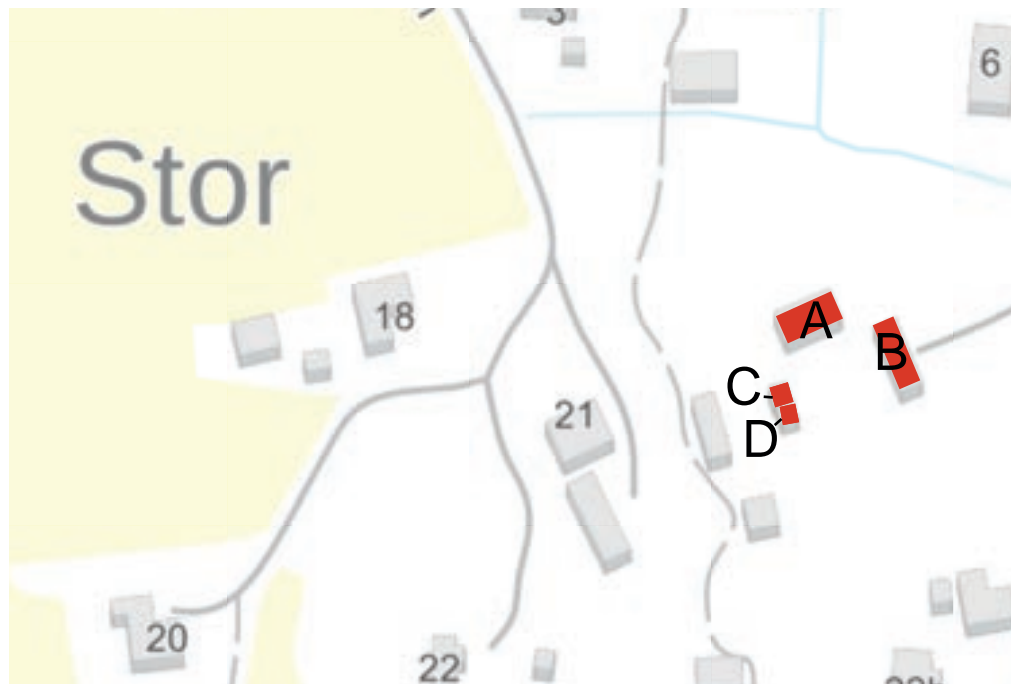
*Uppe till vänster: Bondstugan (A) har blivit tillbyggd och moderniserad under 1930-talet. En del fönster är utbytta under senare tid, men har bevarad delning.
Uppe till höger: Uppe i backen bakom bondstugan anas uthuslängan (B).*

Uppe: En ålderdomlig timrad loftbod är inbyggd i det vinklade uthuset (C), som avgränsar gården mot Lillkarkmovägen.

Uppe till höger: Uthuslängan (B) är välbevarad och i gott skick.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 16.

499410000900175

Båsk

Adress: Storkarkmovägen, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthusrad med vagnsport och brandklocka (B), två bodar (C och D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: Början av 1800-talet

Antal våningar: 2+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: liten och låg farstukvist med fasspont och pulpettak, andra ingång direkt i fasad

Skick: original

Uppe till höger: Bondstugan (A) från tidigt 1800-tal är mycket välbevarad och har ett högt kulturhistoriskt värde.

Uthus med vagnsport (B)

Timrad uthuslänga med körport, delvis klädd med rödfärgad locklistpanel, delvis timmer i dager. Lokalt typisk fönstersättning, rödfärgade knutar, vita snickerier, gula luckor, portar ersatta med korrugerad plåt. Brandklocka bevarad i norra ändan.

Två bodar (C och D)

Timrade rödfärgade bodar med timmer i dager, den större (C) har luckomfattning av empiretyp och dörr med fiskbenspanel. Rödfärgade knutar, vita omfattningar och kimröksgrå dörrar och luckor.

Karakterisering: Centralt belägen stor bondgårdsmiljö i originalutförande från tidigt 1800-tal.

Bevarandegrad och värdering: Välbevarad stor bondstuga och unik gårdshelhet med mycket högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett högt miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård.

Uppe till vänster: Gården nås genom körporten i uthuset (B). Bondstugan (A) till vänster i bild. Uppe till höger: Bondstugan är i fulla två våningar, vilket är ovanligt inom kommunens gränser. Lunettfönstret i gavelröset är karakteristisk för empirestilen

Uppe: På uthuset med körport (B) är byns brandklocka bevarad i en stapel i norra gaveln
Till vänster: de välbevarade timrade bodarna skärmar av gården mot väster. Luckomfattningen
med fronton är typiskt för empirestilen

Objekt nr 17.

499410001500123.

Herman Backman

Adress: Rönnasvägen 22, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B) och (C)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tomt

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1918

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: fasspontpanel

Färg: gul, bruna knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: brun falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk fullhög farstukvist med avfasade ytterhörn och sadeltak. Spår efter en andra likaså fullhög kvist är synliga i takbeläggningen.

Skick: panelen är skadad och delvis riven.

Uppe till höger: Bondstugan (A) från tidigt 1900-tal har en tidstypisk och mycket karaktärsstark farstukvist. Till vänster i fasaden och taket syns spår efter en andra kvist som senare rivits.

Uthus (B) och (C)

Timrade rödfärgade uthus med lokalt typisk fönstersättning, vita knutar och snickerier, gula luckor och portar. Plåtklätt sadeltak, inbyggd spannmålsbod i uthus C.

Karakterisering: Bondstuga med fönster och färgsättning från 1960-talet i traditionell gårdsmiljö med uthuslängor i vinkel som ramar in gården.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskad bondstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av fasaduttryck rekommenderas.

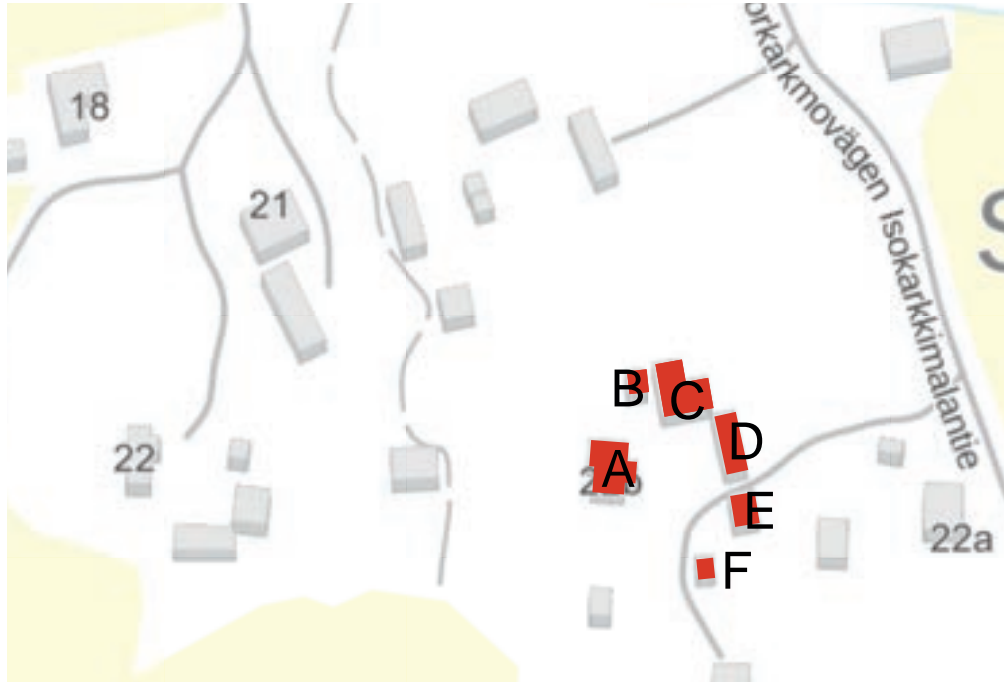
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: På vinden har bondstugan (A) kvar sin ursprungliga fönstersättning men nere är fönstren utbytta under 1960-talet. Färgsättningen är från samma tid. Återställande åtgärder rekommenderas.

Till höger: Uthusen (B) och (C) avgränsar gården mt två vädersträck. Här sedda från norr.

Objekt nr 18.

49941000040010M

Westerback

Adress: Storkarkmovägen 22B, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B), fähus (C), uthusrad (D), lider (E), bod (F)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1918

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärgad, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd tegelprofilerad plåt

Entrésituation: fullhög farstukvist i rödfärgad fasspontpanel och sadeltak

Skick: fasade i original

Bod (B)

Timrad bod med rödfärgat timmer i dager, röda knutar, lucka och port, taket

Uppe till höger: Bondstugan (A) från tidigt 1900-tal är välbevarad, takbytet till trots.

klätt med korrugerad plåt.

Fähus (C)

Uthus med timrad fähusdel på hög kilstensgrund, släta knutar, rödfärgat timmer i dager, vita omfattningar, gula fönster. Rödfärgad brädfodrad resvirkesdel med hög skjutport. Pannplåt på taket.

Uthusrad (D)

Timrat rödfärgat uthus med lokalt typisk fönstersättning, timmer i dager, vita snickerier, gula luckor och portar. Plåtklätt sadeltak.

Lider (E)

Resvirkesbyggnad klädd med stående rödfärgade bräder. Gul port med vit omfattning. Pannplåt på sadeltak.

Bod (F)

Timrad bod med rödfärgat timmer i dager, vita knutlådor och omfattningar, gul dörr och lucka. Plåttak.

Karakterisering: Traditionell småskalig gårdsmiljö i originalutförande med många uthus som ramar in gården.

Bevarandegrad och värdering: Mycket välbevarad traditionell gårdsmiljö med högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering i byacentrum, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård.

Uppe till vänster: Bondstugans (A) tidstypiska höga farstuvist till vänster i bild, fähuset (C) och uthuset (D) ramar in gården mot norr.

Uppe till höger: Infarten till gården sker mellan uthusraden (D) och lidret (E).

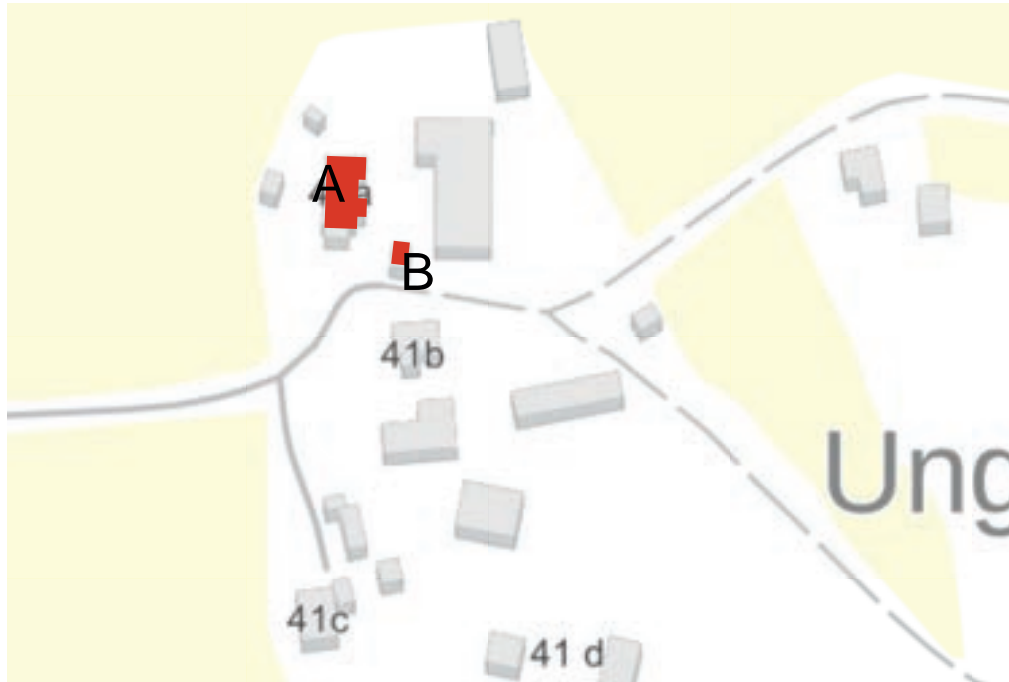

Uppe till vänster: Gården är löst kringbyggd på alla sidor och har ett högt miljövärde. Uthuset (D) till vänster i bild, lidret (E) i mitten och till höger boden (F).

Uppe i mitten: Bodan (F) är välbevarad.

Uppe till höger: Bodan (B) fungerar som vedbod.

Nere till höger: Bondstugans (A) gavel mot norr.

Objekt nr 19.

49941000010062K

Viljo Tikkala

Adress: Storkarkmovägen 41A, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1937

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: tredelad fasspontpanel

Färg: krämvit, bruna knutar och snickerier, bruna fönster

Takform: sadel

Taktäckning: brun falsad plåt

Entrésituation: ytterdörr under skärmtak i tvärgavel

Skick: gott

Uppe till höger: 1930-talsbondstugans (A) ursprungliga uttryck har förvanskats genom ändrad färgsättning och fasadbyte. Boden (B) till höger i bild.

Bod (B)

Timrad bod med årtal 1761, rödfärgat timmer i dager, vita snickerier och knut-lådor, gul lucka och ålderdomlig fiskbensdörr.

Karaktärisering: Levande jordbruksmiljö med byggnader från olika tider på gammal gårdsplats. Synligt läge i landskapet. Mångfaldigt tillbyggt bostadshus av otydlig karaktär.

Bevarandegrad och värdering: Bostadshuset är kraftigt förvanskat till sitt uttryck men har visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Bodan är välbevarad och mycket gammal, vilket ger den ett högt byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: boden: 1 (blå)

Uppe till vänster: 1930-talsbondstugan (A) sedd från gården.

Till höger: Den ståtliga spannmålsboden med svagt utåt lutande väggar är från år 1761 och har välbevarade detaljer.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Skyddsåtgärd: boden markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Spannmålsboden har ett synligt läge i gårdsbilden och ett högt kulturhistoriskt värde. Den vittnar om gårdens mycket långa historia.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 22.

49941000090012L

Sjöberg

Adress: Karkmovägen 394, 65520 Helsingby

Typ av objekt: tidigare butiksbyggnad

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: butik

Byggnadsår: 1935

Antal våningar: 2

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: grå, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: valmat

Taktäckning: brun falsad plåt i original

Entrésituation: brokvist mot gården

Skick: gott

Karakterisering: Bostadshus med karaktäristisk gestalt och takform för tidsty-
pisk klassiserande tidig funktionalism. Uppfördes som butikslokal.

*Uppe till höger: Den före detta butiksbyggnaden uppfördes i brytningstiden mellan nyklassi-
cism och funktionalism, vilket syns i dess högresta gestalt, här sedd från vägen i väster.*

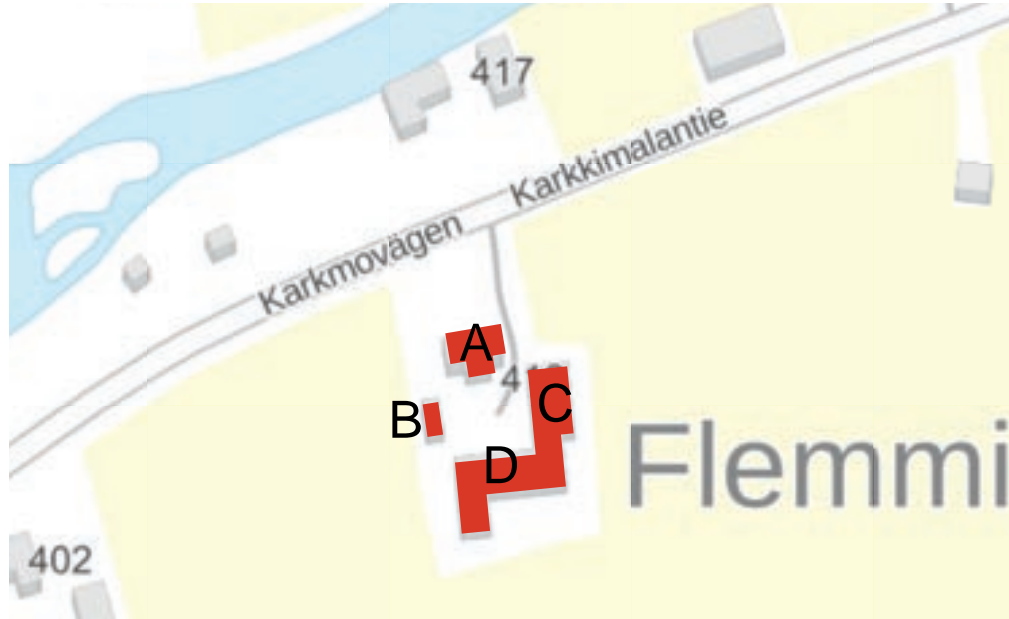
Bevarandegrad och värdering: Till sin gestalt bevarad men till sitt fasaduttryck förvanskad butiksbyggnad med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde. Återställande av fasaduttrycket mot vägen rekommenderas.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster och i mitten: Den före detta butiksbyggnadens fasad mot vägen är ändrad och dess historiska uttryck förvanskad.

Uppe till höger: Byggnadens karakteristiska siluett med det höga valmade taket, sedd från söder.

Objekt nr 24.

49941000090015P

Anders Svarfvar

Adress: Karkmovägen 416, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), lillstuga (B) uthuslängor (C) och (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttad 1913, byggd vid Grönvik glasbruk 1883

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel, upptill liggande fasspont

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster, vitmålat gavelrösten

Takform: sadel med tvärgavel mot vägen

Taktäckning: falsat plåttak

Entrésituation: farstukvist från 1969

Skick: gott

Lillstuga (B)

Timrad lillstuga, klädd med locklistpanel och falsat plåttak. Röd med vita knu-

Uppe till höger: Gården med alla sina uthus har stor betydelse för väglandskapet. Bondstugan (A) till vänster, lillstugan (B) i mitten och uthuset (D) längst ut mot åkerkanten till höger.

tar, snickerier och fönster, litet vitt gavelröste.

Uthus (C) och (D)

Timrade uthuslängor från 1900-talets början med lokalt typisk fönstersättning. Delvis timmer i dager, delvis klädda med locklistpanel. Röda med vita knutar, snickerier och fönster, gula luckor och portar.

Karakterisering: Varsamt moderniserad traditionell bondstuga av tidigt 1900-talskaraktär i tidstypisk gårdsmiljö med uthuslängor i vinkel som ramar in gården. Synligt läge i landskapet vid vägen.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad traditionell gårdshelhet med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugan (A) har trots modernisering behållit sitt tidiga 1900-talsuttryck med tidstypisk frontespis, vita gavelrösten och kvadratiska vindsfönster. I bakgrunden uthuset (D).

Uppe till höger: Bondstugan sedd från vägen.

Uppe till vänster: På gårdssidan är bondstugan (A) tillbyggd med en moderniserad 1960-talsdel.

Uppe till höger: Uthuset (D) ramar in gården mot åkerlandskapet i söder.

Nere till höger: Uthuset (C) är delvis timrat, delvis i resvirke och varsamt och ändamålsenligt anpassat efter nya behov.

Objekt nr 25.

49941000010024B

John Warg

Adress: Karkmovägen 417, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus i vinkel (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1931

Antal våningar: 1,5

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel, med karakteristiska dubbla tvärgavlar på vardera långsidan

Taktäckning: röd falsad plåt

Entrésituation: farstukvist i original med vindsfönster och sadeltak

Skick: gott

Uthus i vinkel (B)

L-format uthus med resvirkesstomme, klätt med locklistpanel och med korru-

Uppe till höger: 1930-talsbondstugan (A) till höger i bild med sina ovanliga dubbla frontespiser, uthuset (B) till vänster.

gerat plåttak. Rött med vita knutar och snickerier, gula portar och fönster.

Karakterisering: Karaktärsstarkt utformad bondstuga i 1930-talsstil. Tidstypisk uthuslänga i vinkel som ramar in gården. Synligt läge i landskapet mellan vägen och ån.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad och tidstypisk gård med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

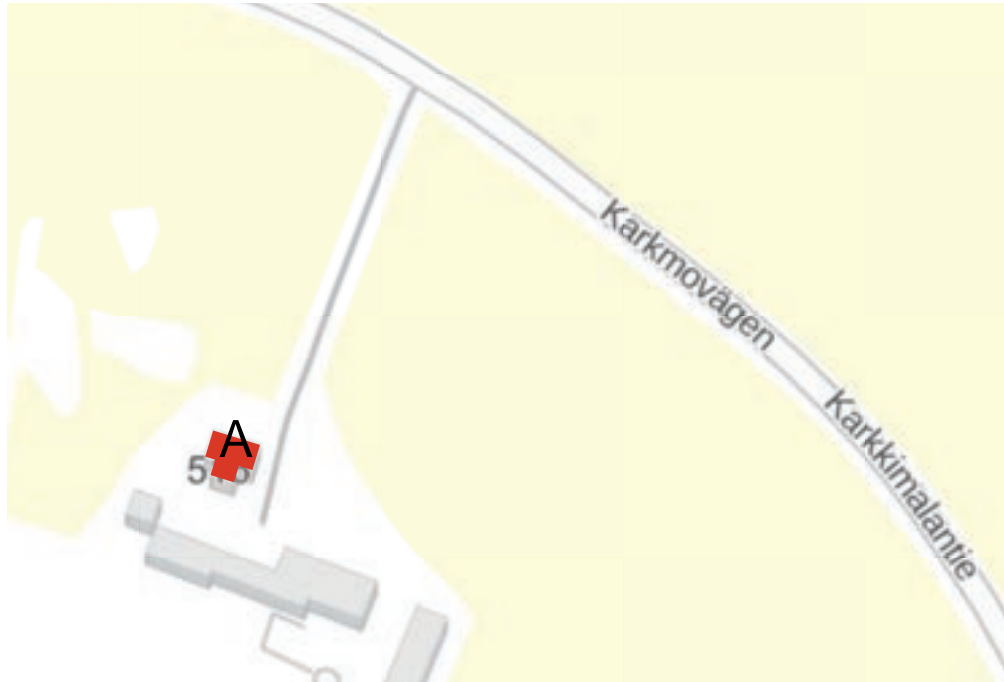
Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

*Uppe till vänster: I bondstugans (A) säregna gårdsfasad har spår från olika tider lagrats.
Uppe till höger: Gården har ett miljövärde för sitt synliga läge i väglandskapet. Här sedd från öster.*

Nere till höger: Uthuset (B) sett från gården skärmar av mot ån i norr.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 26.

49941000220000S

Alfred Dahlman

Adress: Karkmovägen 516, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1918

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten, betong

Stomme: liggtimmer, resvirke

Fasadmaterial: smal locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster, vita gavelrösten

Takform: sadel med tvärgavel mot vägen

Taktäckning: bandplåt

Entrésituation: tillbyggd tvärgavel mot gården med entré under kraftig balkong med skärmtak.

Skick: gott

Uppe till höger: Bondstugans (A) fasad mot vägen har behållit sitt tidiga 1900-talsuttryck.

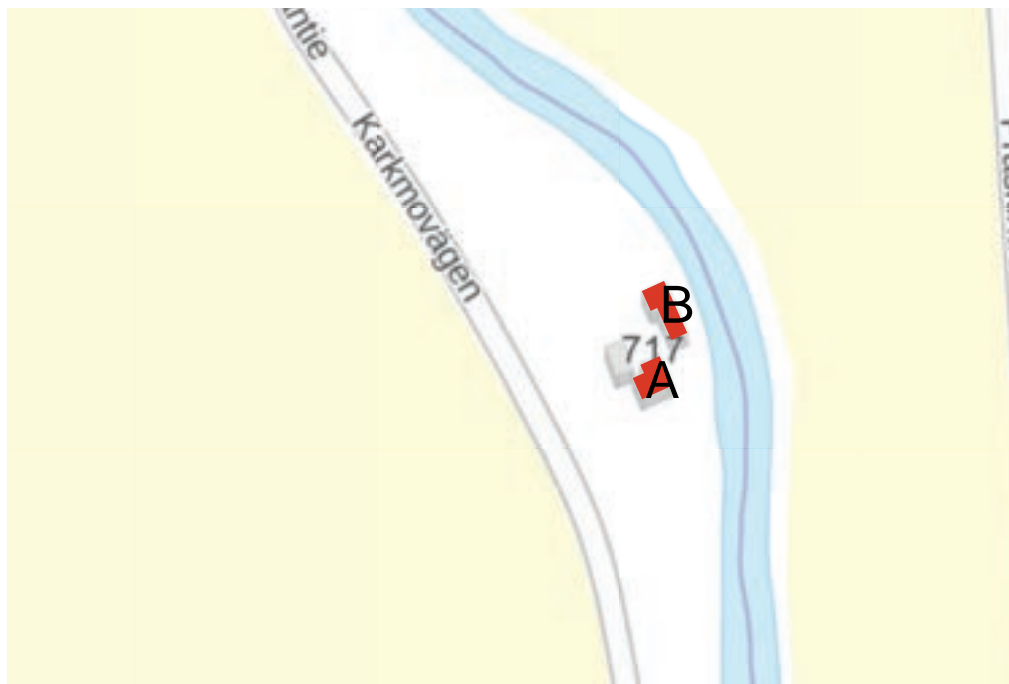
Karakterisering: Delvis moderniserad, delvis återställd traditionell bondstuga i levande jordbruksmiljö med uthus som gränsar av gården.

Bevarandegrad och värdering: Bevarad till sin gestalt och sin fasadbild mot vägen, nyskiftesgård med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Mot gården är bondstugan (A) tillbyggd med en vinklad del med balkong som dominerar dess uttryck.

Objekt nr 28.

499410.

Adress: Karkmovägen, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tom

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1900

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärgad, röda knutar, vita snickerier och fönster

Takform: sadel

Taktäckning: plåt

Entrésituation: smal pardörr i fasad med karakteristisk omfattning

Skick: totalt förfallet, vissa byggnadsdelar i original är bevarade

Uthus (B)

Förfallet litet, timrat uthus, klätt med rödfärgade stående brädor, vita omfattningar, gula luckor och portar.

Uppe till höger: Den lilla välarbetade småbrukarstugan (A) är övervuxen och svårt förfallen.

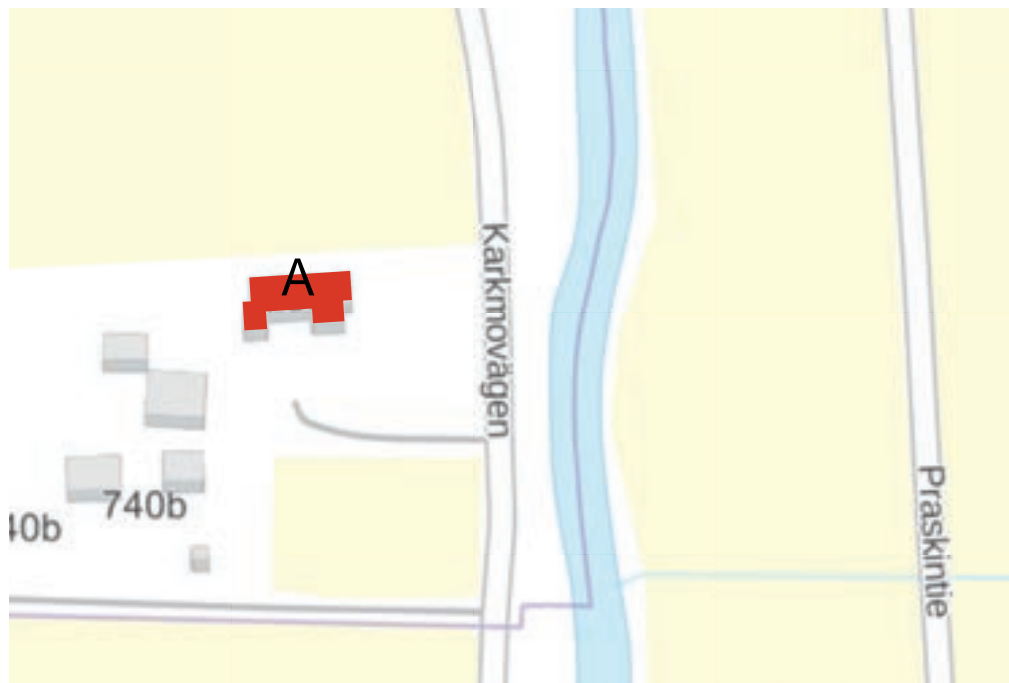
Karakterisering: Totalt förfallen liten småbrukargård med välarbetade byggnadsdetaljer, såsom dörrar och fönster.

Bevarandegrad och värdering:-

Kulturhistorisk klassificering:-

Skyddsåtgärd: -

Uppe till höger: Till den förfallna småbrukargården hör även ett uthus (B).

Objekt nr 30.

49941000020052U

Adress: Karkmovägen 736, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1952, senare tillbyggd

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: fasadplåt med stående fasspontprofil

Färg: ljus gul, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: grönt plåttak

Entrésituation: farstukvist

Skick: gott

Karakterisering: Tidstypiskt bostadshus från återuppbyggnadstiden, tillbyggt senare i avvikande stil med stor entrédel av klassicerande lusthustyp med herrgårdskaraktär.

Bevarandegrad och värdering: Tillbyggnaden avviker kraftigt till stilen, men

Uppe till höger: Bostadshuset från återuppbyggnadstiden har senare byggts till med en stor tillbyggnad av helt avvikande paviljongkaraktär.

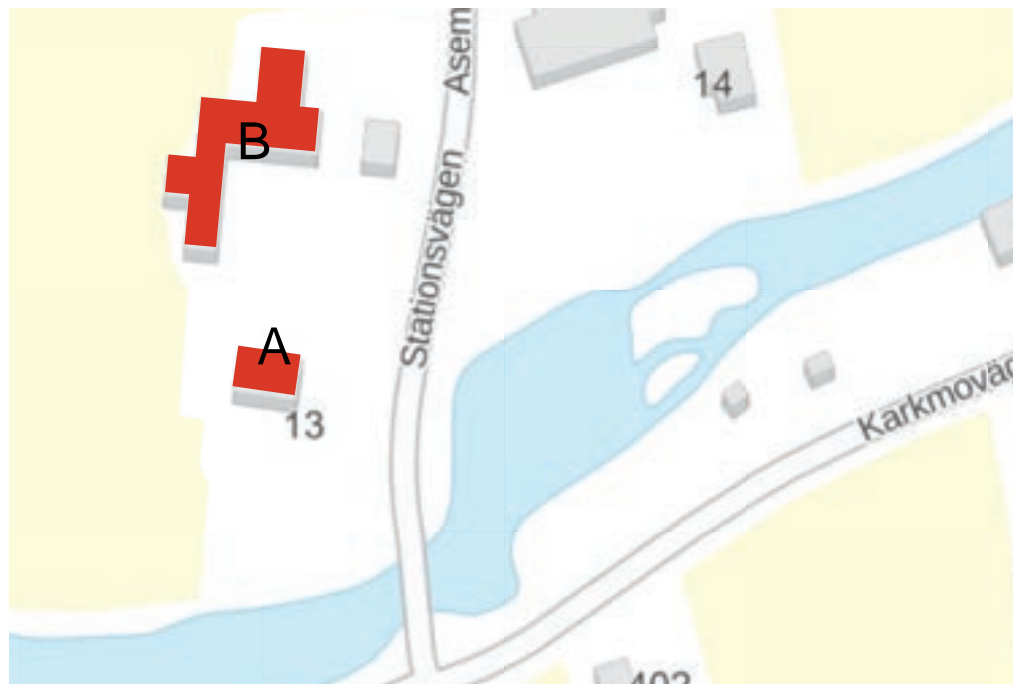

den ursprungliga delen är hållen intakt och kan lätt avläsas som ett till sitt uttryck förhållandevis välbevarat frontmannahus med visst byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till vänster: Bostadshuset är tidstypiskt till sin gestalt och har bevarat sitt uttryck relativt väl trots fasadbyte.

Objekt nr 31.

499410000500340.

Pada

Adress: Stationsvägen 13, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), uthus (B)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: Sågverksägaren bostadshus

Byggnadsår: 1919

Antal våningar: 1,5

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspontad panel nertill och stående smal, slätpanel upptill

Färg: ljust grå, mellangrå snickerier, vita fönster

Takform: mansard

Taktäckning: mörkgrått falsat plåttak

Entrésituation: bred och låg farstukvist med valmat tak

Skick: gott

Uppe till höger: Sågverksägarens bostadshus (A) uppfördes i en stadsmässig stil som var ovanlig på landsbygden. Här sett från gårdssidan i norr.

Uthus (B)

Stort uthus, delvis timrat, klätt med röd locklistpanel, vita knutar, snickerier och fönster, gula portar, delvis murat i tegel (från närliggande Toby tegelbruk?).

Karakterisering: Påkostat bostadshus med stildrag från både jugend, schweizerstil och nyrenässans i levande jordbruksmiljö med lokalt tidstypiskt uthus i tegel från det lokala tegelbruket.

Bevarandegrad och värdering: Gården är uppförd av sågverksägaren och vittnar genom både detta och sitt karakteristiska fähus i tegel om byns tidiga industrihistoria. Bostadshuset har höga arkitektoniska kvaliteter och har ett synligt läge invid brofästet vid ån. Detta sammantaget ger gården ett högt byggnads- och kulturhistoriskt, samt miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe: Det brutna takfallet och fönsterspröjsningen ger bostadshuset (A) en karaktär av senjugend. Fasaderna mot öster och väster.

Objekt nr 32.

499410000500107.

Mejeri

Adress: Stationsvägen, 65520 Helsingby

Typ av objekt: mejeri

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: uthus/tidigare mejeribygnad (A)

Uthus (A)

Nuvarande användning: uthus

Ursprunglig användning: mejeri

Byggnadsår: 1920

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: tegel

Fasadmaterial:-

Färg: tegelröd

Takform: sadel

Taktäckning: plåt

Entrésituation: i fasad i gaveln mot gården

Skick: gott

Byggnadshistoria: Uppfördes 1920 som mejeribygnad för Schweizaren Baumgartners ostmejeri. Kunskapen om ystning hämtades till Finland av schweizarna som under 1800-talet hade lågkonjunktur i sitt hemland och såg

Uppe till höger: Uthuset (A) i lokalt lertegel uppfördes ursprungligen som mejeribygnad för Baumgartners ostmejeri

ekonomiska möjligheter i Finland, med våra fria tullar mot Ryssland.

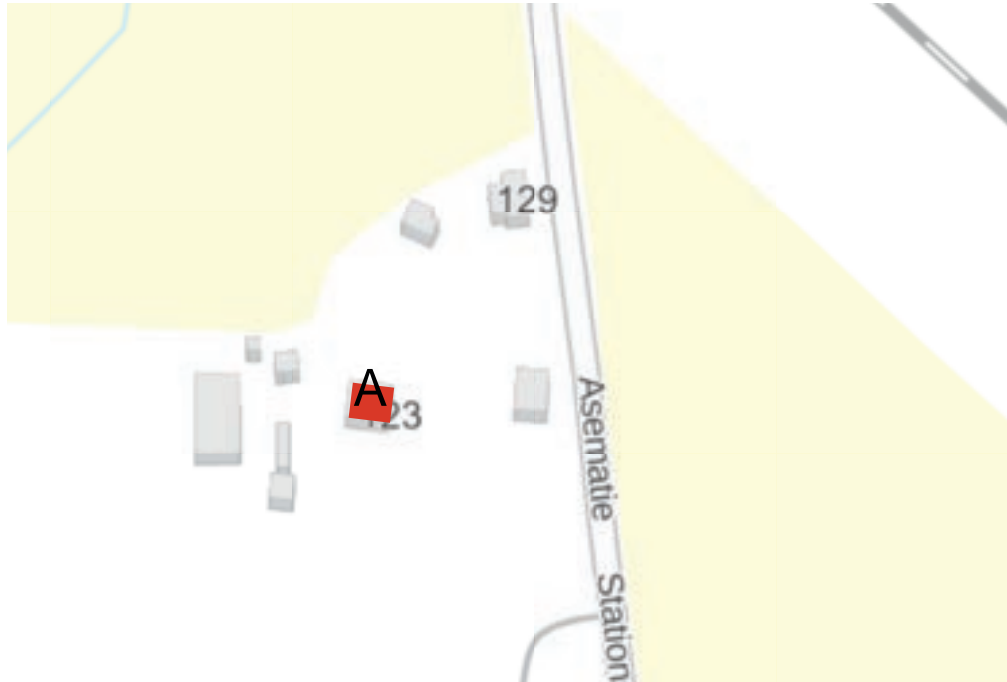
Karaktärisering: Ekonomibygnad i lättbränt handslaget tegel med välvda båg-fönster.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt yttre välbevarad mejeribygnad med bygnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad.

Uppe till höger: Uthuset (A) är konstfullt murat och har även ett miljövärde som en del i väg-landskapet. Här sedd från Näverbackvägen i norr.

Objekt nr 33.

499426000500004.

Leo Mäskylä

Adress: Stationsvägen 123, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Huvudbyggnad (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1928

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten/betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: varierande paneltäckning

Färg: vit, vita snickerier, vita fönster

Takform: sadel med tvärgavel

Taktäckning: mörk tegelprofilerad plåt

Entrésituation:-

Skick: gott

Karakterisering: Ombyggt bostadshus av 1920-talsmodell i konstnärligt gestal-

Uppe till höger: Bostadshuset (A) är ombyggt intill oigenkännlighet. Här sett från norr.

tad gårdsmiljö med många små dekorativa uthus.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskat bostadshus med begränsat byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: -

Skyddsåtgärd: -

Objekt nr 34.

499426000100724.

Sand

Adress: Stationsvägen 129, 65520 Helsingby

Typ av objekt: småbrukargård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tom

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1919

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: tvådelad panel med bröstning av stående fasspont, i övrigt lig-gande fasspont

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster med röda detaljer på fönster-omfattningarna

Takform: halvvalmat sadeltak med frontespis mot vägen i samma utförande

Taktäckning: grönt plåttak

Entrésituation: farstukvist med pulpettak byggd i innervinkel, kvisten har ett blått smårutigt fönster och grön dörr

Skick: i behov av upprustning

Uppe till höger: Gården består av denovanligt dekorativt utformade bondstugan (A) och det förfallna uthuset till höger i bild. Här sedd från vägen i norr.

Karakterisering: Bondstuga av tidigt 1900-talskaraktär med ovanliga dekorativa detaljer. På gården står även ett förfallet uthus.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad dekorativ mindre bondstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Mot gården har bondstugan en farstukvist i vinkeln. Fönster- och dörrömfattningar är omsorgsfullt snidade och bemålade.

Uppe till höger: Bondstugans halvvalmade gavelspetsar och kontrasterande gröna takkulör ger den ett ovanligt dekorativt uttryck.

Objekt nr 35.

49941000013000J

Pumphuset

Adress: Näverbackvägen 4, 65520 Helsingby

Typ av objekt: Pumphus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A), uthus (B)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: fritidshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1883

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel med dekorativa gaveldetaljer, inte i original

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Entrésituation: farstukvist av 1950-talstyp med valmat tak

Skick: gott

Uthus med pumphus (B)

Nuvarande användning: uthus

Uppe till höger: Uthuset med pumphus (B) annonserar sin särskilda historia genom sin arkitektur som är karakteristisk för SJs landsortsbyggnader från 1800-talets slutsida. Till höger i bild bostadshuset (A). Sedda från vägen i sydväst.

Ursprunglig användning: pumphus för Statens järnvägar

Byggnadsår: 1883

Sockel: kilsten och betong

Stomme: liggtimmer/resvirke

Takform: sadel

Taktäckning: korrugerad plåt

Fasadmaterial: locklistpanel med dekorativa gaveldetaljer i original

Färg: röd med vita snickerier och knutar, gula portar

Skick: gott

Byggnadshistoria: Gården är uppförd av Statens Järnvägar som bostad för pumpmästaren vid Toby järnvägsstation och tillhörande pumphus. Vattnet pumpades upp ur intilliggande Toby å och tankades på ångloken vid stationen. Byggnaderna var i sitt ursprungliga bruk fram till år 1925. Gården har fungerat

som sommarhus sedan 1950-talet.

Karakterisering: Karakteristiska dekorativa järnvägsbyggnader med spår av modernisering på 1950-talet.

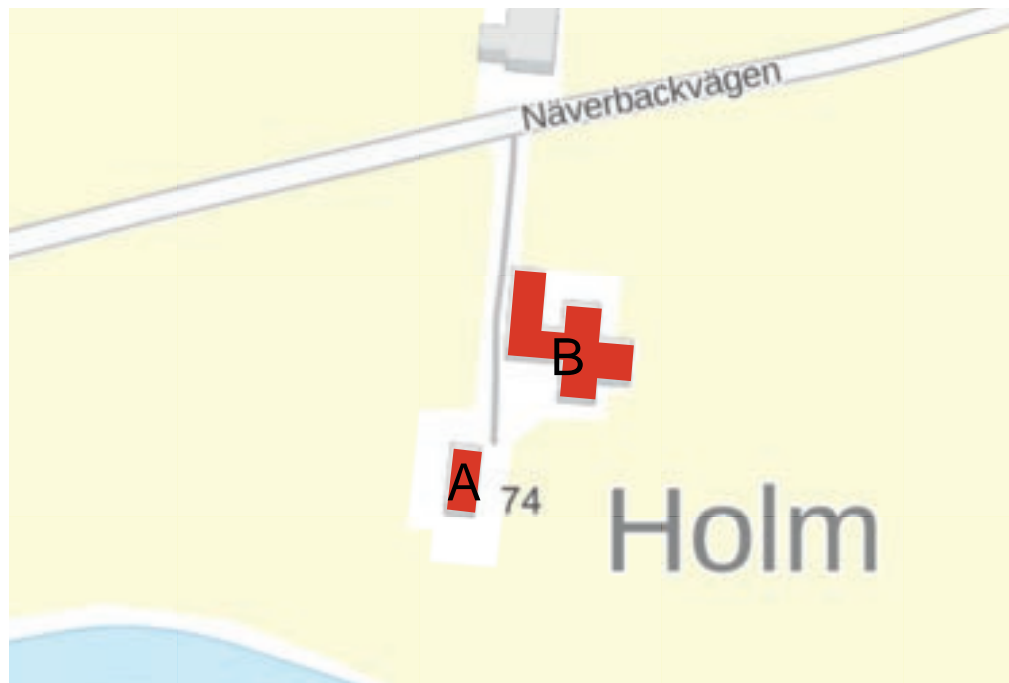
Bevarandegrad och värdering: Pumphuset är välbevarat till sitt ursprungliga uttryck, återställande av bostadshusets fasaduttryck rekommenderas. Efter rivningen av stationsbyggnaden är gården den enda bebyggelse i byarnas kulturmiljön som vittnar om Toby-Karkmo järnvägshistoria, vilket sammantaget ger gården ett högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård.

Uppe till vänster: Pumphuset (B) sett från gårdssidan.

Uppe till höger: Bostadshuset (A) står alldeles invid ån. Här sett från öster.

Objekt nr 36.

49941000070015J

Genberg, "Holm"

Adress: Näverbackvägen 8, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1924

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: rödfärgad, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel, med dubbla tvärgavlar

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk fullhög mutterformad farstukvist med valmat tak

Skick: gott

Uthus (B)

Mångformad uthuslänga med lillstuga på tvären i vinkeln mot gårdsvägen. Lill-

Uppe till höger: Den välbevarade gården står i öppet åkerlandskap och har högt miljövärde. Bondstugan (A) med sina dubbla frontespiser till vänster i bild. Sedd från öster.

stuga och timrad del byggda strax innan bostadshuset, tillbyggt 1962 med murad fähusdel. Rödfärgad med vita knutar och snickerier, vita fönster, gula portar och luckor. Sadeltak med falsad plåt.

Karakterisering: Välbevarad traditionell bondstuga av tidigt 1900-talskaraktär i tidstypisk gårdsmiljö med uthuslänga i vinkel som ramar in gården. Synligt läge i landskapet vid vägen.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad traditionell gårdshelhet med högt byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering i landskapet, synlig från många håll, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 1 (blå)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård.

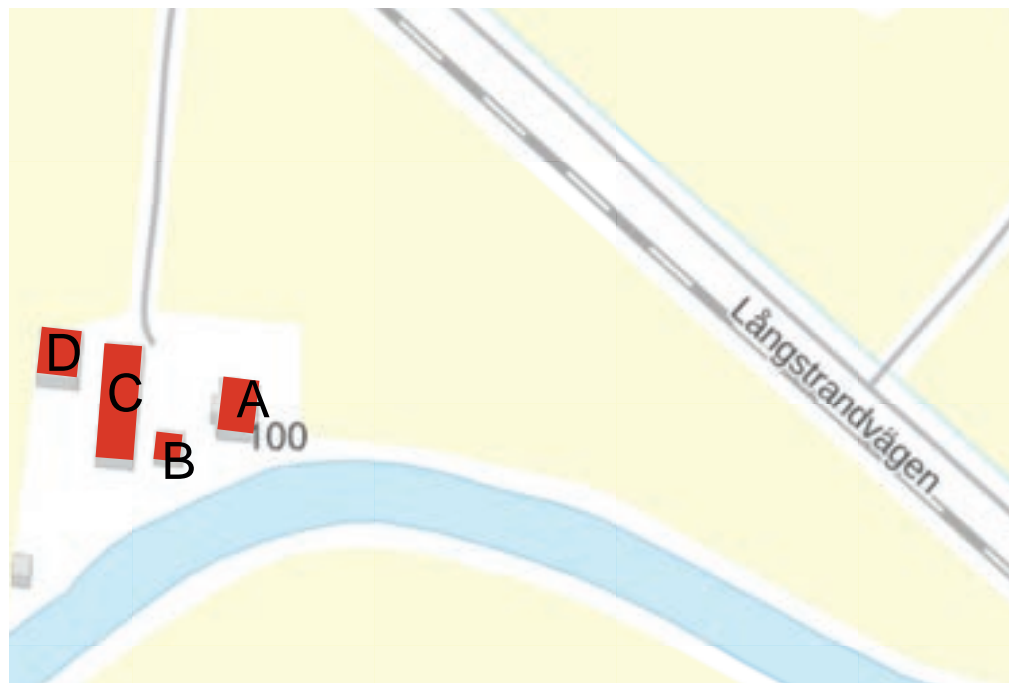
Uppe till vänster: Bondstugan (A) med sina dubbla tvärgavlar och sin karakteristiska mutterformade farstukvist.

Uppe till höger: En regionalt typisk björkrad skärmar av gården mot väster och har ett starkt miljöskapande värde.

Uppe: Uthuskomplexet (B) har en lillstuga i ändan mot gården. En murad del i vinkel skärmar av gården mot öster.

Till höger: Längs med infartsvägen består uthuskomplexet (B) av en timrad uthusrad, tvärställd mot lillstugan.

Objekt nr 37.

499410000200049.

Granholm, "Westermark"

Adress: Näverbackvägen 10, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), lillstuga (B), fähus (C), uthus (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1924, tillbyggd 1972

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: grön falsad plåt

Entrésituation: Tillbyggd glasveranda från tiden efter 1997

Skick: gott

Lillstuga (B)

Timrad lillstuga från 1920-talet, breddad senare. Röd locklistpanel med vita

Uppe till höger: Bondstugan (A) till vänster i bild, lillstugan (B) i mitten och till höger anas fähuset (C).

snickerier och knutar, vita fönster. Sadeltak med falsad plåt.

Fähus (C)

Stor uthusbyggnad med murad fähusdel och locklistklädd resvirkesdel. Vita snickerier och fönster, gula portar. Betongpannor på murad del, grön falsad plåt på trädel.

Uthus (D)

Liderbyggnad i resvirke, klädd med röd locklistpanel, vita snickerier, gröna portar. Pannplåt på sadeltak med förlängt takfall på ena sidan.

Karakterisering: Tillbyggd traditionell bondstuga av 1920-talstyp i gårdsmiljö. Synligt läge vid vägen.

Bevarandegrad och värdering: Till följd av tillbyggnaderna något rörig till sitt uttryck, men likväl tydligt avläsbar traditionell bondstuga i bevarad tidstypisk gårdsmiljö med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård.

Uppe till vänster: Bondstugan (A) är tillbyggd i omgångar mot gården och dess uttryck är något otydligt.

Uppe till höger: Bondstugans uttryck är bättre bevarad på baksidan. Fönstren är bytta.

Följande sida;

Uppe till vänster: Bondstugans (A) gavel mot ån i söder.

Uppe till höger: Lillstugan (B) är tillbyggd under ett förlängt takfall.

Nere till vänster: Fähuset (C) är murat i lertegel och har en del i resvirke.

Nere till höger: Fähusets (C) gavel möter vid infarten, till höger anas uthuset (D).

Objekt nr 38.

499410000200647.

Bengs

Adress: Näverbackvägen 11, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bostadshus

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1936

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: resvirke

Fasadmaterial: fasadplåt med stående fasspottsprofil

Färg: gul, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: röd maskinfalsad plåt

Entrésituation: brokvist med sadeltak

Skick: gott

Uthus (B)

Resvirkesstomme på betonggrund, röd locklistpanel, vita snickerier, gula por-

Uppe till höger: Bostadshuset (A) har bevarat sin gestalt och sitt övergripande uttryck, trots fasad- och fönsterbyte och har ett miljövärde i det öppna landskapet. Här sett från Näverbacksvägen i söder.

tar. Korrugerat plåttak.

Karakterisering: Moderniserat 1930-talshus i öppet läge i skogsbrynet.

Bevarandegrad och värdering: Till sin övergripande gestalt bevarat 1930-talshus med visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

*Uppe till höger: Bostadshusets (A) ursprungliga fasadpanel är utbytt mot fasadplåt.
Uppe till vänster: Uthuset (B) sett från infartsvägen.*

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 39.

49941000020047N

Mänty

Adress: Näverbackvägen, 65520 Helsingby

Typ av objekt: backstuga

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: backstuga (A), uthus

Backstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1915

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: pannplåt

Entrésituation: vit dörr i enkel modern farstukvist med sadeltak

Skick: gott

Uthus (B)

Liten uthuslänga med äldre timrad del och yngre resvirkesdel. Rödfärgat tim-

Uppe till höger: Backstugans (A) ursprungliga uttryck är förvanskad genom ändringar i fönstersättningen.

mer i dager och röd locklistpanel, vita snickerier, gula och blågrå portar. Sadel-tak med korrugerad plåt.

Karakterisering: Till sin karaktär moderniserad traditionell backstuga i småskalig stenig backmiljö.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskad traditionell backstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av ursprunglig fönstersättning rekommenderas.

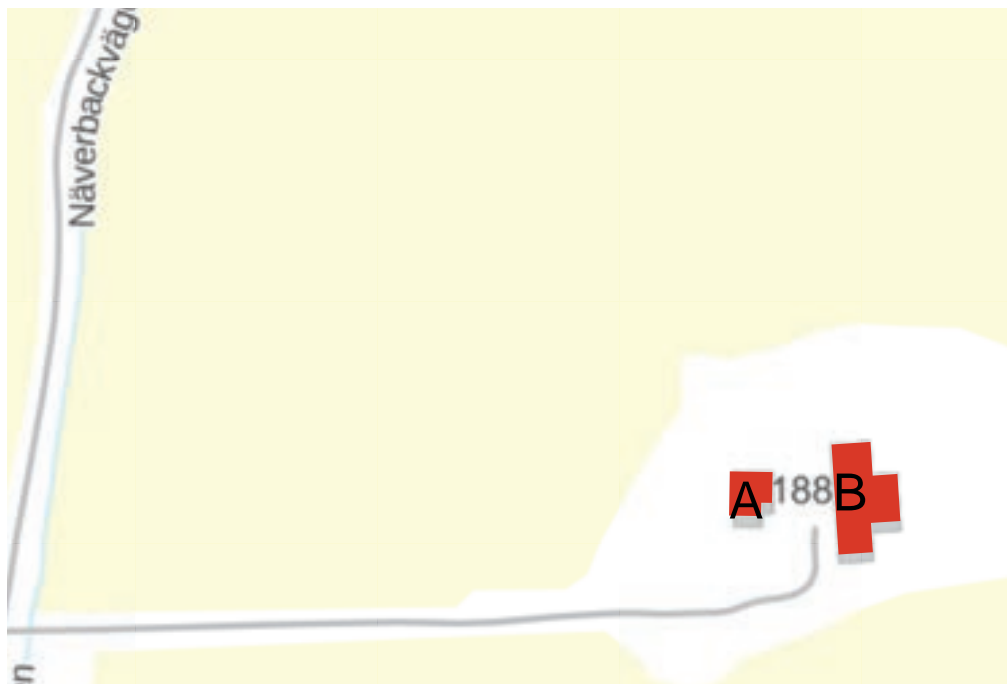
Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till höger: Det småskaliga (B) uthuset bakom det stora flyttblocket vittnar om backstugobefolkningens villkor.

- Utredningsområdets gränslinje
- Kulturhistorisk klassificering av bebyggelse
- Värdefullt objekt som skyddas i plan

Objekt nr 40.

49941000150006W

Dahlback

Adress: Näverbackvägen 20, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), uthus (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1925

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer/resvirke

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: ingång i fasad i sidan av tvärgavel

Skick: gott

Uthus (B)

Stor delvis timrad rödfärgad uthuslänga, delvis timmer i dager, delvis locklist-

Uppe till höger: Den stora bondstugan (A) i 1920-talstappning är välbevarad men står öde sedan länge.

panel, vita knutar och snickerier, gula portar och luckor. Pannplåt på sadeltak.

Karakterisering: Bondstuga av 1920-talskaraktär på hög stenig backe i originalskick med stort samtida uthus som avgränsar mot skogen.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad och traditionell bondstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

*Uppe till vänster: Bondstugan sedd från infartsvägen i söder.
Till höger: Gårdens långa uthuslänga (B)*

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 41.

4994100020075K

Bernhardas

Adress: Villvallvägen 60, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B),

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: Hitflyttad från Voitby 1917, ursprungligen byggd ca 1850

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk låg farstukvist i innervinkel med valmat tak och dekorativa smala småpröjsade fönster

Skick: gott

Uppe till höger: Bondstugan (A) har en välbevarad karaktär av tidigt 1900-tal. Här sedd från infartsvägen i nordväst.

Bod (B)

Timrad spannmålsbod med rödfärgat timmer i dager, synliga knutar, vita snickerier av 1850-talstyp, gul dörr och lucka.

Karaktisering: Traditionell bondstuga i småskalig gårdsmiljö med en äldre spannmålsbod samt ny men traditionellt utformad uthuslänga i vinkel som ramar in gården.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad traditionell bondstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugan (A) har en mycket dekorativ brokvist i innervinkeln mot gården. Uppe till höger: På gården står även en timrad spannmålsbod (B) i empireutförande, som har flyttats hit från Voitby samtidigt med bondstugan.

Objekt nr 42.

49941000050015W

Suomi

Adress: Näverbackvägen 101, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: uthus (A)

Uthus (A)

Timrat uthus med rödmålat timmer i dager, vita knutar och snickerier, gula dörrar och luckor. Sadeltak med korrugerad plåt.

Karakterisering: Ett ensamt traditionellt magasin på nyskifteshemman där bondstuga och övriga byggnader nyligen brunnit ner till grunden.

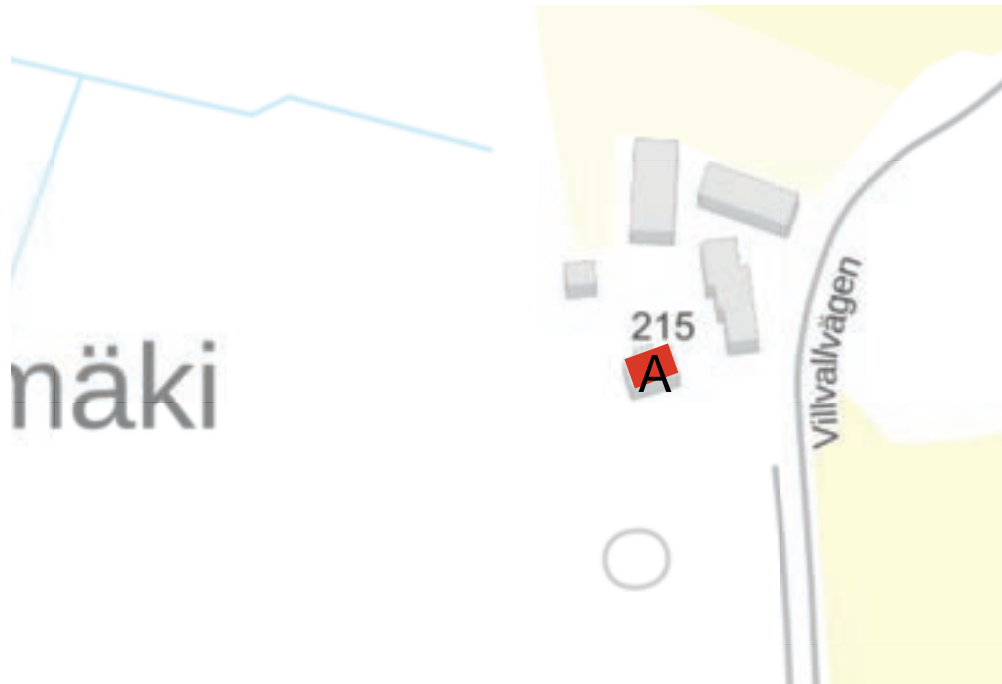

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad traditionell ekonomi-byggnad med byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad, flyttning till ny plats kan bifallas

Uppe till höger: Det tvådelade timrade uthuset (A) är mycket välbevarat och det enda som återstår av den gamla gården efter en förödande brand. Sett från nordost.

Objekt nr 43.

49941000080027H

Lehtimäki

Adress: Näverbackvägen 215, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttat 1932 från Vasa, ursprungligt byggnadsår okänt

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart trapetskorrugerad plåt

Entrésituation: tillbyggd brokvist av modern karaktär

Skick: gott

Karakterisering: Moderniserad bondstuga med stildrag av 1930-tal i levande

Uppe till höger: Bondstugan (A) har behållit sin fasadbild i renoveringen. Här sedd från vägen i söder.

hästportmiljö

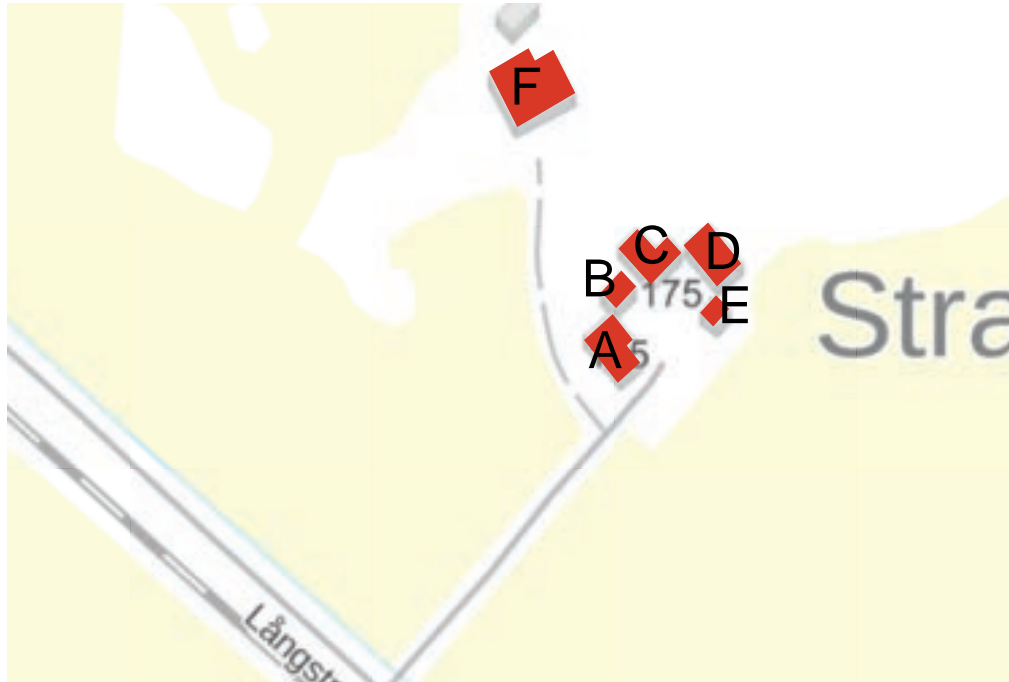
Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck bevarad bondstuga med visst byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från gården.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 44.

49941000030007Y

Rönholm

Adress: Långstrandvägen 175, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), lillstuga (B), uthus (C), fähus (D), bod (E), ria (F)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1919

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: låg tillbyggnad från 1967

Skick: gott

Lillstuga (B)

Timrad lillstuga klädd med locklistpanel, röd med vita knutar och snickerier,

Uppe till höger: Gården har ett högt miljöskapande värde i väglandskapet. Sedd från Långstrandsvägen i sydost.

vita fönster. Gul lucka i vindsröste. Falsad plåt på sadeltak.

Uthus (C)

Resvirkesstomme med locklistpanel, röd med vita snickerier, vita fönster, gula luckor och portar. Pannplåt på sadeltak.

Fähus (D)

Dels ofodrad fähusdel med timrad stomme på hög kilstensgrund, synliga knutar, dels resvirkesstomme med slät stående brädklädsel, röd med vita snickerier, vita fönster, gula luckor och portar. Pannplåt på sadeltak. Dass i ända ändan.

Bod (E)

Ofodrad timrad bod av äldre modell med utskjutande överdel, synliga knutar. Rödfärgad, vita snickerier, gul lucka och dörr, omfattning kring luckan av empirityp.

Ria (F)

Timrad ria med typiska tillbyggda delar av resvirke under båda takfallen. Omålad. Korrugerat plåttak.

Karakterisering: Traditionell bondstuga med 1960-talstillbyggnad i komplett och välhållen gårdsmiljö med uthus i vinkel som ramar in gården. Lillstuga med avvikande fönstertyp. Ålderdomlig bod. Synligt läge i landskapet.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck välbevarad traditionell bondgård med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård.

Uppre: Bondstugans (A) fasad mot vägen är välbevarad.

Uppe till vänster: Bondstugan (A) är tillbyggd mot gården med en låg pannrumstillbyggnad typisk för 1960-talet. Även fönstersättningen är ändrad.

Uppe till höger: Bondstugans gavel mot nordväst. Bakom ans lillstugan (B).

Nere till höger: Lillstugan (B) har ett fasaduttryck av 1950-talskaraktär.

Följande sida:

Uppe till vänster: Uthuset (C) och fähuset (D) ramar in gården mot skogen i norr.

Uppe till höger: Fähuset (D) har en hög kilstenssockel och en senare tillagd traktorport.

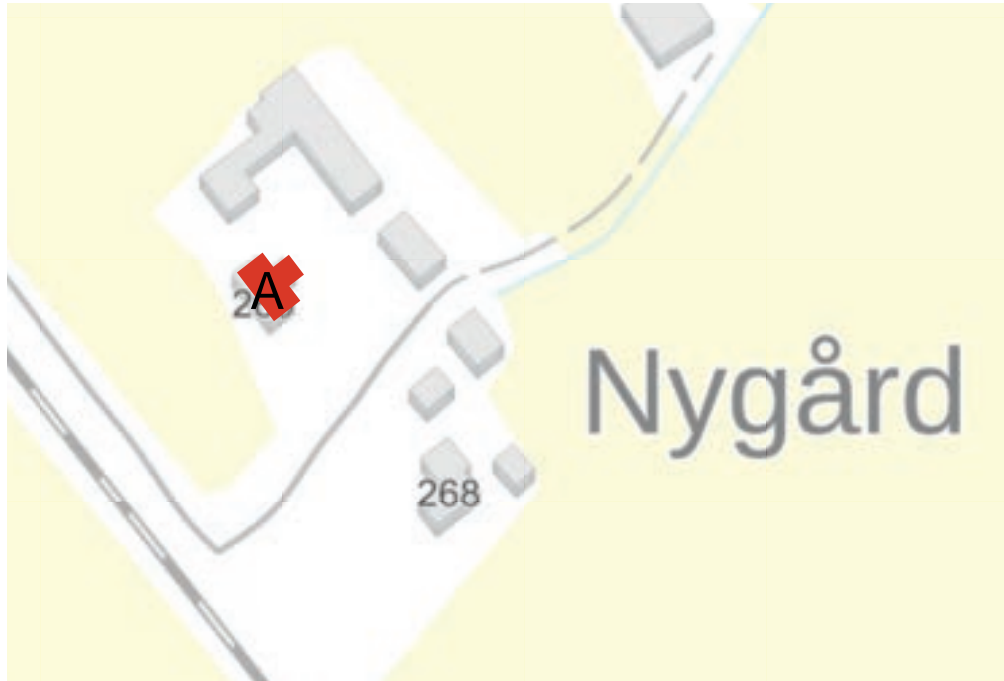
Nere till vänster: Spannmålsboden (E) är av ålderdomlig karaktär med utskjutande överdel och stildrag från empire i luckomfattningens fronton.

Till gården hör även en välbevarad ria (F).

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 45.

49941000010060H

Ulfves

Adress: Långstrandvägen 269, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: hitflyttad 1922 från byacentrum, ursprungligen byggd 1850

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: ingång i fullhög tillbyggd tvärgavel från 1984 med balkong under tak

Skick: gott

Uppe till höger: Bondstugan (A) sedd från Långstrandsvägen i söder.

Karakterisering: Moderniserad traditionell bondstuga med blandade stallbyggnader som ramar in gården.

Bevarandegrad och värdering: Bondstugans traditionella uttryck har förvanskats av utvändigt tilläggsisolering samt dominerande tillbyggnad mot gården. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Har ett visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den ett miljövärde.

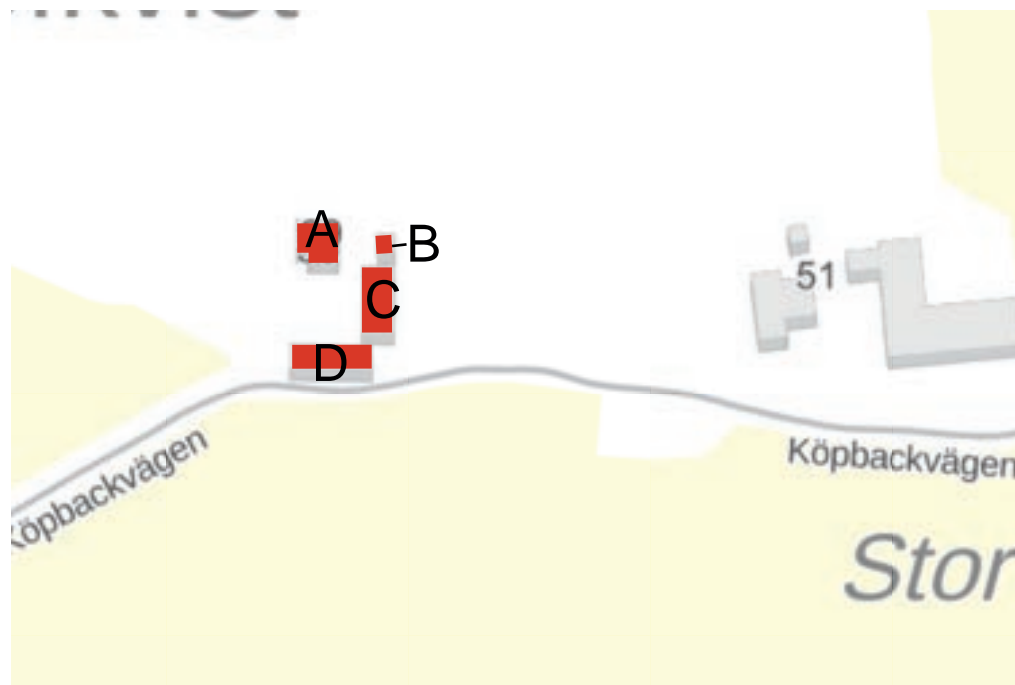
Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe: Bondstugans (A) ursprungliga gestalt och uttryck förvanskas av tillbyggnaden på gårds- sidan samt modernisering av fasaden.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 46.

49941000040019X

Wester

Adress: Köpbacksvägen 39, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B), uthus (C), uthuslänga (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1922

Antal våningar: 2

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: liggande fasspontpanel

Färg: vit, bruna knutar och snickerier, vita fönster

Takform: halvvalmat tak med tillbyggd halvvalmad tvärgavel i vinkel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: karakteristisk fullhög farstukvist med halvvalmat tak

Skick: gott

Bod (B)

Timrad bod med timmer i dager, vita knutlådor och snickerier, gul lucka och

Uppe till höger: Gården har högt miljöskapande värde som en del av vägmiljön vid Köpbacksvägen. Uthusen (C) till höger och (D) till vänster längs vägen har en betydande roll i detta.

dörr. Sadeltak med falsad plåt.

Uthus (C)

Delvis timrad, med timmer i dager och synliga knutar, delvis resvirkesstomme, vita knutar och snickerier, gula dörrar och portar. Sadeltak med pannplåt.

Uthuslänga (D)

Timrad, med timmer i dager, rödfärgad med vita knutlådor och snickerier, gula dörrar och portar. Sadeltak med pannplåt. Ligger lågt i förhållande till vägnivån.

Karakterisering: Ovanligt utformad bondstuga byggd av amerikaåtervändare i småskalig backig gårdsmiljö med traditionella uthuslängor i vinkel som ramar in gården mot vägen. Fasaduttrycket något grumlat av fönsterbyten, panelbyte och färgsättning.

Bevarandegrad och värdering: Unikt utformad bondstuga och välbevarad nyskiftesgårdshelhet med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställan-

de av fasaduttrycket rekommenderas. Miljöskapande placering, vilket ger den även ett miljövärde. Uthusets (D) läge alldeles invid vägen är av särskild vikt för vägmiljön.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe: Bondstugan (A) är uppförd med influenser från amerika, vilket gett den dess ovanliga utformning.

Uppe till vänster: Uthuslängan (D) har en lillstuga i västra ändan. Längans vägnära placering och lilla skala är av avgörande betydelse för gårdens höga miljövärde.

Uppe till höger: Längan (D) till höger i bild sett från gårdssidan och uthuset (C) rakt fram.

Nere till höger: Den timrade spannmålsboden är välbevarad.

Objekt nr 47.

49941000050032E

Kock

Adress: Köpbacksvägen 51, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), bod (B)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1917

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: lockpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: ingång i låg tillbyggd del från 1978

Skick: gott

Bod (B)

Ofodrad timrad bod, vita knutlådor och snickerier, gul dörr. Sadeltak med

Uppe till höger: Bondstugan (A) är tillbyggd under 1970-talet med en låg vinklad entrédel, som dominerar dess uttryck. Bodan (B) bakom till höger.

pannplåt.

Karakterisering: Moderniserad traditionell bondstuga med tillbyggnad av 70-talstyp.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck förvanskad traditionell bondstuga på nyskiftesgård med visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Återställande av fasaduttrycket rekommenderas. Välbevarad bod, dock i tiderna målad med fel färgtyp som skadar det ursprungliga timret på sikt. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: bondstugans ursprungliga del markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull del av byggnad, boden markeras som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: Bondstugan (A) är tillbyggd under 1970-talet med en låg vinklad entrédel, som dominerar dess uttryck.

Uppe till höger: Den timrade boden (B) står norr om bondstugan och har tagit skada av målning med felaktigt färgtyp.

Objekt nr 48.

49941000150006W

Dahlback

Adress: Näverbackvägen 20, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bostadshus (A)

Bostadshus (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1959

Antal våningar: 1+vind

Sockel: betong

Stomme: trä

Fasadmaterial: stående smal fasspontpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsad plåt

Entrésituation: tillbyggd farstukvist av 1950-60-talstyp med sadeltak

Skick: gott

Karakterisering: Bostadshus av något otydlig karaktär på jordbruks-/pälstdjurs-

Uppe till höger: Bostadshuset (A) från slutet av 1950-talet omges av långa samtida uthus.

gård.

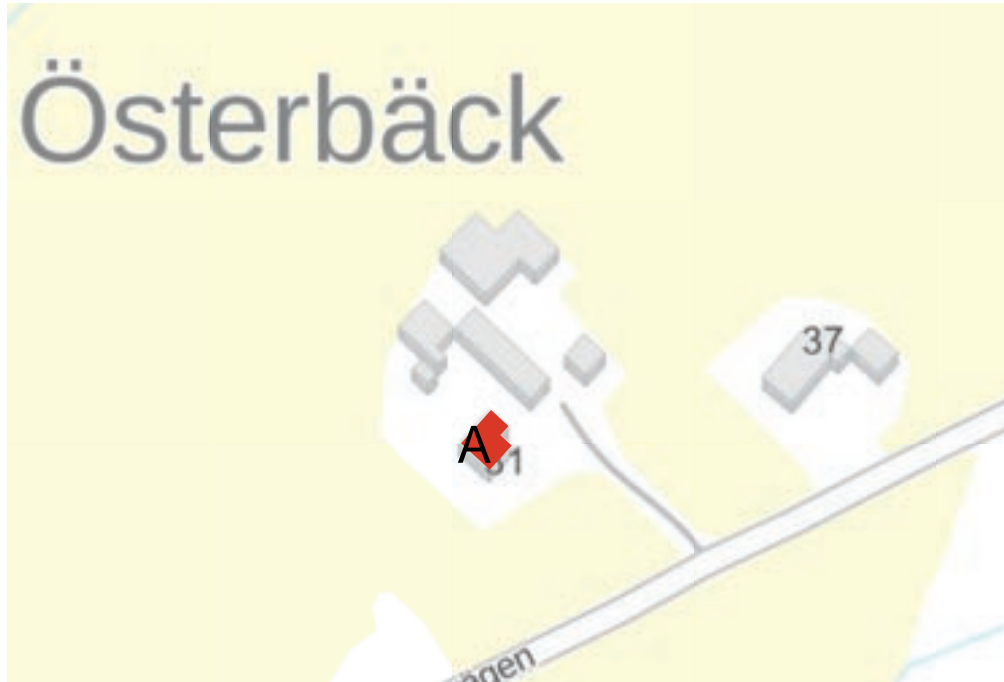
Bevarandegrad och värdering:-

Kulturhistorisk klassificering:-

Skyddsåtgärd: -

Uppe till höger: Bostadshuset (A) från slutet av 1950-talet är uppförd i en traditionell stil men har efter fasadändringar ett otydligt uttryck.

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Objekt nr 49.

49941000030002P

Anton Örn "Österbäck"

Adress: Villvallvägen 31, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: bostadshus

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1931

Antal våningar: 1+vind

Sockel: kilsten

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: falsat plåttak

Entrésituation: indragen ingång i tillbyggd farstukvist från 1976

Skick: gott

Karakterisering: Bondstuga av 1920-30-talstyp i tidstypisk gårdsmiljö med långa uthus.

Uppe till höger: 1930-talsbondstugan (A) sedd från Villvallavägen i söder.

Bevarandegrad och värdering: Till sitt uttryck bevarad yngre bondstuga med byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering invid vägen, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 2 (grön)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull byggnad

Uppe till vänster: 1930-talsbondstugan (A) har en välbevarad karaktär trots senare tillbyggd brokvist.

Uppe till höger: Bondstugan omges av samtida gårdsbyggnader i behov av omsorg.

Objekt nr 50

49941000050032E

Enqvist

Adress: Långstrandsvägen 43B, 65520 Helsingby

Typ av objekt: bondgård

Tidigare inventering: 1997

Inventerade byggnader: bondstuga (A), ekonomibygnad (B), uthus (C), magasin (D)

Bondstuga (A)

Nuvarande användning: tom?

Ursprunglig användning: bostadshus

Byggnadsår: 1928

Antal våningar: 1+vind

TIDORUM- arkitektur och byggnadsvård
Ruusa Viljanen Rossi, Stockholm

Sockel: kilsten/betong

Stomme: liggtimmer

Fasadmaterial: locklistpanel

Färg: röd, vita knutar och snickerier, vita fönster

Takform: sadel

Taktäckning: svart falsad plåt

Entrésituation: tillbyggd farstuvist från 1952 med valmat tak

Skick: gott

Ekonomibygnad (B)

Liten, nästan kvadratisk uthusbyggnad med valmat tak, ingång i mitten och

Uppe till höger: 1930-talsbondstugan (A) sedd från infartsvägen i väster har moderniserats under efterkrigstiden.

fönster på båda sidor. Röd locklistpanel, vita knutar och snickerier, gröna fönster, gul nyare dörr, korrugerat plåttak.

Uthus i vinkel (C)

Lång uthusbyggnad med locklistpanelklädd resvirkesstomme på betongsockel. Röd med vita knutar och snickerier, vita fönster, gröna dörrar och portar. Sadel-tak med korrugerad plåt.

Magasin (D)

Timrat magasin av äldre karaktär med timmer i dager, synliga knutar. Rött med vita snickerier, gula luckor och gulmålad plankdörr av tidig 1800-talstyp med dekorativa handsmidda gångjärn.

Karakterisering: Kringbyggd gårdsmiljö av 1930-talskaraktär med ett äldre, ev. hitflyttat timrat magasin.

Bevarandegrad och värdering: Tidstypisk gård med visst byggnads- och kulturhistoriskt värde. Miljöskapande placering, vilket ger den även ett miljövärde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: markeras i delgeneralplanen som kulturhistoriskt värdefull gård

Uppe till vänster: Bondstugan (A) sedd från gården.

Uppe till höger: Den säregna lilla ekonomibygnaden (B) med brant valmat tak sedd från söder.

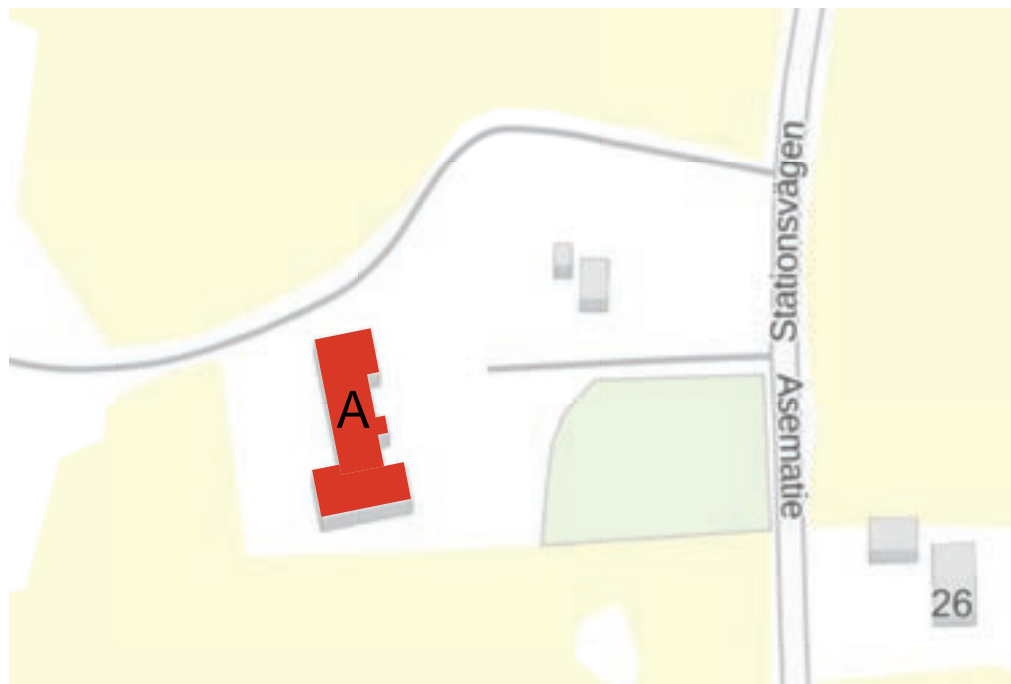
Följande sida:

Uppe till vänster: Uthuset i vinkel (C)

Uppe till höger: Ett timrat tvådelat magasin (D) av äldre datum än gården i övrigt står i åkerkanten mot sydost.

Nere: Det har en senare upptagen garageport och en bräddörr av 1800-talstyp med handsmidda gångjärn.

Objekt nr 51

49941000050032E

Gamla Karkmo lågstadium

Adress: Stationsvägen 31, 65520 Helsingby

Typ av objekt: skolbyggnad

Tidigare inventering:-

Inventerade byggnader: skolbyggnad (A)

Skola (A)

Nuvarande användning: samlingslokal och bostäder

Ursprunglig användning: skola

Byggnadsår: 1962

Antal våningar: 1, i lärarbostadsdelen källare+2

Sockel: betong

Stomme: betong

Fasadmaterial: puts och fasadtegel

Färg: beigemålad sockel, naturvit fasadputs, vita fönster, lackade trädörrar, partier i rödtegel,

Takform: sadel

Taktäckning: galvad falsad plåt

Entrésituation:

Skick: gott

Byggnads- och användningshistoria: Uppfördes som ny byggnad för Karkmo folkskola, ersatte ursprunglig träbyggnad från år 1921. Ritningar upprättade

Uppe till höger: Karkmo folkskola bygdes år 1962, här ses dess huvudfasad mot byvägen.

1960 av Gösta Bergman, verksam som planarkitekt inom Vasa stad och arkitekt för bland annat Dragnäsbäcks kyrka uppförd år 1961. Skolverksamheten lades ner år 2001. Byggnaden såldes till privat ägare och fungerar idag som gemensamhetslokal och bostäder.

Karakterisering: Karakteriseras av tre sinsemellan olika hanterade byggnadsvolymers, som placerats på olika ledd på rad efter varandra. Ingången sker i den mittersta låga envåningsdelen, men tidstypiskt utformad entré med rödtegelaccenter samt lanternin på taket för insläpp av naturligt ljus till den kombinerade slöjd- och gymnastiksalen bakom entrén. Klassrumsflygeln som ligger på tvären till vänster från entrédelen är i en våning och disponerad enligt sidokorridorprincipen med stora fönsterpartier mot sydost. Lärarbostadsdelen som ligger likaså på tvären till höger från entrédelen är i två våningar och rymmer fyra lägenheter. De tvärställda sidoflyglarna ramar in en grund rumslighet framför mittendelen, vilket ger entrén i mitten en viss betoning. Rumsprogrammet är typiskt för en mindre folkskola på landsbygden.

Bevarandegrad och värdering: Tidstypisk skolbyggnad med visst byggnads- och kulturhistoriskt värde.

Kulturhistorisk klassificering: 3 (gul)

Skyddsåtgärd: -

*Uppe till vänster: Entrén med rödtegelaccenter ligger under skärmtaket i den låga mittendelen. Gymnastiksalen får dagsljus via den tidstypiska taklyktan.
Uppe till höger: Lärarbostäderna ligger i byggnadens vitputsade tvåvåningsdel.*

